

TI-*nspire*™

TI-Nspire™ CAS Referanseguide

Denne guideboken gjelder for TI-Nspire™ -programvareversjon 4.5. For å få den nyeste versjonen av dokumentasjonen, gå til education.ti.com/guides.

Viktig Informasjon

Dersom ikke annet er uttrykkelig nevnt i Lisensen som finnes vedlagt programmet, gir ikke Texas Instruments noen garanti, verken uttrykt eller underforstått, herunder, men ikke begrenset til noen impliserte garantier for salgbarhet og egnethet for et bestemt formål, med hensyn til noen som helst programmer eller bokmaterialer som kun er tilgjengelig på et "som det er"-grunnlag. Ikke i noen tilfeller kan Texas Instruments bli holdt ansvarlig overfor noen for spesielle, indirekte, tilfeldige eller følgeskader i forbindelse med eller som et resultat av anskaffelsen eller bruken av disse materialene. Texas Instruments' eneste og eksklusive ansvar, uten hensyn til aksjonsformen, kan ikke overstige den summen som er blitt fremsatt i lisensen for programmet. I tillegg kan ikke Texas Instruments bli holdt ansvarlig for noen krav av noe slag mot bruken av disse materialene av en annen part.

Lisens

Se fullstendig lisens installert i **C:\Program Files\TI Education\<TI-Nspire™ Product Name>\license**.

© 2006 - 2017 Texas Instruments Incorporated

Innhold

Viktig Informasjon ii

Innhold iii

Uttrykkssjabloner 1

Alfabetisk oversikt 8

A 8

B 17

C 21

D 47

E 60

F 70

G 80

I 90

L 98

M 114

N 123

O 132

P 135

Q 144

R 147

S 162

T 187

U 203

V 204

W 205

X 207

Z 208

Symboler	216
Tomme (åpne) elementer	243
Snarveier/hurtigtaster for å legge inn matematiske uttrykk	245
EOS™ (Ligningsoperativsystem)-hierarkiet	247
Konstanter og verdier	249
Feilkoder og feilmeldinger	250
Varselkoder og meldinger	258
Generell informasjon	260
Informasjon om service og garanti på TI-produkter	260
Stikkordregister	261

Uttrykkssjabloner

Med uttrykkssjablonene er det enkelt å skrive inn uttrykk i standardisert, matematisk fremstilling. Når du setter inn en sjablon, kommer den til syne på kommandolinjen med små blokker i posisjoner der du kan legge inn elementer. En markør viser hvilke elementer du kan sette inn.

Bruk pilknappene eller trykk på **tab** for å bevege markøren til hvert elements posisjon, og skriv inn en verdi eller et uttrykk for elementet. Trykk på **enter** eller **ctrl enter** for å behandle uttrykket.

Brøk-sjablon

ctrl **÷** **taster**

Merk: Se også **/ (divider)**, side 218.

Eksempel:

$$\frac{12}{8 \cdot 2} = \frac{3}{4}$$

EkspONENT-sjablon

^ **tast**

Merk: Skriv inn den første verdien, trykk på **^** og skriv så inn eksponenten. For å flytte markøren tilbake til grunnlinjen, trykk på høyre pil (**►**).

Merk: Se også **^ (potens)**, side 219.

Eksempel:

$$2^3 = 8$$

Kvadratrot-sjablon

ctrl **x²** **taster**

Merk: Se også **√()** (**kvadratrot**), side 229.

Eksempel:

$$\sqrt{4} = 2$$
$$\sqrt{\{9, a, 4\}} = \{3, \sqrt{a}, 2\}$$

N-te rot-sjablon

ctrl **^** **taster**

Merk: Se også **rot()**, side 158.

Eksempel:

N-te rot-sjablon

ctrl **^** **taster**

$$\sqrt[n]{8} \quad 2$$

$$\sqrt[n]{\{8, 27, b\}} \quad \left\{ 2, 3, b^{\frac{1}{3}} \right\}$$

e eksponent-sjablon

e^x **tast**

e

$$e^1 \quad e$$

Naturlig grunntall e opphøyd i en eksponent

$$e^1 \quad 2.71828182846$$

Merk: Se også **e[^]( )**, side 60.

Logaritme-sjablon

ctrl **10^x** **taster**

log **( )**

Eksempel:

Beregner logaritme til et spesifisert grunntall. Hvis grunntallet er forhåndsinnstilt på 10, utelates grunntallet.

$$\log_{10}(2) \quad 0.5$$

Merk: Se også **log( )**, side 110.

Stykkevis sjablon (2-delers)

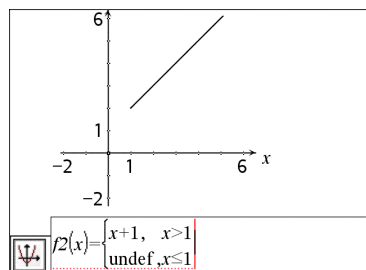
Katalog > **f₂**

f₂

Eksempel:

Lar deg opprette uttrykk og betingelser for en to-delers stykkevis definert funksjon. For å legge til en del, klikk på sjablonen og gjenta sjablonen.

Merk: Se også **stykkevis( )**, side 136.

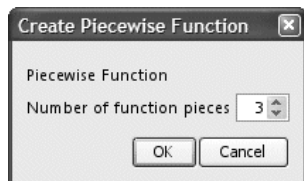
Stykkevis sjablon (N-delers)

Katalog >

Lar deg opprette uttrykk og betingelser for en N--delers stykkevis definert funksjon. Ber om N .

Eksempel:

Se eksemplet for Stykkevis sjablon (2-delers).

Merk: Se også `stykkevis()`, side 136.

Sjablon for ligningssystemer med 2 ukjente

Katalog >

Oppretter et system av to ligninger. For å legge en rad til et eksisterende system, klikk inn sjablonen og gjenta sjablonen.

Merk: Se også `system()`, side 187.

Eksempel:

$$\begin{array}{l} \text{solve} \left(\begin{cases} x+y=0 \\ x-y=5 \end{cases}, x, y \right) \quad x=\frac{5}{2} \text{ and } y=-\frac{5}{2} \\ \text{solve} \left(\begin{cases} y=x^2-2 \\ x+2 \cdot y=-1 \end{cases}, x, y \right) \\ \quad x=-\frac{3}{2} \text{ and } y=\frac{1}{4} \text{ or } x=1 \text{ and } y=-1 \end{array}$$

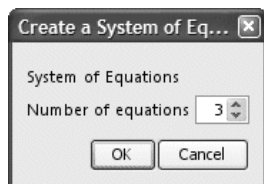
Sjablon for ligningssystemer med N ukjente

Katalog >

Lar deg opprette et system av N ligninger. Ber om N .

Eksempel:

Se eksemplet for Sjabloner for ligningssystemer (2 ligninger).

Merk: Se også `system()`, side 187.

Sjablon for absoluttverdi

Katalog >

 Merk: Se også **abs()**, side 8.

Eksempel:

$$\left| \left\{ 2, -3, 4, -4^3 \right\} \right| \quad \left\{ 2, 3, 4, 64 \right\}$$

gg°mm'ss.ss'' sjablon

Katalog >

 ° ' "

Eksempel:

Lar deg sette inn vinkler i **gg° mm' ss.ss''** - format, der **gg** er antallet desimale grader, **mm** er antallet minutter og **ss.ss** er antallet sekunder.

$$\frac{30^{\circ}15'10''}{64800} \quad 10891 \cdot \pi$$

Matrise-sjablon (2 x 2)

Katalog >

Eksempel:

Oppretter en 2 x 2-matrise.

$$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix} \cdot a \quad \begin{bmatrix} a & 2 \cdot a \\ 3 \cdot a & 4 \cdot a \end{bmatrix}$$

Matrise-sjablon (1 x 2)

Katalog >

Eksempel:

$$\text{crossP}\left(\begin{bmatrix} 1 & 2 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 3 & 4 \end{bmatrix}\right) \quad \begin{bmatrix} 0 & 0 & -2 \end{bmatrix}$$

Matrise-sjablon (2 x 1)

Katalog >

Eksempel:

$$\begin{bmatrix} 5 \\ 8 \end{bmatrix} \cdot 0.01 \quad \begin{bmatrix} 0.05 \\ 0.08 \end{bmatrix}$$

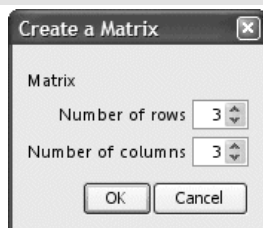
Matrise-sjablon (m x n)

Katalog >

Sjablonen kommer til syne etter at du er blitt bedt om å spesifisere antallet rader og kolonner.

Eksempel:

$$\text{diag} \left(\begin{bmatrix} 4 & 2 & 6 \\ 1 & 2 & 3 \\ 5 & 7 & 9 \end{bmatrix} \right) \quad \begin{bmatrix} 4 & 2 & 9 \end{bmatrix}$$

Merk: Hvis du oppretter en matrise med et stort antall rader og kolonner, må du muligens vente en liten stund før den vises på skjermen.

Sum-sjablon (Σ)

$$\sum_{i=0}^{} ( )$$

Eksempel:

$$\sum_{n=3}^7 (n) \quad 25$$

Merk: Se også $\Sigma()$ (sumSeq), side 230.

Produkt-sjablon (Π)

$$\prod_{i=0}^{} ( )$$

Eksempel:

$$\prod_{n=1}^5 \left(\frac{1}{n} \right) \quad \frac{1}{120}$$

Merk: Se også $\Pi()$ (prodSeq), side 230.

Første derivert-sjablon

$$\frac{d}{dx} ( )$$

Eksempel:

$$\frac{d}{dx} (x^3) \quad 3 \cdot x^2$$

$$\frac{d}{dx} (x^3) |_{x=3} \quad 27$$

Den første deriverte sjablonen kan også brukes for å beregne førstederiverte i et punkt.

Første derivert-sjablon

Katalog >

Merk: Se også **d()** (derivert), side 227.

Andre derivert-sjablon

Katalog >

$$\frac{d^2}{dx^2}(\square)$$

Den andre deriverte sjablonen kan også brukes for å beregne andrederiverte i et punkt.

Merk: Se også **d()** (derivert), side 227.

Eksempel:

$$\frac{d^2}{dx^2}(x^3) = 6 \cdot x$$

$$\frac{d^2}{dx^2}(x^3)|_{x=3} = 18$$

N-te derivert-sjablon

Katalog >

$$\frac{d^N}{dx^N}(\square)$$

Merk: Se også **d()** (derivert), side 227.

Eksempel:

$$\frac{d^2}{dx^2}(x^3)|_{x=3} = 6$$

Bestemt integral-sjablon

Katalog >

$$\int_a^b \square dx$$

Merk: Se også **f()** integral(), side 216.

Eksempel:

$$\int_a^b x^2 dx = \frac{b^3}{3} - \frac{a^3}{3}$$

ubestemt integral-sjablon

Katalog >

$$\int \square dx$$

Merk: Se også **f()** integral(), side 216.

Eksempel:

$$\int x^2 dx = \frac{x^3}{3}$$

$$\lim_{x \rightarrow a} ( )$$

Eksempel:

$$\lim_{x \rightarrow 5} (2 \cdot x + 3) \quad 13$$

Bruk – eller (–) for venstre grense. Bruk + for høyre grense.

Merk: Se også `grense()`, side 100.

Alfabetisk oversikt

Elementer med navn som ikke er alfabetiske (som f.eks. +, !, og >) er opplistet på slutten av dette avsnittet (side 216). Hvis ikke annet er spesifisert, er alle eksemplene i dette avsnittet utført i grunninnstilling-modus, og det antas at ingen av variablene er definert.

A

abs()

Katalog >

abs(*Uttr1*)⇒*uttrykk*

abs(*Liste1*)⇒*liste*

abs(*Matrise1*)⇒*matrise*

Returnerer argumentets absoluttverdi.

Merk: Se også **Absoluttverdi-sjablon**, side 4.

Hvis argumentet er et komplekst tall, returneres absoluttverdien (modulus).

Merk: Alle ubestemte variabler behandles som reelle variabler.

$\left\lceil \left\{ \frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{3} \right\} \right\rceil$	$\left\{ \frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{3} \right\}$
$ 2-3 \cdot i $	$\sqrt{13}$
$ z $	$ z $
$ x+y \cdot i $	$\sqrt{x^2+y^2}$

amortTbl()

Katalog >

amortTbl(*NPmt*,*N*,*I*,*PV*, [*Pmt*], [*FV*], [*PpY*], [*CpY*], [*PmtAt*], [*avrundVerdi*])
⇒*matrise*

Amortiseringsfunksjon som returnerer en matrise som en amortiseringstabell for et sett med TVM-argumenter.

NPmt er antallet betalinger som skal inkluderes i tabellen. Tabellen starter med den første betalingen.

N, *I*, *PV*, *Pmt*, *FV*, *PpY*, *CpY* og *PmtAt* er beskrevet i tabellen med TVM-argumenter, side 201.

- Hvis du utelater *Pmt*, grunninnstilles den til *Pmt*=**tvmPmt** (*N*,*I*,*PV*,*FV*,*PpY*,*CpY*,*PmtAt*).
- Hvis du utelater *FV*, grunninnstilles den til *FV*=0.
- Grunninnstillingene for *PpY*, *CpY* og

amortTbl(12,60,10,5000,,,12,12)

0	0.	0.	5000.
1	-41.67	-64.57	4935.43
2	-41.13	-65.11	4870.32
3	-40.59	-65.65	4804.67
4	-40.04	-66.2	4738.47
5	-39.49	-66.75	4671.72
6	-38.93	-67.31	4604.41
7	-38.37	-67.87	4536.54
8	-37.8	-68.44	4468.1
9	-37.23	-69.01	4399.09
10	-36.66	-69.58	4329.51
11	-36.08	-70.16	4259.35
12	-35.49	-70.75	4188.6

PmtAt er de samme som for TVM-funksjonene.

avrundVerdi spesifiserer antallet desimalplasser for avrunding. Grunninnstilling=2.

Kolonnene i resultatmatrisen er i denne rekkefølgen: Betalingsnummer, betalt rentebeløp, betalt hovedbeløp og balanse.

Balansen som vises i rad *n* er balansen etter betaling *n*.

Du kan bruke resultatmatrisen som inndata for de andre amortiseringsfunksjonene $\Sigma\text{Int}()$ og $\Sigma\text{Prn}()$, side 231, og **bal()**, side 17.

and

BoolskUttr1 and *BoolskUttr2* $\Rightarrow$ *Boolsk uttrykk*

Boolsk liste1 and *Boolsk liste2* $\Rightarrow$ *Boolsk liste*

Boolsk matrise1 and *Boolsk matrise2* $\Rightarrow$ *Boolsk matrise*

Returnerer sann eller usann eller en forenklet form av opprinnelig uttrykk.

Heltall1 and *Heltall2* $\Rightarrow$ *heltall*

Sammenlikner to reelle heltall bit-for-bit med en and-handling. Internt er begge heltallene omregnet til 64-biters binære tall med fortegn. Når tilsvarende biter sammenliknes, er resultatet 1 hvis en av bitene er 1; ellers er resultatet 0. Den returnerte verdien representerer bit-resultatene og vises i grunntallmodus.

Du kan skrive inn heltallene med hvilket som helst grunntall. Hvis du skriver inn en binær eller heksadesimal verdi, må du bruke hhv. prefiks 0b eller 0h. Uten slik prefiks blir heltall behandlet som desimalt (grunntall 10).

$$\begin{array}{ccc} x \geq 3 \text{ and } x \geq 4 & & x \geq 4 \\ \{x \geq 3, x \leq 0\} \text{ and } \{x \geq 4, x \leq 2\} & & \{x \geq 4, x \leq 2\} \end{array}$$

I heksades grunntall-modus:

$$0\text{h}7\text{AC}36 \text{ and } 0\text{h}3\text{D}5\text{F} \quad 0\text{h}2\text{C}16$$

Viktig: Null, ikke bokstaven O.

I binær grunntall-modus:

$$0\text{b}100101 \text{ and } 0\text{b}100 \quad 0\text{b}100$$

I desimalt grunntall-modus:

$$37 \text{ and } 0\text{b}100 \quad 4$$

Hvis du skriver inn et desimalt heltall som er for stort for en 64-biters binær form med fortegn, brukes en symmetrisk modulhandling for å sette verdien inn i gyldig område.

Merk: Et binært innlegg kan bestå av opptil 64 siffer (i tillegg til prefikset 0b). Et heksadesimalt innlegg kan bestå av opptil 16 siffer.

angle() vinkel

angle(Uttr1)⇒uttrykk

I Grader-vinkelmodus:

Returnerer vinkelen til argumentet, tolker argumentet som et komplekst tall.

$$\text{angle}(0+2 \cdot i) \quad 90$$

Merk: Alle ubestemte variabler behandles som reelle variabler.

I Gradian-vinkelmodus:

$$\text{angle}(0+3 \cdot i) \quad 100$$

I Radian-vinkelmodus:

$$\text{angle}(1+i) \quad \frac{\pi}{4}$$

$$\text{angle}(z) \quad \frac{-\pi \cdot (\text{sign}(z) - 1)}{2}$$

$$\text{angle}(x+i \cdot y) \quad \frac{\pi \cdot \text{sign}(y)}{2} - \tan^{-1}\left(\frac{x}{y}\right)$$

$$\text{angle}\left(\left\{1+2 \cdot i, 3+0 \cdot i, 0-4 \cdot i\right\}\right) \quad \left\{\frac{\pi}{2}, -\tan^{-1}\left(\frac{1}{2}\right), 0, -\frac{\pi}{2}\right\}$$

angle(Liste1)⇒liste

angle(Matrise1)⇒matrise

Returnerer en liste eller vinkelmatrise av elementene i *Liste1* eller *Matrise1*, tolker hvert element som et komplekst tall som representerer et to-dimensjonalt, rektangulært koordinatpunkt.

ANOVA

ANOVA *Liste1, Liste2[,Liste3,..., Liste20]*
[,Merke]

Utfører en enveis analyse av varians for å sammenlikne gjennomsnitt for mellom 2 og 20 populasjoner. En oversikt over resultatene lagres i *stat.results*-variabelen (side 182).

Merke=0 for Data, Merke=1 for Stats

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.F	Verdi av F -statistikken
stat.PVal	Minste signifikansnivå som null-hypotesen kan forkastes ved
stat.df	Grader frihet for gruppene
stat.SS	Sum av kvadrater for gruppene
stat.MS	Gjennomsnitt av kvadrater for gruppene
stat.dfError	Grader av frihet for feilene
stat.SSError	Sum av kvadrater av feilene
stat.MSError	Gjennomsnitt av kvadrater av feilene (gjennomsnittlig kvadratavvik)
stat.sp	Felles standardavvik
stat.xbarliste	Gjennomsnitt av listenes inndata
stat.CLowerList	95% konfidensintervaller for gjennomsnittet av hver inndata-liste
stat.UpperList	95% konfidensintervaller for gjennomsnittet av hver inndata-liste

ANOVA2way

ANOVA2way *Liste1, Liste2[,...[,Liste10]]*
[,LevRad]

Beregner en toveis analyse av varians for å sammenlikne gjennomsnitt for mellom 2 og 10 populasjoner. En oversikt over resultatene lagres i *stat.results*-variabelen (side 182).

LevRad=0 for Blokk

LevRad=2,3,...,Len-1, for To Faktor, hvor
Len=lengde(Liste1)=lengde(Liste2) = ... =
lengde(Liste10) og $Len / LevRad \in \{2,3,...\}$

Utdata: Blokk-oppsett

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.F	F -statistikk over kolonnefaktoren
stat.PVal	Minste signifikansnivå som null-hypotesen kan forkastes ved
stat.df	Grader frihet for kolonnefaktoren

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.SS	Sum av kvadrat for kolonnefaktoren
stat.MS	Gjennomsnitt av kvadrater for kolonnefaktor
stat.FBlock	F-statistikk for faktor
stat.PValBlock	Minste sannsynlighet som null-hypotesen kan forkastes ved
stat.dfBlockstat.dfBlock	Grader frihet for faktor
stat.SSBlock	Sum av kvadrater for faktor
stat.MSBlock	Gjennomsnitt av kvadrater for faktor
stat.dfError	Grader av frihet for feilene
stat.SSError	Sum av kvadrater av feilene
stat.MSError	Gjennomsnitt av kvadrater av feilene (gjennomsnittlig kvadratavvik)
stat.s	Standardavvik for feilen

KOLONNEFAKTOR Utdata

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.Fcol	F-statistikk over kolonnefaktoren
stat.PValCol	Kolonnefaktorens sannsynlighetsverdi
stat.dfCol	Grader frihet for kolonnefaktoren
stat.SSCol	Sum av kvadrater av kolonnefaktoren
stat.MSCol	Gjennomsnitt av kvadrater for kolonnefaktor

RADFAKTOR Utdata

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.Frow	F-statistikk over radfaktoren
stat.PValRow	Kolonnefaktorens sannsynlighetsverdi
stat.dfRow	Grader frihet for radfaktoren
stat.SSRow	Sum av kvadrater for radfaktoren
stat.MSRow	Gjennomsnitt av kvadrater for radfaktor

INTERAKSJON Utdata

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.FInteract	F-statistikk over interaksjonen
stat.PVallInteract	Interaksjonens sannsynlighetsverdi
stat.dfiInteract	Grader av frihet for interaksjonen
stat.SSIInteract	Sum av kvadrater for interaksjonen
stat.MSIInteract	Gjennomsnitt av kvadrater for interaksjon

FEIL Utdata

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.dfError	Grader av frihet for feilene
stat.SSError	Sum av kvadrater av feilene
stat.MSError	Gjennomsnitt av kvadrater av feilene (gjennomsnittlig kvadratavvik)
s	Standardavvik for feilen

Ans (svar)

  taster

Ans⇒verdi

56	56
56+4	60
60+4	64

Returnerer resultatet av det sist behandlede uttrykket.

approx() (tilnærm)

Katalog >

approx(Uttal)⇒uttrykk

Returnerer behandlingen av argumentet som et uttrykk med desimalverdier, hvis mulig, uavhengig av om modus er **Auto** eller **Tilnærmet**.

Dette er det samme som å skrive inn argumentet og trykke på .

$\text{approx}\left(\frac{1}{3}\right)$	0.333333
$\text{approx}\left(\left\{\frac{1}{3}, \frac{1}{9}\right\}\right)$	{ 0.333333, 0.111111 }
$\text{approx}(\{\sin(\pi), \cos(\pi)\})$	{ 0, -1 }
$\text{approx}(\left[\sqrt{2}, \sqrt{3}\right])$	[1.41421 1.73205]
$\text{approx}\left(\left[\frac{1}{3}, \frac{1}{9}\right]\right)$	[0.333333 0.111111]
$\text{approx}(\{\sin(\pi), \cos(\pi)\})$	{ 0, -1 }
$\text{approx}(\left[\sqrt{2}, \sqrt{3}\right])$	[1.41421 1.73205]

approx(Liste1)⇒liste

approx(Matrise1)⇒matrise

Returnerer en liste eller *matrise* hvor hvert element er blitt behandlet til en desimalverdi, hvis mulig.

►approxFraction()	Katalog >
<i>Uttr</i> ► approxFraction ([<i>Tol</i>])⇒ <i>uttrykk</i>	$\frac{1}{2} + \frac{1}{3} + \tan(\pi)$ 0.833333
<i>Liste</i> ► approxFraction ([<i>Tol</i>])⇒ <i>liste</i>	0.8333333333333333 ► approxFraction (5.E-14)
<i>Matrise</i> ► approxFraction ([<i>Tol</i>])⇒ <i>matrise</i>	$\frac{5}{6}$
Returnerer argumentet som en brøk med en toleranse på <i>Tol</i> . Hvis <i>tol</i> utelates, brukes en toleranse på 5.E-14.	$\{\pi, 1.5\}$ ► approxFraction (5.E-14)
Merk: Du kan sette inn denne funksjonen fra datamaskintastaturet ved å skrive @> approxFraction (...).	$\left\{ \frac{5419351}{1725033}, \frac{3}{2} \right\}$

approxRational()	Katalog >
approxRational (<i>Uttr</i> [, <i>Tol</i>])⇒ <i>uttrykk</i>	approxRational (0.333, 5·10 ⁻⁵) $\frac{333}{1000}$
approxRational (<i>Liste</i> [, <i>Tol</i>])⇒ <i>liste</i>	approxRational ({0.2, 0.33, 4.125}, 5.E-14)
approxRational (<i>Matrise</i> [, <i>Tol</i>])⇒ <i>matrise</i>	$\left\{ \frac{1}{5}, \frac{33}{100}, \frac{33}{8} \right\}$
Returnerer argumentet som en brøk med en toleranse på <i>Tol</i> . Hvis <i>Tol</i> utelates, brukes en toleranse på 5.E-14.	

arccos()	Se $\cos^{-1}()$, side 33.

arccosh()	Se $\cosh^{-1}()$, side 34.

arccot()	Se $\cot^{-1}()$, side 35.

arccoth()	Se $\coth^{-1}()$, side 36.

arccsc()	Se $\csc^{-1}()$, side 38.

arcLen() (bueLen)

Katalog > **arcLen**(*Uttr1*, *Var*, *Start*, *Slutt*) ⇒ *uttrykk*Returnerer buelengden for *Uttr1* fra *Start* til *Slutt* med hensyn på variabel *Var*.

Buelengden beregnes som et integral av et uttrykk definert i funksjonsmodus.

arcLen(*Liste1*, *Var*, *Start*, *End*) ⇒ *liste*Returnerer en liste over buelengdene til hvert element i *Liste1* fra *Start* til *Slutt* med hensyn til *Var*. $\text{arcLen}(\cos(x), x, 0, \pi)$ 3.8202 $\text{arcLen}(f(x), x, a, b)$ $\int_a^b \sqrt{\left(\frac{d}{dx}(f(x))\right)^2 + 1} dx$ $\text{arcLen}(\{\sin(x), \cos(x)\}, x, 0, \pi)$
 $\{3.8202, 3.8202\}$

arcsec()

Se sec⁻¹(), side 162.

arcsech()

Se sech⁻¹(), side 163.

arcsin()

Se sin⁻¹(), side 173.

arcsinh()

Se sinh⁻¹(), side 174.

arctan()

Se tan⁻¹(), side 188.

arctanh()

Se tanh⁻¹(), side 190.

() (utvid/sett sammen)**Katalog >** **augment(Liste1, Liste2)⇒liste** $\text{augment}(\{1, -3, 2\}, \{5, 4\}) \quad \{1, -3, 2, 5, 4\}$

Returnerer en ny liste som er *Liste2* lagt til på slutten av *Liste1*.

augment(Matrise1, Matrise2)⇒matrise

Returnerer en ny matrise som er *Matrise2* lagt til på *Matrise1*. Når tegnet “,” brukes, må matrisen ha like raddimensjoner, og *Matrise2* er lagt til på *Matrise1* som nye kolonner. Endrer ikke *Matrise1* eller *Matrise2*.

1 2	→ m1	1 2
3 4		3 4
5	→ m2	5
6		6
augment(m1, m2)		1 2 5
		3 4 6

avgRC() (gjsnEH)**Katalog >** **avgRC(Uttr1, Var [=Verdi] [, Trinn])**
⇒uttrykk $\text{avgRC}(f(x), x, h) \quad \frac{f(x+h) - f(x)}{h}$ **avgRC(Uttr1, Var [=Verdi] [, Liste1])**
⇒liste $\text{avgRC}(\sin(x), x, h) | x=2 \quad \frac{\sin(h+2) - \sin(2)}{h}$ **avgRC(Liste1, Var [=Verdi] [, Trinn])**
⇒liste $\text{avgRC}(x^2 - x + 2, x) \quad 2 \cdot (x - 0.4995)$ $\text{avgRC}(x^2 - x + 2, x, 0.1) \quad 2 \cdot (x - 0.45)$ **avgRC(Matrise1, Var [=Verdi] [, Trinn])**
⇒matrise $\text{avgRC}(x^2 - x + 2, x, 3) \quad 2 \cdot (x + 1)$

Returnerer differenskvotienten tatt i positiv retning (gjennomsnittlig endringshastighet).

Uttr1 kan være et brukerdefinert funksjonsnavn (se **Func**).

Hvis *verdi* er spesifisert, opphever den eventuell forhåndsstilt verdi eller aktuell “|” erstatning for variabelen.

Trinn er trinnverdien. Hvis *Trinn* utelates, brukes grunninnstilling 0,001.

Merk at den liknende funksjonen **centralDiff()** bruker derivasjonskvotienten.

bal()

bal(*NPmt,N,I,PV,[Pmt],[FV],[PpY],[CpY],[PmtAt],[avrundVerdi]*)⇒*verdi*

bal(*NPmt,amortTabell*)⇒*verdi*

Amortiseringsfunksjon som beregner planlagt balanse etter en spesifisert betaling.

N, I, PV, Pmt, FV, PpY, CpY og *PmtAt* er beskrevet i tabellen med TVM-argumenter, side 201.

NPmt spesifiserer det betalingsnummeret som du vil at dataene skal beregnes etter.

N, I, PV, Pmt, FV, PpY, CpY og *PmtAt* er beskrevet i tabellen med TVM-argumenter, side 201.

- Hvis du utelater *Pmt*, grunninnstilles den til *Pmt=tvmpmt(N,I,PV,FV,PpY,CpY,PmtAt)*.
- Hvis du utelater *FV*, grunninnstilles den til *FV=0*.
- Grunninnstillingene for *PpY, CpY* og *PmtAt* er de samme som for TVM-funksjonene.

avrundVerdi spesifiserer antallet desimalplasser for avrunding. Grunninnstilling=2.

bal(*NPmt,amortTabell*) beregner balansen etter betalingsnummer *NPmt*, basert på amortiseringstabell *amortTabell*. Argumentet *amortTabell* må være en matrise i den form som er beskrevet under **amortTbl()**, side 8.

Merk: Se også **ΣInt()** og **ΣPrn()**, side 231.

Katalog >

bal (5,6,5.75,5000,,12,12)	833.11																												
<i>tbl:=amortTbl</i> (6,6,5.75,5000,,12,12)																													
<table><tr><td>0</td><td>0.</td><td>0.</td><td>5000.</td></tr><tr><td>1</td><td>-23.35</td><td>-825.63</td><td>4174.37</td></tr><tr><td>2</td><td>-19.49</td><td>-829.49</td><td>3344.88</td></tr><tr><td>3</td><td>-15.62</td><td>-833.36</td><td>2511.52</td></tr><tr><td>4</td><td>-11.73</td><td>-837.25</td><td>1674.27</td></tr><tr><td>5</td><td>-7.82</td><td>-841.16</td><td>833.11</td></tr><tr><td>6</td><td>-3.89</td><td>-845.09</td><td>-11.98</td></tr></table>	0	0.	0.	5000.	1	-23.35	-825.63	4174.37	2	-19.49	-829.49	3344.88	3	-15.62	-833.36	2511.52	4	-11.73	-837.25	1674.27	5	-7.82	-841.16	833.11	6	-3.89	-845.09	-11.98	
0	0.	0.	5000.																										
1	-23.35	-825.63	4174.37																										
2	-19.49	-829.49	3344.88																										
3	-15.62	-833.36	2511.52																										
4	-11.73	-837.25	1674.27																										
5	-7.82	-841.16	833.11																										
6	-3.89	-845.09	-11.98																										
bal (4, <i>tbl</i>)	1674.27																												

►Base2 (Grunntall2)

Heltall1 ►Base2⇒heltall

Katalog >

256►Base2	0b10000000
0h1F►Base2	0b11111

Merk: Du kan sette inn denne operatoren fra datamaskintastaturet ved å skrive @>Base2.

Regner om *Heltall1* til et binært tall. Binære eller heksadesimale tall har alltid et prefiks, hhv. 0b eller 0h. Null, ikke bokstaven O, fulgt av b eller h.

0b *binærTall*

0h *heksadesimalTall*

Et binært tall kan bestå av opptil 64 siffer. Et heksadesimaltall kan bestå av opptil 16.

Uten prefiks blir *Heltall1* behandlet som et desimalt tall (grunntall 10). Resultatet vises binært, uavhengig av grunntallets modus.

Negative tall vises på “toerkomplement”-form. Eksempel:

-1 vises som

0hFFFFFFFFFFFFFF i heksadesimal modus

0b111...111 (64 1-ere) i binær modus

-2⁶³ vises som

0h8000000000000000 i heksadesimal modus

0b100...000 (63 nuller) i binær modus

Hvis du oppgir et desimalt heltall som ligger utenfor verdiområdet for et 64-bit binært tall med fortegn, vil en symmetrisk modulusoperasjon bli brukt til å konvertere tallet inn i gyldig verdiområde. Se følgende eksempler på verdier utenfor verdiområdet.

2⁶³ blir -2⁶³ og vises som

0h8000000000000000 i heksadesimal modus

0b100...000 (63 nuller) i binær modus

2^{64} blir 0 og vises som

0h0 i heksadesimal modus

0b0 i binær modus

$-2^{63} - 1$ blir $2^{63} - 1$ og vises som

0h7FFFFFFFFFFFFFFF i heksadesimal modus

0b111...111 (64 1-ere) i binær modus

►Base10 (Grunntall10)

Heltall1 ►Base10⇒*heltall*

0b10011►Base10	19

Merk: Du kan sette inn denne operatoren fra datamaskintastaturet ved å skrive @>Base10.

0h1F►Base10	31

Omregner *Heltall1* til et desimaltall (grunntall 10). Binært eller heksadesimalt inndata må alltid ha et prefiks, hhv. 0b eller 0h.

0b binærTall

0h *heksadesimalTall*

Null, ikke bokstaven O, fulgt av b eller h.

Et binært tall kan bestå av opptil 64 siffer.
Et heksadesimaltall kan bestå av opptil 16.

Uten prefiks behandles *Heltall1* som desimaltall. Resultatet vises i desimaltall, uavhengig av grunntall-modus.

►Base16 (Grunntall16)

Heltall1 ►Base16⇒*heltall*

256►Base16	0h100

Merk: Du kan sette inn denne operatoren fra datamaskintastaturet ved å skrive @>Base16.

0b111100001111►Base16	0hF0F

Omregner *Heltall1* til et heksadesimaltall.
Binære eller heksadesimale tall har alltid et prefiks, hhv. 0b eller 0h.

0b binærTall

0h *heksadesimalTall*

Null, ikke bokstaven O, fulgt av b eller h.

Et binært tall kan bestå av opptil 64 siffer.
Et heksadesimaltall kan bestå av opptil 16.

Uten prefiks blir *Heltall1* behandlet som et desimalt tall (grunntall 10). Resultatet vises i heksadesimal, uavhengig av grunntallets modus.

Hvis du oppgir et desimalt heltall som er for stort for et 64-bit binært tall med fortegn, vil en symmetrisk modulusoperasjon bli brukt til å konvertere tallet inn i gyldig verdiområde. For mer informasjon, se ►Base2, side 17.

binomCdf()

binomCdf(n, p) ⇒ *liste*

binomCdf($n, p, nedreGrense, øvreGrense$)
⇒ *tall* hvis *nedreGrense* og *øvreGrense* er tall, *liste* hvis *nedreGrense* og *øvreGrense* er lister

binomCdf($n, p, øvreGrense$) for $P(0 \leq X \leq øvreGrense)$ ⇒ *tall* hvis *øvreGrense* er et tall, *liste* hvis *øvreGrense* er en liste

Beregner en kumulativ sannsynlighet for diskret binomisk fordeling med n antall forsøk og sannsynlighet p for å finne treff ved hvert forsøk.

For $P(X \leq øvreGrense)$, sett *nedreGrense*=0

binomPdf()

binomPdf(n, p) ⇒ *liste*

binomPdf($n, p, XVerd$) ⇒ *tall* hvis *XVerd* er et

tall, *liste* hvis *XVerd* er en liste

Beregner en sannsynlighet ved *XVerd* for diskret binomisk fordeling med *n* antall forsøk og sannsynlighet *p* for å finne treff ved hvert forsøk.

C

ceiling() (øvre)

Katalog >

ceiling(*Uttr1*) $\Rightarrow$ *heltall*

$\text{ceiling}(.456)$ 1.

Returnerer det nærmeste heltallet som er $\geq$ argumentet.

Argumentet kan være et reelt eller et komplekst tall.

Merk: Se også **floor()** (nedre).

ceiling(*Liste1*) $\Rightarrow$ *liste*

$\text{ceiling}(\{-3.1, 1, 2.5\})$ $\{-3., 1, 3.\}$

ceiling(*Matrice1*) $\Rightarrow$ *matrice*

$\text{ceiling}\left(\begin{bmatrix} 0 & -3.2 \cdot i \\ 1.3 & 4 \end{bmatrix}\right)$ $\begin{bmatrix} 0 & -3. \cdot i \\ 2. & 4 \end{bmatrix}$

Returnerer en liste eller matrise med den øvre i hvert element.

centralDiff()

Katalog >

centralDiff(*Uttr1*, *Var* [=Verdi][, *Trinn*])
 $\Rightarrow$ *uttrykk*

$\text{centralDiff}(\cos(x), x, h)$
$$\frac{-\cos(x-h) - \cos(x+h)}{2 \cdot h}$$

centralDiff(*Uttr1*, *Var* [, *Trinn*])
| *Var*=Verdi $\Rightarrow$ *uttrykk*

$\lim_{h \rightarrow 0} (\text{centralDiff}(\cos(x), x, h))$ $-\sin(x)$

centralDiff(*Uttr1*, *Var* [=Verdi][, *Liste*])
 $\Rightarrow$ *liste*

$\text{centralDiff}(x^3, x, 0.01)$
 $3 \cdot (x^2 + 0.000033)$

centralDiff(*Liste1*, *Var* [=Verdi][, *Trinn*])
 $\Rightarrow$ *liste*

$\text{centralDiff}(\cos(x), x) | x = \frac{\pi}{2}$ -1.

centralDiff(*Matrise1*, *Var* [=Verdi]
[, *Trinn*]) $\Rightarrow$ *matrise*

$\text{centralDiff}(x^2, x, \{0.01, 0.1\})$
 $\{2 \cdot x, 2 \cdot x\}$

Returnerer den numeriske deriverte ved hjelp av derivasjonskvotient-formelen.

Hvis *verdi* er spesifisert, opphever den eventuell forhåndsildelt verdi eller aktuell “|” erstatning for variabelen.

Trinn er trinnverdien. Hvis *Trinn* utelates, brukes grunninnstilling 0,001.

Hvis du bruker *Liste1* eller *Matrise1*, blir handlingen avbildet gjennom verdiene i listen eller gjennom matriseelementene.

Merk: Se også og **d()**.

cFactor() (kFaktor)

cFactor(*Uttr1*[,*Var*]) $\Rightarrow$ *uttrykk*

cFactor(*Liste1*[,*Var*]) $\Rightarrow$ *liste*

cFactor(*Matrise1*[,*Var*]) $\Rightarrow$ *matrise*

cFactor(*Uttr1*) returnerer *Uttr1*, faktorisert med hensyn på alle dets variabler over en felles nevner.

Uttr1 er faktorisert så mye som mulig i lineære rasjonale faktorer, selv om det innfører nye, ikke-reelle tall. Med dette alternativet kan du faktorisere med hensyn på mer enn en variabel.

cFactor(*Uttr1*,*Var*) returnerer *Uttr1*, faktorisert med hensyn på variabel *Var*.

Uttr1 er faktorisert så mye som mulig i faktorer som er lineære i *Var*, muligens med ikke-reelle konstanter, selv om det innfører irrasjonale konstanter eller deluttrykk som er irrasjonale i andre variabler.

$\text{cFactor}(a^3 \cdot x^2 + a \cdot x^2 + a^3 + a \cdot x)$	$a \cdot (a^2 + 1) \cdot (x - i) \cdot (x + i)$
$\text{cFactor}\left(x^2 + \frac{4}{9}\right)$	$\frac{(3 \cdot x - 2 \cdot i) \cdot (3 \cdot x + 2 \cdot i)}{9}$
$\text{cFactor}(x^2 + 3)$	$x^2 + 3$
$\text{cFactor}(x^2 + a)$	$x^2 + a$

$\text{cFactor}(a^3 \cdot x^2 + a \cdot x^2 + a^3 + a \cdot x)$	$a \cdot (a^2 + 1) \cdot (x - i) \cdot (x + i)$
$\text{cFactor}(x^2 + 3, x)$	$(x + \sqrt{3} \cdot i) \cdot (x - \sqrt{3} \cdot i)$
$\text{cFactor}(x^2 + a, x)$	$(x + \sqrt{a} \cdot i) \cdot (x - \sqrt{a} \cdot i)$

Faktorene og leddene deres er sortert med *Var* som hovedvariabel. Liknende potenser av *Var* er samlet sammen i hver faktor. Inkluder *Var* hvis du må faktorisere med hensyn på bare den ene variabelen og du er villig til å akseptere irrasjonale uttrykk i en annen tilfeldig variabel for å øke faktoriseringen med hensyn på *Var*. Det kan hende at faktor bestemmes tilfeldig med hensyn på andre variabler.

Ved Auto-innstilling av modusen **Auto eller Tilnærmet** vil en inkludering av *Var* også gjøre det mulig å tilnærme med flytende desimalpunkt-koeffisienter der hvor irrasjonale koeffisienter ikke kan uttrykkes eksplisitt utfra innebygde funksjoner. Selv dersom det bare er én variabel, vil man kunne oppnå en mer komplett faktorisering ved å inkludere *Var*.

Merk: Se også **faktor()**.

$$\begin{array}{l} \text{cFactor}(x^5+4\cdot x^4+5\cdot x^3-6\cdot x-3) \\ x^5+4\cdot x^4+5\cdot x^3-6\cdot x-3 \\ \text{cFactor}(x^5+4\cdot x^4+5\cdot x^3-6\cdot x-3, x) \\ (x-0.964673)\cdot (x+0.611649)\cdot (x+2.12543)\cdot (x^2 \end{array}$$

For å se hele resultatet, trykk på og bruk så og for å bevege markøren.

char()

char(Heltall) ⇒ tegn

Returnerer en tegnstreng som inneholder det tegnet som er nummerert med *Heltall* fra tegnsettet på grafregneren. Gyldig område for *Heltall* er 0–65535.

$$\begin{array}{l} \text{char}(38) \quad " \& " \\ \text{char}(65) \quad " A " \end{array}$$

charPoly()

charPoly(kvadratMatrise, Var)

⇒ polynomuttrykk

charPoly(kvadratMatrise, Uttr)

⇒ polynomuttrykk

charPoly(kvadratMatrise1, Matrise2)

⇒ polynomuttrykk

Returnerer det karakteristiske polynomet til *kvadratMatrise*. Det karakteristiske polynomet til $n \times n$ -matrisen *A*, angitt som $p_A(\lambda)$, er polynomet som er definert ved

$$p_A(\lambda) = \det(\lambda \cdot I - A)$$

$$\begin{array}{l} m := \begin{bmatrix} 1 & 3 & 0 \\ 2 & -1 & 0 \\ -2 & 2 & 5 \end{bmatrix} \quad \begin{bmatrix} 1 & 3 & 0 \\ 2 & -1 & 0 \\ -2 & 2 & 5 \end{bmatrix} \\ \text{charPoly}(m, x) \quad -x^3+5\cdot x^2+7\cdot x-35 \\ \text{charPoly}(m, x^2+1) \quad -x^6+2\cdot x^4+14\cdot x^2-24 \\ \text{charPoly}(m, m) \quad 0 \end{array}$$

der I er $n \times n$ identitetsmatrisen.

kvadratMatrise1 og *kvadratMatrise2* må ha samme dimensjon.

 χ^2 2way

χ^2 2way *ObsMatrise*

chi22way *ObsMatrise*

Beregner en χ^2 test for samling av "tellingene" på toveis-tabellen i den observerte matrisen *ObsMatrise*. En oversikt over resultatene lagres i *stat.results*-variabelen (side 182).

For informasjon om effekten av tomme elementer i en matrise, se "Tomme (åpne) elementer" (side 243).

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat. χ^2	Chi-kvadratstat: $\text{sum}(\text{observert} - \text{forventet})^2 / \text{forventet}$
stat.PVal	Minste signifikansnivå som null-hypotesen kan forkastes ved
stat.df	Grader av frihet for chi-kvadratstatistikk
stat.UtrMat	Matrise av forventet element-telletebll ved antatt nullhypotese
stat.KompMat	Matrise av elementbidrag til chi kvadratstatistikk

 χ^2 Cdf()

χ^2 Cdf(*nedreGrense*,*øvreGrense*,*df*) $\Rightarrow$ tall
hvis *nedreGrense* og *øvreGrense* er tall,
liste hvis *nedreGrense* og *øvreGrense* er lister

chi2Cdf(*nedreGrense*,*øvreGrense*,*df*) $\Rightarrow$ tall
hvis *nedreGrense* og *øvreGrense* er tall,
liste hvis *nedreGrense* og *øvreGrense* er lister

Beregner χ^2 -fordelingens sannsynlighet mellom *nedreGrense* og *øvreGrense* for det angitte antall frihetsgrader *df*.

For $P(X \leq \text{øvreGrense})$, sett *nedreGrense* = 0.

For informasjon om effekten av tomme elementer i en liste, se “Tomme (åpne) elementer” (side 243).

$\chi^2\text{GOF}$ *obsListe,uttrListe,df*

chi2GOF *obsListe,uttrListe,df*

Utfører en test for å bekrefte at utvalgsdata er fra en populasjon som er i overensstemmelse med en angitt fordeling. *obsListe* er en liste over antall, og må inneholde heltall. En oversikt over resultatene lagres i *stat.resultater*-variabelen (side 182).

For informasjon om effekten av tomme elementer i en liste, se “Tomme (åpne) elementer” (side 243).

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat. χ^2	Chi-kvadratstat: $\text{sum}((\text{observert} - \text{forventet})^2 / \text{forventet})$
stat.PVal	Minste signifikansnivå som null-hypotesen kan forkastes ved
stat.df	Grader av frihet for chi-kvadratstatistikk
stat.CompList	Elementbidrag til chi kvadratstatistikk

$\chi^2\text{Pdf}(X\text{Verd},df) \Rightarrow \text{tall}$ hvis *XVerd* er et tall,
liste hvis *XVerd* er en liste

chi2Pdf(*XVerd,df*) $\Rightarrow \text{tall}$ hvis *XVerd* er et tall,
liste hvis *XVerd* er en liste

Beregner sannsynlighetstettheten (pdf) for χ^2 -fordelingen ved en bestemt *XVerd*-verdi for det angitte antallet frihetsgrader *df*.

For informasjon om effekten av tomme elementer i en liste, se “Tomme (åpne) elementer” (side 243).

ClearAZ

Sletter alle enkelttegn-variabler i det aktuelle oppgaveområdet.

Hvis en eller flere av variablene er låst, viser denne kommandoen en feilmelding og sletter kun de ulåste variablene. Se **unLock**, side 204.

$5 \rightarrow b$	5
b	5
ClearAZ	Done
b	b

ClrErr (SlettFeil)**ClrErr**

Tømmer feilstatus og stiller systemvariabelen *feilKode* til null.

Else -leddet i **Try...Else...EndTry**-blokken bør bruke **ClrErr** eller **PassErr**. Hvis feilen skal bearbejdes eller ignoreres, bruk **ClrErr**. Hvis det ikke er kjent hva som skal gjøres med feilen, bruk **PassErr** for å sende den til den neste feilbehandlere. Hvis det ikke er flere ventende **Try...Else...EndTry** feilbehandlere, vises feil-dialogboksen som normalt.

Merk: Se også **PassErr**, side 136, og **Try**, side 197.

Merk for å legge inn eksemplet: For anvisninger om hvordan du legger inn flerlinjede program- og funksjonsdefinisjoner, se avsnittet Kalkulator i produkthåndboken.

For et eksempel på **ClrErr**, se eksempel 2 under **Try** -kommandoen, side 197.

colAugment() (kolUtvid)**colAugment(Matrise1, Matrise2)⇒matrise**

Returnerer en ny matrise som er *Matrise2* lagt til på *Matrise1*. Matrisene må ha like kolonnedimensjoner, og *Matrise2* er lagt til *Matrise1* som nye rader. Endrer ikke *Matrise1* eller *Matrise2*.

$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix} \rightarrow m1$	$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}$
$\begin{bmatrix} 5 & 6 \end{bmatrix} \rightarrow m2$	$\begin{bmatrix} 5 & 6 \end{bmatrix}$
$\text{colAugment}(m1, m2)$	$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \\ 5 & 6 \end{bmatrix}$

colDim() Katalog > **colDim**(*Matrise*) $\Rightarrow$ uttrykkReturnerer antallet kolonner som ligger i *Matrise*.

$$\text{colDim}\left(\begin{bmatrix} 0 & 1 & 2 \\ 3 & 4 & 5 \end{bmatrix}\right) \quad 3$$

Merk: Se også **radDim()**.**colNorm()**Katalog > **colNorm**(*Matrise*) $\Rightarrow$ uttrykkReturnerer den største summene av absoluttverdiene for elementene i kolonnene i *Matrise*.

$$\begin{bmatrix} 1 & -2 & 3 \\ 4 & 5 & -6 \end{bmatrix} \rightarrow \text{mat} \quad \begin{bmatrix} 1 & -2 & 3 \\ 4 & 5 & -6 \end{bmatrix}$$

$$\text{colNorm}(\text{mat}) \quad 9$$

Merk: Udefinerte matriseelementer er ikke tillatt. Se også **radNorm()**.**comDenom()**Katalog > **comDenom**(*Uttr1*, *Var*) $\Rightarrow$ uttrykk**comDenom**(*Liste1*, *Var*) $\Rightarrow$ liste**comDenom**(*Matrise1*, *Var*) $\Rightarrow$ matrise

$$\text{comDenom}\left(\frac{y^2+y}{(x+1)^2}+y^2+y\right)$$

$$\frac{x^2 \cdot y^2 + x^2 \cdot y + 2 \cdot x \cdot y^2 + 2 \cdot x \cdot y + 2 \cdot y^2 + 2 \cdot y}{x^2 + 2 \cdot x + 1}$$

comDenom(*Uttr1*) returnerer en redusert brøk av en fullt utvidet teller over en fullt utvidet nevner.

comDenom(*Uttr1*, *Var*) returnerer en redusert brøk av teller og nevner som er utvidet med hensyn på *Var*. Leddene og faktorene deres er sortert med *Var* som hovedvariabel. Liknende potenser av *Var* er samlet sammen. Det kan hende at faktor bestemmes tilfeldig av de innsamlede koeffisienter. Sammenliknet med å utelate *Var* sparer dette ofte tid samt plass både i minnet og på skjermen, samtidig som uttrykket blir mer forståelig. Det gjør også at etterfølgende handlinger på resultatet går raskere og at minnet ikke belastes så mye.

$$\text{comDenom}\left(\frac{y^2+y}{(x+1)^2}+y^2+y, x\right)$$

$$\frac{x^2 \cdot y \cdot (y+1) + 2 \cdot x \cdot y \cdot (y+1) + 2 \cdot y \cdot (y+1)}{x^2 + 2 \cdot x + 1}$$

$$\text{comDenom}\left(\frac{y^2+y}{(x+1)^2}+y^2+y, y\right)$$

$$\frac{y^2 \cdot (x^2 + 2 \cdot x + 2) + y \cdot (x^2 + 2 \cdot x + 2)}{x^2 + 2 \cdot x + 1}$$

Hvis Var ikke opptrer i Uttrykk1, vil **comDenom(Uttr1,Var)** returnere en redusert brøk av en ikke utvidet teller over en ikke utvidet nevner. Slike resultater sparer vanligvis både tid og plass i både minnet og på skjermen. Slike delvis faktoriserte resultater gjør også at etterfølgende handlinger på resultatet går mye raskere og at minnet ikke belastes så mye.

Selv om det ikke foreligger noen nevner, er **comDen**-funksjonen ofte en rask måte å oppnå delvis faktorisering på, hvis **factor()** er for langsam eller hvis den tar for stor plass i minnet.

Tips: Legg inn denne **comden()**-funksjonsdefinisjonen og prøv den rutinemessig som et alternativ til **comDenom()** og **factor()**.

Define *comden*(*exprn*)=**comDenom**(*exprn*,*abc*)
Done

$$\text{comden}\left(\frac{y^2+y}{(x+1)^2}+y^2+y\right) = \frac{(x^2+2\cdot x+2)\cdot y\cdot (y+1)}{(x+1)^2}$$

$$\text{comden}(1234\cdot x^2\cdot (y^3-y)+2468\cdot x\cdot (y^2-1)) = \frac{1234\cdot x\cdot (x\cdot y+2)\cdot (y^2-1)}{1}$$

completeSquare ()

completeSquare(UttrEllerLign, Var)
⇒uttrykk eller ligning

completeSquare(UttrEllerLign, Var^Potens)⇒uttrykk eller ligning

completeSquare(UttrEller Lign, Var1, Var2 [...])⇒uttrykk eller ligning

completeSquare(UttrEllerLign, {Var1, Var2 [...]})⇒uttrykk eller ligning

Omregner et kvadratisk polynomuttrykk av formen $a\cdot x^2+b\cdot x+c$ til formen $a\cdot (x-h)^2+k$

- eller -

Omregner en kvadratisk ligning av formen $a\cdot x^2+b\cdot x+c=d$ til formen $a\cdot (x-h)^2=k$

Det første argumentet må være et kvadratisk uttrykk eller en kvadratisk ligning i standard form med hensyn på det andre argumentet.

$$\text{completeSquare}(x^2+2\cdot x+3, x) = (x+1)^2+2$$

$$\text{completeSquare}(x^2+2\cdot x=3, x) = (x+1)^2=4$$

$$\text{completeSquare}(x^6+2\cdot x^3+3, x^3) = (x^3+1)^2+2$$

$$\text{completeSquare}(x^2+4\cdot x+y^2+6\cdot y+3=0, x, y) = (x+2)^2+(y+3)^2=10$$

$$\text{completeSquare}(3\cdot x^2+2\cdot y+7\cdot y^2+4\cdot x=3, \{x, y\}) = 3\cdot \left(x+\frac{2}{3}\right)^2+7\cdot \left(y+\frac{1}{7}\right)^2=\frac{94}{21}$$

$$\text{completeSquare}(x^2+2\cdot x\cdot y, x, y) = (x+y)^2-y^2$$

Det andre argumentet må være et enkelt ledd i én variabel eller et enkelt ledd i én variabel opphøyd i en rasjonal eksponent, for eksempel x , y^2 eller $z^{1/3}$.

Den tredje eller fjerde syntaksen forsøker å fullføre kvadratet med hensyn på variabler $Var1$, $Var2$ [...]).

conj()

conj(Uttr1) $\Rightarrow$ uttrykk

$$\text{conj}(1+2 \cdot i) \quad 1-2 \cdot i$$

conj(Liste1) $\Rightarrow$ liste

$$\text{conj}\left(\begin{bmatrix} 2 & 1-3 \cdot i \\ -i & -7 \end{bmatrix}\right) \quad \begin{bmatrix} 2 & 1+3 \cdot i \\ i & -7 \end{bmatrix}$$

conj(Matrise1) $\Rightarrow$ matrise

$$\text{conj}(z) \quad z$$

Returnerer den komplekse konjugerte av argumentet.

$$\text{conj}(x+i \cdot y) \quad x-y \cdot i$$

Merk: Alle ubestemte variabler behandles som reelle variabler.

constructMat()

constructMat

(Uttr,Var1,Var2,antRad,antKol) $\Rightarrow$ matrise

$$\text{constructMat}\left(\frac{1}{i+j}, i, j, 3, 4\right) \quad \begin{bmatrix} \frac{1}{2} & \frac{1}{3} & \frac{1}{4} & \frac{1}{5} \\ \frac{1}{3} & \frac{1}{4} & \frac{1}{5} & \frac{1}{6} \\ \frac{1}{4} & \frac{1}{5} & \frac{1}{6} & \frac{1}{7} \end{bmatrix}$$

Returnerer en matrise basert på argumentene.

Uttr er et uttrykk i variablene *Var1* og *Var2*. Elementene i resultatmatrisen dannes ved å beregne *Uttr* for hver økte verdi av *Var1* og *Var2*.

Var1 økes automatisk fra 1 og opp til *antRad*. I hver rad øker *Var2* fra 1 og opp til *antKol*.

CopyVar *Var1*, *Var2*

CopyVar *Var1*., *Var2*.

CopyVar *Var1*, *Var2* kopierer verdien av variabelen *Var1* til variabelen *Var2*, og oppretter *Var2* om nødvendig. Variabel *Var1* må ha en verdi.

Hvis *Var1* er navnet på en eksisterende brukerdefinert funksjon, kopieres definisjonen av denne funksjonen til funksjon *Var2*. Funksjon *Var1* må være definert.

Var1 må følge reglene for variabelnavn eller være et indirekte uttrykk som kan forenkles til et variabelnavn som oppfyller reglene.

Var1. må være navnet på en eksisterende variabelgruppe, for eksempel statistikk *stat.nn*-resultater eller variabler som er opprettet med **LibShortcut()** -funksjonen). Hvis *Var2*. allerede eksisterer, vil denne kommandoen erstatte alle medlemmer som er felles for begge grupper og legge til de medlemmene som ikke allerede eksisterer. Hvis ett eller flere medlemmer av *Var2*. er låst, blir alle medlemmer av *Var2*. værende uendret.

CopyVar *Var1*., *Var2*. kopierer alle medlemmene av *Var1*. variabelgruppe til *Var2*. gruppe, og oppretter *Var2*. om nødvendig.

Var1. må være navnet på en eksisterende variabelgruppe, for eksempel statistikk *stat.nn*-resultater, eller variabler som er opprettet med **LibShortcut()**-funksjonen. Hvis *Var2*. allerede finnes, vil denne kommandoen erstatte alle medlemmer som er felles for begge grupper, og legge til de medlemmene som ikke allerede finnes. Hvis en enkel (ikke i gruppe) variabel med navnet *Var2* finnes, oppstår det en feil.

Define $a(x)=\frac{1}{x}$	Done
Define $b(x)=x^2$	Done
CopyVar <i>a,c</i> : <i>c</i> (4)	$\frac{1}{4}$
CopyVar <i>b,c</i> : <i>c</i> (4)	16

<i>aa.a</i> :=45	45																
<i>aa.b</i> :=6.78	6.78																
CopyVar <i>aa</i> ., <i>bb</i> .	Done																
getVarInfo()	<table><tr><td><i>aa.a</i></td><td>"NUM"</td><td></td><td>0</td></tr><tr><td><i>aa.b</i></td><td>"NUM"</td><td></td><td>0</td></tr><tr><td><i>bb.a</i></td><td>"NUM"</td><td></td><td>0</td></tr><tr><td><i>bb.b</i></td><td>"NUM"</td><td></td><td>0</td></tr></table>	<i>aa.a</i>	"NUM"		0	<i>aa.b</i>	"NUM"		0	<i>bb.a</i>	"NUM"		0	<i>bb.b</i>	"NUM"		0
<i>aa.a</i>	"NUM"		0														
<i>aa.b</i>	"NUM"		0														
<i>bb.a</i>	"NUM"		0														
<i>bb.b</i>	"NUM"		0														

corrMat(*Liste1*,*Liste2*[,...[,*Liste20*]])

Beregner korrelasjonsmatrisen for den utvidede matrisen [*Liste1*, *Liste2*, . . . , *Liste20*].

►cos

Uttr ►cos

Merk: Du kan sette inn denne operatoren fra datamaskintastaturet ved å skrive @>cos.

Representerer *Uttr* med cosinus. Dette er en konverteringsoperator. Den kan bare brukes på slutten av kommandolinjen.

►cos reduserer alle potenser av sin(...) modulus $1 - \cos(\dots)^2$ slik at alle gjenværende potenser av cos(...) har eksponenter i området (0, 2). Dermed vil resultatet være uten sin(...) hvis og bare hvis sin(...) inntreffer i det gitte uttrykket bare med partallseksponenter.

Merk: Denne konverteringsoperatoren støttes ikke i vinkelmodusen grader eller gradianer. Før du bruker den, må du kontrollere at vinkelmodus er satt til radianer, og at *Uttr* ikke inneholder eksplisitte referanser til vinkler i grader eller gradianer.

$$\frac{(\sin(x))^2 \blacktriangleright \cos}{1 - (\cos(x))^2}$$

cos()

cos(*Uttr1*) ⇒ *uttrykk*

I Grader-vinkelmodus:

cos(*Liste1*) ⇒ *liste*

$$\frac{\cos\left(\frac{\pi_r}{4}\right)}{2}$$

cos(*Uttr1*) returnerer cosinus til argumentet som et uttrykk.

$$\frac{\cos(45)}{2}$$

cos(*Liste1*) returnerer en liste av cosinus til alle elementer i *Liste1*.

$$\frac{\cos(\{0,60,90\})}{\left\{1,\frac{1}{2},0\right\}}$$

I Gradian-vinkelmodus:

Merk: Argumentet tolkes som grader, gradian eller radian av en vinkel, avhengig av aktuell vinkelmodus-innstilling. Du kan bruke °, G eller R for å hoppe over vinkelmodusen midlertidig.

$$\cos(\{0,50,100\}) \quad \left\{1, \frac{\sqrt{2}}{2}, 0\right\}$$

I Radian-vinkelmodus:

$$\cos\left(\frac{\pi}{4}\right) \quad \frac{\sqrt{2}}{2}$$

$$\cos(45^\circ) \quad \frac{\sqrt{2}}{2}$$

cos(kvadratMatrise I) ⇒ kvadratMatrise

Returnerer matrisens cosinus til *kvadratMatrise I*. Dette er ikke det samme som å beregne cosinus til hvert element.

Når en skalarfunksjon $f(A)$ virker på *kvadratMatrise I* (A), beregnes resultatet av algoritmen:

Beregner egenverdiene (li) og egenvektorene (V i) av A.

kvadratMatrise I må kunne diagonaliseres. Den kan heller ikke ha symbolske variabler som ikke er tildelt noen verdi.

Utform matrisene:

$$B = \begin{bmatrix} \lambda_1 & 0 & \dots & 0 \\ 0 & \lambda_2 & \dots & 0 \\ 0 & 0 & \dots & 0 \\ 0 & 0 & \dots & \lambda_n \end{bmatrix} \text{ and } X = [V_1, V_2, \dots, V_n]$$

Da er $A = X B X^{-1}$ og $f(A) = X f(B) X^{-1}$. For eksempel, $\cos(A) = X \cos(B) X^{-1}$ hvor:

$\cos(B) =$

$$\begin{bmatrix} \cos(\lambda_1) & 0 & \dots & 0 \\ 0 & \cos(\lambda_2) & \dots & 0 \\ 0 & 0 & \dots & 0 \\ 0 & 0 & \dots & \cos(\lambda_n) \end{bmatrix}$$

Alle beregningene utføres med flytende desimalpunkt-aritmetikk.

I Radian-vinkelmodus:

$$\cos\left(\begin{bmatrix} 1 & 5 & 3 \\ 4 & 2 & 1 \\ 6 & -2 & 1 \end{bmatrix}\right) \begin{bmatrix} 0.212493 & 0.205064 & 0.121389 \\ 0.160871 & 0.259042 & 0.037126 \\ 0.248079 & -0.090153 & 0.218972 \end{bmatrix}$$

cos⁻¹()**cos⁻¹(Utr1)⇒uttrykk**

I Grader-vinkelmodus:

cos⁻¹(Liste1)⇒liste $\cos^{-1}(1)$ 0**cos⁻¹(Utr1)** returnerer vinkelen som har cosinus lik *Utr1* som et uttrykk.

I Gradian-vinkelmodus:

cos⁻¹(Liste1) returnerer en liste over invers cosinus for hvert element i *Liste1*. $\cos^{-1}(0)$ 100**Merk:** Resultatet returneres som en vinkel i enten grader, gradian eller radian, avhengig av aktuell vinkelmodus-innstilling.

I Radian-vinkelmodus:

Merk: Du kan sette inn denne funksjonen fra datamaskintastaturet ved å skrive **arccos** (...). $\cos^{-1}(\{0,0,2,0,5\})$ $\left\{\frac{\pi}{2}, 1.36944, 1.0472\right\}$ **cos⁻¹(kvadratMatrise1)⇒kvadratMatrise**

I radian-vinkelmodus og rektangulært, kompleks format:

Returnerer matrisens inverse cosinus til *kvadratMatrise1*. Dette er ikke det samme som å beregne invers cosinus til hvert element. For mer informasjon om beregningsmetode, se under **cos()**. $\cos^{-1}\begin{pmatrix} 1 & 5 & 3 \\ 4 & 2 & 1 \\ 6 & -2 & 1 \end{pmatrix}$
 $\begin{bmatrix} 1.73485+0.064606\cdot i & -1.49086+2.10514 \\ -0.725533+1.51594\cdot i & 0.623491+0.77836\cdot i \\ -2.08316+2.63205\cdot i & 1.79018-1.27182\cdot i \end{bmatrix}$ *kvadratMatrise1* må kunne diagonaliseres. Resultatet inneholder alltid flytende desimaltall.

For å se hele resultatet, trykk på ▲ og bruk så ◀ og ▶ for å bevege markøren.

cosh()**cosh(Utr1)⇒uttrykk**

I Grader-vinkelmodus:

cosh(Liste1)⇒liste $\cosh\left(\left(\frac{\pi}{4}\right)r\right)$ cosh(45)**cosh(Utr1)** returnerer hyperbolsk cosinus til argumentet som et uttrykk.**cosh(Liste1)** returnerer en liste over hyperbolsk cosinus til hvert element i *Liste1*.

I Radian-vinkelmodus:

cosh(kvadratMatrise1)⇒kvadratMatrise

cosh()

Katalog >

Returnerer matrisens hyperbolske cosinus til *kvadratMatrise1*. Dette er ikke det samme som å beregne hyperbolsk cosinus til hvert element. For mer informasjon om beregningsmetode, se under **cos()**.

kvadratMatrise1 må kunne diagonaliseres. Resultatet inneholder alltid flytende desimaltall.

$$\cosh \begin{pmatrix} 1 & 5 & 3 \\ 4 & 2 & 1 \\ 6 & -2 & 1 \end{pmatrix} \begin{bmatrix} 421.255 & 253.909 & 216.905 \\ 327.635 & 255.301 & 202.958 \\ 226.297 & 216.623 & 167.628 \end{bmatrix}$$

cosh⁻¹()

Katalog >

cosh⁻¹(Utr1) ⇒ uttrykk

$$\cosh^{-1}\{1\} \quad 0$$

cosh⁻¹(Liste1) ⇒ liste

$$\cosh^{-1}\{1, 2, 1, 3\} \quad \{0, 1.37286, \cosh^{-1}(3)\}$$

cosh⁻¹(Utr1) returnerer invers hyperbolsk cosinus for argumentet som et uttrykk.

cosh⁻¹(Liste1) returnerer en liste over invers hyperbolsk cosinus til hvert element i *Liste1*.

Merk: Du kan sette inn denne funksjonen fra datamaskintastaturet ved å skrive **arccosh (...)**.

cosh⁻¹(kvadratMatrise1) ⇒ *kvadratMatrise*

Returnerer matrisens inverse hyperbolsk cosinus til *kvadratMatrise1*. Dette er ikke det samme som å beregne invers hyperbolsk cosinus til hvert element. For mer informasjon om beregningsmetode, se under **cos()**.

kvadratMatrise1 må kunne diagonaliseres. Resultatet inneholder alltid flytende desimaltall.

I radian-vinkelmodus og rektangulært, kompleks format:

$$\cosh^{-1} \begin{pmatrix} 1 & 5 & 3 \\ 4 & 2 & 1 \\ 6 & -2 & 1 \end{pmatrix} \begin{bmatrix} 2.52503+1.73485 \cdot i & -0.009241-1.49086i & 0.486969-0.725533 \cdot i \\ -0.322354-2.08316 \cdot i & 1.66262+0.623491i & 1.26707+1.79018i \end{bmatrix}$$

For å se hele resultatet, trykk på og bruk så og for å bevege markøren.

cot()

 tast

cot(Utr1) ⇒ uttrykk

I Grader-vinkelmodus:

cot(Liste1) ⇒ liste

$$\cot(45) \quad 1$$

cot()

 tast

Returnerer cotangens av *uttrykk1*, eller returnerer en liste med cotangens til alle elementene i *liste1*.

Merk: Argumentet tolkes som grader, gradianer eller radianer av en vinkel, avhengig av aktuell vinkelmodus-innstilling. Du kan bruke °, ^G eller ^r for å hoppe over vinkelmodusen midlertidig.

I Gradian-vinkelmodus:

$$\text{cot}(50) \quad 1$$

I Radian-vinkelmodus:

$$\text{cot}(\{1, 2, 1, 3\}) \quad \left\{ \frac{1}{\tan(1)}, -0.584848, \frac{1}{\tan(3)} \right\}$$

cot⁻¹()

 tast

cot⁻¹(Utr1) ⇒ uttrykk

cot⁻¹(Liste1) ⇒ liste

Returnerer vinkelen som har cotangens lik *Utr1* eller returnerer en liste som inneholder invers cotangens til hvert element i *Liste1*.

Merk: Resultatet returneres som en vinkel i enten grader, gradian eller radian, avhengig av aktuell vinkelmodus-innstilling.

Merk: Du kan sette inn denne funksjonen fra datamaskintastaturet ved å skrive **arccot** (...).

I Grader-vinkelmodus:

$$\text{cot}^{-1}(1) \quad 45$$

I Gradian-vinkelmodus:

$$\text{cot}^{-1}(1) \quad 50$$

I Radian-vinkelmodus:

$$\text{cot}^{-1}(1) \quad \frac{\pi}{4}$$

coth()

Katalog >

coth(Utr1) ⇒ uttrykk

coth(Liste1) ⇒ liste

Returnerer hyperbolsk cotangens til *uttrykk1*, eller returnerer en liste med hyperbolsk cotangens til alle elementene i *liste1*.

$$\text{coth}(1.2) \quad 1.19954$$

$$\text{coth}(\{1, 3, 2\}) \quad \left\{ \frac{1}{\tanh(1)}, 1.00333 \right\}$$

coth⁻¹()**Katalog** > **coth⁻¹(Uttr1)**⇒uttrykkcoth⁻¹(3,5) 0.293893**coth⁻¹(Liste1)**⇒listecoth⁻¹({-2,2,1,6})
$$\left\{ \frac{-\ln(3)}{2}, 0.518046, \frac{\ln\left(\frac{7}{5}\right)}{2} \right\}$$

Returnerer invers hyperbolsk cotangens til *Uttr1*, eller returnerer en liste med invers hyperbolsk cotangens til hvert element i *Liste1*.

Merk: Du kan sette inn denne funksjonen fra datamaskintastaturet ved å skrive **arccoth(...)**.

count() (antall)**Katalog** > **count(Verdi1ellerListe1
[,Verdi2ellerListe2 [...]])**⇒verdi

count(2,4,6) 3

count({2,4,6}) 3

Returnerer samlet antall av alle elementer i argumentene som behandles til numeriske verdier.

count(2,{4,6}, $\begin{bmatrix} 8 & 10 \\ 12 & 14 \end{bmatrix}$) 7

Hvert argument kan være et uttrykk, en verdi, liste eller matrise. Du kan blande datatyper og bruke argumenter med forskjellige dimensjoner.

count($\frac{1}{2}, 3+4*i, \text{undef}, \text{"hello"}, x+5, \text{sign}(0)$) 2

For en liste, matrise eller et celleområde blir hver element behandlet for å bestemme om det bør inkluderes i antallet.

I det siste eksemplet ble bare 1/2 og 3+4*i talt. De resterende argumentene, dersom x er udefinert, behandler ikke til numeriske verdier.

I applikasjonen Lister og regneark kan du bruke et celleområde istedenfor et argument.

Tomme (åpne) elementer ignoreres. For mer informasjon om tomme elementer, se side 243.

countIf() (tellIf)**Katalog** > **countIf(Liste,Kriterium)**⇒verdi

countIf({1,3,"abc",undef,3,1},3) 2

Returnerer samlet antall av alle argumenter i *Liste* som møter de spesifiserte *kriterier*.

Teller alle elementer som er lik 3.

Kriterium kan være:

countIf({"abc","def","abc",3},"def") 1

countIf() (tellIf)

- En verdi, et uttrykk eller en streng. For eksempel, **3** teller kun de elementene i *Liste* som forenkles til verdien 3.
- Et boolsk uttrykk som inneholder symbolet **?** som plassholder for hvert element. For eksempel, **?<5** teller kun de elementene i *Liste* som er mindre enn 5.

I applikasjonen Lister og regneark kan du bruke et celleområde istedenfor *Liste*.

Tomme (åpne) elementer i listen ignoreres. For mer informasjon om tomme elementer, se side 243.

Merk: Se også **sumIf()**, side 186, og **frequency()**, side 77.

Teller alle elementer som er lik "def."

$$\text{countIf}\left(\left\{x^{-2}, x^{-1}, 1, x, x^2\right\}, x\right) \quad 1$$

Teller alle elementer som er lik *x*; dette eksemplet antar at variabelen *x* er udefinert.

$$\text{countIf}\left(\left\{1, 3, 5, 7, 9\right\}, ? < 5\right) \quad 2$$

Teller 1 og 3.

$$\text{countIf}\left(\left\{1, 3, 5, 7, 9\right\}, 2 < ? < 8\right) \quad 3$$

Teller 3, 5 og 7.

$$\text{countIf}\left(\left\{1, 3, 5, 7, 9\right\}, ? < 4 \text{ or } ? > 6\right) \quad 4$$

Teller 1, 3, 7 og 9.

cPolyRoots()

cPolyRoots(*Poly*, *Var*) ⇒ *liste*

cPolyRoots(*KoeffListe*) ⇒ *liste*

Den første syntaksen, **cPolyRoots**(*Poly*, *Var*), returnerer en liste over komplekse røtter av polynom *Poly* med hensyn på variabel *Var*.

Polym må være et polynom i én variabel.

Den andre syntaksen, **cPolyRoots**(*KoeffListe*), returnerer en liste over komplekse røtter for koeffisienter i *KoeffListe*.

Merk: Se også **polyRoots()**, side 141.

$$\text{polyRoots}\left(y^3 + 1, y\right) \quad \{-1\}$$

$$\text{cPolyRoots}\left(y^3 + 1, y\right) \quad \left\{-1, \frac{1}{2} - \frac{\sqrt{3}}{2}i, \frac{1}{2} + \frac{\sqrt{3}}{2}i\right\}$$

$$\text{polyRoots}\left(x^2 + 2 \cdot x + 1, x\right) \quad \{-1, -1\}$$

$$\text{cPolyRoots}\left(\{1, 2, 1\}\right) \quad \{-1, -1\}$$

crossP(Liste1, Liste2) ⇒ liste

Returnerer kryssproduktet av *Liste1* og *Liste2* som en liste.

Liste1 og *Liste2* må ha lik dimensjon, og dimensjonen må være enten 2 eller 3.

crossP(Vektor1, Vektor2) ⇒ vektor

Returnerer en rad- eller kolonnevektor (avhengig av argumentene) som er kryssproduktet av *Vektor1* og *Vektor2*.

Både *Vektor1* og *Vektor2* må være radvektorer, eller begge må være kolonnevektorer. Begge vektorene må ha lik dimensjon, og dimensjonen må være enten 2 eller 3.

$$\text{crossP}(\{a1, b1\}, \{a2, b2\})$$

$$\{0, 0, a1 \cdot b2 - a2 \cdot b1\}$$

$$\text{crossP}(\{0, 1, 2, 2, -5\}, \{1, -0, 5, 0\})$$

$$\{-2, 5, -5, -2, 25\}$$

$$\text{crossP}(\begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} -3 & 6 & -3 \end{bmatrix})$$

$$\text{crossP}(\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 0 & 0 & -2 \end{bmatrix})$$

csc() **tast****csc(Uttr1) ⇒ uttrykk**

I Grader-vinkelmodus:

csc(Liste1) ⇒ liste

$$\text{csc}(45) \quad \sqrt{2}$$

Returnerer cosekans til *Uttr1*, eller returnerer en liste med cosekans til hvert element i *Liste1*.

I Gradian-vinkelmodus:

$$\text{csc}(50) \quad \sqrt{2}$$

I Radian-vinkelmodus:

$$\text{csc}\left(\left\{1, \frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{3}\right\}\right) \quad \left\{\frac{1}{\sin(1)}, 1, \frac{2\sqrt{3}}{3}\right\}$$

csc⁻¹() **tast****csc⁻¹(Uttr1) ⇒ uttrykk**

I Grader-vinkelmodus:

csc⁻¹(Liste1) ⇒ liste

$$\text{csc}^{-1}(1) \quad 90$$

Returnerer vinkelen som har cosekans lik *Uttr1*, eller returnerer en liste med invers cosekans til hvert element i *Liste1*.

I Gradian-vinkelmodus:

csc⁻¹()**trig** **tast**

Merk: Resultatet returneres som en vinkel i enten grader, gradianer eller radianer, avhengig av aktuell vinkelmodus-innstilling.

Merk: Du kan sette inn denne funksjonen fra datamaskintastaturet ved å skrive **arccsc** (...).

$$\text{csc}^{-1}(1) \quad 100$$

I Radian-vinkelmodus:

$$\text{csc}^{-1}\left(\left\{1, 4, 6\right\}\right) \quad \left\{\frac{\pi}{2}, \sin^{-1}\left(\frac{1}{4}\right), \sin^{-1}\left(\frac{1}{6}\right)\right\}$$

csch()**Katalog** >

csch(*Uttr1*) ⇒ *uttrykk*

$$\text{csch}(3) \quad \frac{1}{\sinh(3)}$$

csch(*Liste1*) ⇒ *liste*

Returnerer hyperbolsk cosekans til *Uttr1* eller returnerer en liste med hyperbolsk cosekans til alle elementene i *Liste1*.

$$\text{csch}\left(\left\{1, 2, 1, 4\right\}\right) \quad \left\{\frac{1}{\sinh(1)}, 0.248641, \frac{1}{\sinh(4)}\right\}$$

csch⁻¹()**Katalog** >

csch⁻¹(*Uttr1*) ⇒ *uttrykk*

$$\text{csch}^{-1}(1) \quad \sinh^{-1}(1)$$

csch⁻¹(*Liste1*) ⇒ *liste*

Returnerer invers hyperbolsk cosekans til *Uttr1*, eller returnerer en liste med invers hyperbolsk cosekans til hvert element i *Liste1*.

$$\text{csch}^{-1}\left(\left\{1, 2, 1, 3\right\}\right) \quad \left\{\sinh^{-1}(1), 0.459815, \sinh^{-1}\left(\frac{1}{3}\right)\right\}$$

Merk: Du kan sette inn denne funksjonen fra datamaskintastaturet ved å skrive **arccsch** (...).

cSolve() (kløs)**Katalog** >

cSolve(*Ligning*, *Var*) ⇒ *Boolsk uttrykk*

$$\text{cSolve}(x^3=1, x) \quad x=\frac{1}{2} + \frac{\sqrt{3}}{2} \cdot i \text{ or } x=\frac{1}{2} - \frac{\sqrt{3}}{2} \cdot i \text{ or } x=-1$$

cSolve(*Ligning*, *Var*=*Forslag*) ⇒ *Boolsk uttrykk*

$$\text{solve}(x^3=1, x) \quad x=-1$$

cSolve(*Ulikhet*, *Var*) ⇒ *Boolsk uttrykk*

Returnerer komplekse løsningsalternativer av en ligning eller ulikhet i *Var*. Målet er å produsere alternativer for alle reelle og ikke-reelle løsninger. Selv om *Ligning* er reell, kan **cSolve()** returnere ikke-reelle resultater i Reelt resultat Komplekst format.

Selv om alle udefinerte variabler som ikke slutter med en senket strek (_) behandles som om de er reelle, kan **cSolve()** løse polynomiske ligninger med komplekse løsninger.

cSolve() setter midlertidig grunnmengde til kompleks i løpet av løsningsprosessen selv om den aktuelle grunnmengden er reell. I kompleks grunnmengde bruker brøkpotens med oddetall i nevneren hovedforgreining heller enn reell forgreining. Følgelig er løsninger fra **solve()** på ligninger som omfatter slike brøkpotenser ikke nødvendigvis en delmengde av løsningene fra **cSolve()**.

cSolve() starter med eksakte, symbolske metoder. Unntatt i **Eksakt** modus bruke **cSolve()** også iterativ, tilnærmet kompleks polynomisk faktorisering, om nødvendig.

Merk: Se også **cZeros()**, **solve()**, og **zeros()**.

Merk: Hvis *Ligning* er ikke-polynomisk med funksjoner, som **abs()**, **angle()**, **conj()**, **real()** eller **imag()**, bør du sette en senket strek (trykk på) på slutten av *Var*. I grunninnstilling behandles variabelen som en reell verdi.

Hvis du bruker *var_*, behandles variabelen som kompleks.

Du bør også bruke *var_* for alle andre variabler i *Ligning* som kan ha ikke-reelle verdier. Ellers kan du få returnert uventede resultater.

cSolve[*Lign1* and *Lign2* [and...],
VarElForslag1, *VarElForslag2* [, ...]]
⇒ *Boolsk uttrykk*

$\text{cSolve}\left(x^{\frac{1}{3}}=-1,x\right)$	false
$\text{solve}\left(x^{\frac{1}{3}}=-1,x\right)$	$x=-1$

I Vis siffer-modus av Fast 2:

$\text{exact}\left(\text{cSolve}\left(x^5+4\cdot x^4+5\cdot x^3-6\cdot x-3=0,x\right)\right)$
$x\cdot\left(x^4+4\cdot x^3+5\cdot x^2-6\right)=3$
$\text{cSolve}\left(\text{Ans},x\right)$
$x=-1.11+1.07\cdot i$ or $x=-1.11-1.07\cdot i$ or $x=2\cdot \text{I}$

For å se hele resultatet, trykk på og bruk så og for å bevege markøren.

$\text{cSolve}\left(\text{conj}\left(z_{\_}\right)=1+i,z_{\_}\right)$	$z_{\_}=1-i$

cSolve(*LignSystem*, *VarElForslag1*,
VarElForslag2 [, ...]) $\Rightarrow$ *Boolsk uttrykk*

Returnerer komplekse løsningsalternativer til simultane, algebraiske ligninger, der hvert *varElForslag* spesifiserer en variabel som du vil finne løsningen til.

Alternativt kan du spesifisere et startforslag for en variabel. Hvert *varElForslag* må ha formen:

variabel

– eller –

variabel = reelt eller ikke-reelt tall

For eksempel er x gyldig, og det er også $x=3+i$.

Hvis alle ligningene er polynomiske og hvis du IKKE spesifiserer noe startforslag, bruker **cSolve()** Gröbner/Buchbergers leksikale eliminasjonsmetode for å prøve å bestemme **alle** komplekse løsninger.

Komplekse løsninger kan inkludere både reelle og ikke-reelle løsninger, som i eksemplet til høyre.

Merk: Følgende eksempler bruker en senket strek (trykk på) slik at variablene behandles som komplekse.

$$\text{cSolve}\left(u_{-}\cdot v_{-}-u_{-}=v_{-} \text{ and } v_{-}^2=u_{-}, \{u_{-}, v_{-}\}\right) \\ u_{-}=\frac{1}{2}+\frac{\sqrt{3}}{2}\cdot i \text{ and } v_{-}=\frac{1}{2}-\frac{\sqrt{3}}{2}\cdot i \text{ or } u_{-}=\frac{1}{2}-\frac{\sqrt{3}}{2}\cdot i \text{ and } v_{-}=\frac{1}{2}+\frac{\sqrt{3}}{2}\cdot i$$

For å se hele resultatet, trykk på og bruk så og for å bevege markøren.

$$\text{cSolve}\left(u_{-}\cdot v_{-}-u_{-}=c_{-}\cdot v_{-} \text{ and } v_{-}^2=u_{-}, \{u_{-}, v_{-}\}\right) \\ u_{-}=\frac{-(\sqrt{1-4\cdot c_{-}}+1)^2}{4} \text{ and } v_{-}=\frac{\sqrt{1-4\cdot c_{-}}+1}{2} \text{ or } u_{-}=\frac{-(\sqrt{1-4\cdot c_{-}}-1)^2}{4} \text{ and } v_{-}=\frac{\sqrt{1-4\cdot c_{-}}-1}{2}$$

Simultane, polynomiske ligninger kan ha ekstra variabler uten verdiparametre, men som representerer gitte tallverdier som kan settes inn senere.

Du kan også inkludere løsningsvariabler som ikke forekommer i ligningene. Disse løsningene viser hvordan løsningsfamilier kan inneholde vilkårlige konstanter i form av ck , hvor k er et heltall mellom 1 og 255.

$$\text{cSolve}\left(u_{-}\cdot v_{-}-u_{-}=v_{-} \text{ and } v_{-}^2=u_{-}, \{u_{-}, v_{-}, w_{-}\}\right) \\ u_{-}=\frac{1}{2}+\frac{\sqrt{3}}{2}\cdot i \text{ and } v_{-}=\frac{1}{2}-\frac{\sqrt{3}}{2}\cdot i \text{ and } w_{-}=c8 \text{ or } u_{-}=\frac{1}{2}-\frac{\sqrt{3}}{2}\cdot i \text{ and } v_{-}=\frac{1}{2}+\frac{\sqrt{3}}{2}\cdot i \text{ and } w_{-}=c8$$

For polynomiske systemer kan beregningstiden eller plassen i minnet sterkt avhenge av hvilken rekkefølge du setter løsningsvariabler i. Hvis startforslaget bruker opp minneplassen eller tålmodigheten din, kan du prøve å flytte om på variablene i ligningene og/eller *varElForslag*-listen.

Hvis du ikke inkluderer noen forslag og hvis en ligning er ikke-polynomisk i en vilkårlig variabel men alle ligningene er lineære i alle løsningsvariabler, bruker **cSolve()** gaussisk eliminasjon for å prøve å bestemme alle løsninger.

Hvis et system er verken polynomisk i alle variablene eller lineært i løsningsvariablene, bestemmer **cSolve()** som regel en løsning med en tilnærmet iterativ metode. I så fall må antallet løsningsvariabler være lik antallet ligninger, og alle andre variabler (parametre) i ligningene må forenkles til tall.

Et ikke-reelt forslag er ofte nødvendig for å bestemme en ikke-reell løsning. For konvergens kan det hende at et forslag må være ganske nært en løsning.

$$\text{cSolve}\left(u_{-}+v_{-}=e^{w_{-}} \text{ and } u_{-}-v_{-}=i, \{u_{-}, v_{-}\}\right) \\ u_{-}=\frac{e^{w_{-}+i}}{2} \text{ and } v_{-}=\frac{e^{w_{-}-i}}{2}$$

$$\text{cSolve}\left(e^{z_{-}}=w_{-} \text{ and } w_{-}=z_{-}^2, \{w_{-}, z_{-}\}\right) \\ w_{-}=0.494866 \text{ and } z_{-}=0.703467$$

$$\text{cSolve}\left(e^{z_{-}}=w_{-} \text{ and } w_{-}=z_{-}^2, \{w_{-}, z_{-}=1+i\}\right) \\ w_{-}=0.149606+4.8919\cdot i \text{ and } z_{-}=1.58805+1\cdot i$$

For å se hele resultatet, trykk på ▲ og bruk så ◀ og ▶ for å bevege markøren.

CubicReg

CubicReg *X*, *Y*, [*Frekv*] [, *Kategori*, *Inkluder*]]

Finner den kubiske polynomiske regresjonen $y = a \cdot x^3 + b \cdot x^2 + c \cdot x + d$ for listene *X* og *Y* med frekvensen *Frekv*. En oversikt over resultatene lagres i *stat.resultater*-variablen (side 182).

Alle listene må ha samme dimensjon bortsett fra *Inkluder*.

X og *Y* er lister av uavhengige og avhengige variabler.

Frekv er en valgfri liste med frekvensverdier. Hvert element i *Frekv* angir hvor ofte hvert korresponderende datapunkt X og Y forekommer. Standardverdien er 1. Alle elementene må være heltall ≥ 0 .

Kategori er en liste over kategorikoder for de tilsvarende X og Y -dataene.

Inkluder er en liste med én eller flere av kategorikodene. Bare dataelementene med kategorikode som er i listen blir inkludert i beregningen.

For informasjon om effekten av tomme elementer i en liste, se “Tomme (åpne) elementer” (side 243).

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.RegEqn	Regresjonsligning: $a \cdot x^3 + b \cdot x^2 + c \cdot x + d$
stat.a, stat.b, stat.c, stat.d	Regresjonskoeffisienter
stat.R ²	Koeffisientbestemmelse
stat.Resid	Residualene fra regresjonen
stat.XReg	Liste over de datapunkter i den endrede <i>X-listen</i> som faktisk brukes i regresjonen basert på begrensninger i <i>Frekv</i> , <i>Kategoriliste</i> , og <i>Inkludert kategorier</i>
stat.YReg	Liste over de datapunkter i den endrede <i>Y-listen</i> som faktisk brukes i regresjonen basert på begrensninger i <i>Frekv</i> , <i>Kategoriliste</i> og <i>inkludert kategorier</i>
stat.FreqReg	Liste over frekvenser som samsvarer med <i>stat.XReg</i> og <i>stat.YReg</i>

cumulativeSum()

cumulativeSum(Liste1)⇒liste

cumulativeSum({1,2,3,4})   {1,3,6,10}

Returnerer en liste over de kumulative summene av elementene i *Liste1*, og starter med element 1.

cumulativeSum()

Katalog >

cumulativeSum(*Matrise I*) $\Rightarrow$ *matrise*

Returnerer en matrise av de kumulative summene av elementene i *Matrise I*. Hvert element er den kumulative summen av kolonnen fra topp til bunn.

Et tomt (åpent) element i *Liste I* eller *Matrise I* produserer et åpent element i den resulterende listen eller matrisen. For mer informasjon om tomme elementer, se side 243.

$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \\ 5 & 6 \end{bmatrix} \rightarrow m1$	$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \\ 5 & 6 \end{bmatrix}$
$\text{cumulativeSum}(m1)$	$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 4 & 6 \\ 9 & 12 \end{bmatrix}$

Cycle (Løkke)

Katalog >

Cycle (Løkke)

Overfører øyeblikkelig kontroll til den neste iterasjonen i aktuell løkke (**For**, **While**, eller **Loop**).

Cycle er ikke tillatt utenfor de tre løkkestrukturene (**For**, **While**, eller **Loop**).

Merk for å legge inn eksemplet: For anvisninger om hvordan du legger inn flerlinjede program- og funksjonsdefinisjoner, se avsnittet Kalkulator i produktboken.

Funksjonsliste som summerer heltallene fra 1 til 100 og hopper over 50.

Define $g()$ =Func	Done
Local <i>temp,i</i>	
$0 \rightarrow temp$	
For <i>i</i> ,1,100,1	
If <i>i</i> =50	
Cycle	
$temp+i \rightarrow temp$	
EndFor	
Return <i>temp</i>	
EndFunc	
$g()$	5000

►Cylind

Katalog >

Vektor ►**Cylind**

Merk: Du kan sette inn denne operatoren fra datamaskintastaturet ved å skrive @>**Cylind**.

Viser rad- eller kolonnevektor i sylindrisk form [*r*, $\angle \theta$, *z*].

Vektor må ha nøyaktig tre elementer. Det kan være enten en rad eller en kolonne.

$\begin{bmatrix} 2 & 2 & 3 \end{bmatrix} \text{►Cylind}$	$\begin{bmatrix} 2\sqrt{2} & \angle \frac{\pi}{4} & 3 \end{bmatrix}$

cZeros() (kNullp)

Katalog >

cZeros (*Utrr*, *Var*) $\Rightarrow$ *liste*

I Vis siffer-modus av Fast 3:

Returnerer en liste over alternative reelle eller ikke-reelle verdier av *Var* som gir *Uttr*=0. **cZeros()** gjør dette ved å beregne **uttr** **liste(cSolve(Uttr=0,Var),Var)**. Ellers er **cZeros()** lik **zeros()**.

Merk: Se også **cSolve()**, **solve()** og **zeros()**.

Merk: Hvis *Uttr* er ikke-polynomisk med funksjoner, som **abs()**, **angle()**, **conj()**, **real()**, eller **imag()**, bør du sette en senket strek (trykk på) på slutten av *Var*. I grunninnstilling behandles variabelen som en reell verdi. Hvis du bruker *var_*, behandles variabelen som kompleks.

Du bør også bruke *var_* for alle andre variabler i *Uttr* som kan ha ikke-reelle verdier. Ellers kan du få returnert uventede resultater.

cZeros{*Uttr1*,*Uttr2* [, ...] },
{VarElForslag1,VarElForslag2 [, ...] }
 $\Rightarrow$ *matrise*

Returnerer alternative posisjoner der alle uttrykkene er null samtidig. Hvert *VarElForslag* spesifiserer en ukjent som du vil finne verdien til.

Alternativt kan du spesifisere et startforslag for en variabel. Hvert *varElForslag* må ha formen:

variabel

– eller –

variabel = reelt eller ikke-reelt tall

For eksempel er x gyldig, og det er også $x=3+i$.

Hvis alle uttrykkene er polynomiske og hvis du IKKE spesifiserer noe startforslag, bruker **cZeros()** Gröbner/Buchbergers leksikale eliminasjonsmetode for å prøve å bestemme **alle** komplekse nullpunkter.

$$\text{cZeros}\left(x^5+4\cdot x^4+5\cdot x^3-6\cdot x-3,x\right) \\ \left\{-1.1138+1.07314\cdot i,-1.1138-1.07314\cdot i,-2\cdot\right\}$$

For å se hele resultatet, trykk på og bruk så og for å bevege markøren.

$$\text{cZeros}\left(\text{conj}\left(z_{-}\right)-1-i,z_{-}\right) \quad \left\{1-i\right\}$$

Merk: Følgende eksempler bruker en senket strek *_* (trykk på) slik at variablene behandles som komplekse.

Komplekse nullpunkter kan inkludere både reelle og ikke-reelle nullpunkter, som i eksemplet til høyre.

Hver rad i resultatmatrisen presenterer et alternativt nullpunkt, med komponentene plassert som i *VarElForslag* -listen. For å trekke ut en rad, pek på matrisen med [rad].

Simultane polynomer kan ha ekstra variabler uten verdi (parametre), men som representerer gitte tallverdier som kan settes inn senere.

Du kan også inkludere ukjente variabler som ikke forekommer i uttrykkene. Disse nullpunktene viser hvordan nullpunkt-familier kan inneholde vilkårlige konstanter i form av c_k , hvor k er et heltall mellom 1 og 255.

For polynomiske systemer kan beregningstiden eller plassen i minnet sterkt avhenge av hvilken rekkefølge du setter de ukjente i. Hvis startforslaget bruker opp minneplassen eller tålmodigheten din, kan du prøve å flytte om på variablene i uttrykkene og/eller *VarElForslag*-listen.

Hvis du ikke inkluderer noen forslag og hvis et uttrykk er ikke-polynomisk i en vilkårlig variabel men alle uttrykkene er lineære i alle ukjente, bruker **cZeros()** gaussisk eliminasjon for å prøve å bestemme alle nullpunktene.

$$cZeros\left(\left\{u_{-}\cdot v_{-}-u_{-}\cdot v_{-}\cdot v_{-}^2+u_{-}\right\},\left\{u_{-},v_{-}\right\}\right)$$

$$\begin{bmatrix} 0 & 0 \\ \frac{1}{2}\frac{\sqrt{3}}{2}\cdot i & \frac{1}{2}\frac{\sqrt{3}}{2}\cdot i \\ \frac{1}{2}+\frac{\sqrt{3}}{2}\cdot i & \frac{1}{2}-\frac{\sqrt{3}}{2}\cdot i \end{bmatrix}$$

Trekk ut rad 2:

$$Ans[2] \quad \begin{bmatrix} \frac{1}{2}\frac{\sqrt{3}}{2}\cdot i & \frac{1}{2}\frac{\sqrt{3}}{2}\cdot i \end{bmatrix}$$

$$cZeros\left(\left\{u_{-}\cdot v_{-}-u_{-}\cdot c_{-}\cdot v_{-}\cdot v_{-}^2+u_{-}\right\},\left\{u_{-},v_{-}\right\}\right)$$

$$\begin{bmatrix} 0 & 0 \\ \frac{-\sqrt{1-4\cdot c_{-}}-1}{4} & \frac{-\sqrt{1-4\cdot c_{-}}-1}{2} \\ \frac{-\sqrt{1-4\cdot c_{-}}+1}{4} & \frac{\sqrt{1-4\cdot c_{-}}+1}{2} \end{bmatrix}$$

$$cZeros\left(\left\{u_{-}\cdot v_{-}-u_{-}\cdot v_{-}\cdot v_{-}^2+u_{-}\right\},\left\{u_{-},v_{-},w_{-}\right\}\right)$$

$$\begin{bmatrix} 0 & 0 & c4 \\ \frac{1}{2}\frac{\sqrt{3}}{2}\cdot i & \frac{1}{2}\frac{\sqrt{3}}{2}\cdot i & c4 \\ \frac{1}{2}+\frac{\sqrt{3}}{2}\cdot i & \frac{1}{2}-\frac{\sqrt{3}}{2}\cdot i & c4 \end{bmatrix}$$

$$cZeros\left(\left\{u_{-}+v_{-}\cdot e^{w_{-}},u_{-}\cdot v_{-}\cdot i\right\},\left\{u_{-},v_{-}\right\}\right)$$

$$\begin{bmatrix} \frac{e^{w_{-}}+i}{2} & \frac{e^{w_{-}}-i}{2} \end{bmatrix}$$

cZeros() (kNullp)

Katalog >

Hvis et system er verken polynomisk i alle variablene eller lineært i de ukjente, bestemmer **cZeros()** som regel ett nullpunkt med en tilnærmet iterativ metode. I så fall må antallet ukjente være lik antallet uttrykk, og alle andre variabler i uttrykkene må forenkles til tall.

Et ikke-reelt forslag er ofte nødvendig for å bestemme et ikke-reelt nullpunkt. For konvergens kan det hende at et forslag må være ganske nært et nullpunkt.

$$\text{cZeros}\left(\left\{e^z - w_- w_- z_-^2\right\}, \left\{w_-, z_-\right\}\right) \\ [0.494866 \quad -0.703467]$$

$$\text{cZeros}\left(\left\{e^z - w_- w_- z_-^2\right\}, \left\{w_-, z_- = 1 + i\right\}\right) \\ [0.149606 + 4.8919 \cdot i \quad 1.58805 + 1.54022 \cdot i]$$

D

dbd()

Katalog >

dbd(dato1,dato2)⇒verdi

Returnerer antallet dager mellom *dato1* og *dato2* ved hjelp av aktuelt-antall-dager-metoden.

dato1 og *dato2* kan være tall eller lister av tall innenfor datoområdet på en vanlig kalender. Hvis både *dato1* og *dato2* er lister, må de være like lange.

dato1 og *dato2* må ligge mellom årene 1950 og 2049.

Du kan legge inn datoene i ett av to formater. Hvor du setter desimalkommaet bestemmer hvilket datoformat du bruker.

MM.DDÅÅ (format som vanligvis brukes i USA)

DDMM.ÅÅ (format som vanligvis brukes i Europa)

dbd(12.3103,1.0104)	1
dbd(1.0107,6.0107)	151
dbd(3112.03,101.04)	1
dbd(101.07,106.07)	151

►DD

Katalog >

Verdi ►DD⇒*verdi*

I Grader-vinkelmodus:

Liste1 ►DD⇒*liste*

Matrise1 ►DD⇒*matrise*

(1.5°)►DD	1.5°
(45°22'14.3")►DD	45.3706°
{ { 45°22'14.3",60°0'0" } }►DD	{ 45.3706°,60° }

Merk: Du kan sette inn denne operatoren fra datamaskintastaturet ved å skrive **@>DD**.

Returnerer desimalekvivalenten til argumentet uttrykt i grader. Argumentet er et tall, en liste eller matrise som tolkes av vinkelmodus-innstillingen i gradianer, radianer eller grader.

I Gradian-vinkelmodus:

1►DD	$\frac{9}{10}^{\circ}$

I Radian-vinkelmodus:

(1.5)►DD	85.9437°

►Decimal

Uttr1 ►Decimal⇒*Uttrykk*

Liste1 ►Decimal⇒*Uttrykk*

Matrise1 ►Decimal⇒*Uttrykk*

Merk: Du kan sette inn denne operatoren fra datamaskintastaturet ved å skrive **@>Decimal**.

Viser argumentet i desimalform. Denne operatoren kan kun brukes på slutten av kommandolinjen.

$\frac{1}{3}$ ►Decimal	0.333333

Define (Definer)

Define *Var* = *Uttrykk*

Define *Funksjon*(*Param1*, *Param2*, ...) = *Uttrykk*

Definerer variabelen *Var* eller den egendefinerte funksjonen *Funksjon*.

Parametere, som f.eks. *Param1*, er plassholdere for å sette argumenter til funksjonen. Når du kaller opp en egendefinert funksjon, må du legge til argumenter (for eksempel verdier eller variabler) som samsvarer med parameterne. Når funksjonen er kalt opp, behandler den *Uttrykk* ved hjelp av de argumentene som er lagt til.

Define $g(x,y)=2 \cdot x-3 \cdot y$	Done
$g(1,2)$	-4
$1 \rightarrow a: 2 \rightarrow b: g(a,b)$	-4
Define $h(x)=\text{when}(x<2, 2 \cdot x-3, -2 \cdot x+3)$	Done
$h(-3)$	-9
$h(4)$	-5

Var og *Funksjon* kan ikke være navnet på systemvariabel eller innebygget funksjon eller kommando.

Merk: Denne type **Define** er ekvivalent til å utføre uttrykket: *uttrykk* → *Funksjon* (*Param1*, *Param2*).

Define Funksjon(*Param1*, *Param2*, ...) =
Funk
Blokk
EndFunk

Define Program(*Param1*, *Param2*, ...) =
Prgm
Blokk
EndPrgm

I denne formen kan egendefinert funksjon eller program utføre en blokk med flere utsagn.

Blokk kan enten være et enkelt utsagn eller en rekke med utsagn på separate linjer. *Blokk* kan også inkludere uttrykk og instruksjoner (som **If**, **Then**, **Else** og **For**).

Merk for å legge inn eksemplet: For anvisninger om hvordan du legger inn flerlinjede program- og funksjonsdefinisjoner, se avsnittet Kalkulator i produktåndboken.

Merk: Se også **Define BiblPriv**, side 49 og **Define BiblOff**, side 50.

Define $g(x,y)$ =Func	Done
If $x>y$ Then	
Return x	
Else	
Return y	
EndIf	
EndFunc	
$g(3,-7)$	3

Define $g(x,y)$ =Prgm	
If $x>y$ Then	
Disp x , " greater than ", y	
Else	
Disp x , " not greater than ", y	
EndIf	
EndPrgm	
	Done
$g(3,-7)$	
	3 greater than -7
	Done

Define LibPriv (Definer BiblPriv)

Define LibPriv *Var* = *Uttrykk*

Define LibPriv Funksjon(*Param1*, *Param2*, ...) = *Uttrykk*

Define LibPriv Funksjon(*Param1*, *Param2*, ...) = **Funk**
Blokk
EndFunk

Define LibPriv Program(*Param1*, *Param2*, ...) = **Prgm**

*Blokk***EndPrgm**

Opererer på samme måte som **Define**, men definerer en privat biblioteksvariabel, -funksjon eller et -program. Private funksjoner og programmer forekommer ikke i Katalogen.

Merk: Se også **Define**, side 48 og **Define LibPub**, side 50.

Define LibPub *Var = Uttrykk***Define LibPub** *Funksjon*(*Param1*, *Param2*, ...) = *Uttrykk***Define LibPub** *Funksjon*(*Param1*, *Param2*, ...) = **Funk***Blokk***EndFunk****Define LibPub** *Program*(*Param1*, *Param2*, ...) = **Prgm***Blokk***EndPrgm**

Opererer på samme måte som **Define**, men definerer en felles (offentlig) biblioteksvariabel, -funksjon eller et -program. Felles (offentlige) funksjoner og programmer forekommer i Katalogen etter at biblioteket er blitt lagret og oppdatert.

Merk: Se også **Define**, side 48 og **Define LibPriv**, side 49.

katalog >

DelVar *Var1* [, *Var2*] [, *Var3*] ...

$$2 \rightarrow a \qquad \qquad \qquad 2$$
DelVar *Var.*

$(a+2)^2$	16

Sletter den angitte variabelen eller variabelgruppen fra minnet.

DelVar a	<i>Done</i>

$$(a+2)^2 \qquad (a+2)^2$$

Hvis en eller flere av variablene er låst, viser denne kommandoen en feilmelding og sletter kun de ulåste variablene. Se **unLock**, side 204.

DelVar *Var.* sletter alle medlemmer av *Var.* variabelgruppen (for eksempel statistikk *stat.nn*-resultater eller variabler som er opprettet med **LibShortcut()**-funksjonen). Prikken (.) i denne formen av **DelVar**-kommandoen begrenser den til å slette en variabelgruppe. Enkeltvariabelen *Var* påvirkes ikke.

$aa.a:=45$	45

$aa.b:=5.67$	5.67

$aa.c:=78.9$	78.9

getVarInfo()	<i>aa.a</i>	"NUM"	"0"
	<i>aa.b</i>	"NUM"	"0"
	<i>aa.c</i>	"NUM"	"0"

DelVar aa.	Done

getVarInfo()	"NONE"

Katalog >
$$\text{delVoid}(Liste1) \Rightarrow liste$$

---

delVoid($\{1, \text{void}, 3\}$)	$\{1, 3\}$

Returnerer en liste som har innholdet til *Liste1*, der alle tomme (åpne) elementer er fjernet.

For mer informasjon om tomme elementer, se side 243.

Se $d()$, side 227.

deSolve(1.el2.ordensODE, Var, avhVar)
 $\Rightarrow$ en generell løsning

Returnerer en ligning som eksplisitt eller implisitt spesifiserer en generell løsning til 1.- eller 2.-ordens ordinær differensialligning (ODE). I ODE:

- Bruk et apostrofsymbol (trykk på) for å markere den første deriverte av den avhengige variabelen med hensyn på den uavhengige variabelen.
- Bruk to apostrofsymboler for å markere den tilsvarende andre deriverte.

Symbolet ' brukes bare for deriverte innenfor deSolve(). I andre tilfeller, bruk d().

Den generelle løsningen av en førsteordens ligning inneholder en vilkårlig konstant av formen ck, hvor k er et heltall mellom 1 og 255. Løsningen av en andreordens ligning inneholder to slike konstanter.

Bruk solve() på en implisitt løsning hvis du vil prøve å omregne den til en eller flere ekvivalente, eksplisitte løsninger.

Når du sammenlikner resultatene dine med løsningene i et oppgavehefte eller i en håndbok, bør du være klar over at ulike metoder introduserer vilkårlige konstanter ved forskjellige trinn i beregningen, og dette kan frembringe ulike, generelle løsninger.

deSolve(1.ordensODEand startBet, Var, avhVar) $\Rightarrow$ en bestemt løsning

Returnerer en bestemt løsning som tilfredsstiller 1.ordensODE og startBet. Dette er vanligvis enklere enn å bestemme en generell løsning, bytte ut startverdier, finne løsning for den vilkårlige konstanten og deretter sette denne verdien inn i den generelle løsningen.

startBet er en ligning på formen:

avhVar (startUavhengigVerdi) = startAvhengigVerdi

$$\begin{aligned} \text{deSolve}(y''+2\cdot y'+y=x^2, x, y) \\ y=(c3\cdot x+c4)\cdot e^{-x}+x^2-4\cdot x+6 \\ \text{right(Ans)}\rightarrow \text{temp} \quad (c3\cdot x+c4)\cdot e^{-x}+x^2-4\cdot x+6 \\ \frac{d^2}{dx^2}(\text{temp})+2\cdot \frac{d}{dx}(\text{temp})+\text{temp}-x^2 \quad 0 \\ \text{DelVar temp} \quad \text{Done} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{deSolve}(y'=(\cos(y))^2\cdot x, x, y) \quad \tan(y)=\frac{x^2}{2}+c4 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{solve(Ans,y)} \\ y=\tan^{-1}\left(\frac{x^2+2\cdot c4}{2}\right)+n3\cdot \pi \\ \text{Ans|c4=c-1 and n3=0} \\ y=\tan^{-1}\left(\frac{x^2+2\cdot (c-1)}{2}\right) \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \sin(y)=(y\cdot e^x+\cos(y))\cdot y'\rightarrow \text{ode} \\ \sin(y)=(e^x\cdot y+\cos(y))\cdot y' \\ \text{deSolve(ode and } y(0)=0, x, y)\rightarrow \text{soln} \\ \frac{-(2\cdot \sin(y)+y^2)}{2}=(e^x-1)\cdot e^{-x}\cdot \sin(y) \\ \text{soln|x=0 and y=0} \quad \text{true} \\ \text{ode|y'=impDif(soln,x,y)} \quad \text{true} \\ \text{DelVar ode,soln} \quad \text{Done} \end{aligned}$$

startUavhengigVerdi og *startAvhengigVerdi* kan være variabler, f.eks. *x0* og *y0*, som ikke har noen lagret verdi. Implisitt derivasjon kan være en hjelp til å verifisere implisitte løsninger.

deSolve

(2.ordensODEandstartBet1andstartBet2, Var, avhVar)⇒en bestemt løsning

Returnerer en bestemt løsning som tilfredsstillers 2. ordens ODE og har en spesifisert verdi av den avhengige variabelen og dens første deriverte i ett punkt.

For *startBet1* bruker du formen:

avhVar (*startUavhengigVerdi*) = *startAvhengigVerdi*

For *startBet2* bruker du formen:

avhVar (*startUavhengigVerdi*) = *start1.DerivertVerdi*

deSolve(2.ordensODEand grenseBet1andgrenseBet2, Var, avhVar) ⇒en bestemt løsning

Returnerer en bestemt løsning som tilfredsstillers 2.ordensODE og har spesifiserte verdier ved to ulike punkter.

$$\text{deSolve}\left(w'' - \frac{2 \cdot w'}{x} + \left(9 + \frac{2}{x^2}\right) \cdot w = x \cdot e^x \text{ and } w\left(\frac{\pi}{6}\right) = 0 \text{ and } w\left(\frac{\pi}{3}\right) = 0, x, w\right)$$

$$w = \frac{x \cdot e^x}{(\ln(e))^2 + 9} + \frac{e^{\frac{\pi}{3}} \cdot x \cdot \cos(3 \cdot x)}{(\ln(e))^2 + 9} - \frac{e^{\frac{\pi}{6}} \cdot x \cdot \sin(3 \cdot x)}{(\ln(e))^2 + 9}$$

$$\text{deSolve}\left(y'' = y^{\frac{-1}{2}} \text{ and } y(0) = 0 \text{ and } y'(0) = 0, t, y\right)$$

$$\frac{\frac{2 \cdot y^{\frac{4}{3}}}{3} = t}{\text{solve}(Ans, y)}$$

$$y = \frac{2^{\frac{2}{3}} \cdot (3 \cdot t)^{\frac{3}{4}}}{4} \text{ and } t \geq 0$$

$$\text{deSolve}(y'' = x \text{ and } y(0) = 1 \text{ and } y'(2) = 3, x, y)$$

$$y = \frac{x^3}{6} + x + 1$$

$$\text{deSolve}(y'' = 2 \cdot y' \text{ and } y(3) = 1 \text{ and } y'(4) = 2, x, y)$$

$$y = e^{2 \cdot x - 8} - e^{-2} + 1$$

det() Katalog >

det(kvadratMatrise[, Toleranse])
 $\Rightarrow$ uttrykk

Returnerer determinanten til
 kvadratMatrise.

Alternativt kan ethvert matriseelement behandles som null hvis absoluttverdien er mindre enn *Toleranse*. Denne toleransen brukes bare hvis matrisen har elementer med flytende desimalpunkt og ikke inneholder noen symbolske variabler som ikke er tildelt noen verdi. Ellers ignoreres *Toleranse*.

- Hvis du bruker   eller stiller modusen **Auto eller Tilnærmet** på Tilnærmet, utføres beregningene med flyttallsaritmetikk.
- Hvis *Toleranse* utelates eller ikke blir brukt, beregnes standardtoleransen som:

$$5E-14 \cdot \text{maks}(\text{dim}(\text{kvadratMatrise})) \cdot \text{radNorm}(\text{kvadratMatrise})$$

$$\det \begin{pmatrix} a & b \\ c & d \end{pmatrix} = a \cdot d - b \cdot c$$

$$\det \begin{pmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{pmatrix} = -2$$

$$\det \left(\text{identity}(3) - x \cdot \begin{pmatrix} 1 & -2 & 3 \\ -2 & 4 & 1 \\ 6 & -2 & 7 \end{pmatrix} \right) = -(98 \cdot x^3 - 55 \cdot x^2 + 12 \cdot x - 1)$$

$$\begin{bmatrix} 1. \text{E}20 & 1 \\ 0 & 1 \end{bmatrix} \rightarrow \text{mat1} \quad \begin{bmatrix} 1. \text{E}20 & 1 \\ 0 & 1 \end{bmatrix}$$

$$\det(\text{mat1}) = 0$$

$$\det(\text{mat1}, 1) = 1. \text{E}20$$

diag() Katalog >

diag(Liste) $\Rightarrow$ matrise

$$\text{diag}([2 \ 4 \ 6]) = \begin{bmatrix} 2 & 0 & 0 \\ 0 & 4 & 0 \\ 0 & 0 & 6 \end{bmatrix}$$

diag(radMatrise) $\Rightarrow$ matrise

diag(kolonneMatrise) $\Rightarrow$ matrise

Returnerer en matrise med verdiene i argumentlisten eller matrise i hoveddiagonalen.

diag(kvadratMatrise) $\Rightarrow$ radMatrise

Returnerer en radmatrise som inneholder elementene fra hoveddiagonalen til kvadratMatrise.

$$\begin{bmatrix} 4 & 6 & 8 \\ 1 & 2 & 3 \\ 5 & 7 & 9 \end{bmatrix} \quad \begin{bmatrix} 4 & 6 & 8 \\ 1 & 2 & 3 \\ 5 & 7 & 9 \end{bmatrix}$$

$$\text{diag}(\text{Ans}) = \begin{bmatrix} 4 & 2 & 9 \end{bmatrix}$$

kvadratMatrise må være kvadrat.

dim() Katalog >

dim(Liste) $\Rightarrow$ heltall

$$\text{dim}(\{0, 1, 2\}) = 3$$

dim()

Katalog >

Returnerer dimensjonen av *Liste*.

dim(*Matrise*)⇒*liste*

Returnerer matrisens dimensjoner som en to-elements liste {rader, kolonner}.

dim(*Streng*)⇒*heltall*

Returnerer antallet tegn som er inneholdt i tegnstrengen *Streng*.

$\text{dim} \begin{pmatrix} 1 & -1 \\ 2 & -2 \\ 3 & 5 \end{pmatrix}$	{ 3,2 }
$\text{dim}(\text{"Hello"})$	5
$\text{dim}(\text{"Hello "&"there"})$	11

Disp (Vis)

Katalog >

Disp *uttrElStreng1* [, *uttrElStreng2*] ...

Viser argumentene i *Calculator*-loggen. Argumentene vises suksessivt, med korte avstander som skille.

Hovedsakelig nyttig i programmer og funksjoner for å sikre visning av mellomregninger.

Merk for å legge inn eksemplet: For anvisninger om hvordan du legger inn flerlinjede program- og funksjonsdefinisjoner, se avsnittet Kalkulator i produkt håndboken.

Define <i>chars</i> (<i>start,end</i>)=Prgm	
For <i>i,start,end</i>	
Disp <i>i</i> ," ",char(<i>i</i>)	
EndFor	
EndPrgm	
	Done
<i>chars</i> (240,243)	
	240 ð
	241 ñ
	242 ò
	243 ó
	Done

DispAt

Katalog >

DispAt *int,expr1* [,*expr2* ...] ...

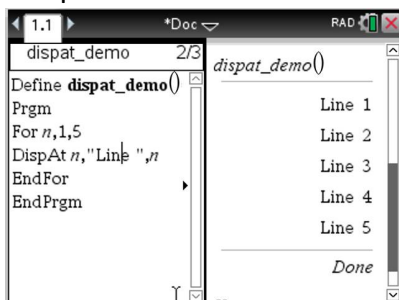
DispAt lar deg angi linjen der det angitte uttrykket eller den angitte strengen skal vises på skjermen.

Linjenummeret kan angis som et uttrykk.

Merk: Linjenummeret gjelder ikke hele skjerm bildet, men kun området som følger umiddelbart etter kommandoen/programmet.

DispAt

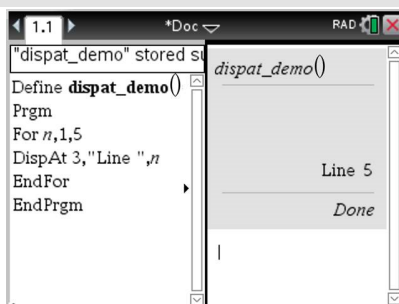
Eksempel

Denne kommandoen lar deg opprette en instrumentbordlignende visning av data fra programmer der verdien til et uttrykk eller en sensoravlesning oppdateres på samme linje.

DispAtog Disp kan brukes i samme program.

Merk: Maksimumsantall er definert som 8 ettersom dette tilsvarer et fullt display av linjer på grafregnerens skjermbilde, såfremt linjene ikke inneholder matematiske uttrykk i 2D. Det nøyaktige antallet linjer avhenger av innholdet til de viste dataene.

Illustrerende eksempler:

Define z()=	Utdata
Prgm	z()
For n,1,3	Iterasjon 1:
DispAt 1,"N:	Linje 1: N:1
",n	Linje 2: Hallo
Disp "Hallo"	
EndFor	Iterasjon 2:
EndPrgm	Linje 1: N:2
	Linje 2: Hallo
	Linje 3: Hallo
	Iterasjon 3:
	Linje 1: N:3
	Linje 2: Hallo
	Linje 3: Hallo
	Linje 4: Hallo
Define z1()=	z1()
Prgm	Linje 1: N:3
For n,1,3	Linje 2: Hallo
DispAt 1,"N:	Linje 3: Hallo
",n	Linje 4: Hallo
EndFor	Linje 5: Hallo
For n,1,4	
Disp "Hallo"	
EndFor	

EndPrgm

Feilmeldinger:

Feilmelding	Beskrivelse
DispAt-linjennummeret må være mellom 1 og 8	Uttrykk evaluerer linjennummeret utenfor området 1–8 (til og med)
For få argumenter	Funksjonen eller kommandoen mangler et eller flere argumenter.
Ingen argumenter	Det samme som gjeldende Syntaksfeil-dialogboks
For mange argumenter	Begrens argument. Samme feil som Disp.
Ugyldig datatype	Det første argumentet må være et tall.
Åpen: DispAt åpen	Datatypefeilen "Hei alle sammen" iverksettes for den tomme verdien (hvis oppkall er definert)
Omregningsoperator: DispAt 2_ft @> _m, "Hei alle sammen"	CAS: Datatypefeilen iverksettes (hvis oppkall er definert) Numerisk: Konverteringen evalueres og hvis resultatet er et gyldig argument, skriver DispAt strengen på resultatlinjen.

►DMS (GMS)

Katalog >

Uttr ►DMS

I Grader-vinkelmodus:

Liste ►DMS

{45.371}►DMS	45°22'15.6"
{{45.371,60}}►DMS	{45°22'15.6",60°}

Matrise ►DMS

Merk: Du kan sette inn denne operatoren fra datamaskintastaturet ved å skrive @>DMS.

Tolker argumentet som en vinkel og viser ekvivalenten DMS (GGGGGG°MM 'SS.ss ") -tallet. Se °, ', " (side 235) for DMS-format (grader, minutter, sekunder).

Merk: ►DMS vil omregne fra radianer til grader når det brukes i radian-modus. Hvis inndata blir fulgt av et grader-symbol °, finner det ikke sted noe omregning. Du kan bare bruke ►DMS på slutten av en kommandolinje.

domain() (område) Katalog > **domain(Uttr1, Var)** ⇒ uttrykk

Returnerer definisjonsområdet for *Uttr1* med hensyn på *Var*.

domain() kan brukes til å undersøke definisjonsområder for funksjoner. Det er begrenset til ekte og endelig område.

Denne funksjonaliteten har begrensninger grunnet for svake algebraiske forenkling- og løsningsalgoritmer på datamaskinen.

Enkelte funksjoner kan ikke brukes som argumenter for **domain()**, uavhengig av om de vises eksplisitt eller i brukerdefinerte variabler og funksjoner. Uttrykket kan ikke forenkles i det følgende eksemplet, fordi $\int()$ er en funksjon som ikke er tillatt.

$$\text{domain}\left(\int \frac{x}{t} dt, x\right) \rightarrow \text{domain}\left(\int \frac{x}{t} dt, x\right)$$

$\text{domain}(x^2, x)$	$-\infty < x < \infty$
$\text{domain}\left(\frac{x+1}{x^2+2 \cdot x}, x\right)$	$x \neq -2$ and $x \neq 0$
$\text{domain}\left(\left(\sqrt{x}\right)^2, x\right)$	$0 \leq x < \infty$
$\text{domain}\left(\frac{1}{x+y}, y\right)$	$y \neq -x$

dominantTerm() (dominerende ledd) Katalog > **dominantTerm(Uttr1, Var [, Punkt])**

⇒ uttrykk

dominantTerm(Uttr1, Var [, Punkt]) |*Var* > *Punkt* ⇒ uttrykk**dominantTerm(Uttr1, Var [, Punkt]) |***Var* < *Punkt* ⇒ uttrykk

Returnerer **dominantTerm** i en potensrekkepresentasjon av *Uttr1* som er utvidet rundt *Punkt*. **DominantTerm** er det hvis størrelse vokser raskest i nærheten av *Var* = *Punkt*. Resulterende potens av (*Var* – *Punkt*) kan ha en negativ eksponent og/eller en brøk-eksponent. Koeffisienten foran denne potensen kan inkludere logaritmer av (*Var* – *Punkt*) og andre funksjoner av *Var* som er dominert av alle potensene til (*Var* – *Point*) som har samme eksponenttegn (-sign).

$\text{dominantTerm}(\tan(\sin(x)) - \sin(\tan(x)), x)$	$\frac{x^7}{30}$
$\text{dominantTerm}\left(\frac{1 - \cos(x-1)}{(x-1)^3}, x, 1\right)$	$\frac{1}{2 \cdot (x-1)}$
$\text{dominantTerm}\left(x^{-2} \cdot \tan\left(\frac{1}{x^3}\right), x\right)$	$\frac{1}{x^3}$
$\text{dominantTerm}(\ln(x^x - 1) \cdot x^{-2}, x)$	$\frac{\ln(x \cdot \ln(x))}{x^2}$

Punkt grunninnstiltes til 0. *Punkt* kan være ∞ eller $-\infty$, i så fall vil det dominerende leddet være det leddet som har den største eksponenten av *Var* istedenfor den minste eksponenten av *Var*.

dominantTerm(...) returnerer “**dominantTerm(...)**” hvis det ikke er i stand til å bestemme en slik representasjon, som for vesentlige singularpunkt, f.eks. **sin(1/z)** ved $z=0$, $e^{-1/z}$ ved $z=0$, eller e^z ved $z = \infty$ eller $-\infty$.

Dersom rekken eller en av dens deriverte har en “hopp-diskontinuitet” ved *Punkt*, er det sannsynlig at resultatet inneholder deluttrykk av formen tegn(...) eller abs(...) for en reell utvidelsesvariabel eller $(-1)^{\text{nedre}}(\dots\text{vinkel}(\dots))$ for en sammensatt utvidelsesvariabel, som er en som ender med “_”. Dersom du vil bruke det dominerende leddet kun for verdier på en side av *Punkt*, så utvider du **dominantTerm(...)** med det passende “| *Var* > *Punkt*”, “| *Var* < *Punkt*”, “| “*Var* ≥ *Punkt*” eller “*Var* ≤ *Punkt*” for å oppnå et enklere resultat.

dominantTerm() fordeler over 1. argument-lister og matriser.

dominantTerm() er nyttig når du vil vite det enklest mulige uttrykket som er asymptotisk til et annet uttrykk som *Var* → *Punkt*. **dominantTerm()** er også nyttig når det ikke er opplagt hva graden av det første leddet som ikke er null i en rekke vil bli og du ikke iterativt vil gjette enten interaktivt eller med en programmert loop.

Merk: Se også **rekke()**, side 166.

$\text{dominantTerm}\left(e^{\frac{-1}{z}}, z\right)$	$\text{dominantTerm}\left(e^{\frac{-1}{z}}, z, 0\right)$
$\text{dominantTerm}\left(\left(1+\frac{1}{n}\right)^n, n, \infty\right)$	e
$\text{dominantTerm}\left(\tan^{-1}\left(\frac{1}{x}\right), x, 0\right)$	$\frac{\pi \cdot \text{sign}(x)}{2}$
$\text{dominantTerm}\left(\tan^{-1}\left(\frac{1}{x}\right), x, x>0\right)$	$\frac{\pi}{2}$

dotP() (prikkP)

dotP(Liste1, Liste2)⇒uttrykk

Returnerer “prikk”produktet av to lister.

$\text{dotP}(\{a,b,c\},\{d,e,f\})$	$a \cdot d + b \cdot e + c \cdot f$
$\text{dotP}(\{1,2\},\{5,6\})$	17

dotP(Vektor1, Vektor2)⇒uttrykk

Returnerer “prikk”produktet av to vektorer.

$\text{dotP}([a \ b \ c],[d \ e \ f])$	$a \cdot d + b \cdot e + c \cdot f$
$\text{dotP}([1 \ 2 \ 3],[4 \ 5 \ 6])$	32

Begge må være radvektorer, eller begge må være kolonnevektorer.

E

e^()

 tast

e^(*Uttr1*) ⇒ *uttrykk*

Returnerer **e** opphøyd i *Uttr1*-potens.

Merk: Se også **e eksponent-sjablon**, side 2.

Merk: Å trykke på for å vise e^x (er forskjellig fra å trykke på tegnet på tastaturet.

Du kan legge inn et komplekst tall i $re^{i\theta}$ polar form. Men bruk denne formen bare i radian-vinkelmodus; den forårsaker grunnmengdefeil i grader- eller gradian-vinkelmodus.

e^(*Liste1*) ⇒ *liste*

Returnerer tallet **e** opphøyd i potens av hvert element i *Liste1*.

e^(*kvadratMatrise1*) ⇒ *kvadratMatrise*

Returnerer kvadratMatrise som er **e** opphøyd i *kvadratMatrise1*. Dette er ikke det samme som å beregne **e** opphøyd i potens av hvert element. For mer informasjon om beregningsmetode, se under **cos()**.

kvadratMatrise1 må kunne diagonaliseres. Resultatet inneholder alltid flytende desimaltall.

e^1	e

$e^{1.}$	2.71828

e^{3^2}	e^9

$e^{\{1,1.,0.5\}}$	$\{e, 2.71828, 1.64872\}$

$e^{\begin{bmatrix} 1 & 5 & 3 \\ 4 & 2 & 1 \\ 6 & -2 & 1 \end{bmatrix}}$	$\begin{bmatrix} 782.209 & 559.617 & 456.509 \\ 680.546 & 488.795 & 396.521 \\ 524.929 & 371.222 & 307.879 \end{bmatrix}$

eff()

Katalog >

eff(*nominellRente*, *CpY*) ⇒ *verdi*

Finansiell funksjon som omregner den nominelle renten *nominellRente* til en årlig effektiv rente, gitt *CpY* som antall renteperioder per år.

eff(5.75,12)	5.90398

nominellRente må være et reelt tall, og
CpY må være et reelt tall > 0.

Merk: Se også *nom()*, side 127.

eigVc() (egenvektor)

eigVc(kvadratMatrise)⇒matrise

Returnerer en matrise som inneholder egenvektorer for en reell eller kompleks *kvadratMatrise*, der hver kolonne i resultatet samsvarer med en egenverdi. Merk at en egenvektor ikke er entydig; den kan skaleres av enhver konstant faktor. Egenvektorene er normalisert, dvs. at if $V = [x_1, x_2, \dots, x_n]$, then:

$$x_1^2 + x_2^2 + \dots + x_n^2 = 1$$

kvadratMatrise blir først balansert med likhetstransformasjoner til normene for rad og kolonne er så nær den samme verdien som mulig. *KvadratMatrisen* blir så redusert til øvre Hessenberg-form og egenvektorene beregnes via en Schur-faktorisering.

I rektangulært, kompleks format:

$$\begin{bmatrix} -1 & 2 & 5 \\ 3 & -6 & 9 \\ 2 & -5 & 7 \end{bmatrix} \rightarrow mI \quad \begin{bmatrix} -1 & 2 & 5 \\ 3 & -6 & 9 \\ 2 & -5 & 7 \end{bmatrix}$$

eigVc(mI)

$$\begin{bmatrix} -0.800906 & 0.767947 & 0.5738 \\ 0.484029 & 0.573804+0.052258 \cdot i & 0.2626 \\ 0.352512 & 0.262687+0.096286 \cdot i & 0.2626 \end{bmatrix}$$

For å se hele resultatet, trykk på og bruk så og for å bevege markøren.

eigVl() (egenverdi)

eigVl(kvadratMatrise)⇒liste

Returnerer en liste over egenverdiene av en reell eller kompleks *kvadratMatrise*.

kvadratMatrise blir først balansert med likhetstransformasjoner til normene for rad og kolonne er så nær den samme verdien som mulig. *KvadratMatrisen* blir så redusert til øvre Hessenberg-form og egenverdiene beregnes fra den øvre Hessenberg-matrisen.

I rektangulær, kompleks format-modus:

$$\begin{bmatrix} -1 & 2 & 5 \\ 3 & -6 & 9 \\ 2 & -5 & 7 \end{bmatrix} \rightarrow mI \quad \begin{bmatrix} -1 & 2 & 5 \\ 3 & -6 & 9 \\ 2 & -5 & 7 \end{bmatrix}$$

eigVl(mI)

$$\{-4.40941, 2.20471+0.763006 \cdot i, 2.20471-0.763006 \cdot i\}$$

For å se hele resultatet, trykk på og bruk så og for å bevege markøren.

Else

Se If, side 90.

If BoolskUttr1 Then*Blokk1***ElseIf BoolskUttr2 Then***Blokk2*

:

:

ElseIf Boolsk UttrN Then*BlokkN***EndIf**

:

:

Merk for å legge inn eksemplet: For anvisninger om hvordan du legger inn flerlinjede program- og funksjonsdefinisjoner, se avsnittet Kalkulator i produkthåndboken.

Define $g(x)$ = FuncIf $x \leq -5$ Then

Return 5

ElseIf $x > -5$ and $x < 0$ ThenReturn $\neg x$ ElseIf $x \geq 0$ and $x \neq 10$ ThenReturn x ElseIf $x = 10$ Then

Return 3

EndIf

EndFunc

*Done***EndFor**

Se For, side 75.

EndFunc

Se Func, side 79.

EndIf

Se If, side 90.

EndLoop

Se Loop, side 113.

EndPrgm

Se Prgm, side 142.

EndTry

Se Try, side 197.

euler ()

Katalog >

euler(*Uttr*, *Var*, *avhVar*, {*Var0*, *VarMaks*},
avhVar0, *VarTall* [, *eulersIntervall*])
⇒ *matrise*

euler(*SystemAvUttr*, *Var*,
ListeMedAvhVarer, {*Var0*, *VarMaks*},
ListeMedAvhVarer0, *VarIntervall* [,
eulersIntervall]) ⇒ *matrise*

euler(*ListeMedUttr*, *Var*,
ListeMedAvhVarer, {*Var0*,
VarMaks}, *ListeMedAvhVarer0*,
VarIntervall [, *eulersIntervall*]) ⇒ *matrise*

Bruker Eulers metode for å løse systemet

$$\frac{d \text{ depVar}}{d \text{ Var}} = \text{Expr}(\text{Var}, \text{depVar})$$

med *avhVar*(*Var0*)=*avhVar0* på intervallet
[*Var0*,*VarMaks*]. Returnerer en matrise,
hvor den første raden definerer verdiene i
Var -resultatet og hvor den andre raden
definerer verdien av den første
løsningskomponenten ved de tilsvarende
Var -verdiene, og så videre.

Uttr er høyre side, som definerer den
ordinære differensialligningen (ODE).

SystemAvUttr er systemet på høyre side
som definerer systemet av ODE-er (tilsvarer
til rekkefølgen av avhengige variabler i
ListeMedAvhVarer).

ListeMedUttr er en liste på høyre side som
definerer systemet av ODE-er (tilsvarer til
rekkefølgen av avhengige variabler i
ListeMedAvhVarer).

Var er den uavhengige variabelen.

ListeMedAvhVarer er en liste over
avhengige variabler.

Differensialligning:

$$y' = 0,001 \cdot y \cdot (100 - y) \text{ og } y(0) = 10$$

$$\text{euler}\left(0,001 \cdot y \cdot (100 - y), t, y, \{0, 100\}, 10, 1\right)$$

0.	1.	2.	3.	4.
10.	10.9	11.8712	12.9174	14.042

For å se hele resultatet, trykk på ▲ og bruk
så ◀ og ▶ for å bevege markøren.

Sammenlign resultatet over med eksakt
løsning i CAS som ble funnet ved hjelp av
deLøs() og *sekvGen()*:

$$\text{deSolve}\{y' = 0,001 \cdot y \cdot (100 - y) \text{ and } y(0) = 10, t, y\}$$

$$y = \frac{100 \cdot (1.10517)^t}{(1.10517)^t + 9.}$$

$$\text{sekvGen}\left(\frac{100 \cdot (1.10517)^t}{(1.10517)^t + 9.}, t, y, \{0, 100\}\right)$$

$$\{10., 10.9367, 11.9494, 13.0423, 14.2189\}$$

System av ligninger:

$$\begin{cases} y1' = -y1 + 0.1 \cdot y1 \cdot y2 \\ y2' = 3 \cdot y2 - y1 \cdot y2 \end{cases}$$

$$\text{med } y1(0) = 2 \text{ og } y2(0) = 5$$

$$\text{euler}\left(\begin{cases} -y1 + 0.1 \cdot y1 \cdot y2 \\ 3 \cdot y2 - y1 \cdot y2 \end{cases}, t, \{y1, y2\}, \{0, 5\}, \{2, 5\}, 1\right)$$

0.	1.	2.	3.	4.	5.
2.	1.	1.	3.	27.	243.
5.	10.	30.	90.	90.	-2070.

$\{Var0, VarMaks\}$ er en liste med to elementer som forteller funksjonen at den skal integrere fra $Var0$ til $VarMaks$.

ListeMedAvhVarer er en liste over startverdier for avhengige variabler.

VarIntervall er et tall som ikke er null, slik at $\text{sign}(VarIntervall) = \text{sign}(VarMaks - Var0)$ og løsninger returneres ved $Var0 + i \cdot VarIntervall$ for alle $i=0,1,2,\dots$ slik at $Var0 + i \cdot VarIntervall$ er i $[var0, VarMaks]$ (det kan hende at det ikke er noen løsningsverdi ved $VarMaks$).

eulersIntervall er et positivt heltall (grunninnstilt på 1) som definerer antallet euler-intervaller mellom resultatverdiene. Den faktiske tallstørrelsen som brukes ved eulers metode, er $VarIntervall/eulersIntervall$.

eval ()

Hub-meny

eval(*Utr*) $\Rightarrow$ streng

eval() er bare gyldig i TI-Innovator™ Hub kommandoargumentet til programmeringskommandoer **Get**, **GetStr** og **Send**. Programvaren vurderer uttrykk *Utr* og erstatter formuleringen **eval()** med resultatet som en tegnstreng.

Argumentet *Utr* må forenkles til et reelt tall.

Sett det blå elementet på RGB LED-skjermen til halv intensitet.

<i>lum:=127</i>	127
Send "SET COLOR.BLUE eval(lum)"	Done

Tilbakestill det blå elementet til AV.

Send "SET COLOR.BLUE OFF"	Done

eval()-argumentet må forenkles til et reelt tall.

Send "SET LED eval("4") TO ON"	"Error: Invalid data type"

Programmer for å fade inn det røde elementet

```

Define fadein()=
Prgm
For i,0,255,10
  Send "SET COLOR.RED eval(i)"
  Wait 0.1
EndFor
Send "SET COLOR.RED OFF"
EndPrgm

```

Utfør programmet.

<i>fadein()</i>	Done
<i>n:=0.25</i>	0.25
<i>m:=8</i>	8
<i>n · m</i>	2.
Send "SET COLOR.BLUE ON TIME eval(n · m)"	Done
<i>iostr.SendAns</i>	"SET COLOR.BLUE ON TIME 2"

Selv om resultatet av **eval()** ikke vises, kan du se den resulterende hub-kommandostrengen etter at du har utført kommandoen ved å inspisere hvilken som helst av følgende spesielle variabler.

iostr.SendAns

iostr.GetAns

iostr.GetStrAns

Merk: Les også **Get**(side 81), **GetStr** (side 87) og **Send** (side 163).

exact()

Katalog >

exact(*Uttr1* [, *Toleranse*])⇒*uttrykk*

exact(*Liste1* [, *Toleranse*])⇒*liste*

exact(*Matrise1* [, *Toleranse*])⇒*matrise*

Bruker aritmetisk eksakt-modus til om mulig å returnere argumentet uttrykt som et rasjonalt tall.

Toleranse spesifiserer toleransen for omregningen. Standard er 0 (null).

exact (0.25)	$\frac{1}{4}$
exact (0.333333)	$\frac{333333}{1000000}$
exact (0.333333,0.001)	$\frac{1}{3}$
exact (3.5·x+y)	$\frac{7 \cdot x}{2} + y$
exact ({0.2,0.33,4.125})	$\left\{ \frac{1}{5}, \frac{33}{100}, \frac{33}{8} \right\}$

Exit (Avslutt)

Katalog >

Exit

Program:

Avslutter aktuell **For**, **While**, eller **Loop**-blokk.

Exit (Avslutt)	Katalog >	
Exit er ikke tillatt utenfor de tre løkkestrukturene (For , While , eller Loop).	Define $g()$ =Func	Done

Merk for å legge inn eksemplet: For anvisninger om hvordan du legger inn flerlinjede program- og funksjonsdefinisjoner, se avsnittet Kalkulator i produkt håndboken.	Local $temp,i$
	$0 \rightarrow temp$
	For $i,1,100,1$
	$temp+i \rightarrow temp$
	If $temp>20$ Then
	Exit
	EndIf
	EndFor
	EndFunc	

	$g()$	21

exp	katalog >	
<i>Uttr</i> exp	$\frac{d}{dx}(e^x + e^{-x})$	$2 \cdot \sinh(x)$
Viser <i>Uttr</i> uttrykt ved det naturlige grunntallet <i>e</i> . Dette er en konverteringsoperator. Den kan bare brukes på slutten av kommandolinjen.	$2 \cdot \sinh(x)$ exp	$e^x - e^{-x}$
Merk: Du kan sette inn denne operatoren fra datamaskintastaturet ved å skrive @>exp .		

exp()	tast	
exp (<i>Uttr1</i>) $\Rightarrow$ <i>Uttrykk</i>	e^1	<i>e</i>
Returnerer e opphøyd i <i>Uttr1</i> -potens.	$e^1.$	2.71828
Returnerer e opphøyd i <i>Verdi1</i> -potens.	e^{3^2}	e^9
Merk: Se også e eksponent-sjablon, side 2. Du kan legge inn et komplekst tall i $re^{i\theta}$ polar form. Men bruk denne formen bare i radian-vinkelmodus; den forårsaker grunnmengdefeil i grader- eller gradian-vinkelmodus.		
exp (<i>Liste1</i>) $\Rightarrow$ <i>liste</i>	$e^{\{1,1,0.5\}}$	$\{e,2.71828,1.64872\}$
Returnerer tallet e opphøyd i potens av hvert element i <i>Liste1</i> .		

exp()

 tast

exp(kvadratMatriseI)⇒*kvadratMatrise*

Returnerer kvadratMatrise som er e opphøyd i *kvadratMatriseI*. Dette er ikke det samme som å beregne **e** opphøyd i potens av hvert element. For mer informasjon om beregningsmetode, se under **cos()**.

kvadratMatriseI må kunne diagonaliseres. Resultatet inneholder alltid flytende desimaltall.

$e \begin{bmatrix} 1 & 5 & 3 \\ 4 & 2 & 1 \\ 6 & -2 & 1 \end{bmatrix}$	$\begin{bmatrix} 782.209 & 559.617 & 456.509 \\ 680.546 & 488.795 & 396.521 \\ 524.929 & 371.222 & 307.879 \end{bmatrix}$

exp►list()

Katalog >

exp►list(Uttr,Var)⇒*liste*

Undersøker *Uttr* for ligninger som er adskilt med ordet "or," og returnerer en liste som inneholder de høyre sidene i ligningen med formen *Var*=*Uttr*. Dette gir deg en enkel måte å trekke ut noen løsningsverdier som er implementert i resultatene av funksjonene **solve()**, **cSolve()**, **fMin()** og **fMax()**.

Merk: **exp►list()** er ikke nødvendig ved **zeros-** og **cZeros()** -funksjonene, fordi de returnerer en liste av løsningsverdier direkte.

Du kan sette inn denne funksjonen fra tastaturet ved å skrive **exp@>list(...)**.

$\text{solve}(x^2-x-2=0,x)$	$x=-1 \text{ or } x=2$
$\text{exp►list}(\text{solve}(x^2-x-2=0,x),x)$	$\{-1,2\}$

expand() (utvid)

Katalog >

expand(Uttr1 [, Var])⇒*uttrykk*

expand(Liste1 [,Var])⇒*liste*

expand(Matrise1 [,Var])⇒*matrise*

expand(Uttr1) returnerer *Uttr1* utvidet med hensyn på alle variablene. Utvidelsen er polynomisk utvidelse for polynomer og delbrøkkopp spalting for rasjonale uttrykk.

$\text{expand}((x+y+1)^2)$	$x^2+2 \cdot x \cdot y+2 \cdot x \cdot y^2+2 \cdot y+1$
$\text{expand}\left(\frac{x^2-x+y^2-y}{x^2 \cdot y^2-x^2 \cdot y-x \cdot y^2+x \cdot y}\right)$	$\frac{1}{x-1} - \frac{1}{x} + \frac{1}{y-1} - \frac{1}{y}$

Hensikten med **expand()** er å omforme *Uttr1* til en sum og/eller differanse av enkle ledd. Derimot er hensikten med **factor()** å omforme *Uttr1* til et produkt og/eller koeffisient av enkle faktorer.

expand(*Uttr1*,*Var*) returnerer *Uttr1* utvidet med hensyn på *Var*. Liknende potenser av *Var* er samlet sammen. Leddene og faktorene deres er sortert med *Var* som hovedvariabel. Det kan forekomme faktoriseringer eller utvidelser av innsamlede koeffisienter. Sammenliknet med å utelate *Var* sparer dette ofte tid samt plass både i minnet og på skjermen, samtidig som uttrykket blir mer forståelig.

Hvis du bruker *Var*, kan dette gjøre faktoriseringen av nevneren som brukes for å spalte en delbrøk mer fullstendig, selv om det bare er én variabel.

Tips: For rasjonale uttrykk er **propFrac()** et raskere, men mindre ekstremt alternativ til **expand()**.

Merk: Se også **comDenom()** for en utvidet teller over en utvidet nevner.

expand(*Uttr1*, [*Var*]) oppløser også logaritmer og brøkpotenser uavhengig av *Var*. For økt oppløsning i logaritmer og brøkpotenser kan ulikhetsbegrensninger være nødvendige for å garantere at noen av faktorene er ikke-negative.

expand(*Uttr1*, [*Var*]) oppløser også absoluttverdier, **sign()** og eksponenter, uavhengig av *Var*.

Merk: Se også **tExpand()** for trigonometrisk vinkelsum og flervinklet utvidelse.

$$\begin{array}{l} \text{expand}\left((x+y+1)^2, y\right) \quad y^2+2\cdot y\cdot (x+1)+(x+1)^2 \\ \text{expand}\left((x+y+1)^2, x\right) \quad x^2+2\cdot x\cdot (y+1)+(y+1)^2 \\ \text{expand}\left(\frac{x^2-x+y^2-y}{x^2\cdot y^2-x^2\cdot y-x\cdot y^2+x\cdot y}, y\right) \\ \frac{1}{y-1}-\frac{1}{y}+\frac{1}{x\cdot (x-1)} \\ \text{expand}(Ans, x) \quad \frac{1}{x-1}-\frac{1}{x}+\frac{1}{y\cdot (y-1)} \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{expand}\left(\frac{x^3+x^2-2}{x^2-2}\right) \quad \frac{2\cdot x}{x^2-2}+x+1 \\ \text{expand}(Ans, x) \quad \frac{1}{x-\sqrt{2}}+\frac{1}{x+\sqrt{2}}+x+1 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \ln(2\cdot x\cdot y)+\sqrt{2\cdot x\cdot y} \quad \ln(2\cdot x\cdot y)+\sqrt{2\cdot x\cdot y} \\ \text{expand}(Ans) \quad \ln(x\cdot y)+\sqrt{2\cdot x\cdot y}+\ln(2) \\ \text{expand}(Ans)|y\geq 0 \quad \ln(x)+\sqrt{2\cdot x\cdot y}+\ln(y)+\ln(2) \\ \text{sign}(x\cdot y)+|x\cdot y|+e^{2\cdot x+y} \quad e^{2\cdot x+y+\text{sign}(x\cdot y)+|x\cdot y|} \\ \text{expand}(Ans) \quad \text{sign}(x)\cdot \text{sign}(y)+|x|\cdot |y|+(e^x)^2\cdot e^y \end{array}$$

expr() (uttrykk)	Katalog >	
expr (<i>String</i>) $\Rightarrow$ Uttrykk	expr("1+2+x^2+x")	x^2+x+3
Returnerer tegnstrengen som ligger i <i>Streng</i> som et uttrykk og utfører den straks.	expr("expand((1+x)^2)")	$x^2+2\cdot x+1$
	"Define cube(x)=x^3" $\rightarrow$ funcstr	"Define cube(x)=x^3"
	expr(funcstr)	Done
	cube(2)	8

ExpReg	Katalog >	
ExpReg <i>X</i> , <i>Y</i> [, [<i>Frekv</i>] [, <i>Kategori</i> , <i>Inkluder</i>]]		
Finner den eksponensielle regresjonen $y = a \cdot (b)^x$ for listene <i>X</i> og <i>Y</i> med frekvensen <i>Frekv</i> . En oversikt over resultatene lagres i <i>stat.resultater</i> -variabelen (side 182).		
Alle listene må ha samme dimensjon bortsett fra <i>Inkluder</i> .		
<i>X</i> og <i>Y</i> er lister av uavhengige og avhengige variabler.		
<i>Frekv</i> er en valgfri liste med frekvensverdier. Hvert element i <i>Frekv</i> angir hvor ofte hvert korresponderende datapunkt <i>X</i> og <i>Y</i> forekommer. Standardverdien er 1. Alle elementene må være heltall ≥ 0 .		
<i>Kategori</i> er en liste over kategorikoder for de tilsvarende <i>X</i> og <i>Y</i> -dataene.		
<i>Inkluder</i> er en liste med én eller flere av kategorikodene. Bare dataelementene med kategorikode som er i listen blir inkludert i beregningen.		
For informasjon om effekten av tomme elementer i en liste, se "Tomme (åpne) elementer" (side 243).		

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.RegEqn	Regresjonsligning: $a \cdot (b)^x$
stat.a, stat.b	Regresjonskoeffisienter

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.r ²	Lineær determinasjonskoeffisient for transformerte data
stat.r	Korrelasjonskoeffisient for transformerte data (x, ln(y))
stat.Resid	Residualene for den eksponensielle modellen
stat.ResidTrans	Rester tilordnet ved lineær tilpasning av transformerte data
stat.XReg	Liste over de datapunkter i den endrede <i>X-listen</i> som faktisk brukes i regresjonen basert på begrensninger i <i>Frekv</i> , <i>Kategoriliste</i> , og <i>Inkludert kategorier</i>
stat.YReg	Liste over de datapunkter i den endrede <i>Y-listen</i> som faktisk brukes i regresjonen basert på begrensninger i <i>Frekv</i> , <i>Kategoriliste</i> og <i>inkludert kategorier</i>
stat.FreqReg	Liste over frekvenser som samsvarer med <i>stat.XReg</i> og <i>stat.YReg</i>

F

factor() (faktor)	Katalog >
factor (<i>UttrI</i> [, <i>Var</i>])⇒ <i>Uttrykk</i>	$\text{factor}\left(a^3 \cdot x^2 - a \cdot x^2 - a^3 + a\right)$
factor (<i>ListeI</i> [, <i>Var</i>])⇒ <i>liste</i>	$a \cdot (a-1) \cdot (a+1) \cdot (x-1) \cdot (x+1)$
factor (<i>MatriseI</i> [, <i>Var</i>])⇒ <i>matrise</i>	$\text{factor}\left(x^2+1\right) \quad x^2+1$
factor (<i>UttrI</i>) returnerer <i>UttrI</i> faktorisert med hensyn på alle dens variabler over en felles nevner.	$\text{factor}\left(x^2-4\right) \quad (x-2) \cdot (x+2)$
<i>UttrI</i> er faktorisert så mye som mulig i lineære rasjonale faktorer uten å innføre nye, ikke-reelle deluttrykk. Med dette alternativet kan du faktorisere med hensyn på mer enn en variabel.	$\text{factor}\left(x^2-3\right) \quad x^2-3$
factor (<i>UttrI</i> , <i>Var</i>) returnerer <i>UttrI</i> faktorisert med hensyn på variabel <i>Var</i> .	$\text{factor}\left(x^2-a\right) \quad x^2-a$
<i>UttrI</i> er faktorisert så mye som mulig mot reelle faktorer som er lineære i <i>Var</i> , selv om det innfører irrasjonale konstanter eller deluttrykk som er irrasjonelle i andre variabler.	$\text{factor}\left(a^3 \cdot x^2 - a \cdot x^2 - a^3 + a, x\right)$
	$a \cdot (a^2-1) \cdot (x-1) \cdot (x+1)$
	$\text{factor}\left(x^2-3, x\right) \quad (x+\sqrt{3}) \cdot (x-\sqrt{3})$
	$\text{factor}\left(x^2-a, x\right) \quad (x+\sqrt{a}) \cdot (x-\sqrt{a})$

Faktorene og leddene deres er sortert med *Var* som hovedvariabel. Liknende potenser av *Var* er samlet sammen i hver faktor. Inkluder *Var* hvis du må faktorisere med hensyn på bare den ene variabelen og du er villig til å akseptere irrasjonale uttrykk i en annen tilfeldig variabel for å øke faktoriseringen med hensyn på *Var*. Det kan hende at faktor bestemmes tilfeldig med hensyn på andre variabler.

For automatisk innstilling av modusen **Auto** eller **Tilnærmet**, vil en inkludering av *Var* også gjøre det mulig å tilnærme med flytende desimalpunkt-koeffisienter der hvor irrasjonelle koeffisienter ikke kan uttrykkes eksplisitt utfra innebygde funksjoner. Selv dersom det bare er én variabel, vil man kunne oppnå en mer komplett faktorisering ved å inkludere *Var*.

Merk: Se også **comDenom()** for en rask måte å oppnå delvis faktorisering på, hvis **factor()** er for langsom eller hvis den tar for stor plass i minnet.

Merk: Se også **cFactor()** for å faktorisere overalt med komplekse koeffisienter i letingen etter lineære faktorer.

factor(rasjonaltTall) returnerer det rasjonale tallet faktorisert i primtall. For sammensatte tall øker behandlingstiden eksponensielt med antallet siffer i den nest største faktoren. For eksempel kan det ta mer enn en hel dag å faktorisere et heltall med 30 siffer, og å faktorisere et tall med 100 siffer kan ta mer enn et århundre.

Slik stopper du en beregning manuelt,

- **Grafregner:** Hold nede tasten , og trykk på flere ganger.
- **Windows®:** Hold nede tasten **F12**, og trykk på **Enter** flere ganger.
- **Macintosh®:** Hold nede tasten **F5**, og trykk på **Enter** flere ganger.
- **iPad®:** Applikasjonen viser en ledetekst.

$$\frac{\text{factor}(x^5+4\cdot x^4+5\cdot x^3-6\cdot x-3)}{x^5+4\cdot x^4+5\cdot x^3-6\cdot x-3}$$

$$\frac{\text{factor}(x^5+4\cdot x^4+5\cdot x^3-6\cdot x-3,x)}{(x-0.964673)\cdot(x+0.611649)\cdot(x+2.12543)\cdot(x^2$$

$$\frac{\text{factor}(152417172689)}{123457\cdot 1234577}$$

$$\frac{\text{isPrime}(152417172689)}{\text{false}}$$

Du kan fotsette å vente, eller avbryte.

Hvis du bare vil bestemme om et tall er et primtall, bruk **isPrime()** istedenfor. Det er mye raskere, særlig hvis *rasjonaltTall* ikke er et primtall og hvis den nest største faktoren består av mer enn fem siffer.

F Cdf()

F Cdf

(*nedGrense,øvGrense,dfTeller,dfNevner*)

⇒ *tall* hvis *nedGrens* og *øvGrens* er tall,

liste hvis *nedGrens* og *øvGrens* er lister

F Cdf

(*nedGrense,øvGrense,dfTeller,dfNevner*)

⇒ *tall* hvis *nedGrens* og *øvGrens* er tall,

liste hvis *nedGrens* og *øvGrens* er lister

Beregner F fordelingssannsynligheten mellom *nedGrense* og *øvGrense* for spesifisert *dfTeller* (frihetsgrader) og *dfNevner*.

For $P(X \leq \text{øvGrens})$, set *nedGrens* = 0.

Fill (Fyll)

Fill *Uttr, matriseVar* ⇒ *matrise*

Erstatter hvert element i variabel *matriseVar* med *Uttr*.

matriseVar må eksistere allerede.

$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix} \rightarrow amatrix$	$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}$
Fill 1.01, <i>amatrix</i>	<i>Done</i>
<i>amatrix</i>	$\begin{bmatrix} 1.01 & 1.01 \\ 1.01 & 1.01 \end{bmatrix}$

Fill *Uttr, listeVar* ⇒ *liste*

Erstatter hvert element i variabel *listeVar* med *Uttr*.

listeVar må eksistere allerede.

$\{1,2,3,4,5\} \rightarrow alist$	$\{1,2,3,4,5\}$
Fill 1.01, <i>alist</i>	<i>Done</i>
<i>alist</i>	$\{1.01,1.01,1.01,1.01,1.01\}$

FiveNumSummary

FiveNumSummary *X[, [Frekv]*

[, Kategori, Inkluder]

Gir en forkortet versjon av den 1-variabels statistiske observatoren på listen X .
En oversikt over resultatene lagres i *stat.resultater*-variabelen (side 182.)

X representerer en liste med dataene.

Frekv er en valgfri liste med frekvensverdier. Hvert element i *Frekv* angir hvor ofte hver korresponderende X -verdi forekommer. Standardverdien er 1. Alle elementene må være heltall 0.

Kategori er en liste over kategorikoder for de tilsvarende X -dataene.

Inkluder er en liste med én eller flere av kategorikodene. Bare dataelementene med kategorikode som er i listen blir inkludert i beregningen.

Et tomt (åpent) element i enhver av listene X , *Frekv* eller *Kategori* resulterer i et åpent element for det tilsvarende elementet til alle disse listene. For mer informasjon om tomme elementer, se side 243.

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.MinX	Minimum av x-verdiene
stat.Q ₁ X	Første kvartil av x
stat.MedianX	Medianen av x
stat.Q ₃ X	Tredje kvartil av x
stat.MaxX	Maksimum av x-verdiene

floor() (nedre)

floor(*Uttal*) $\Rightarrow$ heltall

$\text{floor}(-2.14)$

-3.

Returnerer det største heltallet som er $\leq$ argumentet. Denne funksjonen er identisk med **int()**.

Argumentet kan være et reelt eller et komplekst tall.

floor() (nedre) Katalog > **floor**(*ListeI*) $\Rightarrow$ *liste*

$$\text{floor}\left(\left\{\frac{3}{2}, 0, -5.3\right\}\right) \quad \{1, 0, -6.\}$$

floor(*MatriseI*) $\Rightarrow$ *matrise*

$$\text{floor}\left(\begin{bmatrix} 1.2 & 3.4 \\ 2.5 & 4.8 \end{bmatrix}\right) \quad \begin{bmatrix} 1. & 3. \\ 2. & 4. \end{bmatrix}$$

Returnerer en liste eller matrise med nedre verdi for hvert element.

Merk: Se også **ceiling()** og **int()**.

fMax() Katalog > **fMax**(*Uttr*, *Var*) $\Rightarrow$ *Boolsk uttrykk*

$$\text{fMax}\left(1-(x-a)^2-(x-b)^2, x\right) \quad x=\frac{a+b}{2}$$

fMax(*Uttr*, *Var*, *nedGrense*)

$$\text{fMax}\left(0.5 \cdot x^3 - x - 2, x\right) \quad x=\infty$$

fMax(*Uttr*, *Var*, *nedGrense*, *øvGrense*)

fMax(*Uttr*, *Var*) | *nedGrense* $\leq$ *Var* $\leq$ *øvGrense*

Returnerer et Boolsk uttrykk som spesifiserer alternativverdier av *Var* som maksimerer *Uttr* eller lokaliserer den minste øvre grensen.

Du kan bruke ("|")-operatoren for å begrense løsningsintervallene og/eller spesifisere begrensninger.

$$\text{fMax}\left(0.5 \cdot x^3 - x - 2, x\right)_{|x \leq 1} \quad x=0.816497$$

For Tilnærmet innstilling av modusen **Auto** eller **Tilnærmet** søker **fMax()** iterativt etter tilnærmet lokalt maksimum. Dette er ofte raskere, særlig hvis du bruker "|" operatoren for å begrense søket til et relativt lite intervall som inneholder eksakt ett lokalt maksimum.

Merk: Se også **fMin()** og **max()**.

fMin() Katalog > **fMin**(*Uttr*, *Var*) $\Rightarrow$ *Boolsk uttrykk*

$$\text{fMin}\left(1-(x-a)^2-(x-b)^2, x\right) \quad x=-\infty \text{ or } x=\infty$$

fMin(*Uttr*, *Var*, *nedGrense*)

$$\text{fMin}\left(0.5 \cdot x^3 - x - 2, x\right)_{|x \geq 1} \quad x=1.$$

fMin(*Uttr*, *Var*, *nedGrense*, *øvGrense*)

fMin(*Uttr*, *Var*) | *nedGrense* $\leq$ *Var* $\leq$ *øvGrense*

Returnerer et Boolsk uttrykk som spesifiserer alternativverdier av *Var* som minimerer *Uttr* eller lokaliserer den største nedre grensen.

Du kan bruke ("|")-operatoren for å begrense løsningsintervallene og/eller spesifisere begrensninger.

For Tilnærmet innstilling av modusen **Auto** eller **Tilnærmet**, søker **fMin()** iterativt etter tilnærmet lokalt minimum. Dette er ofte raskere, særlig hvis du bruker "|" operatoren for å begrense søket til et relativt lite intervall som inneholder eksakt ett lokalt minimum.

Merk: Se også **fMax()** og **min()**.

For

For *Var*, *Lav*, *Høy* [, *Intervall*]

Blokk

EndFor

Utfører utsagnene i *Blokk* iterativt for hver verdi av *Var*, fra *Lav* til *Høy*, i trinn på *Intervall*.

Var må ikke være en systemvariabel.

Intervall kan være positiv eller negativ. Grunnverdien er 1.

Blokk kan enten være et enkelt utsagn eller en sekvens av utsagn som er adskilt med tegnet ":".

Merk for å legge inn eksemplet: For anvisninger om hvordan du legger inn flerlinjede program- og funksjonsdefinisjoner, se avsnittet Kalkulator i produkthåndboken.

Define $g()$ =Func	Done
Local <i>tempsum</i> , <i>step</i> , <i>i</i>	
$0 \rightarrow tempsum$	
$1 \rightarrow step$	
For <i>i</i> ,1,100, <i>step</i>	
<i>tempsum</i> + <i>i</i> $\rightarrow tempsum$	
EndFor	
EndFunc	
$g()$	5050

format(Uttr[, formatStreng]) ⇒ streng

Returnerer *uttrykk* som en tegnstreng basert på formattsjablonen.

Uttrykket må forenkles til et tall.

formatStreng er en streng og må være av formen: "F[n]", "S[n]", "E[n]", "G[n][c]", hvor [ ] viser alternative muligheter.

F[n]: Fast format. n er antallet siffer som vises etter desimalpunktet.

V[n]: Vitenskapelig format. n er antallet siffer som vises etter desimalpunktet.

T[n]: Teknisk format. n er antallet siffer etter det første signifikante sifferet. Eksponenten er tilpasset til et multiplum av tre, og desimalpunktet er flyttet til høyre med sifrene null, ett eller to.

G[n][c]: Samme som fast format, men skiller også sifrene til venstre for basen i grupper på tre. c spesifiserer gruppens og basens skille tegn som et komma. Hvis c er en periode, vises basen som et komma.

[Rk]: Som etterledd bak noen av spesifikantene over kan basemerket Rc tilføyes, der hvor c er et enkelt tegn som spesifiserer hva som erstatter komma.

format(1.234567, "f3")	"1.235"
format(1.234567, "s2")	"1.23e0"
format(1.234567, "e3")	"1.235e0"
format(1.234567, "g3")	"1.235"
format(1234.567, "g3")	"1,234.567"
format(1.234567, "g3,r:")	"1:235"

fPart() (funksjonsdel)

fPart(UttrI) ⇒ *uttrykk*

fPart(ListeI) ⇒ *liste*

fPart(MatriseI) ⇒ *matrise*

Returnerer brøk-delen i argumentet.

For en liste eller matrise, returneres brøk-delene i elementene.

Argumentet kan være et reelt eller et komplekst tall.

fPart(-1.234)	-0.234
fPart({1, -2.3, 7.003})	{0, -0.3, 0.003}

Fpdf(*XVerdi*,*dfTeller*,*dfNevner*) $\Rightarrow$ *tall* hvis *XVerdi* er et tall, *liste* hvis *XVerdi* er en liste

FPdf(*XVerdi*,*dfTeller*,*dfNevner*) $\Rightarrow$ *tall* hvis *XVerdi* er et tall, *liste* hvis *XVerdi* er en liste

Beregner F fordelingssannsynligheten mellom *XVerdi* for den spesifiserte *dfTeller* (grader av frihet) og *dfNevner*.

freqTable►liste()

katalog >

freqTable►liste(*Liste1*,*frekvHeltallListe*) $\Rightarrow$ *liste*

Returnerer en liste som inneholder elementene fra *Liste1* utvidet i henhold til frekvensene i *frekvHeltallListe*. Denne funksjonen kan brukes til å generere en frekvenstabell for applikasjonen Data og statistikk.

Liste1 kan være enhver gyldig liste.

frekvHeltallListe må ha samme dimensjon som *Liste1* og kun inneholde ikke-negative heltallselementer. Hvert element angir hvor mange ganger det korresponderende *Liste1*-elementet skal gjentas i resultatlisten. En verdi lik null utelater det korresponderende *Liste1*-elementet.

Merk: Du kan sette inn denne funksjonen fra datamaskintastaturet ved å skrive **freqTable@>list(...)**.

Tomme (åpne) elementer ignoreres. For mer informasjon om tomme elementer, se side 243.

```
freqTable►list({1,2,3,4},{1,4,3,1})
               {1,2,2,2,2,3,3,3,4}
```

```
freqTable►list({1,2,3,4},{1,4,0,1})
               {1,2,2,2,2,4}
```

---

frequency() (frekvens)

Katalog >

frequency(*Liste1*,*stolperListe*) $\Rightarrow$ *liste*

```
dataList:= {1,2,e,3,π,4,5,6,"hello",7}
           {1,2,2.71828,3,3.14159,4,5,6,"hello",7}
frequency(dataList,{2.5,4.5})           {2,4,3}
```

Returnerer en liste som inneholder antallet elementer i *Liste1*. Antallet er basert på områder (stolper) som du definerer i *stolperListe*.

Hvis *stolperListe* er $\{b(1), b(2), \dots, b(n)\}$, er de spesifiserte områdene $\{? \leq b(1), b(1) < ? \leq b(2), \dots, b(n-1) < ? \leq b(n), b(n) > ?\}$. Den resulterende listen er ett element lenger enn *stolperListe*.

Hvert element av resultatet samsvarer med antallet elementer fra *Liste1* som er i området for den stolpen. Uttrykt med begrep fra **countIf()**-funksjonen er resultatet $\{\text{countIf}(\text{liste}, ? \leq b(1)), \text{countIf}(\text{liste}, b(1) < ? \leq b(2)), \dots, \text{countIf}(\text{liste}, b(n-1) < ? \leq b(n)), \text{countIf}(\text{liste}, b(n) > ?)\}$.

Elementer fra *Liste1* som ikke kan "plasseres i en stolpe" ignorerer. Tomme (åpne) elementer ignorerer også. For mer informasjon om tomme elementer, se side 243.

I applikasjonen Lister og regneark kan du bruke et celleområde istedenfor begge argumentene.

Merk: Se også **countIf()**, side 36.

Forklaring til resultat:

2 elementer fra *Dataliste* er $\leq 2,5$

4 elementer fra *Dataliste* er $> 2,5$ og $\leq 4,5$

3 elementer fra *Dataliste* er $> 4,5$

Elementet "hallo" er en streng og kan ikke plasseres i noen av de definerte stolpene.

F Test_2Samp (2_utvalg F test)

FTest_2Samp *Liste1, Liste2[, Frekv1[, Frekv2[, Hypot]]]*

FTest_2Samp *Liste1, Liste2[, Frekv1[, Frekv2[, Hypot]]]*

(Dataliste inndata)

FTest_2Samp *sx1, n1, sx2, n2[, Hypot]*

FTest_2Samp *sx1, n1, sx2, n2[, Hypot]*

(Summering statistikk inndata)

Utfører en to-utvalgs F test. En oversikt over resultatene lagres i *stat.results*-variabelen (side 182).

eller $H_a: \sigma_1 > \sigma_2$, sett *Hypoth* > 0

For $H_a: \sigma_1 \neq \sigma_2$ (standard), sett *Hypoth* = 0

For $H_a: \sigma_1 < \sigma_2$, sett *Hypoth* < 0

For informasjon om effekten av tomme elementer i en liste, se "Tomme (åpne) elementer" på side 243.

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.F	Beregnet $\hat{U}$ -statistikk for datasekvensen
stat.PVal	Minste signifikansnivå som null-hypotesen kan forkastes ved
stat.dfNumer	frihetsgrad for teller = $n_1 - 1$
stat.dfDenom	frihetsgrad for nevner = $n_2 - 1$
stat.sx1, stat.sx2	Utalgetes standardavvik til datasekvenser i <i>Liste 1</i> og <i>Liste 2</i>
stat.x1_bar stat.x2_bar	Utalgetes gjennomsnitt av datasekvenser i <i>Liste 1</i> og <i>Liste 2</i>
stat.n1, stat.n2	Utalgenes størrelse

Func (Funk)

Func

Blokk

EndFunc

Sjablon for oppretting av brukerdefinert funksjon.

Blokk kan være ett enkelt utsagn, en rekke utsagn adskilt med ":"-tegnet, eller en rekke med utsagn på separate linjer.

Funksjonen kan bruke **Return**-kommandoen for å returnere et spesifikt resultat.

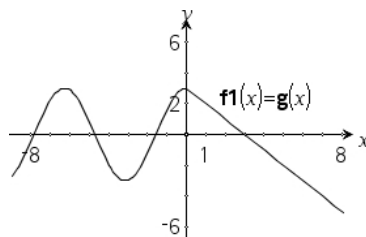
Merk for å legge inn eksemplet: For anvisninger om hvordan du legger inn flerlinjede program- og funksjonsdefinisjoner, se avsnittet Kalkulator i produktboken.

Definere en sammensatt funksjon:

```

Define g(x)=Func
    If x<0 Then
        Return 3*cos(x)
    Else
        Return 3-x
    EndIf
EndFunc
    
```

Resultat av grafisk fremstilling g(x)

gcd() (største felles divisor)Katalog > **gcd**(*Tall1*, *Tall2*) $\Rightarrow$ uttrykk $\text{gcd}(18,33)$ 3

Returnerer største felles divisor for de to argumentene. **gcd** av to brøker er **gcd** av tellerne dividert med **lcm** av nevnerne.

I modusen **Auto** eller **Tilnærmet** er **gcd** av brøkens flytende desimalpunktall 1,0.

gcd(*Liste1*, *Liste2*) $\Rightarrow$ liste $\text{gcd}(\{12,14,16\},\{9,7,5\})$ $\{3,7,1\}$

Returnerer største felles divisorer av samsvarende deler i *Liste1* og *Liste2*.

gcd(*Matrise1*, *Matrise2*) $\Rightarrow$ matrise $\text{gcd}\left(\begin{bmatrix} 2 & 4 \\ 6 & 8 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 4 & 8 \\ 12 & 16 \end{bmatrix}\right)$ $\begin{bmatrix} 2 & 4 \\ 6 & 8 \end{bmatrix}$

Returnerer største felles divisorer av samsvarende deler i *Matrise1* og *Matrise2*.

geomCdf() Katalog >

geomCdf(*p*,*nedreGrense*,*øvreGrense*) $\Rightarrow$ *tall*
hvis *nedreGrense* og *øvreGrense* er tall,
liste hvis *nedreGrense* og *øvreGrense* er
lister

geomCdf(*p*,*øvreGrense*) for $P(1 \leq X \leq \text{øvreGrense}) \Rightarrow$ *tall* hvis *øvreGrense* er et tall, *liste* hvis *øvreGrense* er en liste

Beregner en kumulativ geometrisk sannsynlighet fra *nedreGrense* til *øvreGrense* med den spesifiserte sannsynligheten for suksess *p*.

For $P(X \leq \text{øvreGrense})$, sett *nedreGrense* = 1.

geomPdf() Katalog >

geomPdf(*p*,*XVerdi*) $\Rightarrow$ *tall* hvis *XVerdi* er et tall, *liste* hvis *XVerdi* er en liste

Beregner en sannsynlighet ved *XVerdi*, antall forsøk før første suksess inntreffer, for diskret geometrisk fordeling med spesifisert suksess-sannsynligheten *p*.

Get[*ledetekstStreng*,] *var*[, *statusVar*]

Get[*ledetekstStreng*,] *funk*(*arg1*, ...*argn*)
[, *statusVar*]

Programmeringskommando: Henter en verdi fra en tilkoblet TI-Innovator™ Hub og tildeler verdien til variabel *var*.

Verdien må etterspørres:

- På forhånd, gjennom en **Send «LES ...»** -kommando.

—eller—

- Ved å innlemme en **«LES ...»** -forespørsel som det alternative *ledetekstStreng*-argumentet. Denne metoden lar deg bruke en enkel kommando for å etterspørre verdien og hente den.

Implisitt forenkling finner sted. For eksempel tolkes en mottatt streng som «123» som en numerisk verdi. For å bevare strengen, bruker du **GetStr** i stedet for **Get**.

Hvis du inkluderer det valgfrie argumentet *statusVar*, tilordnes det en verdi basert på om operasjonen lyktes eller ikke. En verdi på null betyr at ingen data ble mottatt.

I den andre syntaksen lar argumentet *funk*() et program lagre den mottatte strengen som en funksjonsdefinisjon. Denne syntaksen arbeider som om programmet utførte kommandoen:

Definer *funk*(*arg1*, ...*argn*) = *mottatt streng*

Programmet kan så bruke den definerte funksjonen *funk*().

Merk: Du kan bruke **Get**-kommandoen i et brukerdefinert program, men ikke i en funksjon.

Merk: Se også **GetStr**, side 87 og **Send**, side 163.

Eksempel: Etterspør nåværende verdi fra hubbens innebygde lysnivåsensor. Bruk **Get** for å hente verdien og tildele den til variabelen *lysver*.

Send "READ BRIGHTNESS"	Done
Get <i>lightval</i>	Done
<i>lightval</i>	0.347922

Innlem LES-forespørslen i **Hent**-kommandoen.

Get "READ BRIGHTNESS" <i>lightval</i>	Done
<i>lightval</i>	0.378441

getDenom() (lesNevner)

Katalog >

getDenom(Uttr1) ⇒ uttrykk

Omformer argumentet inn til et uttrykk som har en redusert felles nevner og returnerer så uttrykkets nevner.

$\text{getDenom}\left(\frac{x+2}{y-3}\right)$	$y-3$
$\text{getDenom}\left(\frac{2}{7}\right)$	7
$\text{getDenom}\left(\frac{1}{x} + \frac{y^2+y}{y^2}\right)$	$x \cdot y$

getKey()

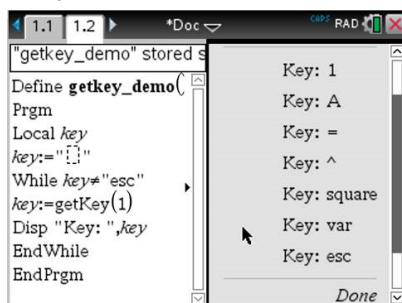
Katalog >

getKey([0|1]) ⇒ returnString

Beskrivelse: **getKey()** – tillater at et TI-Basic-program henter tastaturinndata – grafregner, stasjonær PC og emulator på skrivebordet.

Eksempel:

- `keypressed := getKey()` returnerer en tast eller en tom streng hvis ingen tast er trykket ned. Dette oppkallet returneres umiddelbart.
- `keypressed := getKey(1)` venter til en tast trykkes ned. Dette oppkallet setter utførelsen av programmet på pause til en tast trykkes ned.

`getKey()`**Eksempel:****Håndtering av tastetrykk:**

Håndholdt enhet / emulatortast	Stasjonær PC	Returverdi
Esc	Esc	"esc"
Styreplate – klikk oppe	Ikke relevant	"opp"
På	Ikke relevant	"start"
Kladdeapp	Ikke relevant	"kladdeblokk"
Styreplate – venstreklikk	Ikke relevant	"venstre"
Styreplate – midtklikk	Ikke relevant	"midtre"
Styreplate – høyreklikk	Ikke relevant	"høyre"
Dok	Ikke relevant	"dok"

Håndholdt enhet / emulatortast	Stasjonær PC	Returverdi
Kategori	Kategori	"kategori"
Styreplate – klikk nede	Piltast ned	"ned"
Meny	Ikke relevant	"meny"
Ctrl	Ctrl	ingen retur
Skift	Skift	ingen retur
Variabel	Ikke relevant	"var"
Del	Ikke relevant	"del"
=	=	"="
trigonometri	Ikke relevant	"trigonometri"
0 til og med 9	0-9	"0" ... "9"
Sjabloner	Ikke relevant	"sjablon"
Katalog	Ikke relevant	"kat"
^	^	"^"
X^2	Ikke relevant	"kvadrat"
/ (divisjonstast)	/	"/"
* (multiplikasjonstast)	*	"*"
e^x	Ikke relevant	"eksp"
10^x	Ikke relevant	"10potens"
+	+	"+"
-	-	"_"
(	(	"("
)	)	")"
.	.	"."
(-)	Ikke relevant	"-" (negativ-tegn)
Enter	Enter	"enter"
ee	Ikke relevant	"E" (vitenskapelig notasjon E)

Håndholdt enhet / emulatortast	Stasjonær PC	Returverdi
a-z	a-z	alpha = bokstav trykket ned (liten bokstav) ("a"-"z")
skift a-z	skift a-z	alpha = bokstav trykket ned "A"-"Z"
		Merk: ctrl-skift brukes som Caps Lock
?!	Ikke relevant	"?!"
pi	Ikke relevant	"pi"
Flagg	Ikke relevant	ingen retur
,	,	" , "
Returner	Ikke relevant	"returner"
mellomrom	mellomrom	" " (mellomrom)
Utilgjengelig	Spesialtegn som f.eks. @,!,^ osv.	Tegnet er returnert
Ikke relevant	Funksjonstaster	Ingen returnerte tegn
Ikke relevant	Spesielle skrivebordskontrolltaster	Ingen returnerte tegn
Utilgjengelig	Andre skrivebordstaster som ikke er tilgjengelige på kalkulatoren mens getKey() venter på et tastetrykk. ({, },,,, ;, ...)	Det samme tegnet du får i Notat (ikke i en matematikkboks)

Merk: Legg merke til at **getKey()** i et program endrer hvordan hendelser behandles av systemet. Noen av disse beskrives nedenfor.

Avslutte et program og behandle en hendelse – På samme måte som om brukeren skulle avslutte et program ved å trykke på **PÅ**-tasten

"Støtte" nedenfor betyr – Systemet fungerer som forventet – programmet fortsetter å kjøre.

Hendelse	Enhet	Stasjonær PC – TI-Nspire™ Student Software
Hurtigspørring	Avslutte et program, behandle en hendelse	Samme som for grafregner (bare TI-Nspire™ Student Software, TI-Nspire™ Navigator™ NC Teacher

Hendelse	Enhet	Stasjonær PC – TI-Nspire™ Student Software
		Software)
Ekstern filbehandling (Inkl. sende filen 'Exit Press 2 Test' fra en annen grafregner eller skrivebords-grafregner)	Avslutte et program, behandle en hendelse	Samme som for en grafregner. (bare TI-Nspire™ Student Software, TI-Nspire™ Navigator™ NC Teacher Software)
Avslutt klasse	Avslutte et program, behandle en hendelse	Brukerstøtte (bare TI-Nspire™ Student Software, TI-Nspire™ Navigator™ NC Teacher Software)

Hendelse	Enhet	Stasjonær PC – TI-Nspire™ Alle versjoner
TI-Innovator™ Hub koble til / koble fra	Støtte – kan sende kommandoer til TI-Innovator™ Hub. Etter at du har avsluttet programmet, fungerer TI-Innovator™ Hub fremdeles med grafregneren.	Samme som for en grafregner

getLangInfo()

katalog >

getLangInfo() ⇒ *streng*

`getLangInfo()`

"en"

Returnerer en streng som svarer til kortnavnet på det aktive språket. Du kan for eksempel bruke den i et program eller en funksjon for å finne aktivt språk.

Engelsk = "en"

Dansk = "da"

Tysk = "de"

Finsk = "fi"

Fransk = "fr"

Italiensk = "it"

Nederlandsk = "nl"

Belgisk nederlandsk = "nl_BE"

Norsk = "no"

Portugisisk = "pt"

Spansk = "es"

Svensk = "sv"

getLockInfo()

getLockInfo(*Var*)⇒*verdi*

Returnerer aktuell låst/opplåst status for variabel *Var*.

verdi =0: *Var* er låst opp eller eksisterer ikke.

verdi =1: *Var* er låst opp og kan ikke modifiseres eller slettes.

Se **Lock**, side 109, og **unLock**, side 204.

<i>a</i> :=65	65
Lock <i>a</i>	Done
getLockInfo(<i>a</i>)	1
<i>a</i> :=75	"Error: Variable is locked."
DelVar <i>a</i>	"Error: Variable is locked."
Unlock <i>a</i>	Done
<i>a</i> :=75	75
DelVar <i>a</i>	Done

GetMode() (lesModus)

GetMode(*ModusNavnHeltall*)⇒*verdi*

GetMode(0)⇒*liste*

GetMode(*ModusNavnHeltall*) returnerer en verdi som representerer aktuell innstilling av *ModusNavnHeltall*-modus.

GetMode(0) returnerer en liste som inneholder tallpar. Hvert par består av et modusheltall og et innstillingsheltall.

For en opplisting av modusene og deres innstillinger, referer til tabellen under.

Hvis du lagrer innstillingene med **GetMode**(0) → *var*, kan du bruke **GetMode**(*var*) i en funksjon eller et program for midlertidig å gjenopprette innstillingene kun innenfor utføringen av funksjonen eller programmet. Se **GetMode()**, side 167.

getMode(0)	{ 1,7,2,1,3,1,4,1,5,1,6,1,7,1,8,1 }
getMode(1)	7
getMode(8)	1

Modus Navn	Modus Heltall	Innstillinger heltall
Vis sifre	1	1=Flytende, 2=Flytende1, 3=Flytende2, 4=Flytende3, 5=Flytende4, 6=Flytende5, 7=Flytende6, 8=Flytende7, 9=Flytende8, 10=Flytende9, 11=Flytende10, 12=Flytende11, 13=Flytende12, 14=Fast0, 15=Fast1, 16=Fast2, 17=Fast3, 18=Fast4, 19=Fast5, 20=Fast6, 21=Fast7, 22=Fast8, 23=Fast9, 24=Fast10, 25=Fast11, 26=Fast12
Vinkel	2	1=Radian, 2=Grader, 3=Gradian
Eksponensielt format	3	1=Normal, 2=Vitenskapelig, 3=Teknisk
Reell eller kompleks	4	1=Reell, 2=Rektangulær, 3=Polar
Auto eller tilnærm.	5	1=Auto, 2=Tilnærmet, 3=Eksakt
Vektorformat	6	1=Rektangulær, 2=Sylindrisk, 3=Sfærisk
Grunntall	7	1=Desimal, 2=Heks, 3=Binær
Måleenheter	8	1=SI, 2=Eng/USA

getNum() (lesTeller)

Katalog >

getNum(*Uttal*) $\Rightarrow$ *uttrykk*

Omformert argumentet til et uttrykk som har en redusert felles nevner og returnerer så uttrykkets teller.

$\text{getNum}\left(\frac{x+2}{y-3}\right)$	$x+2$
$\text{getNum}\left(\frac{2}{7}\right)$	2
$\text{getNum}\left(\frac{1}{x} + \frac{1}{y}\right)$	$x+y$

GetStr

Hub-meny

GetStr[*ledetekstStreng*,] *var*[, *statusVar*] For eksempler, se **Get**.

GetStr[*ledetekstStreng*,] *funk*(*arg1*, ...*argn*)
[, *statusVar*]

Programmeringskommando: Virker på nøyaktig samme måte som kommandoen **Get**, bortsett fra at mottatt verdi alltid tolkes som en streng. I motsetning tolker kommandoen **Get** svaret som et uttrykk, med mindre det er satt i anførselstegn ("").

Merk: Se også **Get**, side 81 og **Send**, side 163.

getType()

[Katalog >](#)

getType(var) ⇒ *streng*

Returnerer en streng som angir dataens typevariabel *var*.

Hvis *var* ikke er definert, returnerer strengen "INGEN".

$\{1,2,3\} \rightarrow temp$	$\{1,2,3\}$
<code>getType(temp)</code>	"LIST"
$3 \cdot i \rightarrow temp$	$3 \cdot i$
<code>getType(temp)</code>	"EXPR"
<code>DelVar temp</code>	<i>Done</i>
<code>getType(temp)</code>	"NONE"

getVarInfo()

[katalog >](#)

getVarInfo() ⇒ *matrise* eller *streng*

getVarInfo(BibliotekNavnStreng) ⇒ *matrise* eller *streng*

getVarInfo() returnerer en matrise med informasjon (variabelnavn, type, bibliotektilgjengelighet og låst/opplåst status) for alle variabler og biblioteksobjekter som er definert i den aktuelle oppgaven.

Hvis ingen variabler er definert, returnerer **getVarInfo()** strengen "INGEN".

getVarInfo(BibliotekNavnStreng) returnerer en matrise med informasjon for alle biblioteksobjektene som er definert i biblioteket *BibliotekNavnStreng*. *BibliotekNavnStreng* må være en streng (tekst omsluttet av anførselstegn) eller en strengvariabel.

Hvis biblioteket *BibliotekNavnStreng* ikke finnes, oppstår det en feil.

getVarInfo()	"NONE"															
Define $x=5$	<i>Done</i>															
Lock x	<i>Done</i>															
Define LibPriv $y=\{1,2,3\}$	<i>Done</i>															
Define LibPub $z(x)=3 \cdot x^2-x$	<i>Done</i>															
getVarInfo()	<table><tr><td>x</td><td>"NUM"</td><td>"{"</td><td>"}"</td><td>1</td></tr><tr><td>y</td><td>"LIST"</td><td>"LibPriv"</td><td>"</td><td>0</td></tr><tr><td>z</td><td>"FUNC"</td><td>"LibPub"</td><td>"</td><td>0</td></tr></table>	x	"NUM"	"{"	"}"	1	y	"LIST"	"LibPriv"	"	0	z	"FUNC"	"LibPub"	"	0
x	"NUM"	"{"	"}"	1												
y	"LIST"	"LibPriv"	"	0												
z	"FUNC"	"LibPub"	"	0												
getVarInfo(<i>tmp3</i>)	"Error: Argument must be a string"															
getVarInfo("tmp3")	<table><tr><td><i>volcy12</i></td><td>"NONE"</td><td>"LibPub"</td><td>0</td></tr></table>	<i>volcy12</i>	"NONE"	"LibPub"	0											
<i>volcy12</i>	"NONE"	"LibPub"	0													

getVarInfo()

katalog >

Se for eksempel til venstre, der resultatet av **getVarInfo()** tilordnes variabelen *vs*. Hvis du forsøker å vise rad 2 eller 3 av *vs*, returneres en "Ugyldig liste eller matrise"-feil, siden minst ett av elementene i de radene (for eksempel variabel *b*) reevalueres til en matrise.

Denne feilen kan også oppstå når du bruker *Ans* til å reevaluere et **getVarInfo()**-resultat.

Systemet viser ovenstående feil fordi den gjeldende versjonen av programvaren ikke støtter en generalisert matrisestruktur der et element kan være enten en matrise eller en liste.

a:=1	1
b:=[1 2]	[1 2]
c:=[1 3 7]	[1 3 7]
vs:=getVarInfo()	a "NUM" "[ ]" 0 b "MAT" "[ ]" 0 c "MAT" "[ ]" 0
vs[1]	[1 "NUM" "[ ]" 0]
vs[1,1]	1
vs[2]	"Error: Invalid list or matrix"
vs[2,1]	[1 2]

Goto (Gåtil)

Katalog >

Goto *etikettNavn*

Overfører kontroll til navnet *etikettNavn*.

etikettNavn må være definert i samme funksjon med en **Lbl**-instruksjon.

Merk for å legge inn eksemplet: For anvisninger om hvordan du legger inn flerlinjede program- og funksjonsdefinisjoner, se avsnittet Kalkulator i produkhåndboken.

Define g()
Local temp,i
0→temp
1→i
Lbl top
temp+i→temp
If i<10 Then
i+1→i
Goto top
EndIf
Return temp
EndFunc
	Done

g()	55

►Grad

Katalog >

Utt1 ► **Grad** ⇒ *Utttrykk*

Omregner *Utt1* til gradian vinkelmåling.

Merk: Du kan sette inn denne operatoren fra datamaskintastaturet ved å skrive **@>Grad**.

I Grader-vinkelmodus:	
(1.5)►Grad	(1.66667) ^g
I Radian-vinkelmodus:	
(1.5)►Grad	(95.493) ^g

identity()		Katalog >																
identity(Heltall) $\Rightarrow$ <i>matrise</i>	identity(4)	<table><tr><td>1</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>0</td><td>1</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>0</td><td>0</td><td>1</td><td>0</td></tr><tr><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>1</td></tr></table>	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
1	0	0	0															
0	1	0	0															
0	0	1	0															
0	0	0	1															
Returnerer identitetsmatrisen med dimensjonen <i>Heltall</i> .																		
<i>Heltallet</i> må være et positivt heltall.																		

Hvis		Katalog >
Hvis <i>BooleanExpr</i> <i>Utsagn</i>	Define $g(x)$ =Func	Done
	If $x < 0$ Then	
	Return x^2	
	EndIf	
	EndFunc	
Hvis <i>BooleanExpr</i> , så <i>Blokk</i>		
OgHvis	$g(-2)$	4
Hvis <i>BooleanExpr</i> behandles som sann, utføres det enkle utsagnet <i>Utsagn</i> eller blokken av utsagn <i>Blokk</i> før utførelsen fortsetter. Hvis <i>BooleanExpr</i> behandles som usann, fortsettes utførelsen uten å utføre utsagnet eller blokken av utsagn. <i>Blokk</i> kan enten være et enkelt utsagn eller en sekvens av utsagn som er adskilt med tegnet «:».		

Merk for å legge inn eksemplet: For anvisninger om hvordan du legger inn flerinjede program- og funksjonsdefinisjoner, se avsnittet Kalkulator i produkthåndboken.

Hvis <i>BooleanExpr</i> , så <i>Blokk1</i>	Define $g(x)$ =Func	Done
	If $x < 0$ Then	
	Return $-x$	
	Else	
	Return x	
	EndIf	
	EndFunc	
hvis ikke <i>Blokk2</i>	$g(12)$	12
OgHvis	$g(-12)$	12
Hvis <i>BooleanExpr</i> behandles som sann, utføres <i>Blokk1</i> og utelater så <i>Blokk2</i>. Hvis <i>BooleanExpr</i> behandles som usann, utelates <i>Blokk1</i>, men <i>Blokk2</i> utføres.		

Blokk1 og *Blokk2* kan være et enkelt utsagn.

Hvis *BooleanExpr1*, så
Blokk1

EllersHvis *BooleanExpr2*, så
Blokk2

:

EllersHvis *BooleanExprN*, så
BlokkN

OgHvis

Tillater forgreining. Hvis *BooleanExpr1* behandles som sann, utføres *Blokk1*. Hvis *BooleanExpr1* behandles som usann, behandles *BooleanExpr2*, og så videre.

Define $g(x)$ = Func

If $x < -5$ Then

Return 5

ElseIf $x > -5$ and $x < 0$ Then

Return $\neg x$

ElseIf $x \geq 0$ and $x \neq 10$ Then

Return x

ElseIf $x = 10$ Then

Return 3

EndIf

EndFunc

Done

$g(-4)$	4
$g(10)$	3

---

ifFn()

Katalog >

ifFn(*BooleanExpr*, *Value_If_true* [, *Value_If_false* [, *Value_If_unknown*]]) $\Rightarrow$ uttrykk, liste eller matrise

Behandler det boolske uttrykket *BooleanExpr* (eller hvert element fra *BooleanExpr*) og produserer et resultat basert på følgende regler:

- BooleanExpr* kan teste en enkel verdi, en liste eller en matrise.
- Hvis et element av *BooleanExpr* behandles som sann, returneres det samsvarende elementet fra *Value_If_true*.
- Hvis et element av *BooleanExpr* behandles som usann, returneres det samsvarende elementet fra *Value_If_false*. Hvis du utelater *Value_If_false*, returneres undef.
- Hvis et element av *BooleanExpr* hverken er sant eller usant, returneres det samsvarende elementet *Value_If_unknown*. Hvis du utelater *Value_If_unknown*, returneres undef.
- Hvis det andre, tredje eller fjerde argumentet i **ifFn**( )-funksjonen et enkelt

---

$\text{ifFn}(\{1,2,3\} < 2.5, \{5,6,7\}, \{8,9,10\})$
 $\{5,6,10\}$

Testverdi på **1** er mindre enn 2,5, så det er samsvarende

Value_If_True-element av **5** kopieres til resultatlisten.

Testverdi på **2** er mindre enn 2,5, så det er samsvarende

Value_If_True-element av **6** kopieres til resultatlisten.

Testverdi på **3** er ikke mindre enn 2,5, så det samsvarende *Value_If_False*-elementet på **10** kopieres til resultatlisten.

$\text{ifFn}(\{1,2,3\} < 2.5, 4, \{8,9,10\})$
 $\{4,4,10\}$

Value_If_true er en enkel verdi og samsvarer med hvilken som helst valgt posisjon.

uttrykk, brukes det boolske uttrykket i hver posisjon i *BooleanExpr*.

Merk: Hvis det forenklede utsagnet *BooleanExpr* involverer en liste eller matrise, må alle andre liste- eller matriseargumenter ha samme dimensjoner, og resultatet ha samme dimensjoner.

$$\text{ifFn}(\{1,2,3\} < 2.5, \{5,6,7\}) \quad \{5,6,\text{undef}\}$$

Value_If_false er ikke spesifisert. Udef brukes.

$$\text{ifFn}(\{2, "a" \} < 2.5, \{6,7\}, \{9,10\}, "err") \quad \{6, "err" \}$$

Et element velges fra *Value_If_true*. Et element velges fra *Value_If_unknown*.

imag()

imag(Expr I) ⇒ uttrykk

Returnerer den imaginære delen av argumentet.

$$\text{imag}(1+2 \cdot i) \quad 2$$

$$\text{imag}(z) \quad 0$$

$$\text{imag}(x+i \cdot y) \quad y$$

Merk: Alle ubestemte variabler behandles som reelle variabler. Se også *real()*, page 150

imag(List I) ⇒ liste

Returnerer en liste over de imaginære delene av elementene.

$$\text{imag}(\{-3,4-i,i\}) \quad \{0,-1,1\}$$

imag(Matrix I) ⇒ matrise

Returnerer en matrise over de imaginære delene av elementene.

$$\text{imag}\left(\begin{bmatrix} a & b \\ i \cdot c & i \cdot d \end{bmatrix}\right) \quad \begin{bmatrix} 0 & 0 \\ c & d \end{bmatrix}$$

impDif()

impDif(Equation, Var, dependVar[,Ord]) ⇒ uttrykk

der rekkefølgen *Ord* automatisk går til 1.

$$\text{impDif}(x^2+y^2=100,x,y) \quad \frac{-x}{y}$$

Beregner den implisitte deriverte for ligninger som inneholder en variabel som er definert implisitt med hensyn på en annen.

Indireksjon

inString()

Katalog >

inString(*srcString*, *subString*[, *Start*]) ⇒
heltall

inString("Hello there", "the")	7
inString("ABCEFG", "D")	0

Returnerer tegnposisjonen i strengen *srcString* der første forekomst av strengen *subString* begynner.

Start, hvis det er inkludert, spesifiserer tegnposisjonen innenfor *srcString* der søket starter. Standard = 1 (det første tegnet i *srcString*).

Hvis *srcString* ikke inneholder *subString* eller *Start* er > lengden av *srcString*, returneres null.

int()

Katalog >

int(*Expr*) ⇒ *heltall*

int(-2.5)	-3.

int(*List1*) ⇒ *liste*

int(*Matrix1*) ⇒ *matrise*

int([-1.234 0 0.37])	[-2. 0 0.]

Returnerer det største heltallet som er mindre enn eller lik argumentet. Denne funksjonen er identisk med **floor()**.

Argumentet kan være et reelt eller et komplekst tall.

For en liste eller matrise, returneres det største heltallet for hvert element.

intDiv()

Katalog >

intDiv(*Number1*, *Number2*) ⇒ *heltall*

intDiv(*List1*, *List2*) ⇒ *liste*

intDiv(*Matrix1*, *Matrix2*) ⇒ *matrise*

intDiv(-7,2)	-3
intDiv(4,5)	0
intDiv({12,-14,-16},{5,4,-3})	{2,-3,5}

Returnerer heltallsdelen med fortegn av (*Number1* ÷ *Number2*).

For lister og matriser, returneres heltallsdelen med fortegn av (argument 1 ÷ argument 2) for hvert elementpar.

interpoler ()

Katalog >

interpoler($xValue$, $xList$, $yList$, $yPrimeList$) $\Rightarrow$ *liste*

Denne funksjonen gjør følgende:

Gitt $xList$, $yList=f(xList)$ og $yPrimeList=f'(xList)$ for en ukjent funksjon f , brukes en kubisk interpolant for å tilnærme funksjonen f ved $xValue$. Det antas at $xList$ er en liste over monotont stigende eller synkende tall, men denne funksjonen kan returnere en verdi selv om den ikke er det. Denne funksjonen går gjennom $xList$ og ser etter et intervall [$xList[i]$, $xList[i+1]$] som inneholder $xValue$. Hvis den finner et slikt intervall, returnerer den en interpolert verdi for $f(xValue)$, ellers returnerer den **undef**.

$xList$, $yList$ og $yPrimeList$ må være av lik dimensjon ≥ 2 og inneholde uttrykk som forenkles til tall.

$xValue$ kan være en udefinert variabel, et tall eller en liste med tall.

Differensialligning:

$$y' = -3 \cdot y + 6 \cdot t + 5 \quad y(0) = 5$$

$rk := rk23(-3 \cdot y + 6 \cdot t + 5, t, y, \{0, 10\}, 5, 1)$					
0.	1.	2.	3.	4.	
5.	3.19499	5.00394	6.99957	9.00593	10

For å se hele resultatet, trykk på og bruk så og for å bevege markøren.

Bruk den interpolerte() funksjonen for å beregne funksjonens verdier for x -verdilisten:

$xvalueList := seq(i, i, 0, 10, 0.5)$	
{ 0, 0.5, 1., 1.5, 2., 2.5, 3., 3.5, 4., 4.5, 5., 5.5, 6., 6.5, }	
$xlist := mat \blacktriangleright list(rk[1])$	
{ 0., 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10. }	
$ylist := mat \blacktriangleright list(rk[2])$	
{ 5., 3.19499, 5.00394, 6.99957, 9.00593, 10.9970 }	
$yprimeList := -3 \cdot y + 6 \cdot t + 5 y = ylist \text{ and } t = xlist$	
{ -10., 1.41503, 1.98819, 2.00129, 1.98221, 2.006 }	
$interpolate(xvalueList, xlist, ylist, yprimeList)$	
{ 5., 2.67062, 3.19499, 4.02782, 5.00394, 6.00011 }	

---

inv χ^2 ()

Katalog >

inv χ^2 ($Area$, df)

invChi2($Area$, df)

Beregner invers kumulativ χ^2 (chi-kvadrat) sannsynlighetsfunksjon spesifisert av frihetsgrad, df for et gitt *Område* under kurven.

invF()

Katalog >

invF($Area$, $dfNumer$, $dfDenom$)

invF($Area$, $dfNumer$, $dfDenom$)

Beregner invers kumulativ F-fordelingsfunksjon spesifisert av *dfNumer* og *dfDenom* for et gitt *Område* under kurven

invBinom()

invBinom

(*CumulativeProb*, *NumTrials*, *Prob*, *OutputForm*) $\Rightarrow$ skalar eller matrise

Invers binomial. Gitt antall forsøk (*NumTrials*) og sannsynligheten for å lykkes for hvert forsøk (*Prob*). Denne funksjonen returnerer minimum antall suksesser, *k*, slik at verdien, *k*, er større eller lik den oppgitte kumulative sannsynligheten (*CumulativeProb*).

OutputForm=0 viser resultat som en skalar (standard).

OutputForm=1 viser resultat som en matrise.

Eksempel: Mary og Kevin spiller med terninger. Mary skal gjette maksimalt antall ganger 6 vises på 30 kast. Hvis 6 vises så mange eller færre ganger, vinner Mary. I tillegg vinner hun mer jo mindre tallet hun gjetter er. Hva er det minste tallet Mary kan gjette hvis hun ønsker en sannsynlighet for å vinne som er større enn 77 %?

$\text{invBinom}\left(0.77, 30, \frac{1}{6}\right)$	6
$\text{invBinom}\left(0.77, 30, \frac{1}{6}, 1\right)$	$\begin{bmatrix} 5 & 0.616447 \\ 6 & 0.776537 \end{bmatrix}$

invBinomN()

invBinomN(*CumulativeProb*, *Prob*, *NumSuccess*, *OutputForm*) $\Rightarrow$ skalar eller matrise

Invers binomial med hensyn på *N*. Gitt sannsynligheten for å lykkes med hvert forsøk (*Prob*), og antall suksesser (*NumSuccess*), returnerer denne funksjonen minimum antall forsøk, *N*, slik at verdien, *N*, er mindre eller lik den kumulative sannsynligheten (*CumulativeProb*).

OutputForm=0 viser resultat som en skalar (standard).

OutputForm=1 viser resultat som en matrise.

Eksempel: Monique øver på målskudd for nettbull. Fra erfaring vet hun at det er 70 % sjanse for at hun treffer med hvilket som helst skudd. Hun har tenkt å holde på til hun skårer 50 mål. Hvor mange skudd må hun forsøke for å sikre at sannsynligheten for å treffe med minst 50 skudd er mer enn 0,99?

$\text{invBinomN}(0.01, 0.7, 49)$	86
$\text{invBinomN}(0.01, 0.7, 49, 1)$	$\begin{bmatrix} 85 & 0.010451 \\ 86 & 0.00709 \end{bmatrix}$

invNorm()

invNorm(*Area*, μ , σ)

invNorm() Katalog >

Beregner den inverse, kumulative normale fordelingsfunksjonen for et gitt *område* under den normale fordelingskurven som er spesifisert av μ og σ .

invT() Katalog > **invT(Area,df)**

Beregner invers kumulativ sannsynlighetsfunksjon for student-t spesifisert av frihetsgrad, *df* for et gitt *Område* under kurven.

iPart() Katalog > **iPart(Number)** $\Rightarrow$ *heltall***iPart(List1)** $\Rightarrow$ *liste***iPart(Matrix1)** $\Rightarrow$ *matrise*

iPart (-1.234)	-1.
iPart ($\left\{\frac{3}{2}, -2.3, 7.003\right\}$)	{1, -2., 7.}

Returnerer heltallsdelen av argumentet.

For lister og matriser, returnerer heltallsdelen for hvert element.

Argumentet kan være et reelt eller et komplekst tall.

irr() Katalog > **irr(CF0,CFList [,CFFreq])** $\Rightarrow$ *verdi*

Finansiell funksjon som beregner internrente av retur av en investering.

CF0 er kontantstrømmen ved start kl. 0. Den må være et reelt tall.

CFList er en liste over kontantstrømbeløpene etter den innledende kontanstrømmen *CF0*.

<i>list1</i> := {6000, -8000, 2000, -3000}	{6000, -8000, 2000, -3000}
<i>list2</i> := {2, 2, 2, 1}	{2, 2, 2, 1}
irr (5000, <i>list1</i> , <i>list2</i>)	-4.64484

CFFreq er en valgfri liste der hvert element spesifiserer frekvensen av forekomsten for et gruppert (etterfølgende) kontantstrømbeløp, som er det tilsvarende elementet til *CFList*. Standarden er 1. Hvis du legger inn verdier, må dette være positive heltall < 10 000.

Merk: Se også *mirr()*, side 119.

isPrime()

isPrime(*Number*) ⇒ *Boolsk konstant uttrykk*

Returnerer sann eller usann for å vise om *tall* er et helt tall ≥ 2 som bare er delelig med seg selv og 1.

Hvis *Tall* består av mer enn 306 siffer og ikke inneholder noen faktorer, viser **isPrime(*Number*)** en feilmelding

Hvis du bare vil fastslå hvorvidt *Number* er et primtall, bruk **isPrime()** i stedet for **factor()**. Det er mye raskere, særlig hvis *Tall* ikke er et primtall og hvis den nest største faktoren består av mer enn fem siffer.

Merk for å legge inn eksemplet: For anvisninger om hvordan du legger inn flerlinjede program- og funksjonsdefinisjoner, se avsnittet Kalkulator i produkthåndboken.

isPrime(5)	true
isPrime(6)	false

Funksjon for å finne det neste primtallet etter et spesifisert tall:

Define <i>nextprim</i> (<i>n</i>)=Func	Done
Loop	
<i>n</i> +1 → <i>n</i>	
If isPrime(<i>n</i>)	
Return <i>n</i>	
EndLoop	
EndFunc	
<i>nextprim</i> (7)	11

isVoid()

isVoid(*Var*) ⇒ *Boolsk konstant uttrykk*
isVoid(*Expr*) ⇒ *Boolsk konstant uttrykk*
isVoid(*List*) ⇒ *liste over boolske konstante uttrykk*

Returnerer sann eller usann for å vise om utsagnet er en åpen (tom) datatype.

For mer informasjon om tomme elementer, se side 243.

<i>a</i> :=_	_
isVoid(<i>a</i>)	true
isVoid({ 1,_,3 })	{ false,true,false }

Lbl (Nvn)
Katalog >

Lbl *etikettNavn*

Definerer en etikett med navnet *etikettNavn* innenfor en funksjon.

Du kan bruke en **Goto** *etikettNavn* - instruksjon for å overføre kontroll til den instruksjonen som umiddelbart følger etter etiketten.

etikettNavn må følge de samme reglene for navn som gjelder for variabelnavn.

Merk for å legge inn eksemplet: For anvisninger om hvordan du legger inn flerlinjede program- og funksjonsdefinisjoner, se avsnittet Kalkulator i produkt håndboken.

Define g()
Local temp,i
0 → temp
1 → i
Lbl top
temp+i → temp
If i<10 Then
i+1 → i
Goto top
EndIf
Return temp
EndFunc
	Done

g()	55

Lcm() (mfm)
Katalog >

Lcm(*Tall1, Tall2*)⇒*uttrykk*

lcm(6,9)	18

Lcm(*Liste1, Liste2*)⇒*liste*

lcm($\left\{\frac{1}{3}, -14, 16\right\}, \left\{\frac{2}{15}, 7, 5\right\}$)	$\left\{\frac{2}{3}, 14, 80\right\}$

Lcm(*Matrise1, Matrise2*)⇒*matrise*

Returnerer minste felles multiplum av de to argumentene. **lcm** av to brøker er **lcm** av tellerne dividert med **gcd** av nevnerne. **lcm** av brøk som består av flytende desimalpunktall er produktet av teller og nevner.

For to lister eller matriser, returnerer minste felles multiplum for samsvarende elementer.

left() (venstre)
Katalog >

left(*kildeStreng[, Num]*)⇒*streng*

left("Hello",2)	"He"

Returnerer de *Num*-tegnene som ligger lengst til venstre i tegnstrengen *kildeStreng*.

Hvis du utelater *Num*, returneres alle i *kildeStreng*.

left(*ListeI*[, *Num*]) $\Rightarrow$ *liste*

Returnerer de *Num*-elementene som ligger lengst til venstre i *ListeI*.

Hvis du utelater *Num*, returneres alle elementer i *ListeI*.

left(*Sammenlikning*) $\Rightarrow$ *Uttrykk*

Returnerer venstre side av en ligning eller ulikhet.

$$\text{left}(\{1, 3, -2, 4\}, 3) \qquad \{1, 3, -2\}$$

$$\text{left}(x < 3) \qquad x$$

---

libShortcut()

libShortcut(*BibliotekNavnStreng*, *HurtigtastNavnStreng*[, *BiblPrivMerke*])
 $\Rightarrow$ *liste av variabler*

Oppretter en variabelgruppe i den gjeldende oppgaven som inneholder referanser til alle objektene i det angitte bibliotekdokumentet *bibliotekNavnStreng*. Legger også gruppelemmene til i Variabler-menyen. Deretter kan du referere til hvert objekt ved å bruke dets *HurtigtastNavnStreng*.

Sett *BiblPrivMerke*=0 hvis du skal ekskludere private bibliotekobjekter (standard)

Sett *BiblPrivMerke*=1 hvis du skal inkludere private bibliotekobjekter

Hvis du skal kopiere en variabelgruppe, se **CopyVar** (side 30).

Hvis du skal slette en variabelgruppe, se **DelVar** (side 51).

Dette eksemplet forutsetter et riktig lagret og oppdatert bibliotekdokument med navnet **linalg2** som inneholder objekter definert som *clearmat*, *gauss1*, og *gauss2*.

```
getVarInfo("linalg2")
  clearmat  "FUNC"  "LibPub "
  gauss1    "PRGM"  "LibPriv "
  gauss2    "FUNC"  "LibPub "
```

```
libShortcut("linalg2", "la")
  { la.clearmat, la.gauss2 }
```

```
libShortcut("linalg2", "la", 1)
  { la.clearmat, la.gauss1, la.gauss2 }
```

---

limit(*Utt1*, *Var*, *Punkt*[, *Retning*])
 $\Rightarrow$ *uttrykk*

$$\lim_{x \rightarrow 5} (2 \cdot x + 3) = 13$$

limit(*Liste1*, *Var*, *Punkt*[, *Retning*]) $\Rightarrow$ *liste*

$$\lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{1}{x} \right) = \infty$$

limit(*Matrise1*, *Var*, *Punkt* [, *Retning*])
 $\Rightarrow$ *matrise*

$$\lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{\sin(x)}{x} \right) = 1$$

Returnerer etterspurt grense.

$$\lim_{h \rightarrow 0} \left(\frac{\sin(x+h) - \sin(x)}{h} \right) = \cos(x)$$

Merk: Se også **Grense-sjablon**, side 7.

Retning: negativ=fra venstre, positiv=fra høyre, ellers=begge. (Hvis utelatt, normeres *Retning* til begge.)

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \left(\left(1 + \frac{1}{n} \right)^n \right) = e$$

Grenser ved positiv ∞ og ved negativ ∞ omregnes alltid til ensidige grenser fra den endelige siden.

Avhengig av omstendighetene, returnerer **limit()** seg selv eller udef hvis den ikke kan definere en endelig grense. Dette trenger ikke å bety at det ikke eksisterer noen endelig grense. udef innebærer at resultatet enten er et ukjent tall med endelig eller uendelig størrelse, eller det er et helt sett av slike tall.

limit() bruker metoder, som L'Hopital's regel, så det finnes endelige grenser som den ikke kan bestemme. Hvis *Utt1* inneholder udefinerte variabler utenom *Var*, kan det hende at du må begrense dem for å oppnå et mer nøyaktig resultat.

$$\lim_{x \rightarrow \infty} (a^x) = \text{undef}$$

$$\lim_{x \rightarrow \infty} (a^x) | a > 1 = \infty$$

$$\lim_{x \rightarrow \infty} (a^x) | a > 0 \text{ and } a < 1 = 0$$

Grenser kan være svært utsatte for avrundingsfeil. Hvis mulig, unngå Tilnærm-innstillingen i modusen **Auto** eller **Tilnærmet** og tilnærmede tall når du beregner grenser. Ellers kan det hende at grenser som skulle være null eller ha uendelig størrelse kanskje ikke har dette, og grenser som skulle ha endelig størrelse forskjellig fra null ikke har det.

LinRegBx *X*,*Y*[,*Frekv*[,*Kategori*,*Inkluder*]]

Finner den lineære regresjonen $y = a + b \cdot x$ for listene X og Y med frekvensen *Frekv*. En oversikt over resultatene lagres i *stat.resultater*-variabelen. (Se side 182.)

Alle listene må ha samme dimensjon bortsett fra *Inkluder*.

X og Y er lister av uavhengige og avhengige variabler.

Frekv er en valgfri liste med frekvensverdier. Hvert element i *Frekv* angir hvor ofte hvert korresponderende datapunkt X og Y forekommer. Standardverdien er 1. Alle elementene må være heltall 0.

Kategori er en liste over kategorikoder for de tilsvarende X og Y -dataene.

Inkluder er en liste med én eller flere av kategorikodene. Bare dataelementene med kategorikode som er i listen blir inkludert i beregningen.

For informasjon om effekten av tomme elementer i en liste, se "Tomme (åpne) elementer" (side 243).

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.RegEqn	Regresjonsligning: $a + b \cdot x$
stat.a, stat.b	Regresjonskoeffisienter
stat.r ²	Determinasjonskoeffisient
stat.r	Korrelasjonskoeffisient
stat.Rest	Residualene fra regresjonen
stat.XReg	Liste over de datapunkter i den endrede <i>X-listen</i> som faktisk brukes i regresjonen basert på begrensninger i <i>Frekv</i> , <i>Kategoriliste</i> og <i>Inkluder kategorier</i>
stat.YReg	Liste over de datapunkter i den endrede <i>Y-listen</i> som faktisk brukes i regresjonen basert på begrensninger i <i>Frekv</i> , <i>Kategoriliste</i> og <i>Inkluder kategorier</i>
stat.FreqReg	Liste over frekvenser som samsvarer med <i>stat.XReg</i> og <i>stat.YReg</i>

LinRegMx *X*, *Y* [, *Frekv* [, *Kategori*, *Inkluder*]]

Finner den lineære regresjonen $y = m \cdot x + b$ for listene *X* og *Y* med frekvensen *Frekv*. En oversikt over resultatene lagres i *stat.resultater*-variabelen. (side 182.)

Alle listene må ha samme dimensjon bortsett fra *Inkluder*.

X og *Y* er lister av uavhengige og avhengige variabler.

Frekv er en valgfri liste med frekvensverdier. Hvert element i *Frekv* angir hvor ofte hvert korresponderende datapunkt *X* og *Y* forekommer. Standardverdien er 1. Alle elementene må være heltall 0.

Kategori er en liste over kategorikoder for de tilsvarende *X* og *Y*-dataene.

Inkluder er en liste med én eller flere av kategorikodene. Bare dataelementene med kategorikode som er i listen blir inkludert i beregningen.

For informasjon om effekten av tomme elementer i en liste, se "Tomme (åpne) elementer" (side 243).

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.RegEqn	Regresjonsligning: $m \cdot x + b$
stat.m, stat.b	Regresjonskoeffisienter
stat.r ²	Determinasjonskoeffisient
stat.r	Korrelasjonskoeffisient
stat.Rest	Residualene fra regresjonen
stat.XReg	Liste over de datapunkter i den endrede <i>X</i> -listen som faktisk brukes i regresjonen basert på begrensninger i <i>Frekv</i> , <i>Kategoriliste</i> og <i>Inkluder kategorier</i>
stat.YReg	Liste over de datapunkter i den endrede <i>Y</i> -listen som faktisk brukes i regresjonen basert på begrensninger i <i>Frekv</i> , <i>Kategoriliste</i> og <i>Inkluder kategorier</i>
stat.FreqReg	Liste over frekvenser som samsvarer med <i>stat.XReg</i> og <i>stat.YReg</i>

LinRegtIntervals $X, Y[, F[, 0[, CNivå]]]$

For stigningstall. Beregner et konfidensintervall med konfidensnivå C for stigningstallet.

LinRegtIntervals $X, Y[, F[, 1, Xverd[, CNivå]]]$

For respons. Beregner en predikert y -verdi, et prediksjonsintervall med nivå C for én enkelt observasjon, og et konfidensintervall med nivå C for den gjennomsnittlige responsen.

En oversikt over resultatene lagres i *stat.resultater*-variabelen (side 182.)

Alle listene må ha samme dimensjon.

X og Y er lister av uavhengige og avhengige variabler.

F er en valgfri liste over frekvensverdier. Hvert element i F spesifiserer frekvensen av forekomst for hvert tilsvarende X og Y datapunkt. Standardverdien er 1. Alle elementene må være heltall ≥ 0 .

For informasjon om effekten av tomme elementer i en liste, se "Tomme (åpne) elementer" (side 243).

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.RegEqn	Regresjonsligning: $a+b \cdot x$
stat.a, stat.b	Regresjonskoeffisienter
stat.gf	Frihetsgrader
stat.r ²	Determinasjonskoeffisient
stat.r	Korrelasjonskoeffisient
stat.Resid	Residualene fra regresjonen

Gjelder kun stigningstall

Utdata-variabel	Beskrivelse
[stat.CLower, stat.CUpper]	Konfidensintervall for stigningstallet
stat.ME	Konfidensintervallets feilmargen

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.SESlope	Standardfeil for stigningstallet
stat.s	Standardfeil rundt linjen

Gjelder kun responstype

Utdata-variabel	Beskrivelse
[stat.CLower, stat.CUpper]	Konfidensintervall for gjennomsnittlig respons
stat.ME	Konfidensintervallsets feilmargin
stat.SE	Standardfeil for gjennomsnittlig respons
[stat.LowerPred, stat.UpperPred]	Prediksjonsintervall for én enkeltobservasjon
stat.MEPred	Prediksjonsintervallsets feilmargin
stat.SEPred	Standardfeil for prediksjonen
stat. $\hat{y}$	$a + b \cdot X_{Verdi}$

LinRegtTest

[katalog >](#)

LinRegtTest $X, Y[, Frekv[, Hypot]]$

Beregner en lineær regresjon på X - og Y -listene og en t test på verdien av stigningstallet β og korrelasjonskoeffisienten ρ for ligningen $y = \alpha + \beta x$. Den tester nullhypotesen $H_0: \beta = 0$ (tilsvarende, $\rho = 0$) mot én av tre alternative hypoteser.

Alle listene må ha samme dimensjon.

X og Y er lister av uavhengige og avhengige variabler.

$Frekv$ er en valgfri liste med frekvensverdier. Hvert element i $Frekv$ angir hvor ofte hvert korresponderende datapunkt X og Y forekommer. Standardverdien er 1. Alle elementene må være heltall 0.

$Hypot$ er en valgfri verdi som angir en av tre alternative hypoteser som nullhypotesen ($H_0: \beta = \rho = 0$) skal testes mot.

For $H_a: \beta \neq 0$ og $\rho \neq 0$ (standard), sett $Hypot = 0$

For $H_a: \beta < 0$ og $p < 0$, sett $Hypot < 0$

For $H_a: \beta > 0$ og $p > 0$, sett $Hypot > 0$

En oversikt over resultatene lagres i *stat.resultater*-variabelen (side 182).

For informasjon om effekten av tomme elementer i en liste, se "Tomme (åpne) elementer" (side 243).

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.RegEqn	Regresjonsligning: $a + b \cdot x$
stat.t	t -observator for signifikanstest
stat.PVal	Minste signifikansnivå som null-hypotesen kan forkastes ved
stat.df	Frihetsgrader
stat.a, stat.b	Regresjonskoeffisienter
stat.s	Standardfeil rundt linjen
stat.SESlope	Standardfeil for stigningstallet
stat.r ²	Determinasjonskoeffisient
stat.r	Korrelasjonskoeffisient
stat.Resid	Residualene fra regresjonen

linSolve()

Katalog >

linSolve(*SystemAvLineæreLign*, *Var1*, *Var2*, ...) $\Rightarrow$ liste

$$\text{linSolve}\left(\begin{cases} 2 \cdot x + 4 \cdot y = 3 \\ 5 \cdot x - 3 \cdot y = 7 \end{cases}, \{x, y\}\right) \quad \left\{ \frac{37}{26}, \frac{1}{26} \right\}$$

linSolve(*LineærLign1* and *LineærLign2* and ..., *Var1*, *Var2*, ...) $\Rightarrow$ liste

$$\text{linSolve}\left(\begin{cases} 2 \cdot x = 3 \\ 5 \cdot x - 3 \cdot y = 7 \end{cases}, \{x, y\}\right) \quad \left\{ \frac{3}{2}, \frac{1}{6} \right\}$$

linSolve(*{LineærLign1, LineærLign2, ...}*, *Var1*, *Var2*, ...) $\Rightarrow$ liste

$$\text{linSolve}\left(\begin{cases} \text{apple} + 4 \cdot \text{pear} = 23 \\ 5 \cdot \text{apple} - \text{pear} = 17 \end{cases}, \{\text{apple}, \text{pear}\}\right) \quad \left\{ \frac{13}{3}, \frac{14}{3} \right\}$$

linSolve(*SystemAvLineæreLign*, *{Var1, Var2, ...}*) $\Rightarrow$ liste

$$\text{linSolve}\left(\begin{cases} \text{apple} \cdot 4 + \frac{\text{pear}}{3} = 14 \\ -\text{apple} + \text{pear} = 6 \end{cases}, \{\text{apple}, \text{pear}\}\right) \quad \left\{ \frac{36}{13}, \frac{114}{13} \right\}$$

linSolve(*LineærLign1* and *LineærLign2* and ..., *{Var1, Var2, ...}*) $\Rightarrow$ liste

linSolve(*{LineærLign1, LineærLign2, ...}*, *{Var1, Var2, ...}*) $\Rightarrow$ liste

Returnerer en liste over løsninger for variablene *Var1*, *Var2*, ...

Det første argumentet må behandles som et system av lineære ligninger eller som en lineær ligning. Ellers oppstår det en argumentfeil.

Ved for eksempel å behandle `linSolve(x=1 og x=2,x)` produserer et "Argumentfeil" - resultat.

Δlist() (liste)

$\Delta\text{List}(\text{Liste1}) \Rightarrow \text{liste}$

$\Delta\text{List}(\{20,30,45,70\})$	$\{10,15,25\}$

Merk: Du kan sette inn denne funksjonen fra tastaturet ved å skrive `deltaList(...)`.

Returnerer en liste som inneholder differensene mellom nabo-elementer i *Liste1*. Hvert element i *Liste1* subtraheres fra det neste elementet i *Liste1*. Resultatlisten er alltid ett element kortere enn opprinnelige *Liste1*.

list►mat()

`list►mat(Liste [, elementerRerRad])`
 $\Rightarrow \text{matrise}$

<code>list►mat({1,2,3})</code>	$\begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \end{bmatrix}$
<code>list►mat({1,2,3,4,5},2)</code>	$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \\ 5 & 0 \end{bmatrix}$

Returnerer en matrise fylt rad-for-rad med elementene fra *Liste*.

elementerRerRad, hvis inkludert, spesifiserer antallet elementer per rad. Grunninnstilling er antallet elementer i *Liste* (en rad).

Hvis *Liste* ikke fyller resultatmatrisen, legges det til nuller.

Merk: Du kan sette inn denne funksjonen fra datamaskintastaturet ved å skrive `list@>mat(...)`.

Uttr1 ►ln ⇒ *Uttrykk*

Fører til at inndata *Uttr1* omregnes til et uttrykk som bare inneholder naturlige logaritmer (ln).

Merk: Du kan sette inn denne operatoren fra datamaskintastaturet ved å skrive **@>ln**.

$$\left(\log_{10}(x)\right) \blacktriangleright \ln \quad \frac{\ln(x)}{\ln(10)}$$

ln()

  taster

ln(*Uttr1*) ⇒ *Uttrykk*

$$\ln(2.) \quad 0.693147$$

ln(*Liste1*) ⇒ *liste*

Returnerer argumentets naturlige logaritme.

Hvis kompleks formatmodus er reell:

For en liste, returneres elementenes naturlige logaritmer.

$$\ln(\{-3, 1.2, 5\}) \quad \text{"Error: Non-real calculation"}$$

Hvis kompleks formatmodus er rektangulær:

$$\ln(\{-3, 1.2, 5\}) \quad \{\ln(3) + \pi \cdot i, 0.182322, \ln(5)\}$$

ln(*kvadratMatrise*) ⇒ *kvadratMatrise*

Returnerer matrisens naturlige logaritme av *kvadratMatrise1*. Dette er ikke det samme som å beregne naturlig logaritme av hvert element. For mer informasjon om beregningsmetode, se etter under **cos()**

I radian-vinkelmodus og rektangulært, kompleks format:

$$\ln \begin{pmatrix} 1 & 5 & 3 \\ 4 & 2 & 1 \\ 6 & -2 & 1 \end{pmatrix} \quad \begin{bmatrix} 1.83145 + 1.73485 \cdot i & 0.009193 - 1.49086 \\ 0.448761 - 0.725533 \cdot i & 1.06491 + 0.623491 \cdot i \\ -0.266891 - 2.08316 \cdot i & 1.12436 + 1.79018 \cdot i \end{bmatrix}$$

kvadratMatrise1 må kunne diagonaliseres. Resultatet inneholder alltid flytende desimaltall.

For å se hele resultatet, trykk på **▲** og bruk **◀** og **▶** for å bevege markøren.

LnReg

katalog >

LnReg *X*, *Y* [, *[Frekv]* [, *[Kategori]*, *[Inkludert]*]

Finnes den logaritmiske regresjonen $y = a + b \cdot \ln(x)$ for listene X og Y med frekvensen *Frekv*. En oversikt over resultatene lagres i *stat.resultater*-variabelen (side 182).

Alle listene må ha samme dimensjon bortsett fra *Inkluder*.

X og Y er lister av uavhengige og avhengige variabler.

Frekv er en valgfri liste med frekvensverdier. Hvert element i *Frekv* angir hvor ofte hvert korresponderende datapunkt X og Y forekommer. Standardverdien er 1. Alle elementene må være heltall 0.

Kategori er en liste over kategorikoder for de tilsvarende X og Y -dataene..

Inkluder er en liste med én eller flere av kategorikodene. Bare dataelementene med kategorikode som er i listen blir inkludert i beregningen.

For informasjon om effekten av tomme elementer i en liste, se "Tomme (åpne) elementer" (side 243).

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.RegEqn	Regresjonsligning: $a + b \cdot \ln(x)$
stat.a, stat.b	Regresjonskoeffisienter
stat.r ²	Lineær determinasjonskoeffisient for transformerte data
stat.r	Korrelasjonskoeffisient for transformerte data ($\ln(x)$, y)
stat.Resid	Residualene for den logaritmiske modellen
stat.ResidTrans	Residualene for den lineære tilpasningen av de transformerte dataene
stat.XReg	Liste over de datapunkter i den endrede <i>X-listen</i> som faktisk brukes i regresjonen basert på begrensninger i <i>Frekv</i> , <i>Kategoriliste</i> og <i>Inkluder kategorier</i>
stat.YReg	Liste over de datapunkter i den endrede <i>Y-listen</i> som faktisk brukes i regresjonen basert på begrensninger i <i>Frekv</i> , <i>Kategoriliste</i> og <i>Inkluder kategorier</i>
stat.FreqReg	Liste over frekvenser som samsvarer med <i>stat.XReg</i> og <i>stat.YReg</i>

Local *Var1* [, *Var2*] [, *Var3*] ...

Deklarerer spesifiserte *vars* som lokale variabler. Disse variablene eksisterer kun mens en funksjon utføres og slettes når funksjonen er ferdig utført.

Merk: Lokale variabler sparer plass i minnet, fordi de bare eksisterer midlertidig. Dessuten forstyrrer de ingen eksisterende globale variabelverdier. Bruk lokale variabler for **For**-stigningstall og for midlertidige lagringsverdier i en flerlinjet funksjon, siden endringer på globale variabler ikke er tillatt i en funksjon.

Merk for å legge inn eksemplet: For anvisninger om hvordan du legger inn flerlinjede program- og funksjonsdefinisjoner, se avsnittet Kalkulator i produkt håndboken.

Define <i>rollcount()</i> =Func	
Local <i>i</i>	
1 → <i>i</i>	
Loop	
If <i>randInt</i> (1,6)= <i>randInt</i> (1,6)	
Goto <i>end</i>	
<i>i</i> +1 → <i>i</i>	
EndLoop	
Lbl <i>end</i>	
Return <i>i</i>	
EndFunc	
	Done
<i>rollcount()</i>	16
<i>rollcount()</i>	3

Lock (Lås)**Lock** *Var1* [, *Var2*] [, *Var3*] ...**Lock** *Var*.

Låser spesifiserte variabler eller variabelgruppe. Låste variabler kan ikke modifiseres eller slettes.

Du kan ikke låse eller låse opp systemvariabelen *\$var*, og du kan ikke låse systemvariabelgruppene *stat.* eller *tvm.*

Merk: Kommandoen **Lås (Lock)** tømmer angre/gjør om-loggen når den brukes på ulåste variabler.

Se **unLock**, side 204 og **getLockInfo()**, side 86.

<i>a</i> :=65	65
Lock <i>a</i>	Done
getLockInfo(<i>a</i>)	1
<i>a</i> :=75	"Error: Variable is locked."
DelVar <i>a</i>	"Error: Variable is locked."
Unlock <i>a</i>	Done
<i>a</i> :=75	75
DelVar <i>a</i>	Done

log()

ctrl **10^x** **taster**

log(*Uttr1* [, *Uttr2*]) ⇒ *Uttrykk*

$$\log_{10} (2.) \quad 0.30103$$

log(*Liste1* [, *Uttr2*]) ⇒ *liste*

$$\log_4 (2.) \quad 0.5$$

Returnerer grunntallet -*Uttr2* argumentets logaritme.

$$\log_3 (10) - \log_3 (5) \quad \log_3 (2)$$

Merk: Se også **Log-sjablon**, side 2.

For en liste, returneres grunntall -*Uttr2* for elementenes logaritme.

Hvis kompleks formatmodus er reell:

$$\log_{10} (\{-3, 1.2, 5\}) \quad \text{Error: Non-real result}$$

Hvis *Uttr2* utelates, brukes 10 som grunntall.

Hvis kompleks formatmodus er rektangulær:

$$\log_{10} (\{-3, 1.2, 5\}) \\ \left\{ \log_{10} (3) + 1.36438 - i, 0.079181, \log_{10} (5) \right\}$$

log(*kvadratMatrise1* [, *Uttr2*])
⇒ *kvadratMatrise*

I radian-vinkelmodus og rektangulært, kompleks format:

$$\log_{10} \begin{pmatrix} 1 & 5 & 3 \\ 4 & 2 & 1 \\ 6 & -2 & 1 \end{pmatrix} \\ \begin{bmatrix} 0.795387 + 0.753438 \cdot i & 0.003993 - 0.64747 \cdot i \\ 0.194895 - 0.315095 \cdot i & 0.462485 + 0.27077 \cdot i \\ -0.115909 - 0.904706 \cdot i & 0.488304 + 0.77746 \cdot i \end{bmatrix}$$

Returnerer matrisens grunntall- *Uttr2* logaritme av *kvadratMatrise1*. Dette er ikke det samme som å beregne grunntallet- *Uttr2* logaritme av hvert element. For mer informasjon om beregningsmetode, se under **cos()**.

kvadratMatrise1 må kunne diagonaliseres. Resultatet inneholder alltid flytende desimaltall.

For å se hele resultatet, trykk på **▲** og bruk så **◀** og **▶** for å bevege markøren.

Hvis grunntall-argumentet utelates, brukes 10 som grunntall.

logbase

Katalog >

Uttr1 ► **logbase**(*Uttr1*) ⇒ *uttrykk*

Fører til inndata *Uttrykk* som skal forenkles til et uttrykk som bruker grunntall *Uttr1*.

$$\log_3 (10) - \log_5 (5) \text{ ► logbase}(5) \quad \frac{\log_5 (10)}{\log_5 (3)}$$

Merk: Du kan sette inn denne operatoren fra datamaskintastaturet ved å skrive **@>logbase (...)**.

Logistic *X*, *Y*[, [*Frekv*] [, *Kategori*,
Inkluder]]

Finner den logistiske regresjonen $y = (c / (1 + a \cdot e^{-bx}))$ for listene *X* og *Y* med frekvensen *Frekv*. En oversikt over resultatene lagres i *stat.resultater*-variabelen (side 182).

Alle listene må ha samme dimensjon bortsett fra *Inkluder*.

X og *Y* er lister av uavhengige og avhengige variabler.

Frekv er en valgfri liste med frekvensverdier. Hvert element i *Frekv* angir hvor ofte hvert korresponderende datapunkt *X* og *Y* forekommer. Standardverdien er 1. Alle elementene må være heltall 0.

Kategori er en liste over kategorikoder for de tilsvarende *X* og *Y*-dataene..

Inkluder er en liste med én eller flere av kategorikodene. Bare dataelementene med kategorikode som er i listen blir inkludert i beregningen.

For informasjon om effekten av tomme elementer i en liste, se “Tomme (åpne) elementer” (side 243).

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.RegEqn	Regresjonsligning: $c / (1 + a \cdot e^{-bx})$
stat.a, stat.b, stat.c	Regresjonskoeffisienter
stat.Resid	Residualene fra regresjonen
stat.XReg	Liste over de datapunkter i den endrede <i>X</i> -listen som faktisk brukes i regresjonen basert på begrensninger i <i>Frekv</i> , <i>Kategoriliste</i> og <i>Inkluder kategorier</i>
stat.YReg	Liste over de datapunkter i den endrede <i>Y</i> -listen som faktisk brukes i regresjonen basert på begrensninger i <i>Frekv</i> , <i>Kategoriliste</i> og <i>Inkluder kategorier</i>
stat.FreqReg	Liste over frekvenser som samsvarer med <i>stat.XReg</i> og <i>stat.YReg</i>

LogisticD *X*, *Y* [, [*Iterasjoner*], [*Frekv*] [, *Kategori*, *Inkluder*]]

Finner den logistiske regresjonen $y = (c / (1 + a \cdot e^{-bx}) + d)$ for listene *X* og *Y* med frekvensen *Frekv*, ved å bruke et angitt antall *Iterasjoner*. En oversikt over resultatene lagres i *stat.resultater*-variabelen (side 182).

Alle listene må ha samme dimensjon bortsett fra *Inkluder*.

X og *Y* er lister av uavhengige og avhengige variabler.

Iterasjoner er en valgfri verdi som angir maksimalt antall ganger det skal gjøres forsøk på å finne en løsning. Hvis utelatt, brukes 64. Vanligvis resulterer større verdier i bedre nøyaktighet men lengre kjøretid, og omvendt.

Frekv er en valgfri liste med frekvensverdier. Hvert element i *Frekv* angir hvor ofte hvert korresponderende datapunkt *X* og *Y* forekommer. Standardverdien er 1. Alle elementene må være heltall 0.

Kategori er en liste over kategorikoder for de tilsvarende *X* og *Y*-dataene..

Inkluder er en liste med én eller flere av kategorikodene. Bare dataelementene med kategorikode som er i listen blir inkludert i beregningen.

For informasjon om effekten av tomme elementer i en liste, se "Tomme (åpne) elementer" (side 243).

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.RegEqn	Regresjonsligning: $c / (1 + a \cdot e^{-bx}) + d$
stat.a, stat.b, stat.c, stat.d	Regresjonskoeffisienter
stat.Resid	Residualene fra regresjonen

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.XReg	Liste over de datapunkter i den endrede <i>X-listen</i> som faktisk brukes i regresjonen basert på begrensninger i <i>Frekv</i> , <i>Kategoriliste</i> og <i>Inkluderte kategorier</i>
stat.YReg	Liste over de datapunkter i den endrede <i>Y-listen</i> som faktisk brukes i regresjonen basert på begrensninger i <i>Frekv</i> , <i>Kategoriliste</i> og <i>Inkluderte kategorier</i>
stat.FreqReg	Liste over frekvenser som samsvarer med <i>stat.XReg</i> og <i>stat.YReg</i>

Loop (Stigningstall)

Katalog >

Loop

Blokk

EndLoop

Utfører utsagnene gjentatte ganger i *Blokk*. Merk at stigningstallet utføres uendelig, hvis ikke en **Goto** eller **Exit** instruksjon utføres innenfor *Blokk*.

Blokk er en sekvens av utsagn som er adskilt med tegnet.

Merk for å legge inn eksemplet: For anvisninger om hvordan du legger inn flerlinjede program- og funksjonsdefinisjoner, se avsnittet Kalkulator i produkhåndboken.

Define *rollcount()*=Func

Local *i*

$1 \rightarrow i$

Loop

If $\text{randInt}(1,6)=\text{randInt}(1,6)$

Goto *end*

$i+1 \rightarrow i$

EndLoop

Lbl *end*

Return *i*

EndFunc

Done

<i>rollcount()</i>	16

<i>rollcount()</i>	3

LU (= nedre/øvre)

Katalog >

LU *Matrise*, *lMatrise*, *uMatrise*, *pMatrise* [, *Tol*]

Beregner Doolittle LU (lower-upper=nedre-øvre) dekomposisjon av en reell eller kompleks matrise. Den nedre trekantede matrisen lagres i *lMatrise*, den øvre trekantede matrisen i *uMatrise* og permutasjonsmatrisen (som beskriver radskiftene som gjøres i løpet av beregningen) i *pMatrise*.

$$lMatrise \cdot uMatrise = pMatrise \cdot matrise$$

Alternativt kan ethvert matriseelement behandles som null hvis absoluttverdien er mindre enn *Tol*. Denne toleransen brukes bare hvis matrisen er lagt inn med flytende desimalpunkt og ikke inneholder noen symbolske variabler som ikke er tildelt noen verdi. Ellers ignoreres *Tol*.

- Hvis du bruker eller stiller modusen **Auto eller Tilnærmet** på Tilnærmet, utføres beregningene med flytende desimalpunktaritmetikk.
- Hvis *Tol* utelates eller ikke blir brukt, blir grunninnstillingstoleransen beregnet som:
 $5E-14 \cdot \max(\dim(Matrise)) \cdot \text{radNorm}(Matrise)$

Faktoriserende algoritme **LU** bruker delvis pivotering med radutvekslinger.

M

mat►list() (matrise til liste)

Katalog >

mat►list(*Matrise*) ⇒ *liste*

Returnerer en liste fylt med elementene i *Matrise*. Elementene kopieres fra *Matrise* rad for rad.

Merk: Du kan sette inn denne funksjonen fra datamaskintastaturet ved å skrive **mat@>list(...)**.

$$\begin{bmatrix} 6 & 12 & 18 \\ 5 & 14 & 31 \\ 3 & 8 & 18 \end{bmatrix} \rightarrow m1 \quad \begin{bmatrix} 6 & 12 & 18 \\ 5 & 14 & 31 \\ 3 & 8 & 18 \end{bmatrix}$$

LU m1,lower,upper,perm Done

$$\text{lower} \quad \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ \frac{5}{6} & 1 & 0 \\ \frac{1}{2} & \frac{1}{2} & 1 \end{bmatrix}$$

$$\text{upper} \quad \begin{bmatrix} 6 & 12 & 18 \\ 0 & 4 & 16 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

$$\text{perm} \quad \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

$$\begin{bmatrix} m & n \\ o & p \end{bmatrix} \rightarrow m1 \quad \begin{bmatrix} m & n \\ o & p \end{bmatrix}$$

LU m1,lower,upper,perm Done

$$\text{lower} \quad \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ \frac{m}{o} & 1 \\ o & \end{bmatrix}$$

$$\text{upper} \quad \begin{bmatrix} o & p \\ 0 & n - \frac{m \cdot p}{o} \\ o & \end{bmatrix}$$

$$\text{perm} \quad \begin{bmatrix} 0 & 1 \\ 1 & 0 \end{bmatrix}$$

$$\text{mat} \blacktriangleright \text{list}(\begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \end{bmatrix}) \quad \{1,2,3\}$$

$$\begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \end{bmatrix} \rightarrow m1 \quad \begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \end{bmatrix}$$

$$\text{mat} \blacktriangleright \text{list}(m1) \quad \{1,2,3,4,5,6\}$$

max()		Katalog >
max (<i>Uttr1</i> , <i>Uttr2</i>)⇒ <i>Uttrykk</i>	$\max(2.3, 1.4)$	2.3
max (<i>Liste1</i> , <i>Liste2</i>)⇒ <i>liste</i>	$\max(\{1,2\}, \{-4,3\})$	$\{1,3\}$
max (<i>Matrise1</i> , <i>Matrise2</i>)⇒ <i>matrise</i>		
Returnerer maksimum (det største) av de to argumentene. Hvis argumentene er to lister eller matriser, returneres en liste eller matrise som inneholder maksimum verdi i hvert par av samsvarende elementer.		
max (<i>Liste</i>)⇒ <i>Uttrykk</i>	$\max(\{0,1,-7,1.3,0.5\})$	1.3
Returnerer maksimumelementet i <i>liste</i> .		
max (<i>Matrise1</i>)⇒ <i>matrise</i>	$\max\left(\begin{bmatrix} 1 & -3 & 7 \\ -4 & 0 & 0.3 \end{bmatrix}\right)$	$\begin{bmatrix} 1 & 0 & 7 \end{bmatrix}$
Returnerer en radvektor som inneholder maksimumselementet av hver kolonne i <i>Matrise1</i> .		
Tomme (åpne) elementer ignoreres. For mer informasjon om tomme elementer, se side 243.		
Merk: Se også fMax() og min() .		

mean() (gjennomsnitt)		Katalog >
mean(Liste[, frekvListe])⇒uttrykk		
Returnerer gjennomsnittet av elementene i Liste.	$\text{mean}(\{0.2, 0.1, -0.3, 0.4\})$	0.26
	$\text{mean}(\{1, 2, 3\}, \{3, 2, 1\})$	$\frac{5}{3}$
Hvert frekvListe element teller antallet forekomster av det tilsvarende elementet i Liste.		
mean(Matrise1[, FrekvMatrise]) ⇒matrise		I rektangulært vektorformat:
Returnerer en radvektor av gjennomsnittet for alle kolonnene i Matrise1.		
Hvert frekvMatrise element teller antallet forekomster av det tilsvarende elementet i Matrise1.		
Tomme (åpne) elementer ignoreres. For mer informasjon om tomme elementer, se side 243.		

mean	$\begin{bmatrix} 0.2 & 0 \\ -1 & 3 \\ 0.4 & -0.5 \end{bmatrix}$	$\begin{bmatrix} -0.133333 & 0.833333 \end{bmatrix}$
mean	$\begin{bmatrix} \frac{1}{5} & 0 \\ -1 & 3 \\ \frac{2}{5} & -\frac{1}{2} \end{bmatrix}$	$\begin{bmatrix} -\frac{2}{15} & \frac{5}{6} \end{bmatrix}$
mean	$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \\ 5 & 6 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 5 & 3 \\ 4 & 1 \\ 6 & 2 \end{bmatrix}$	$\begin{bmatrix} \frac{47}{15} & \frac{11}{3} \end{bmatrix}$

median()

median(Liste[, frekvListe]) ⇒ uttrykk

Returnerer medianen av elementene i *Liste*.

Hvert *frekvListe* element teller antallet forekomster av det tilsvarende elementet i *Liste*.

median(MatriseI[, frekvMatrise])
⇒ *matrise*

Returnerer en radvektor som inneholder medianer av kolonnene i *MatriseI*.

Hvert *frekvMatrise* element teller antallet forekomster av det tilsvarende elementet i *MatriseI*.

Merknader:

- Alle inndata i listen eller matrisen må forenkles til tall.
- Tomme (åpne) elementer i listen eller matrisen ignoreres. For mer informasjon om tomme elementer, se side 243.

median	$\{0.2, 0.1, -0.3, 0.4\}$	0.2
median	$\begin{bmatrix} 0.2 & 0 \\ 1 & -0.3 \\ 0.4 & -0.5 \end{bmatrix}$	$\begin{bmatrix} 0.4 & -0.3 \end{bmatrix}$

MedMed

MedMed X, Y[, Frekv][, Kategori, Inkluder]]

Beregner median-median-linjen $y = (m \cdot x + b)$ for listene X og Y med frekvens *Frekv*. En oversikt over resultatene lagres i *stat.resultater*-variabelen. (Se side 182.)

Alle listene må ha samme dimensjon bortsett fra *Inkluder*.

X og Y er lister av uavhengige og avhengige variabler.

Frekv er en valgfri liste med frekvensverdier. Hvert element i *Frekv* angir hvor ofte hvert korresponderende datapunkt X og Y forekommer. Standardverdien er 1. Alle elementene må være heltall 0.

Kategori er en liste over kategorikoder for de tilsvarende X og Y -dataene..

Inkluder er en liste med én eller flere av kategorikodene. Bare dataelementene med kategorikode som er i listen blir inkludert i beregningen.

For informasjon om effekten av tomme elementer i en liste, se "Tomme (åpne) elementer" (side 243).

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.RegEqn	Ligning for median-median-linjen: $m \cdot x + b$
stat.m, stat.b	Modellkoeffisienter
stat.Resid	Residualene fra median-median-linjen
stat.XReg	Liste over de datapunkter i den endrede <i>X-listen</i> som faktisk brukes i regresjonen basert på begrensninger i <i>Frekv</i> , <i>Kategoriliste</i> og <i>Inkluder kategorier</i>
stat.YReg	Liste over de datapunkter i den endrede <i>Y-listen</i> som faktisk brukes i regresjonen basert på begrensninger i <i>Frekv</i> , <i>Kategoriliste</i> og <i>Inkluder kategorier</i>
stat.FreqReg	Liste over frekvenser som samsvarer med <i>stat.XReg</i> og <i>stat.YReg</i>

mid() (midtstreng)

Katalog >

mid(kildeStreng, Start[, Antall])⇒streng

Returnerer *Antall* tegn fra tegnstreng *kildeStreng*, begynnende med tegnnummer *Start*.

Hvis *Antall* utelates eller er større enn dimensjonen på *kildeStreng*, returneres alle tegnene fra *kildeStreng*, begynnende med tegnnummer *Start*.

Antall må være ≥ 0 . Hvis *Antall* = 0, returneres en tom streng.

mid(kildeListe, Start [, Antall])⇒liste

Returnerer *Antall* elementer fra *kildeListe*, begynnende med elementnummer *Start*.

Hvis *Antall* utelates eller er større enn dimensjonen på *kildeListe*, returneres alle elementer fra *kildeListe*, begynnende med elementnummer *Start*.

Antall må være ≥ 0 . Hvis *Antall* = 0, returneres en tom liste.

mid(kildeStrengListe, Start[, Antall])
⇒liste

Returnerer *Antall* strenger fra listen over strenger *kildeStrengListe*, begynnende med elementnummer *Start*.

mid("Hello there",2)	"ello there "
mid("Hello there",7,3)	"the "
mid("Hello there",1,5)	"Hello "
mid("Hello there",1,0)	" " "

mid({9,8,7,6},3)	{7,6}
mid({9,8,7,6},2,2)	{8,7}
mid({9,8,7,6},1,2)	{9,8}
mid({9,8,7,6},1,0)	{ }

mid({"A","B","C","D"},2,2)	{"B","C"}

min() (minimum)

Katalog >

min(Uttr1, Uttr2)⇒Uttrykk

min(Liste1, Liste2)⇒liste

min(Matrise1, Matrise2)⇒matrise

Returnerer minimum (det minste) av de to argumentene. Hvis argumentene er to lister eller matriser, returneres en liste eller matrise som inneholder minimumsverdien i hvert par av samsvarende elementer.

min(Liste)⇒Uttrykk

Returnerer minimumselementet av *Liste*.

min(2,3,1,4)	1.4
min({1,2},{-4,3})	{-4,2}

min({0,1,-7,1.3,0.5})	-7

min() (minimum)Katalog > **min**(*Matrise1*) $\Rightarrow$ *matrise*

$$\min \left(\begin{bmatrix} 1 & -3 & 7 \\ -4 & 0 & 0.3 \end{bmatrix} \right) \quad \begin{bmatrix} -4 & -3 & 0.3 \end{bmatrix}$$

Returnerer en radvektor som inneholder minimumselementet av hver kolonne i *Matrise1*.

Merk: Se også **fMin()** og **max()**.

mirr() Katalog > **mirr**

(*finansRente*, *reinvestRente*, *CF0*, *CFListe* [, *CFFrekv*])

$$\begin{aligned} list1 &:= \{6000, -8000, 2000, -3000\} \\ &\quad \{6000, -8000, 2000, -3000\} \\ list2 &:= \{2, 2, 2, 1\} \\ &\quad \{2, 2, 2, 1\} \\ mirr(4.65, 12, 5000, list1, list2) &\quad 13.41608607 \end{aligned}$$

Finansiell funksjon som returnerer modifisert rente av en investering.

finansRente er den renten som du betaler på kontantstrømbeløpene.

reinvestRente er den renten som kontantstrømmen reinvesteres til.

CF0 er kontantstrømmen ved start kl. 0; den må være et reelt tall.

CFListe er en liste over kontantstrømbeløpene etter den innledende kontantstrømmen *CF0*.

CFFrekv er en valgfri liste der hvert element spesifiserer frekvensen av forekomsten for et gruppert (konsekutivt) kontantstrømbeløp, som er det tilsvarende elementet til *CFListe*. Grunninnstilling er 1; hvis du legger inn verdier, må dette være positive heltall < 10.000.

Merk: Se også **irr()**, side 96.

mod() Katalog > **mod**(*Utr1*, *Utr2*) $\Rightarrow$ *Uttrykk*

$$\text{mod}(7, 0) \quad 7$$

mod(*Liste1*, *Liste2*) $\Rightarrow$ *liste*

$$\text{mod}(7, 3) \quad 1$$

$$\text{mod}(-7, 3) \quad 2$$

mod(*Matrise1*, *Matrise2*) $\Rightarrow$ *matrise*

$$\text{mod}(7, -3) \quad -2$$

$$\text{mod}(-7, -3) \quad -1$$

$$\text{mod}(\{12, -14, 16\}, \{9, 7, -5\}) \quad \{3, 0, -4\}$$

Returnerer det første argumentet modulo det andre argumentet slik som definert ved identitetene:

$$\text{mod}(x, 0) = x$$

$$\text{mod}(x, y) = x - y \cdot \text{floor}(x/y)$$

Hvis det andre argumentet ikke er null, er resultatet periodisk i dette argumentet. Resultatet er enten null eller det har samme fortegn som det andre argumentet.

Hvis argumentene er to lister eller matriser, returneres en liste eller matrise som inneholder modulen av hvert par av samsvarende elementer.

Merk: Se også `rest()`, side 154

mRow() (mRad)

mRow(*Utt*, *Matrise1*, *Indeks*) $\Rightarrow$ *matrise*

Returnerer en kopi av *Matrise1* med hvert element i rad *Indeks* i *Matrise1* multiplisert med *Utt*.

$$\text{mRow}\left(\frac{-1}{3}, \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}, 2\right) \quad \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ -1 & -4 \\ 3 & \end{bmatrix}$$

mRowAdd() (mRadAdd)

mRowAdd(*Utt*, *Matrise1*, *Indeks1*, *Indeks2*) $\Rightarrow$ *matrise*

Returnerer en kopi av *Matrise1* med hvert element i rad *Indeks2* i *Matrise1* erstattet med:

$$\text{mRowAdd}\left(-3, \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}, 1, 2\right) \quad \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 0 & -2 \end{bmatrix}$$

$$\text{mRowAdd}\left(n, \begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix}, 1, 2\right) \quad \begin{bmatrix} a & b \\ a \cdot n + c & b \cdot n + d \end{bmatrix}$$

$$Utt \times \text{rad Indeks1} + \text{rad Indeks2}$$

MultReg

MultReg *Y*, *X1*[, *X2*[, *X3*, ..., [, *X10*]]]

Beregner multiple lineære regresjoner av liste *Y* for listene *X2*, *X2*, ..., *X10*. En oversikt over resultatene lagres i *stat.resultater*-variabelen (side 182).

Alle listene må ha samme dimensjon.

For informasjon om effekten av tomme elementer i en liste, se “Tomme (åpne) elementer” (side 243).

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.RegEqn	Regresjonsligning: $b_0 + b_1 \cdot x_1 + b_2 \cdot x_2 + \dots$
stat.b0, stat.b1, ...	Regresjonskoeffisienter
stat.R ²	Multipel determinasjonskoeffisient
stat. $\hat{y}$ List	$\hat{y}$ List = $b_0 + b_1 \cdot x_1 + \dots$
stat.Resid	Residualene fra regresjonen

MultRegIntervals

MultRegIntervals *Y, X1[,X2[,X3,...*
[,X10]]], XVerListe[,CNivå]

Beregner en predikert y -verdi, et prediksjonsintervall med nivå C for én enkelt observasjon, og et konfidensintervall med nivå C for den gjennomsnittlige responsen.

En oversikt over resultatene lagres i *stat.resultater*-variabelen (side 182).

Alle listene må ha samme dimensjon.

For informasjon om effekten av tomme elementer i en liste, se “Tomme (åpne) elementer” (side 243).

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.RegEqn	Regresjonsligning: $b_0 + b_1 \cdot x_1 + b_2 \cdot x_2 + \dots$
stat. $\hat{y}$	Et punkttestimat: $\hat{y} = b_0 + b_1 \cdot x_1 + \dots$ for <i>XVerListe</i>
stat.dfError	Feilens frihetsgrader
stat.CLower, stat.CUpper	Konfidensintervall for gjennomsnittlig respons
stat.ME	Konfidensintervall feilmargin
stat.SE	Standardfeil for gjennomsnittlig respons
stat.LowerPred, stat.UpperPred	Prediksjonsintervall for én enkeltobservasjon

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.MEPred	Prediksjonsintervallets feilmargin
stat.SEPred	Standardfeil for prediksjonen
stat.bList	Liste over regresjonskoeffisienter, $\{b_0, b_1, b_2, \dots\}$
stat.Resid	Residualene fra regresjonen

MultRegTests

[katalog](#) >

MultRegTests $Y, X1[,X2[,X3,...[,X10]]]$

Multipel lineær regresjonstest beregner en multipel lineær regresjon på de angitte dataene og beregner den globale statistiske F - og t -testobservatoren for koeffisientene.

En oversikt over resultatene lages i *stat.resultater*-variabelen (side 182).

For informasjon om effekten av tomme elementer i en liste, se "Tomme (åpne) elementer" (side 243).

Utdata

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.RegEqn	Regresjonsligning: $b_0 + b_1 \cdot x_1 + b_2 \cdot x_2 + \dots$
stat.F	Global statistisk F -testobservator
stat.PVal	P-verdi knyttet til global F -observator
stat.R ²	Multipel determinasjonskoeffisient
stat.AdjR ²	Justert multipel determinasjonskoeffisient
stat.s	Standardavvik for feilen
stat.DW	Durbin-Watson-observator. Brukes for å bestemme om første ordens autokorrelasjon er til stede i modellen
stat.dfReg	Regresjonens frihetsgrader
stat.SSReg	Regresjonens kvadratsum
stat.MSReg	Regresjonens kvadratgjennomsnitt
stat.dfError	Feilens frihetsgrader
stat.SKvFeil	Feilens kvadratsum

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.MSError	Feilens kvadratgjennomsnitt (gjennomsnittlig kvadratavvik)
stat.bList	{b0,b1,...} Liste over koeffisienter
stat.tList	Liste over statistiske t-observatorer, én for hver koeffisient i bList
stat.PList	Liste over P-verdier for hver t-observator
stat.SEList	List over standardfeil for koeffisientene i bList
stat.ŷList	$\hat{y}List = b0 + b1 \cdot x1 + \dots$
stat.Resid	Residualene fra regresjonen
stat.sResid	Standardiserte residualer. Beregnes ved å dividere en restverdi (residual) med dens standardavvik
stat.CookDist	Cooks distanse. Mål for innflytelsen av en observasjon basert på residual og stigning
stat.Leverage	Mål for hvor langt verdiene for den uavhengige variabelen er fra gjennomsnittsverdiene

N

nand (ikke både...og)

  -taster

BoolskUttr1 **nand** *BoolskUttr2* returnerer
Boolsk uttrykk

$x \geq 3$ and $x \geq 4$	$x \geq 4$
$x \geq 3$ nand $x \geq 4$	$x < 4$

BoolskListe1 **nand** *BoolskListe2* returnerer
Boolsk liste

BoolskMatrise1 **nand** *BoolskMatrise2*
returnerer *Boolsk matrise*

Returnerer negasjon av en logisk and-handling på de to argumentene. Returnerer sann, usann eller en forenklet form av ligningen.

For lister og matriser, returneres sammenlikninger element for element.

Heltall1 **nand** *Heltall2* $\Rightarrow$ *heltall*

3 and 4	0
3 nand 4	-1
$\{1,2,3\}$ and $\{3,2,1\}$	$\{1,2,1\}$
$\{1,2,3\}$ nand $\{3,2,1\}$	$\{-2,-3,-2\}$

Sammenlikner to reelle heltall bit-for-bit med en nand-handling. Internt er begge heltallene omregnet til 64-biters binære tall med fortegn. Når tilsvarende biter sammenliknes, er resultatet 1 hvis begge bitene er 1; ellers er resultatet 0. Den returnerte verdien representerer bit-resultatene og vises i grunntallmodus.

Du kan skrive inn heltallene med hvilket som helst grunntall. Hvis du skriver inn en binær eller heksadesimal verdi, må du bruke hhv. prefiks 0b eller 0h. Uten slik prefiks blir heltall behandlet som desimalt (grunntall 10).

nCr() (antKomb)

Katalog >

nCr(*Uttr1*, *Uttr2*) $\Rightarrow$ uttrykk

$nCr(z, 3)$	$\frac{z \cdot (z-2) \cdot (z-1)}{6}$
$Ans z=5$	10
$nCr(z, c)$	$\frac{z!}{c! \cdot (z-c)!}$
Ans	$\frac{1}{c!}$
$nPr(z, c)$	$c!$

For heltall *Uttr1* og *Uttr2* der $Uttr1 \geq Uttr2 \geq 0$, er **nCr()** et antall kombinasjoner av *Uttr1*, som tar *Uttr2* om gangen. (Dette er også kjent som en binomisk koeffisient.) Begge argumentene kan være heltall eller symbolske uttrykk.

nCr(*Uttr1*, 0) $\Rightarrow$ 1

nCr(*Uttr1*, negHeltall) $\Rightarrow$ 0

nCr(*Uttr1*, posHeltall) $\Rightarrow Uttr1 \cdot (Uttr1-1) \cdot \dots (Uttr1-posHeltall+1)/posHeltall!$

nCr(*Uttr1*, ikke-heltall) $\Rightarrow$ uttrykk!
((*Uttr1-ikkeHeltall*)! $\cdot$ ikkeHeltall!)

nCr(*Liste1*, *Liste2*) $\Rightarrow$ liste

$nCr(\{5,4,3\}, \{2,4,2\})$	$\{10,1,3\}$

Returnerer en liste over kombinasjoner basert på samsvarende elementpar i de to listene. Argumentene må ha samme listestørrelse.

nCr(*Matrise1*, *Matrise2*) $\Rightarrow$ matrise

$nCr\left(\begin{bmatrix} 6 & 5 \\ 4 & 3 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 2 & 2 \\ 2 & 2 \end{bmatrix}\right)$	$\begin{bmatrix} 15 & 10 \\ 6 & 3 \end{bmatrix}$

nCr() (antKomb)Katalog >

Returnerer en matrise av kombinasjoner basert på samsvarende elementpar i de to matrisene. Argumentene må ha samme matrisestørrelse.

nDerivative() Katalog >

nDerivative(*Uttr1*, *Var*=*Verdi*[,*Orden*])
⇒*verdi*

$nDerivative(x , x=1)$	1

$nDerivative(x , x) _{x=0}$	undef

nDerivative(*Uttr1*, *Var*[,*Orden*]) |
Var=*Verdi*⇒*verdi*

$nDerivative(\sqrt{x-1}, x) _{x=1}$	undef

Returnerer den numeriske deriverte som er beregnet ved hjelp av automatiske derivasjonsmetoder.

Hvis *verdi* er spesifisert, opphever den eventuell forhåndsildelt verdi eller aktuell "|" erstatning for variabelen.

Den deriverte må være av orden 1 eller 2.

newList() (nyListe)Katalog >

newList(*numElementer*)⇒*liste*

$newList(4)$	{0,0,0,0}

Returnerer en liste med en dimensjon lik *numElementer*. Hvert element er null.

newMat() (nyMat)Katalog >

newMat(*numRader*, *numKolonner*)
⇒*matrise*

$newMat(2,3)$	$\begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix}$

Returnerer en matrise med bare nuller med dimensjonen *numRader* og *numKolonner*.

nfMax() Katalog >

nfMax(*Uttr1*, *Var*)⇒*verdi*

$nfMax(-x^2-2 \cdot x-1, x)$	-1.

nfMax(*Uttr1*, *Var*, *nedGrense*)⇒*verdi*

$nfMax(0.5 \cdot x^3-x-2, x, -5, 5)$	5.

nfMax(*Uttr1*, *Var*, *nedGrense*, *ovGrense*)
⇒*verdi*

nfMax(*Uttr1*, *Var*) | $\text{nedGrense} \leq \text{Var}$
 $\leq \text{øvGrense} \Rightarrow \text{verdi}$

Returnerer et forslag til numerisk verdi av variabel *Var*, der lokalt maksimum av *Uttr1* forekommer.

Hvis du setter *nedGrens* og *øvGrens*, ser funksjonen i det lukkede intervallet [*nedGrens*,*øvGrens*] etter lokalt maksimum.

Merk: Se også **fMax()** og **d()**.

nfMin(*Uttr1*, *Var*) $\Rightarrow \text{verdi}$

nfMin(*Uttr1*, *Var*, *nedGrense*) $\Rightarrow \text{verdi}$

nfMin(*Uttr1*, *Var*, *nedGrense*, *øvGrense*)
 $\Rightarrow \text{verdi}$

nfMin(*Uttr1*, *Var*) | $\text{nedGrense} \leq \text{Var}$
 $\leq \text{øvGrense} \Rightarrow \text{verdi}$

Returnerer et forslag til numerisk verdi av variabel *Var*, der lokalt minimum av *Uttr1* forekommer.

Hvis du setter *nedGrens* og *øvGrens*, ser funksjonen i det lukkede intervallet [*nedGrens*,*øvGrens*] etter lokalt minimum.

Merk: Se også **fMin()** og **d()**.

$\text{nfMin}(x^2 + 2 \cdot x + 5, x)$	-1.
$\text{nfMin}(0.5 \cdot x^3 - x - 2, x, -5, 5)$	-5.

nInt(*Uttr1*, *Var*, *Nedre*, *Øvre*) $\Rightarrow \text{uttrykk}$

$\text{nInt}(e^{-x^2}, x, -1, 1)$	1.49365

Hvis integranden *Uttr1* ikke inneholder andre verdier enn *Var*, og hvis *Nedre* og *Øvre* er konstanter, positiv ∞ , eller negativ ∞ , så returnerer **nInt()** en tilnærmet av $\int$ (*Uttr1*, *Var*, *Nedre*, *Øvre*). Denne tilnærmede er et veiet gjennomsnitt av noen utvalgsverdier av integranden i intervallen $\text{Nedre} < \text{Var} < \text{Øvre}$.

nInt()	Katalog >
Målet er seks signifikante sifre. Den adaptive algoritmen slutter når det er sannsynlig at målet er nådd, eller når det er usannsynlig at ekstra utvalg vil gi nevneverdig forbedring.	$\text{nInt}\left(\cos(x), x, -\pi, \pi + 1. \text{E}^{-12}\right) \quad -1.04144 \text{E}^{-12}$
Det kommer til syne et varsel ("Tvilsom nøyaktighet") når det ser ut til at målet ikke er nådd.	$\int_{-\pi}^{\pi + 10^{-12}} \cos(x) dx \quad -\sin\left(\frac{1}{1000000000000}\right)$
Nest nInt() å utføre multiippel numerisk integrasjon. Integrasjonsgrensene kan avhenge av integrasjonsvariabler utenfor dem.	$\text{nInt}\left(\text{nInt}\left(\frac{e^{-x \cdot y}}{\sqrt{x^2 - y^2}}, y, -x, x\right), x, 0, 1\right) \quad 3.30423$
Merk: Se også J() , side 216.	

nom()	Katalog >
nom(effektivRente, CpY)⇒verdi	$\text{nom}(5.90398, 12) \quad 5.75$
Finansiell funksjon som omregner den årlige effektive renten <i>effektivRente</i> til en nominell rente, gitt <i>CpY</i> som antall renteperioder perioder per år.	
<i>effektivRente</i> må være et reelt tall, og <i>CpY</i> må være et reelt tall > 0.	
Merk: Se også eff() , side 60.	

nor (verken ... eller)	-taster
<i>BoolskUttr1</i> nor <i>BoolskUttr2</i> returnerer <i>Boolsk uttrykk</i>	$x \geq 3 \text{ or } x \geq 4 \quad x \geq 3$
<i>BoolskListe1</i> nor <i>BoolskListe2</i> returnerer <i>Boolsk liste</i>	$x \geq 3 \text{ nor } x \geq 4 \quad x < 3$
<i>BoolskMatrise1</i> nor <i>BoolskMatrise2</i> returnerer <i>Boolsk matrise</i>	
Returnerer negasjon av en logisk or-handling på de to argumentene. Returnerer sann, usann eller en forenklet form av ligningen.	

nor (verken ... eller)

ctrl **=** **-taster**

For lister og matriser, returneres sammenlikninger element for element.

Heltall1 **nor** *Heltall2* $\Rightarrow$ *heltall*

Sammenlikner to reelle heltall bit-for-bit med en nor-handling. Internt er begge heltallene omregnet til 64-biters binære tall med fortegn. Når tilsvarende biter sammenliknes, er resultatet 1 hvis begge bitene er 1; ellers er resultatet 0. Den returnerte verdien representerer bit-resultatene og vises i grunntallmodus.

Du kan skrive inn heltallene med hvilket som helst grunntall. Hvis du skriver inn en binær eller heksadesimal verdi, må du bruke hhv. prefiks 0b eller 0h. Uten slik prefiks blir heltall behandlet som desimalt (grunntall 10).

3 or 4	7
3 nor 4	-8
$\{1,2,3\}$ or $\{3,2,1\}$	$\{3,2,3\}$
$\{1,2,3\}$ nor $\{3,2,1\}$	$\{-4,-3,-4\}$

norm()

katalog >

norm(*Matrise*) $\Rightarrow$ *uttrykk*

norm(*Vektor*) $\Rightarrow$ *uttrykk*

Returnerer Frobenius-normen.

$\text{norm}\left(\begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix}\right)$	$\sqrt{a^2+b^2+c^2+d^2}$
$\text{norm}\left(\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}\right)$	$\sqrt{30}$
$\text{norm}\left(\begin{bmatrix} 1 & 2 \end{bmatrix}\right)$	$\sqrt{5}$
$\text{norm}\left(\begin{bmatrix} 1 \\ 2 \end{bmatrix}\right)$	$\sqrt{5}$

normalLine()

katalog >

normalLine(*Uttr1*, *Var*, *Punkt*) $\Rightarrow$ *uttrykk*

normalLine(*Uttr1*, *Var*=*Punkt*) $\Rightarrow$ *uttrykk*

Returnerer normallinjen til kurven som er representert av *Uttr1* i punktet angitt av *Var*=*Punkt*.

Sørg for at den uavhengige variabelen ikke er definert. Hvis for eksempel $f1(x):=5$ og $x:=3$, vil **normalLine**($f1(x),x,2$) returnere "false" ("usann").

$\text{normalLine}(x^2,x,1)$	$\frac{3}{2} \frac{x}{2}$
$\text{normalLine}((x-3)^2-4,x,3)$	$x=3$
$\text{normalLine}\left(x^{\frac{1}{3}},x=0\right)$	0
$\text{normalLine}(\sqrt{ x },x=0)$	undef

normCdf(*nedreGrense*,*øvreGrense*[, μ],[σ]])
 $\Rightarrow$ *tall* hvis *nedreGrense* og *øvreGrense* er tall, *liste* hvis *nedreGrense* og *øvreGrense* er lister

Beregner sannsynligheten i normalfordelingen mellom *nedreGrense* og *øvreGrense* for den angitte μ (standard=0) og σ (standard=1).

For $P(X \leq \textit{øvreGrense})$, sett *nedreGrense* = $-\infty$.

normPdf(*XVerdi*[μ],[σ]]) $\Rightarrow$ *tall* hvis *XVerdi* er et tall, *liste* hvis *XVerdi* er en liste

Beregner sannsynlighetstetthet for normalfordelingen ved en spesifisert *XVerdi*-verdi for spesifisert μ og σ .

not *BoolskUttr1* $\Rightarrow$ *Boolsk uttrykk*

Returnerer sann, usann eller en forenklet form av argumentet.

not *Heltall1* $\Rightarrow$ *heltall*

Returnerer tallets komplement av et reelt heltall. Internt er *Heltall1* omregnet til et 64-biters binært tall med fortegn. Verdien av hver bit er forskjøvet (0 blir til 1 og motsatt) for tallets komplement. Resultatene vises i forhold til grunntall-modusen.

Du kan skrive inn heltallet med hvilket som helst grunntall. Hvis du skriver inn en binær eller heksadesimal verdi, må du bruke hhv. prefiks 0b eller 0h. Uten prefiks blir heltallet behandlet som et desimalt tall (grunntall 10).

<code>not(2>3)</code>	true
<code>not(x<2)</code>	$x \geq 2$
<code>not not innocent</code>	<i>innocent</i>

I heksades grunntall-modus:

Viktig: Null, ikke bokstaven O.

<code>not 0h7AC36</code>	<code>0hFFFFFFFFFFFF853C9</code>

I binær grunntall-modus:

<code>0b100101</code>	<code>►Base10</code>	37
<code>not 0b100101</code>	<code>0b11111111111111111111111111111111►</code>	
<code>not 0b100101</code>	<code>►Base10</code>	-38

For å se hele resultatet, trykk på og bruk så og for å bevege markøren.

Hvis du oppgir et desimalt heltall som er for stort for et 64-bit binært tall med fortegn, vil en symmetrisk modulusoperasjon bli brukt til å konvertere tallet inn i gyldig verdiområde. For mer informasjon, se **►Base2**, side 17.

Merk: Et binært innlegg kan bestå av opptil 64 siffer (i tillegg til prefikset 0b). Et heksadesimalt innlegg kan bestå av opptil 16 siffer.

nPr() (antPerm)Katalog >

nPr(*Uttr1*, *Uttr2*) $\Rightarrow$ uttrykk

For heltall *Uttr1* og *Uttr2* der $Uttr1 \geq Uttr2 \geq 0$, er **nPr()** et antall permutasjoner av *Uttr1* som tar *Uttr2* om gangen. Begge argumentene kan være heltall eller symbolske uttrykk.

nPr(*Uttr1*, 0) $\Rightarrow$ 1

nPr(*Uttr1*, *negHeltall*) $\Rightarrow 1 / ((Uttr1+1) \cdot (Uttr1+2) \dots (Uttr1-negHeltall))$

nPr(*Uttr1*, *posHeltall*) $\Rightarrow Uttr1 \cdot (Uttr1-1) \dots$

$(Uttr1posHeltall+1)$

nPr(*Uttr1*, *ikkeHeltall*) $\Rightarrow Uttr1! / (Uttr1-ikkeHeltall)!$

nPr(*Liste1*, *Liste2*) $\Rightarrow$ liste

Returnerer en liste over permutasjoner basert på samsvarende elementpar i de to listene. Argumentene må ha samme listestørrelse.

nPr(*Matrise1*, *Matrise2*) $\Rightarrow$ matrise

Returnerer en matrise av permutasjoner basert på tilsvarende elementpar i de to matrisene. Argumentene må ha samme matrisestørrelse.

$nPr(z, 3)$	$z \cdot (z-2) \cdot (z-1)$
$Ans z=5$	60
$nPr(z, -3)$	$\frac{1}{(z+1) \cdot (z+2) \cdot (z+3)}$
$nPr(z, c)$	$\frac{z!}{(z-c)!}$
$Ans \cdot nPr(z-c, -c)$	1

$nPr(\{5, 4, 3\}, \{2, 4, 2\})$	$\{20, 24, 6\}$

$nPr\left(\begin{bmatrix} 6 & 5 \\ 4 & 3 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 2 & 2 \\ 2 & 2 \end{bmatrix}\right)$	$\begin{bmatrix} 30 & 20 \\ 12 & 6 \end{bmatrix}$

npv(*Rentefot*,*CFO*,*CFListe*[,*CFFrekv*])

Finansiell funksjon som beregner netto nåverdi; summen av nåverdier for kontantstrøm inn og ut. Et positivt resultat for npv forteller at en investering er lønnsom.

Rentefot er den renten som trekkes fra kontantstrømmene (pengekostnadene) over en periode.

CFO er kontantstrømmen ved start kl. 0; den må være et reelt tall.

CFListe er en liste med kontantstrømbeløp etter den innledende kontantstrømmen *CFO*.

CFFrekv er en liste der hvert element spesifiserer frekvensen av forekomsten for et gruppert (konsekutivt) kontantstrømbeløp, som er det tilsvarende elementet til *CFListe*. Grunninnstilling er 1; hvis du legger inn verdier, må dette være positive heltall < 10.000.

$list1 := \{ 6000, -8000, 2000, -3000 \}$	
$\{ 6000, -8000, 2000, -3000 \}$	
$list2 := \{ 2, 2, 2, 1 \}$	$\{ 2, 2, 2, 1 \}$
$npv(10, 5000, list1, list2)$	4769.91

nSolve() (nLøs)

nSolve(*Ligning*,*Var*[=*Forslag*]) $\Rightarrow$ tall eller feil_streng

$nSolve(x^2 + 5 \cdot x - 25 = 9, x)$ 3.84429

nSolve(*Ligning*,*Var*[=*Forslag*],*nedGrense*) $\Rightarrow$ tall eller feil_streng

$nSolve(x^2 = 4, x = -1)$ -2.

$nSolve(x^2 = 4, x = 1)$ 2.

nSolve(*Ligning*,*Var*[=*Forslag*],*nedGrense*,*øvGrense*) $\Rightarrow$ tall eller feil_streng

Merk: Hvis det foreligger flere løsninger, kan du bruke et forslag som hjelp for å finne en spesiell løsning.

nSolve(*Ligning*,*Var*[=*Forslag*]) | *nedGrense* $\leq$ *Var* $\leq$ *øvGrense* $\Rightarrow$ tall eller feil_streng

Søker iterativt etter en tilnærmet reell numerisk løsning for *Ligning* i variabelen. Spesifiser variabelen som:

variabel

– eller –

variabel = reelt tall

For eksempel er x gyldig, og det er $x=3$ også.

nSolve() er ofte mye raskere enn solve() eller zeros(), særlig hvis du bruker “|” operatoren for å begrense søket til et relativt lite intervall som inneholder en eksakt eller enkel løsning.

nSolve() prøver å bestemme enten ett punkt der rest er null, eller to relativt nære punkter, der rest har motsatte fortegn og størrelsen på resten ikke er for stor. Hvis den ikke kan oppnå dette med et lite antall utvalgspunkter, returnerer den strengen “fant ingen løsning.”

Merk: Se også cSolve(), cZeros(), solve() og zeros().

nSolve($x^2+5\cdot x-25=9,x$) $x<0$	-8.84429
nSolve($\left(\frac{(1+r)^{24}-1}{r}=26,r\right)$ $r>0$ and $r<0.25$)	0.006886
nSolve($x^2=1,x$)	"No solution found"

O

OneVar (EnVar)

OneVar [1,]X[, [Frekv]
[,Kategori,Inkludert]]

OneVar[n,]X1,X2[X3[,...[,X20]]]

Beregner en-variabel-statistikker med opptil 20 lister. En oversikt over resultatene lagres i *stat.results*-variabelen (side 182).

Alle listene må ha samme dimensjon bortsett fra *Inkluder*.

X-argumentene er datalister.

Frekv er en valgfri liste med frekvensverdier. Hvert element i *Frekv* angir hvor ofte hver korresponderende *X*-verdi forekommer. Standardverdien er 1. Alle elementene må være heltall ≥ 0 .

Kategori er en liste med numeriske kategorikoder for de korresponderende *X*-verdiene.

Inkluder er en liste med én eller flere av kategorikodene. Bare dataelementene med kategorikode som er i listen blir inkludert i beregningen.

Et tomt (åpent) element i enhver av listene *X*, *Frekv* eller *Kategori* resulterer i et åpent (tomt) element for det tilsvarende elementet til alle disse listene. Et tomt element i enhver av listene fra *X1* til *X20* resulterer i et åpent (tomt) element for det tilsvarende elementet i alle disse listene. For mer informasjon om tomme elementer, se side 243.

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat. $\bar{x}$	Gjennomsnitt av x-verdier
stat. Σx	Sum av x-verdier
stat. Σx^2	Sum av x^2 -verdier
stat.sx	Utvalgets standardavvik av x
stat. x	Populasjonens standardavvik av x
stat.n	Antall datapunkter
stat.MinX	Minimum av x-verdier
stat.Q ₁ X	Første kvartil av x
stat.MedianX	Median av x
stat.Q ₃ X	Tredje kvartil av x
stat.MaxX	Maksimum av x-verdier
stat.SSX	Sum av kvadratavvik fra gjennomsnittet av x

or (eller)

BoolskUtr1 **or** *BoolskUtr2* returnerer
Boolsk uttrykk

 $x \geq 3$ or $x \geq 4$
 $x \geq 3$

BoolskListe1 **or** *BoolskListe2* returnerer
Boolsk liste

BoolskMatrise1 **or** *BoolskMatrise2*
returnerer *Boolsk matrise*

Returnerer sann eller usann eller en forenklet form av opprinnelig uttrykk.

Returnerer sann hvis ett eller begge uttrykkene er sanne. Returnerer usann kun hvis begge uttrykkene behandles som usanne.

Merk: Se **xor**.

Merk for å legge inn eksemplet: For anvisninger om hvordan du legger inn flerlinjede program- og funksjonsdefinisjoner, se avsnittet Kalkulator i produkthåndboken.

Heltall1 or *Heltall2* **pheltall**

Sammenlikner to reelle heltall bit-for-bit med en or-handling. Internt er begge heltallene omregnet til 64-biters binære tall med fortegn. Når tilsvarende biter sammenliknes, er resultatet 1 hvis minst en av bitene er 1; resultatet er 0 bare hvis begge bitene er 0. Den returnerte verdien representerer bit-resultatene og vises i grunntall-modus.

Du kan skrive inn heltallene med hvilket som helst grunntall. Hvis du skriver inn en binær eller heksadesimal verdi, må du bruke hhv. prefiks 0b eller 0h. Uten slik prefiks blir heltall behandlet som desimalt (grunntall 10).

Hvis du oppgir et desimalt heltall som er for stort for et 64-bit binært tall med fortegn, vil en symmetrisk modulusoperasjon bli brukt til å konvertere tallet inn i gyldig verdiområde. For mer informasjon, se **►Base2**, side 17.

Merk: Se **xor**.

Define $g(x)$ = Func	Done
If $x \leq 0$ or $x \geq 5$	
Goto end	
Return $x \cdot 3$	
Lbl end	
EndFunc	
$g(3)$	9
$g(0)$	A function did not return a value

I heksades grunntall-modus:

0h7AC36 or 0h3D5F	0h7BD7F

Viktig: Null, ikke bokstaven O.

I binær grunntall-modus:

0b100101 or 0b100	0b100101

Merk: Et binært innlegg kan bestå av opptil 64 siffer (i tillegg til prefikset 0b). Et heksadesimalt innlegg kan bestå av opptil 16 siffer.

ord() (num. tegnkode)	Katalog >
ord (<i>Streng</i>) $\Rightarrow$ <i>heltall</i>	$\text{ord}(\text{"hello"})$ 104
ord (<i>Liste1</i>) $\Rightarrow$ <i>liste</i>	$\text{char}(104)$ "h"
Returnerer numerisk kode for de første tegnene i tegnstreng <i>Streng</i> , eller en liste over de første tegnene i hvert listeelement.	$\text{ord}(\text{char}(24))$ 24
	$\text{ord}(\{\text{"alpha"}, \text{"beta"}\})$ { 97,98 }

P

P►Rx()	Katalog >
P►Rx (<i>rUttr</i> , θ <i>Uttr</i>) $\Rightarrow$ <i>uttrykk</i>	I Radian-vinkelmodus:
P►Rx (<i>rListe</i> , θ <i>Liste</i>) $\Rightarrow$ <i>liste</i>	$\text{P►Rx}(r, \theta)$ $\cos(\theta) \cdot r$
P►Rx (<i>rMatrise</i> , θ <i>Matrise</i>) $\Rightarrow$ <i>matrise</i>	$\text{P►Rx}(4, 60^\circ)$ 2
Returnerer ekvivalent x-koordinat av (<i>r</i> , θ) paret.	$\text{P►Rx}\left(\{-3, 10, 1.3\}, \left\{\frac{\pi}{3}, \frac{\pi}{4}, 0\right\}\right)$
Merk: θ -argumentet tolkes enten som grader, gradianer eller radianer, avhengig av aktuell vinkelmodus. Hvis argumentet er et uttrykk, kan du bruke $^\circ$, ^{G} eller r for å hoppe over vinkelmodus-innstillingen midlertidig.	$\left\{\frac{-3}{2}, 5 \cdot \sqrt{2}, 1.3\right\}$
Merk: Du kan sette inn denne funksjonen fra datamaskintastaturet ved å skrive P@>Rx (...).	

P►Ry()	Katalog >
P►Ry (<i>rUttr</i> , θ <i>Uttr</i>) $\Rightarrow$ <i>Uttr</i>	I Radian-vinkelmodus:
P►Ry (<i>rListe</i> , θ <i>Liste</i>) $\Rightarrow$ <i>liste</i>	$\text{P►Ry}(r, \theta)$ $\sin(\theta) \cdot r$
P►Ry (<i>rMatrise</i> , θ <i>Matrise</i>) $\Rightarrow$ <i>matrise</i>	$\text{P►Ry}(4, 60^\circ)$ $2 \cdot \sqrt{3}$
Returnerer ekvivalent y-koordinat av (<i>r</i> , θ) paret.	$\text{P►Ry}\left(\{-3, 10, 1.3\}, \left\{\frac{\pi}{3}, \frac{\pi}{4}, 0\right\}\right)$
Merk: θ -argumentet tolkes enten som grader, gradianer eller radianer, avhengig av aktuell vinkelmodus. Hvis argumentet er et uttrykk, kan du bruke $^\circ$, ^{G} eller r for å hoppe over vinkelmodus-innstillingen midlertidig.	$\left\{\frac{-3 \cdot \sqrt{3}}{2}, -5 \cdot \sqrt{2}, 0\right\}$

Merk: Du kan sette inn denne funksjonen fra datamaskintastaturet ved å skrive **P@>Ry** (...).

PassErr (SendFeil)
PassErr

For et eksempel på **PassErr**, se eksempel 2 under **Try** -kommandoen, side 197.

Sender en feil til neste nivå.

Hvis systemvariabelen *feilKode* er null, gjør ikke **PassErr** noenting.

Else -leddet i **Try...Else...EndTry**-blokken bør bruke **ClrErr** eller **PassErr**. Hvis feilen skal bearbejdes eller ignoreres, bruk **ClrErr**. Hvis det ikke er kjent hva som skal gjøres med feilen, bruk **PassErr** for å sende den til den neste feilbehandlere. Hvis det ikke er flere ventende **Try...Else...EndTry** feilbehandlere, vises feil-dialogboksen som normalt.

Merk: Se også **ClrErr (SlettFeil)**, side 26, og **Try**, side 197.

Merk for å legge inn eksemplet: For anvisninger om hvordan du legger inn flerinjede program- og funksjonsdefinisjoner, se avsnittet Kalkulator i produkhåndboken.

piecewise() (stykkevis)

piecewise(*Uttr1* [, *Betingelse1*], *Uttr2* [, *Betingelse2* [, ...]]])

Returnerer definisjoner for en stykkevis definert funksjon i form av en liste. Du kan også opprette stykkevis definisjoner med en sjablon.

Define $p(x) = \begin{cases} x, & x > 0 \\ \text{undef}, & x \leq 0 \end{cases}$	Done
$p(1)$	1
$p(-1)$	undef

Merk: Se også **stykkevis-sjablon**, side 3.

poissCdf()

poissCdf(λ , *nedreGrense*, *øvreGrense*) $\Rightarrow$ *tall*
hvis *nedreGrense* og *øvreGrense* er tall,
liste hvis *nedreGrense* og *øvreGrense* er

lister

poissCdf(λ , *øvreGrense*) (for $P(0 \leq X \leq \text{øvreGrense}) \Rightarrow$ tall hvis *øvreGrense* er et tall, liste hvis *øvreGrense* er en liste

Beregner en kumulativ sannsynlighet for den diskrete Poisson-fordeling med spesifisert gjennomsnitt λ .

For $P(X \leq \text{øvreGrense})$, sett *nedreGrense*=0

poissPdf()

poissPdf(λ , *XVerd*) $\Rightarrow$ tall hvis *XVerd* er et tall, liste hvis *XVerd* er en liste

Beregner en sannsynlighet for diskret Poisson-fordeling med spesifisert gjennomsnitt λ .

►Polar

Vektor ►Polar

Merk: Du kan sette inn denne operatoren fra datamaskintastaturet ved å skrive @►Polar.

Viser *vektor* i polar form [$r \angle \theta$]. Vektoren må være av dimensjon 2 og kan være en rad eller en kolonne.

Merk: ►Polar er en visningsformat-instruksjon, ikke en omregningsfunksjon. Du kan bare bruke den på slutten av en kommandolinje, og den oppdaterer ikke svar.

Merk: Se også ►Rekt, side 151.

kompleksVerdi ►Polar

Viser *kompleksVektor* i polar form.

- Grader-vinkelmodus returnerer ($r \angle \theta$).
- Radian-vinkelmodus returnerer $re^{i\theta}$.

$$\begin{array}{l} [1 \ 3] \text{►Polar} \quad [3.16228 \ \angle 1.24905] \\ [x \ y] \text{►Polar} \quad \left[\sqrt{x^2 + y^2} \ \angle \frac{\pi \cdot \text{sign}(y)}{2} \tan^{-1} \left(\frac{x}{y} \right) \right] \end{array}$$

I Radian-vinkelmodus:

$$\begin{array}{l} (3+4i) \text{►Polar} \quad e^{i \cdot \left(\frac{\pi}{2} - \tan^{-1} \left(\frac{3}{4} \right) \right)} \cdot 5 \\ \left(4 \angle \frac{\pi}{3} \right) \text{►Polar} \quad e^{\frac{i \cdot \pi}{3}} \cdot 4 \end{array}$$

I Gradian-vinkelmodus:

►Polar

Katalog >

kompleksVerdi kan ha en hvilken som helst kompleks form. Men hvis du legger inn $re^{i\theta}$, forårsaker dette feil når vinkelmodus er grader.

Merk: Du må bruke parentes for å legge inn polar ($r \angle \theta$).

$$(4 \cdot i) \text{►Polar} \quad (4 \angle 100)$$

I Grader-vinkelmodus:

$$(3+4 \cdot i) \text{►Polar} \quad \left(5 \angle 90 - \tan^{-1}\left(\frac{3}{4}\right)\right)$$

polyCoeffs() (polyKoeffs)

Katalog >

polyCoeffs(*Poly* [, *Var*]) ⇒ *liste*

Returnerer en liste over koeffisienter av polynom *Poly* med hensyn på variabel *Var*.

Poly må være et polynomisk uttrykk i *Var*. Vi anbefaler at du ikke utelater *Var* med mindre *Poly* er et uttrykk i en enkel variabel.

$$\text{polyCoeffs}(4 \cdot x^2 - 3 \cdot x + 2, x) \quad \{4, -3, 2\}$$

$$\text{polyCoeffs}((x-1)^2 \cdot (x+2)^3) \quad \{1, 4, 1, -10, -4, 8\}$$

Utvider polynomet og velger *x* for den utelatte *Var*.

$$\text{polyCoeffs}((x+y+z)^2, x) \quad \{1, 2 \cdot (y+z), (y+z)^2\}$$

$$\text{polyCoeffs}((x+y+z)^2, y) \quad \{1, 2 \cdot (x+z), (x+z)^2\}$$

$$\text{polyCoeffs}((x+y+z)^2, z) \quad \{1, 2 \cdot (x+y), (x+y)^2\}$$

polyDegree() (polyGrader)

Katalog >

polyDegree(*Poly* [, *Var*]) ⇒ *verdi*

Returnerer grader av polynomisk uttrykk *Poly* med hensyn på variabel *Var*. Hvis du utelukker *Var*, velger **polyDegree()** funksjonen en grunninnstilling fra de variablene som ligger i polynom *Poly*.

$$\text{polyDegree}(5) \quad 0$$

$$\text{polyDegree}(\ln(2) + \pi, x) \quad 0$$

Konstante polynomer

$$\text{polyDegree}(4 \cdot x^2 - 3 \cdot x + 2, x) \quad 2$$

$$\text{polyDegree}((x-1)^2 \cdot (x+2)^3) \quad 5$$

polyDegree() (polyGrader)**Katalog >**

Poly må være et polynomisk uttrykk i *Var*. Vi anbefaler at du ikke utelater *Var* med mindre *Poly* er et uttrykk i en enkel variabel.

$\text{polyDegree}\left(\left(x+y^2+z^3\right)^2, x\right)$	2
$\text{polyDegree}\left(\left(x+y^2+z^3\right)^2, y\right)$	4
$\text{polyDegree}\left(\left(x-1\right)^{10000}, x\right)$	10000

Graden kan trekkes ut, selv om koeffisientene ikke kan det. Dette er fordi graden kan trekkes ut uten å utvide polynomet.

polyEval()**Katalog >**

polyEval(Liste1, Uttr1) ⇒ uttrykk

polyEval(Liste1, Liste2) ⇒ uttrykk

Tolker det første argumentet som koeffisienter for et polynom med fallende eksponenter, og returnerer en utregnet verdi av polynomet, innsatt verdien av det andre argumentet.

$\text{polyEval}\left(\{a, b, c\}, x\right)$	$a \cdot x^2 + b \cdot x + c$
$\text{polyEval}\left(\{1, 2, 3, 4\}, 2\right)$	26
$\text{polyEval}\left(\{1, 2, 3, 4\}, \{2, -7\}\right)$	$\{26, -262\}$

polyGcd()**Katalog >**

polyGcd(Uttr1, Uttr2) ⇒ uttrykk

Returnerer største felles divisor for de to argumentene.

Uttr1 og *Uttr2* må være polynomiske uttrykk.

Liste, matrise og boolske argumenter er ikke tillatt.

$\text{polyGcd}(100, 30)$	10
$\text{polyGcd}\left(x^2-1, x-1\right)$	$x-1$
$\text{polyGcd}\left(x^3-6 \cdot x^2+11 \cdot x-6, x^2-6 \cdot x+8\right)$	$x-2$

polyQuotient() (polyKvotient)**Katalog >** **polyQuotient(Poly1, Poly2 [, Var])** $\Rightarrow$ uttrykk

Returnerer kvotienten av polynom *Poly1* dividert med polynom *Poly2* med hensyn på den spesifiserte variabelen *Var*.

Poly1 og *Poly2* må være polynomiske uttrykk i *Var*. Vi anbefaler at du ikke utelater *Var* med mindre *Poly1* og *Poly2* er uttrykk i den samme enkeltvariabelen.

$\text{polyQuotient}(x-1, x-3)$	1
$\text{polyQuotient}(x-1, x^2-1)$	0
$\text{polyQuotient}(x^2-1, x-1)$	$x+1$
$\text{polyQuotient}(x^3-6 \cdot x^2+11 \cdot x-6, x^2-6 \cdot x+8)$	x
$\text{polyQuotient}((x-y) \cdot (y-z), x+y+z, x)$	$y-z$
$\text{polyQuotient}((x-y) \cdot (y-z), x+y+z, y)$	$2 \cdot x-y+2 \cdot z$
$\text{polyQuotient}((x-y) \cdot (y-z), x+y+z, z)$	$-(x-y)$

polyRemainder() (polyRest)**Katalog >** **polyRemainder(Poly1, Poly2 [, Var])** $\Rightarrow$ uttrykk

Returnerer rest av polynom *Poly1* dividert med polynom *Poly2* med hensyn på den spesifiserte variabelen *Var*.

Poly1 og *Poly2* må være polynomiske uttrykk i *Var*. Vi anbefaler at du ikke utelater *Var* med mindre *Poly1* og *Poly2* er uttrykk i den samme enkeltvariabelen.

$\text{polyRemainder}(x-1, x-3)$	2
$\text{polyRemainder}(x-1, x^2-1)$	$x-1$
$\text{polyRemainder}(x^2-1, x-1)$	0
$\text{polyRemainder}((x-y) \cdot (y-z), x+y+z, x)$	$-(y-z) \cdot (2 \cdot y+z)$
$\text{polyRemainder}((x-y) \cdot (y-z), x+y+z, y)$	$-2 \cdot x^2-5 \cdot x \cdot z-2 \cdot z^2$
$\text{polyRemainder}((x-y) \cdot (y-z), x+y+z, z)$	$(x-y) \cdot (x+2 \cdot y)$

polyRoots(*Poly*, *Var*) $\Rightarrow$ *liste*

polyRoots(*KoeffListe*) $\Rightarrow$ *liste*

Den første syntaksen, **polyRoots**(*Poly*, *Var*), returnerer en liste over sanne røtter av polynom *Poly* med hensyn på variabel *Var*. Hvis det ikke eksisterer noen sanne røtter, returneres en tom liste: {}.

Poly må være et polynom i én variabel.

Den andre syntaksen, **polyRoots**(*KoeffListe*), returnerer en liste over sanne røtter for koeffisientene i *KoeffListe*.

Merk: Se også **cPolyRoots()**, side 37.

$\text{polyRoots}(y^3+1, y)$	$\{-1\}$
$\text{cPolyRoots}(y^3+1, y)$	$\left\{-1, \frac{1}{2} - \frac{\sqrt{3}}{2}i, \frac{1}{2} + \frac{\sqrt{3}}{2}i\right\}$
$\text{polyRoots}(x^2+2\cdot x+1, x)$	$\{-1, -1\}$
$\text{polyRoots}(\{1, 2, 1\})$	$\{-1, -1\}$

PowerReg (PotensReg)

PowerReg *X*, *Y* [, *Frekv*] [, *Kategori*, *Inkluder*]]

Finner potensregresjonen $y = (a \cdot (x)^b)$ for listene *X* og *Y* med frekvensen *Frekv*. En oversikt over resultatene lagres i *stat.resultater*-variabelen (side 182).

Alle listene må ha samme dimensjon bortsett fra *Inkluder*.

X og *Y* er lister av uavhengige og avhengige variabler.

Frekv er en valgfri liste med frekvensverdier. Hvert element i *Frekv* angir hvor ofte hvert korresponderende datapunkt *X* og *Y* forekommer. Standardverdien er 1. Alle elementene må være heltall 0.

Kategori er en liste over kategorikoder for de tilsvarende *X* og *Y*-dataene.

Inkluder er en liste med én eller flere av kategorikodene. Bare dataelementene med kategorikode som er i listen blir inkludert i beregningen.

For informasjon om effekten av tomme elementer i en liste, se "Tomme (åpne) elementer" (side 243).

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.RegEqn	Regresjonsligning: $a \cdot (x)^b$
stat.a, stat.b	Regresjonskoeffisienter
stat.r ²	Lineær determinasjonskoeffisient for transformerte data
stat.r	Korrelasjonskoeffisient for transformerte data ($\ln(x)$, $\ln(y)$)
stat.Resid	Residualene for potensmodellen
stat.ResidTrans	Residualene for den lineære tilpasningen av de transformerte dataene
stat.XReg	Liste over de datapunkter i den endrede <i>X-listen</i> som faktisk brukes i regresjonen basert på begrensninger i <i>Frekv</i> , <i>Kategoriliste</i> og <i>Inkluder kategorier</i>
stat.YReg	Liste over de datapunkter i den endrede <i>Y-listen</i> som faktisk brukes i regresjonen basert på begrensninger i <i>Frekv</i> , <i>Kategoriliste</i> og <i>Inkluder kategorier</i>
stat.FreqReg	Liste over frekvenser som samsvarer med <i>stat.XReg</i> og <i>stat.YReg</i>

Prgm

Katalog >

Prgm Blokk EndPrgm

Sjablon for å opprette et egendefinert program. Må brukes med kommandoen **Define**, **Define LibPub** eller **Define LibPriv**.

Blokk kan være ett enkelt utsagn, en rekke utsagn adskilt med ":"-tegnet eller en rekke med utsagn på separate linjer.

Blokk kan være ett enkelt utsagn, en rekke utsagn adskilt med ":"-tegnet, eller en rekke med utsagn på separate linjer.

Merk for å legge inn eksemplet: For anvisninger om hvordan du legger inn flerlinjede program- og funksjonsdefinisjoner, se avsnittet Kalkulator i produktboken.

Beregn GCD og vis mellomresultater.

```
Define proggcd(a,b)=Prgm
  Local d
  While b≠0
    d:=mod(a,b)
    a:=b
    b:=d
  Disp a, " ",b
  EndWhile
  Disp "GCD=",a
  EndPrgm
```

Done

```
proggcd(4560,450)
```

450 60

60 30

30 0

GCD=30

Done

prodSeq()

Se Π(), side 230.

Product()

Katalog >

product(Liste[, Start[, slutt]]) $\Rightarrow$ uttrykk

Returnerer produktet av elementene i *Liste*. *Start* og *Slutt* er valgfrie. De spesifiserer et elementområde.

$\text{product}(\{1,2,3,4\})$	24
$\text{product}(\{2,x,y\})$	$2 \cdot x \cdot y$
$\text{product}(\{4,5,8,9\},2,3)$	40

product(MatriseI[, Start[, slutt]])
 $\Rightarrow$ matrise

Returnerer en radvektor som inneholder produktet av elementene i kolonnene i *MatriseI*. *Start* og *slutt* er alternativer. De spesifiserer et radområde.

$\text{product}\left(\begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \\ 7 & 8 & 9 \end{bmatrix}\right)$	$\begin{bmatrix} 28 & 80 & 162 \end{bmatrix}$
$\text{product}\left(\begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \\ 7 & 8 & 9 \end{bmatrix},1,2\right)$	$\begin{bmatrix} 4 & 10 & 18 \end{bmatrix}$

Tomme (åpne) elementer ignorerer. For mer informasjon om tomme elementer, se side 243.

propFrac() (ekteBrøk)

Katalog >

propFrac(UttrI[,Var]) $\Rightarrow$ uttrykk

propFrac(rasjonal_tall) returnerer *rasjonalt_tall* som summen av et heltall og en brøk som har samme fortegn og større nevner enn teller.

$\text{propFrac}\left(\frac{4}{3}\right)$	$1 + \frac{1}{3}$
$\text{propFrac}\left(\frac{-4}{3}\right)$	$-1 - \frac{1}{3}$

propFrac(rasjonal_tall, uttrykk, Var) returnerer summen av ekte brøk og et polynom med hensyn på *Var*. Gradene til *Var* i nevneren er større enn gradene til *Var* i telleren i hver ekte brøk. Liknende potenser av *Var* er samlet sammen. Leddene og faktorene deres er sortert med *Var* som hovedvariabel.

$\text{propFrac}\left(\frac{x^2+x+1}{x+1} + \frac{y^2+y+1}{y+1}, x\right)$	$\frac{1}{x+1} + x + \frac{y^2+y+1}{y+1}$
propFrac(Ans)	$\frac{1}{x+1} + x + \frac{1}{y+1} + y$

Hvis *Var* utelates, utvides den ekte brøken med hensyn på de fleste hovedvariablene. Koeffisientene til den polynomiske delen omgjøres så til "ekte" med hensyn på de fleste hovedvariablene og så videre.

For rasjonale uttrykk er **propFrac()** et raskere, men mindre ekstremt alternativ til **expand()**.

QR

Katalog >

QR *Matrise*, *qMatNavn*, *rMatNavn*[, *Tol*]

Beregner den faste QR faktoriseringen av en reell eller en kompleks matrise. De resulterende matrisene Q og R lagres til det spesifiserte *MatNavn*. Q-matrisen er enhetlig. R-matrisen er øvre trekantet.

Alternativt kan ethvert matriseelement behandles som null hvis absoluttverdien er mindre enn *Tol*. Denne toleransen brukes bare hvis matrisen er lagt inn med flytende desimalpunkt og ikke inneholder noen symbolske variabler som ikke er tildelt noen verdi. Ellers ignoreres *Tol*.

- Hvis du bruker eller stiller modusen **Auto eller Tilnærmet** på Tilnærmet, utføres beregningene med flytende desimalpunktaritmetikk.
- Hvis *Tol* utelates eller ikke blir brukt, blir grunninnstillingstoleransen beregnet som:
 $5E-14 \cdot \text{maks}(\text{dim}(\text{Matrise})) \cdot \text{radNorm}(\text{Matrise})$

Faktoriseringen QR beregnes numerisk med faste transformasjoner. Den symbolske løsningen beregnes med Gram-Schmidt. Kolonnene i *qMatNavn* er ortonormale grunnvektorer som utspenner rommet som defineres av *matrise*.

Det flytende desimalpunktallet (9.) i *m1* gjør at resultatene må beregnes i flytende desimalpunkt-form.

$$\begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \\ 7 & 8 & 9. \end{bmatrix} \rightarrow m1 \qquad \begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \\ 7 & 8 & 9. \end{bmatrix}$$

QR *m1,qm,rm* Done

$$qm \quad \begin{bmatrix} 0.123091 & 0.904534 & 0.408248 \\ 0.492366 & 0.301511 & -0.816497 \\ 0.86164 & -0.301511 & 0.408248 \end{bmatrix}$$

$$rm \quad \begin{bmatrix} 8.12404 & 9.60114 & 11.0782 \\ 0. & 0.904534 & 1.80907 \\ 0. & 0. & 0. \end{bmatrix}$$

$$\begin{bmatrix} m & n \\ o & p \end{bmatrix} \rightarrow m1 \qquad \begin{bmatrix} m & n \\ o & p \end{bmatrix}$$

QR *m1,qm,rm* Done

$$qm \quad \begin{bmatrix} m & -\text{sign}(m \cdot p - n \cdot o) \cdot o \\ \sqrt{m^2 + o^2} & \sqrt{m^2 + o^2} \\ o & m \cdot \text{sign}(m \cdot p - n \cdot o) \\ \sqrt{m^2 + o^2} & \sqrt{m^2 + o^2} \end{bmatrix}$$

$$rm \quad \begin{bmatrix} \sqrt{m^2 + o^2} & \frac{m \cdot n + o \cdot p}{\sqrt{m^2 + o^2}} \\ 0 & \frac{m \cdot p - n \cdot o}{\sqrt{m^2 + o^2}} \end{bmatrix}$$

QuadReg (KvadReg)

katalog >

QuadReg *X,Y* [, *Frekv*] [, *Kategori*, *Inkluder*]]

Finner den kvadratiske polynomiske regresjonen $y = a \cdot x^2 + b \cdot x + c$ for listene X og Y med frekvens *Frekv*. En oversikt over resultatene lagres i *stat.resultater*-variabelen. (Se side 182.)

Alle listene må ha samme dimensjon bortsett fra *Inkluder*.

X og Y er lister av uavhengige og avhengige variabler.

Frekv er en valgfri liste med frekvensverdier. Hvert element i *Frekv* angir hvor ofte hvert korresponderende datapunkt X og Y forekommer. Standardverdien er 1. Alle elementene må være heltall 0.

Kategori er en liste over kategorikoder for de tilsvarende X og Y -dataene.

Inkluder er en liste med én eller flere av kategorikodene. Bare dataelementene med kategorikode som er i listen blir inkludert i beregningen.

For informasjon om effekten av tomme elementer i en liste, se "Tomme (åpne) elementer" (side 243).

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.RegEqn	Regresjonsligning: $a \cdot x^2 + b \cdot x + c$
stat.a, stat.b, stat.c	Regresjonskoeffisienter
stat.R ²	Determinasjonskoeffisient
stat.Resid	Residualene fra regresjonen
stat.XReg	Liste over de datapunkter i den endrede X -listen som faktisk brukes i regresjonen basert på begrensninger i <i>Frekv</i> , <i>Kategoriliste</i> og <i>Inkluder kategorier</i>
stat.YReg	Liste over de datapunkter i den endrede Y -listen som faktisk brukes i regresjonen basert på begrensninger i <i>Frekv</i> , <i>Kategoriliste</i> og <i>Inkluder kategorier</i>
stat.FreqReg	Liste over frekvenser som samsvarer med <i>stat.XReg</i> og <i>stat.YReg</i>

QuartReg *X*, *Y* [, *Frekv*] [, *Kategori*,
Inkluder]]

Finner den fjerdegrads polynomiske regresjonen

$y = a \cdot x^4 + b \cdot x^3 + c \cdot x^2 + d \cdot x + e$ for listene *X* og *Y* med frekvens *Frekv*. En oversikt over resultatene lagres i *stat.resultater*-variabelen. (Se side 182.)

Alle listene må ha samme dimensjon bortsett fra *Inkluder*.

X og *Y* er lister av uavhengige og avhengige variabler.

Frekv er en valgfri liste med frekvensverdier. Hvert element i *Frekv* angir hvor ofte hvert korresponderende datapunkt *X* og *Y* forekommer. Standardverdien er 1. Alle elementene må være heltall 0.

Kategori er en liste over kategorikoder for de tilsvarende *X* og *Y*-dataene..

Inkluder er en liste med én eller flere av kategorikodene. Bare dataelementene med kategorikode som er i listen blir inkludert i beregningen.

For informasjon om effekten av tomme elementer i en liste, se “Tomme (åpne) elementer” (side 243).

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.RegEqn	Regresjonsligning: $a \cdot x^4 + b \cdot x^3 + c \cdot x^2 + d \cdot x + e$
stat.a, stat.b, stat.c, stat.d, stat.e	Regresjonskoeffisienter
stat.R ²	Determinasjonskoeffisient
stat.Resid	Residualene fra regresjonen
stat.XReg	Liste over de datapunkter i den endrede <i>X</i> -listen som faktisk brukes i regresjonen basert på begrensninger i <i>Frekv</i> , <i>Kategoriliste</i> og <i>Inkluder kategorier</i>

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.YReg	Liste over de datapunkter i den endrede <i>Y-listen</i> som faktisk brukes i regresjonen basert på begrensninger i <i>Frekv</i> , <i>Kategoriliste</i> og <i>Inkluder kategorier</i>
stat.FreqReg	Liste over frekvenser som samsvarer med <i>stat.XReg</i> og <i>stat.YReg</i>

R

R►Pθ()

Katalog >

R►Pθ (*xExpr*, *yExpr*) ⇒ *uttrykk*

I Grader-vinkelmodus:

R►Pθ (*xList*, *yList*) ⇒ *liste*

R►Pθ (*xMatrix*, *yMatrix*) ⇒ *matrise*

$$R \blacktriangleright P_{\theta}(x, y) \quad 90 \cdot \text{sign}(y) - \tan^{-1}\left(\frac{x}{y}\right)$$

Returnerer tilsvarende θ-koordinat for (x,y) par-argumentene.

I Gradian-vinkelmodus:

Merk: Resultatet returneres som en vinkel i enten grader, gradianer eller radianer, avhengig av gjeldende vinkelmodus-innstilling.

$$R \blacktriangleright P_{\theta}(x, y) \quad 100 \cdot \text{sign}(y) - \tan^{-1}\left(\frac{x}{y}\right)$$

Merk: Du kan sette inn denne funksjonen fra datamaskintastaturet ved å skrive inn R@>Ptheta (...).

I Radian-vinkelmodus:

$$R \blacktriangleright P_{\theta}(3, 2) \quad \tan^{-1}\left(\frac{2}{3}\right)$$

$$R \blacktriangleright P_{\theta}\left(\begin{bmatrix} 3 & -4 & 2 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 0 & \frac{\pi}{4} & 1.5 \end{bmatrix}\right) \quad \begin{bmatrix} 0 & \tan^{-1}\left(\frac{16}{\pi}\right) + \frac{\pi}{2} & 0.643501 \end{bmatrix}$$

R►Pr()

Katalog >

R►Pr (*xExpr*, *yExpr*) ⇒ *uttrykk*

I Radian-vinkelmodus:

R►Pr (*xList*, *yList*) ⇒ *liste*

R►Pr (*xMatrix*, *yMatrix*) ⇒ *matrise*

$$R \blacktriangleright Pr(3, 2) \quad \sqrt{13}$$

$$R \blacktriangleright Pr(x, y) \quad \sqrt{x^2 + y^2}$$

Returnerer tilsvarende r-koordinat for (x,y) parargumentene.

$$R \blacktriangleright Pr\left(\begin{bmatrix} 3 & -4 & 2 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 0 & \frac{\pi}{4} & 1.5 \end{bmatrix}\right) \quad \begin{bmatrix} 3 & \frac{\sqrt{\pi^2 + 256}}{4} & 2.5 \end{bmatrix}$$

Merk: Du kan sette inn denne funksjonen fra datamaskintastaturet ved å skrive inn R@>Pr (...).

Expr1 ► Rad ⇒ *uttrykk*

I Grader-vinkelmodus:

Omformer argumentet til radian vinkelmåling.

$(1.5) \blacktriangleright \text{Rad}$	$(0.02618)^{\circ}$

Merk: Du kan sette inn denne funksjonen fra datamaskintastaturet ved å skrive inn **R@>Ptheta (...)**.

I Gradian-vinkelmodus:

$(1.5) \blacktriangleright \text{Rad}$	$(0.023562)^{\circ}$

tilf()

rand() ⇒ *uttrykk*

rand(#Trials) ⇒ *liste*

Angir det tilfeldige tallet for start.

rand() returnerer en tilfeldig verdi mellom 0 og 1.

RandSeed 1147	Done
rand(2)	{ 0.158206, 0.717917 }

rand(#Trials) returnerer en liste som inneholder *#Trials* tilfeldige verdier mellom 0 og 1.

tilfBin()

randBin(*n*, *p*) ⇒ *uttrykk*

randBin(*n*, *p*, #Trials) ⇒ *liste*

randBin(80,0.5)	42

randBin(*n*, *p*) returnerer et tilfeldig reelt tall fra en spesifisert binomisk fordeling.

randBin(80,0.5,3)	{ 41, 32, 39 }

randBin(*n*, *p*, #Trials) returnerer en liste som inneholder *#Trials* tilfeldige reelle tall fra en spesifisert binomisk fordeling.

tilfInt()

randInt(*lowBound*, *upBound*)

⇒ *uttrykk*

randInt

(*lowBound*, *upBound*, #Trials) ⇒ *liste*

randInt(3,10)	5

randInt(3,10,4)	{ 9, 7, 5, 8 }

randInt*(lowBound,upBound)*

returnerer et tilfeldig heltall innen området som er spesifisert av heltallsgrensene *lowBound* og *upBound*.

randInt*(lowBound,upBound, #Trials)*

returnerer en liste som inneholder *#Trials* tilfeldige heltall innen det spesifiserte området.

randMat()

randMat(*numRows, numColumns*) ⇒ *matrise*

Returnerer en matrise av heltall mellom -9 og 9 av spesifisert dimensjon.

Begge argumentene må forenkles til heltall.

RandSeed 1147	Done		
randMat(3,3)	8	-3	6
	-2	3	-6
	0	4	-6

Merk: Verdene i denne matrisen endres hver gang du trykker på .

randNorm()**randNorm**(μ , σ) ⇒ *uttrykk***randNorm**(μ , σ , *#Trials*) ⇒ *liste*

randNorm(μ , σ) returnerer et desimaltall fra den spesifiserte normalfordelingen. Det kan være et hvilket som helst tall, men vil være sterkt konsentrert i intervallet $[\mu-3\cdot\sigma, \mu+3\cdot\sigma]$.

randNorm(μ , σ , *#Trials*) returnerer en liste som inneholder *#Trials* desimaltall fra den spesifiserte normalfordelingen.

RandSeed 1147	Done
randNorm(0,1)	0.492541
randNorm(3,4.5)	-3.54356

randPoly()	Katalog >	
randPoly (<i>Var</i> , <i>Order</i>) ⇒ <i>uttrykk</i>	RandSeed 1147	Done
Returnerer et polynom i <i>Var</i> av den spesifiserte <i>Order</i> . Koeffisientene er tilfeldige heltall i området −9 til 9. Den ledende koeffisienten blir ikke null.	randPoly(<i>x</i> ,5)	$-2 \cdot x^5 + 3 \cdot x^4 - 6 \cdot x^3 + 4 \cdot x - 6$
<i>Order</i> må være 0–99.		

tilfUtv()	Katalog >	
randSamp (<i>List</i> , # <i>Trials</i> [, <i>noRepl</i>]) ⇒ <i>liste</i>	Define <i>list3</i> ={1,2,3,4,5}	Done
Returnerer en liste som inneholder et tilfeldig utvalg av # <i>Trials</i> forsøk fra <i>List</i> med mulighet for bytte av utvalg (<i>noRepl</i> =0), eller ingen bytte av utvalg (<i>noRepl</i> =1). Grunninnstillingen er med bytte av utvalg.	Define <i>list4</i> =randSamp(<i>list3</i> ,6)	Done
	<i>list4</i>	{2,3,4,3,1,2}

RandSeed	Katalog >	
RandSeed <i>Tall</i>	RandSeed 1147	Done
Hvis <i>Tall</i> = 0, settes startverdien for tilfeldig tall-generatoren til fabrikkinnstilling. Hvis <i>Tall</i> ≠ 0, brukes det for å opprette to startverdier, som lagres i systemvariablene seed1 og seed2.	rand()	0.158206

real()	Katalog >	
real (<i>Expr1</i>) ⇒ <i>uttrykk</i>	real($2+3 \cdot i$)	2
Returnerer den reelle delen av argumentet.	real(<i>z</i>)	<i>z</i>
Merk: Alle ubestemte variabler behandles som reelle variabler. Se også imag() , page 92.	real($x+i \cdot y$)	<i>x</i>
real (<i>List1</i>) ⇒ <i>liste</i>	real($\{a+i \cdot b, 3, i\}$)	{ <i>a</i> , 3, 0}
Returnerer den reelle delen av alle elementer.		
real (<i>Matrix1</i>) ⇒ <i>matrise</i>	real($\begin{bmatrix} a+i \cdot b & 3 \\ c & i \end{bmatrix}$)	$\begin{bmatrix} a & 3 \\ c & 0 \end{bmatrix}$
Returnerer den reelle delen av alle elementer.		

Vector ► Rect

Merk: Du kan sette inn denne funksjonen fra datamaskintastaturet ved å skrive inn **@>Rect**.

Viser *Vector* i rektangulær form [x, y, z]. Vektoren må være av dimensjon 2 eller 3 og kan være en rad eller en kolonne.

Merk: ► Rect er en visningsformat-instruksjon, ikke en omregningsfunksjon. Du kan bare bruke den på slutten av en kommandolinje, og den oppdaterer ikke *ans*.

Merk: Se også ► Polar, side 137.

complexValue ► Rect

Viser *complexValue* i rektangulær form $a+bi$. *complexValue* kan ha hvilken som helst kompleks form. Men hvis du legger inn $re^{i\theta}$, forårsaker dette feil når vinkelmodus er grader.

Merk: Du må bruke parentes for å legge inn polar ($r \angle \theta$).

$$\left(\begin{bmatrix} 3 & \angle \frac{\pi}{4} & \angle \frac{\pi}{6} \end{bmatrix} \right) \text{► Rect} \quad \left[\begin{array}{ccc} \frac{3 \cdot \sqrt{2}}{4} & \frac{3 \cdot \sqrt{2}}{4} & \frac{3 \cdot \sqrt{3}}{2} \\ a \cdot \cos(b) \cdot \sin(c) & a \cdot \sin(b) \cdot \sin(c) & a \cdot \cos(c) \end{array} \right]$$

I Radian-vinkelmodus:

$$\left(\begin{bmatrix} 4 \cdot e^{\frac{\pi}{3}} \end{bmatrix} \right) \text{► Rect} \quad 4 \cdot e^{\frac{\pi}{3}}$$

$$\left(\left(4 \angle \frac{\pi}{3} \right) \right) \text{► Rect} \quad 2 + 2 \cdot \sqrt{3} \cdot i$$

I Gradian-vinkelmodus:

$$\left((1 \angle 100) \right) \text{► Rect} \quad i$$

I Grader-vinkelmodus:

$$\left((4 \angle 60) \right) \text{► Rect} \quad 2 + 2 \cdot \sqrt{3} \cdot i$$

Merk: For å skrive $\angle$, velg den fra symbollisten i Katalogen.

ref()

ref(MatrixI[, Tol]) ⇒ *matrise*

Returnerer eliminasjonsformen av *MatrixI*.

$$\text{ref} \left(\begin{bmatrix} -2 & -2 & 0 & -6 \\ 1 & -1 & 9 & -9 \\ -5 & 2 & 4 & -4 \end{bmatrix} \right) \quad \left[\begin{array}{cccc} 1 & -\frac{2}{5} & -\frac{4}{5} & \frac{4}{5} \\ 0 & 1 & \frac{4}{7} & \frac{11}{7} \\ 0 & 0 & 1 & -\frac{62}{71} \end{array} \right]$$

Alternativt kan ethvert matriseelement behandles som null hvis absoluttverdien er mindre enn *Tol*. Denne toleransen brukes bare hvis matrisen er lagt inn med flytende desimalpunkt og ikke inneholder noen symbolske variabler som ikke er tildelt noen verdi. Ellers ignoreres *Tol*.

$\begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix} \rightarrow m1$	$\begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix}$
$\text{ref}(m1)$	$\begin{bmatrix} 1 & \frac{d}{c} \\ 0 & 1 \end{bmatrix}$

- Hvis du bruker **ctrl** **enter** eller stiller modusen **Auto eller Tilnærmet** til Tilnærmet, utføres beregningene med flyttallsregning.
- Hvis *Tol* utelates eller ikke blir brukt, blir grunninnstillingstoleransen beregnet som:
 $5E-14 \cdot \max(\dim(\text{Matrix } I)) \cdot \text{rowNorm}(\text{Matrix } I)$

Unngå udefinerte elementer i *Matrix I*. De kan føre til uventede resultater.

Hvis for eksempel *a* er udefinert i følgende uttrykk, vises en varselmelding, og resultatet vises som:

$$\text{ref}\left(\begin{bmatrix} a & 1 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}\right) = \begin{bmatrix} 1 & \frac{1}{a} & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

Varslet vises fordi det generaliserte elementet $1/a$ ikke ville være gyldig for $a=0$.

Dette kan du unngå ved å lagre en verdi til *a* på forhånd eller ved å bruke begrensningen ("|"), som vist i følgende eksempel.

$$\text{ref}\left(\begin{bmatrix} a & 1 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \mid a=0\right) = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix}$$

Merk: Se også **rref()**, page 161.

Gir deg tilgang til sensordata fra alle tilkoblede sensorer gjennom TI-Basic-programmet.

StatusVar-verdi	Status
<i>statusVar</i> =0	Normal (fortsett med programmet) Vernier DataQuest™-applikasjonen er i datainnsamlingsmodus.
<i>statusVar</i> =1	Merk: Vernier DataQuest™-applikasjonen må være i målermodus for at denne kommandoen skal fungere.
<i>statusVar</i> =2	Vernier DataQuest™-applikasjonen er ikke startet.
<i>statusVar</i> =3	Vernier DataQuest™-applikasjonen er startet, men du har ikke koblet til noen sensorer.

```

Definer temp()=
Prgm
© Sjekk om systemet er klart
RefreshProbeVars-status
Hvis status=0, så
Disp «klar»
For n,1,50
RefreshProbeVars-status
temperatur:=meter.temperatur
Disp «temperatur:
»,temperature
Hvis temperatur>30 så
Disp «for varm»
EndIf
© Vent i 1 sekund mellom
utvalgene
Vent 1
EndFor
Else
Disp «ikke klar. Prøv igjen
senere»
EndIf
EndPrgm

```

Merk: Dette kan også brukes med TI-Innovator™-senter.

remain()

Katalog >

remain(*Expr1*, *Expr2*) $\Rightarrow$ *uttrykk*

remain(*List1*, *List2*) $\Rightarrow$ *liste*

remain(*Matrix1*, *Matrix2*) $\Rightarrow$ *matrise*

Returnerer resten av det første argumentet med hensyn på det andre argumentet som definert av identitetene:

remain(*x*,0) *x*

remain(*x*,*y*) $x - y \cdot \text{Part}(x/y)$

Som en konsekvens, merk at **remain**(-*x*,*y*) = **remain**(*x*,*y*). Resultatet er enten null eller det har samme fortegn som det første argumentet.

Merk: Se også **mod()**, side 119.

remain (7,0)	7
remain (7,3)	1
remain (-7,3)	-1
remain (7,-3)	1
remain (-7,-3)	-1
remain ({12,-14,16},{9,7,-5})	{3,0,1}

remain ($\begin{bmatrix} 9 & -7 \\ 6 & 4 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 4 & 3 \\ 4 & -3 \end{bmatrix}$)	$\begin{bmatrix} 1 & -1 \\ 2 & 1 \end{bmatrix}$

Forespør

Katalog >

Forespør *promptString*, *var*[, *DispFlag* [, *statusVar*]]

Forespør *promptString*, *func*(*arg1*, ..., *argn*) [, *DispFlag* [, *statusVar*]]

Programmeringskommando: Stopper programmet og viser en dialogboks med meldingen *promptString* og en inndata-boks for brukerens svar.

Når brukeren skriver inn et svar og klikker på **OK**, blir innholdet i inndata-boksen tildelt til variabel *var*.

Hvis brukeren klikker på **Avbryt**, forsetter programmet uten å godta inndata. Programmet bruker forrige verdi for *var* hvis *var* allerede var definert.

Det valgfrie argumentet *DispFlag* kan være et hvilket som helst uttrykk.

- Hvis *DispFlag* utelates eller behandles til **1**, blir prompt-meldingen og brukerens svar vist i Kalkulator-loggen.
- Hvis *DispFlag* behandles til **0**, vises ikke prompt-meldingen eller svaret i loggen.

Definere et program:

```
Definer forespør_demo()=Prgm
  Forespør "Radius: ",r
  Vis "Area = ",pi*r^2
EndPrgm
```

Kjør programmet og skriv inn et svar:

forespør_demo()

Resultat etter trykk på **OK**:

Stråle: 6/2
Area= 28,2743

Det valgfrie *statusVar*-argumentet gir programmet en måte å bestemme hvordan brukeren avviste dialogboksen. Merk at *statusVar* krever *DispFlag*-argumentet.

- Hvis brukeren klikket på **OK** eller trykket **Enter** eller **Ctrl+Enter**, settes variabelen *statusVar* til en verdi på **1**.
- Ellers innstilles variabelen *statusVar* til en verdi på **0**.

Argumentet *func()* lar et program lagre brukerens svar som en funksjonsdefinisjon. Denne syntaksen arbeider som om brukeren utførte kommandoen:

Definer *func(arg1, ...argn) = brukerens svar*

Programmet kan så bruke den definerte funksjonen *funk()*. *promptString* skal veilede brukeren i å legge inn et passende *bruker-svar* som fullfører funksjonsdefinisjonen.

Merk: Kalkulatoren *Forespør* -kommandoen inne i et brukerdefinert program, men ikke inne i en funksjon.

Slik stopper du et program som inneholder en **Request**-kommando inne i en infinitt løkke:

- **Grafregner:** Hold nede tasten , og trykk på flere ganger.
- **Windows®:** Hold nede tasten **F12**, og trykk på **Enter** flere ganger.
- **Macintosh®:** Hold nede tasten **F5**, og trykk på **Enter** flere ganger.
- **iPad®:** Applikasjonen viser en ledetekst. Du kan fotsette å vente, eller avbryte.

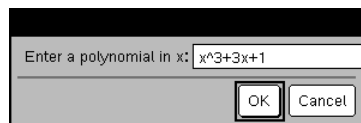
Merk: Se også **ForespørStr**, page 155.

Definere et program:

```
Definer polynom()=Prgm
  Forespør "Legg inn et polynom i
  x:",p(x)
  Vis "Reelle røtter
  er:",polyRøtter(p(x),x)
EndPrgm
```

Kjør programmet og skriv inn et svar:

polynom()

Resultat etter å ha skrevet inn x^3+3x+1 og valgt **OK**:

Reelle røtter er: $\{-0,322185\}$

ForespørStr *promptString, var[, DispFlag]*

Definere et program:

Programmeringskommando: Arbeider identisk med den første syntaksen i **Request**-kommandoen, bortsett fra at brukerens svar alltid tolkes som en streng. Som kontrast tolker **Request**-kommandoen svaret som et uttrykk hvis ikke brukeren setter det i anførselstegn ("").

Merk: Du kan bruke **RequestStr** -kommandoen inne i et brukerdefinert program, men ikke inne i en funksjon.

Slik stopper du et program som inneholder en **ForespørStr**-kommando i en infinitt løkke:

- **Grafregner:** Hold nede tasten , og trykk på flere ganger.
- **Windows®:** Hold nede tasten **F12**, og trykk på **Enter** flere ganger.
- **Macintosh®:** Hold nede tasten **F5**, og trykk på **Enter** flere ganger.
- **iPad®:** Applikasjonen viser en ledetekst. Du kan fotsette å vente, eller avbryte.

Merk: Se også **Forespør**, page 154.

```
Definer forespørStr_demo()=Prgm
  ForespørStr "Navnet
ditt:",navn,0
  Vis "Forespør har ",dim(navn),"
tegn."
EndPrgm
```

Kjør programmet og skriv inn et svar:

forespørStr_demo()

Resultat etter klikk på **OK** (Merk at argumentet *DispFlag* på **0** utelater prompten og svaret fra loggen):

forespørStr_demo()

Svaret har 5 tegn.

Return

Return [*Expr*]

Returnerer *Expr* som resultatet av funksjonen. Bruk i en **Func...EndFunc**-blokk.

Merk: Bruk **Return** uten et argument i en **Prgm...EndPrgm**-blokk for å avslutte et program.

Merk for å legge inn eksemplet: For anvisninger om hvordan du legger inn flerlinjede program- og funksjonsdefinisjoner, se avsnittet Kalkulator i produkt håndboken.

```
Define factorial (nn)=
Func
Local answer,counter
1 → answer
For counter,1,nn
answer · counter → answer
EndFor
Return answer
EndFunc

factorial (3)
```

6

right()

right(*List I* [, *Num*]) ⇒ *liste*

right($\{1,3,-2,4\},3$) $\{3,-2,4\}$

Returnerer *Num*-elementene som ligger lengst til høyre i *List1*.

Hvis du utelater *Num*, returneres alle elementer i *List1*.

right(*sourceString*[, *Num*]) $\Rightarrow$ *streng*

Returnerer *Num*-tegnene som ligger lengst til høyre i tegnstreng *sourceString*.

Hvis du utelater *Num*, returneres alle elementer i *sourceString*.

right(*Comparison*) $\Rightarrow$ *uttrykk*

Returnerer høyre side av en ligning eller ulikhet.

right("Hello",2)	"lo"

right(x<3)	3

rk23 ()

rk23(*Expr*, *Var*, *depVar*, {*Var0*, *VarMax*}, *depVar0*, *VarStep* [, *dif_tol*]) $\Rightarrow$ *matrise*

rk23(*SystemOfExpr*, *Var*, *ListOfDepVars*, {*Var0*, *VarMax*}, *ListOfDepVars0*, *VarStep* [, *dif_tol*]) $\Rightarrow$ *matrise*

rk23(*ListOfExpr*, *Var*, *ListOfDepVars*, {*Var0*, *VarMax*}, *ListOfDepVars0*, *VarStep* [, *dif_tol*]) $\Rightarrow$ *matrise*

Bruker Runge-Kutta-metoden for å løse systemet

$$\frac{d \text{ depVar}}{d \text{ Var}} = \text{Expr}(\text{Var}, \text{depVar})$$

med *depVar*(*Var0*)=*depVar0* i intervallet [*Var0*,*VarMax*]. Returnerer en matrise, hvis første rad definerer resultatverdiene av *Var* som definert av *VarStep*. Den andre raden definerer verdien av den første løsningskomponenten for de tilsvarende *Var*-verdiene, og så videre.

Expr er høyre side, som definerer den ordinære differensialligningen (ODE).

SystemOfExpr er et system på høyre side som definerer systemet av ODE-er (tilsvarer rekkefølgen av avhengige variabler i *ListOfDepVars*).

Differensialligning:

$$y' = 0,001 \cdot y \cdot (100 - y) \text{ og } y(0) = 10$$

rk23{0.001·y·(100-y),t,y,{0,100},10,1}					
0.	1.	2.	3.	4.	
10.	10.9367	11.9493	13.042	14.2	

For å se hele resultatet, trykk på ▲ og bruk så ◀ og ▶ for å bevege markøren.

Samme ligning med *dif_tol* satt til 1.E-6

rk23{0.001·y·(100-y),t,y,{0,100},10,1,1.E-6}					
0.	1.	2.	3.	4.	
10.	10.9367	11.9495	13.0423	14.2189	

Sammenlign resultatet ovenfor med eksakt løsning i CAS som ble funnet ved hjelp av *deLøs*() og *sekvGen*():

$$\text{deSolve}(y' = 0,001 \cdot y \cdot (100 - y) \text{ and } y(0) = 10, t, y)$$

$$y = \frac{100 \cdot (1.10517)^t}{(1.10517)^t + 9}$$

seqGen\left(\frac{100 \cdot (1.10517)^t}{(1.10517)^t + 9}, t, y, \{0, 100\}\right)					
{10., 10.9367, 11.9494, 13.0423, 14.2189, 15.489}					

rk23 ()

Katalog >

ListOfExpr er en liste over høyresider som definerer systemet av ODE-er (tilsvarer rekkefølgen av avhengige variabler i *ListOfDepVars*).

Var er den uavhengige variabelen.

ListOfDepVars er en liste over avhengige variabler.

{*Var0*, *VarMax*} er en liste med to elementer som forteller funksjonen at den skal integrere fra *Var0* til *VarMax*.

ListOfDepVars0 er en liste over opprinnelige verdier for avhengige variabler.

Hvis *VarStep* beregnes til et tall som ikke er null: $\text{tegn}(\text{VarStep}) = \text{tegn}(\text{VarMax} - \text{Var0})$ og løsninger returneres ved $\text{Var0} + i \cdot \text{VarStep}$ for alle $i=0,1,2,\dots$ slik at $\text{Var0} + i \cdot \text{VarStep}$ er i [*var0*, *VarMax*] (får kanskje ikke en løsningsverdi ved *VarMax*).

Hvis *VarStep* beregnes til null, returneres løsningene ved "Runge-Kutta" *Var*-verdiene.

diftol er feiltoleransen (grunnverdi på 0,001).

System av ligninger:

$$\begin{cases} y1' = y1 + 0.1 \cdot y1 \cdot y2 \\ y2' = 3 \cdot y2 - y1 \cdot y2 \end{cases}$$

med $y1(0)=2$ og $y2(0)=5$

rk23($\begin{pmatrix} -y1+0.1 \cdot y1 \cdot y2 \\ 3 \cdot y2 - y1 \cdot y2 \end{pmatrix}, t, \{y1, y2\}, \{0, 5\}, \{2, 5\}, 1$)					
0.	1.	2.	3.	4.	
2.	1.94103	4.78694	3.25253	1.82848	▶
5.	16.8311	12.3133	3.51112	6.27245	

root()

Katalog >

root(Expr) $\Rightarrow$ *rot*

root(Expr1, Expr2) $\Rightarrow$ *rot*

root(Expr) returnerer kvadratroten av *Expr*.

root(Expr1, Expr2) returnerer *Expr2*-roten av *Expr1*. *Expr1* kan være en reell eller kompleks flytende desimalpunktkonstant, et heltall eller en kompleks rasjonal konstant eller et generelt symbolsk uttrykk.

Merk: Se også **mal for N.-rot**, side 1.

$\sqrt[3]{8}$	2
$\sqrt[3]{3}$	$\frac{1}{3^3}$
$\sqrt[3]{3.}$	1.44225

rotate()

Katalog >

rotate(Integer I[, #ofRotations]) $\Rightarrow$ *heltall*

I binær grunntall-modus:

Roterer bitene i et binært heltall. Du kan angi *Integer1* i enhver basis. Den konverteres automatisk til en 64-biters binærform med fortegn. Hvis *Integer1* er for stort for denne formen, brukes en symmetrisk modulusoperasjon til å konvertere tallet inn i gyldig verdiområde. (For mer informasjon, se ► **Base2**, side 17.

Hvis *#ofRotations* er positiv, skjer rotasjonen til venstre. Hvis *#ofRotations* er negativ, skjer rotasjonen til høyre. Grunninnstilling er -1 (roteres én bit mot høyre).

For eksempel i en høyre-rotasjon:

Hver bit roterer mot høyre.

0b00000000000001111010110000110101

Bit helt til høyre roterer mot venstre.

produserer:

0b100000000000000111101011000011010

Resultatene vises i forhold til grunntallmodusen.

$$\text{rotate}(\text{List1}, \#ofRotations) \Rightarrow \text{liste}$$

Returnerer en kopi av *List1* som er rotert mot høyre eller mot venstre av *#ofRotations*-elementer. Endrer ikke *List1*.

Hvis *#ofRotations* er positiv, skjer rotasjonen til venstre. Hvis *#ofRotations* er negativ, skjer rotasjonen til høyre. Grunninnstilling er -1 (roterer ett element mot høyre).

$$\text{rotate}(\text{String}I[, \#ofRotations]) \Rightarrow \text{streng}$$

Returnerer en kopi av *String1* som er rotert mot høyre eller mot venstre av *#ofRotations*-tegnene. Endrer ikke *String1*.

$$\begin{array}{l} \text{rotate}(0b11111111111111111111111111111111) \\ 0b100000000000000000000000000000001 \\ \text{rotate}(256,1) \qquad \qquad \qquad 0b1000000000 \end{array}$$

For å se hele resultatet, trykk på ▲ og bruk
så ◀ og ▶ for å bevege markøren.

I heksadesimal grunntall-modus:

rotate(0h78E)	0h3C7
rotate(0h78E,-2)	0h80000000000001E3
rotate(0h78E,2)	0h1E38

Viktig: Hvis du vil skrive inn et binært eller heksadesimalt tall, må du alltid bruke prefikset 0b eller 0h (null, ikke bokstaven O).

I desimalgrunntall-modus:

rotate($\{1,2,3,4\}$)	$\{4,1,2,3\}$
rotate($\{1,2,3,4\}, -2$)	$\{3,4,1,2\}$
rotate($\{1,2,3,4\}, 1$)	$\{2,3,4,1\}$

rotate("abcd")	"dabc"
rotate("abcd",-2)	"cdab"
rotate("abcd",1)	"bcda"

rotate() Katalog >

Hvis *#ofRotations* er positiv, skjer rotasjonen til venstre. Hvis *#ofRotations* er negativ, skjer rotasjonen til høyre. Grunninnstilling er -1 (roterer ett tegn mot høyre).

round() Katalog >

round(*Expr1*[, *digits*]) $\Rightarrow$ uttrykk

$\text{round}(1.234567, 3)$	1.235

Returnerer argumentet avrundet til spesifisert antall sifre etter desimalpunktet.

digits må være et heltall i området $1-12$. Hvis *digits* ikke er inkludert, returneres argumentet avrundet til 12 signifikante sifre.

Merk: Visning av siffermodus kan ha innvirkning på hvordan dette vises.

round(*List1*[, *digits*]) $\Rightarrow$ liste

$\text{round}(\{\pi, \sqrt{2}, \ln(2)\}, 4)$	$\{3.1416, 1.4142, 0.6931\}$

Returnerer en liste over elementer avrundet til spesifisert antall sifre.

round(*Matrix1*[, *digits*]) $\Rightarrow$ matrise

$\text{round}\left(\begin{bmatrix} \ln(5) & \ln(3) \\ \pi & e^1 \end{bmatrix}, 1\right)$	$\begin{bmatrix} 1.6 & 1.1 \\ 3.1 & 2.7 \end{bmatrix}$

Returnerer en matrise over elementer avrundet til spesifisert antall sifre.

rowAdd() Katalog >

rowAdd(*Matrix1*, *rIndex1*, *rIndex2*) $\Rightarrow$ matrise

$\text{rowAdd}\left(\begin{bmatrix} 3 & 4 \\ -3 & -2 \end{bmatrix}, 1, 2\right)$	$\begin{bmatrix} 3 & 4 \\ 0 & 2 \end{bmatrix}$

Returnerer en kopi av *Matrix1* med rad *rIndex2* erstattet med summen av rader *rIndex1* og *rIndex2*.

$\text{rowAdd}\left(\begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix}, 1, 2\right)$	$\begin{bmatrix} a & b \\ a+c & b+d \end{bmatrix}$

rowDim() Katalog >

rowDim(*Matrix*) $\Rightarrow$ uttrykk

Returnerer antallet rader i *Matrix*.

$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \\ 5 & 6 \end{bmatrix} \rightarrow m1$	$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \\ 5 & 6 \end{bmatrix}$

Merk: Se også **colDim()**, side 27.

$\text{rowDim}(m1)$	3

rowNorm()

[Katalog >](#)

rowNorm(Matrix) $\Rightarrow$ uttrykk

Returnerer den største summen av absoluttverdiene for elementene i radene i *Matrix*.

Merk: Alle matriseelementene må forenkles til tall. Se også **colNorm()**, side 27.

$$\text{rowNorm}\left(\begin{bmatrix} -5 & 6 & -7 \\ 3 & 4 & 9 \\ 9 & -9 & -7 \end{bmatrix}\right) \quad 25$$

rowSwap()

[Katalog >](#)

rowSwap(Matrix1, rIndex1, rIndex2) $\Rightarrow$ matrise

Returnerer *Matrix1* med rader *rIndex1* og *rIndex2* ombyttet.

$$\begin{array}{c} \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \\ 5 & 6 \end{bmatrix} \rightarrow \text{mat} \\ \text{rowSwap}(\text{mat}, 1, 3) \end{array} \quad \begin{array}{c} \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \\ 5 & 6 \end{bmatrix} \\ \begin{bmatrix} 5 & 6 \\ 3 & 4 \\ 1 & 2 \end{bmatrix} \end{array}$$

rref()

[Katalog >](#)

rref(Matrix1[, Tol]) $\Rightarrow$ matrise

Returnerer den reduserte eliminasjonsformen av *Matrix1*.

$$\text{rref}\left(\begin{bmatrix} -2 & -2 & 0 & -6 \\ 1 & -1 & 9 & -9 \\ -5 & 2 & 4 & -4 \end{bmatrix}\right) \quad \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & \frac{66}{71} \\ 0 & 1 & 0 & \frac{147}{71} \\ 0 & 0 & 1 & \frac{-62}{71} \end{bmatrix}$$

Alternativt kan ethvert matriseelement behandles som null hvis absoluttverdien er mindre enn *Tol*. Denne toleransen brukes bare hvis matrisen er lagt inn med flytende desimalpunkt og ikke inneholder noen symbolske variabler som ikke er tildelt noen verdi. Ellers ignorerer *Tol*.

$$\text{rref}\left(\begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix}\right) \quad \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{bmatrix}$$

- Hvis du bruker   eller stiller modusen **Auto eller Tilnærmet** til Tilnærmet, utføres beregningene med flyttallsregning.
- Hvis *Tol* utelates eller ikke blir brukt, blir grunninnstillingstoleransen beregnet som:
 $5\text{E}-14 \cdot \max(\dim(\text{Matrix1})) \cdot \text{rowNorm}(\text{Matrix1})$

Merk: Se også **ref()**, page 151.

sec() **tast****sec**(*Uttr1*) $\Rightarrow$ *Uttrykk*

I Grader-vinkelmodus:

$$\sec(45) \quad \sqrt{2}$$

$$\sec(\{1,2,3,4\}) \quad \left\{ \frac{1}{\cos(1)}, 1.00081, \frac{1}{\cos(4)} \right\}$$

sec(*Liste1*) $\Rightarrow$ *liste*

Returnerer sekans til *uttrykk1*, eller returnerer en liste med secant til hvert element i *liste1*.

Merk: Argumentet tolkes som grader, gradianer eller radianer, avhengig av aktuell vinkelmodus-innstilling. Du kan bruke $^{\circ}$, ^{G} eller ^{r} for å hoppe over vinkelmodusen midlertidig.

sec⁻¹ () **tast****sec⁻¹**(*Uttr1*) $\Rightarrow$ *Uttrykk*

I Grader-vinkelmodus:

$$\sec^{-1}(1) \quad 0$$

sec⁻¹(*Liste1*) $\Rightarrow$ *liste*

Returnerer vinkelen som har sekans lik *uttrykk1*, eller returnerer en liste med invers sekans til hvert element i *liste1*.

I Gradian-vinkelmodus:

$$\sec^{-1}(\sqrt{2}) \quad 50$$

Merk: Resultatet returneres som en vinkel i enten grader, gradianer eller radianer, avhengig av aktuell vinkelmodus-innstilling.

Merk: Du kan sette inn denne funksjonen fra tastaturet ved å skrive **arcsec (...)**.

I Radian-vinkelmodus:

$$\sec^{-1}(\{1,2,5\}) \quad \left\{ 0, \frac{\pi}{3}, \cos^{-1}\left(\frac{1}{5}\right) \right\}$$

sech()**Katalog** > **sech**(*Uttr1*) $\Rightarrow$ *Uttrykk*

$$\operatorname{sech}(3) \quad \frac{1}{\cosh(3)}$$

sech(*Liste1*) $\Rightarrow$ *liste*

Returnerer hyperbolsk secant av *uttrykk1*, eller returnerer en liste med hyperbolsk sekans av hvert element i *liste1*.

$$\operatorname{sech}(\{1,2,3,4\}) \quad \left\{ \frac{1}{\cosh(1)}, 0.198522, \frac{1}{\cosh(4)} \right\}$$

sech⁻¹(Utt1) ⇒ *Uttrykk*

sech⁻¹(Liste1) ⇒ *liste*

Returnerer invers hyperbolsk sekans til *uttrykk1*, eller returnerer en liste med invers hyperbolsk sekans til hvert element i *Liste1*.

Merk: Du kan sette inn denne funksjonen fra tastaturet ved å skrive **arcsech (...)**.

I Radian-vinkelmodus og Rectangular-kompleksmodus:

sech ⁻¹ (1)	0
sech ⁻¹ ({ 1, -2, 2, 1 })	$\left\{ 0, \frac{2 \cdot \pi}{3} \cdot i, 8, 8 \cdot 10^{-15} + 1.07448 \cdot i \right\}$

Send

Hub-meny

Send *uttrEllerStreng1*, *uttrEllerStreng2*
...

Programmeringskommando: Sender én eller flere TI-Innovator™ Hub kommandoer til en tilkoblet hub.

uttrEllerStreng må være en gyldig TI-Innovator™ Hub kommando. Vanligvis inneholder *uttrEllerStreng* en "INNSTILL ..." -kommandofor å kontrollere en enhet eller en «LES ...»-kommando for å etterspørre data.

Argumentene sendes suksessivt til hubben.

Merk: Du kan bruke **Send**-kommandoen i et brukerdefinert program, men ikke i en funksjon.

Merk: Se også **Get** (side 81), **GetStr** (side 87), og **eval()** (side 64).

Eksempel: Slå på det blå elementet i den innebygde RGB LED-skjermen i 0,5 sekunder.

Send "SET COLOR.BLUE ON TIME .5"	Done

Eksempel: Etterspør nåværende verdi fra hubbens innebygde lysnivåsensor. En **Get**-kommando henter verdien og tildeler den til variabelen *lysver*.

Send "READ BRIGHTNESS"	Done
Get <i>lightval</i>	Done
<i>lightval</i>	0.347922

Eksempel: Send en kalkulert frekvens til hubbens innebygde høyttaler. Bruk den spesielle variabelen *iostr*. *SendAns* for å vise hubkommandoen med uttrykket som er evaluert.

<i>n</i> :=50	50
<i>m</i> :=4	4
Send "SET SOUND eval(m·n)"	Done
<i>iostr.SendAns</i>	"SET SOUND 200"

seq() (sekv)

Katalog >

seq(Uttr, Var, Lav, Høy(, Trinn)) ⇒ liste

Øker *Var* fra *Lav* til *Høy* med trinn på *Intervall*, behandler *Uttr* og returnerer resultatene som en liste. Det opprinnelige innholdet i *Var* er fremdeles der etter at **seq()** er fullført.

Grunnverdien for *Intervall* = 1.

$\text{seq}\left(n^2, n, 1, 6\right)$	$\{1, 4, 9, 16, 25, 36\}$
$\text{seq}\left(\frac{1}{n}, n, 1, 10, 2\right)$	$\left\{1, \frac{1}{3}, \frac{1}{5}, \frac{1}{7}, \frac{1}{9}\right\}$
$\text{sum}\left(\text{seq}\left(\frac{1}{n^2}, n, 1, 10, 1\right)\right)$	$\frac{1968329}{1270080}$

Merk: For å tvinge frem et tilnærmet desimalresultat,

Grafregner: Trykk på .

Windows®: Trykk på **Ctrl+Enter**.

Macintosh®: Trykk på **⌘+Enter**.

iPad®: Hold på **enter**, og velg .

$\text{sum}\left(\text{seq}\left(\frac{1}{n^2}, n, 1, 10, 1\right)\right)$	1.54977

seqGen()

Katalog >

seqGen(Uttr, Var, avhVar, {Var0, VarMaks}, [ListeAvInnlLedd [, VarIntervall [, Loftverdi]]]) ⇒ liste

Genererer en liste over ledd for tallfølge *avhVar(Var)*=*Uttr* som følger: Øker uavhengig variabel *Var* fra *Var0* til *VarMaks* med *VarIntervaller*, beregner *avhVar(Var)* for tilsvarende verdier av *Var* ved hjelp av *Uttr*-formel og *ListeAvInnlLedd*, og returnerer resultatene som en liste.

seqGen(ListeEllerSystemAvUttr, Var, ListeMedAvhVarer, {Var0, VarMaks} [, MatriseAvInnlLedd [, VarIntervall [, Loftverdi]]]) ⇒ matrise

Genererer de første 5 leddene i tallfølgen *u* (*n*) = *u*(*n*-1)²/2, med *u*(1)=2 og *VarIntervall*=1.

$\text{seqGen}\left(\frac{\left(u(n-1)\right)^2}{n}, n, u, \{1, 5\}, \{2\}\right)$
$\left\{2, 2, \frac{4}{3}, \frac{4}{9}, \frac{16}{405}\right\}$

Eksempel der *Var0*=2:

$\text{seqGen}\left(\frac{u(n-1)+1}{n}, n, u, \{2, 5\}, \{3\}\right)$
$\left\{3, \frac{4}{3}, \frac{7}{12}, \frac{19}{60}\right\}$

Eksempel der det innledende leddet er symbolsk:

$\text{seqGen}\left\{u(n-1)+2, n, u, \{1, 5\}, \{a\}\right\}$
$\{a, a+2, a+4, a+6, a+8\}$

Genererer en matrise av ledd for et system (eller en liste) av tallfølger
ListeMedAvhVarer(Var)
 =*ListeEllerSystemAvUtr* som følger: Øker uavhengig variabel *Var* fra *Var0* til *VarMaks* med *VarIntervall*, behandler *ListeMedAvhVarer(Var)* for tilsvarende verdier av *Var* ved hjelp av *ListeEllerSystemAvUtr*-formel og *MatriseAvInnlLedd*, og returnerer resultatene som en matrise.

Opprinnelig innhold i *Var* er uendret etter at **seqGen()** er fullført.

Grunnverdien for *VarIntervall* = 1.

System av to tallfølger:

$$\text{seqGen}\left(\left\{\frac{1}{n}, \frac{u_2(n-1)}{2} + u_1(n-1)\right\}, n, \{u_1, u_2\}, \{1, 5\}, \begin{bmatrix} - \\ 2 \end{bmatrix}\right)$$

$$\begin{bmatrix} 1 & \frac{1}{2} & \frac{1}{3} & \frac{1}{4} & \frac{1}{5} \\ 2 & 2 & \frac{3}{2} & \frac{13}{2} & \frac{19}{24} \end{bmatrix}$$

Merk: Tomrommet ( ) i matrisen med innledende ledd over brukes for å angi at det innledende leddet for $u_1(n)$ er beregnet ved hjelp av den eksplisitte tallfølgeformelen $u_1(n)=1/n$.

seqn()

seqn(*Utr*(u, n [, *ListeMedInnlLedd* [, *nMaks* [, *Loftverdi*]]]) $\Rightarrow$ liste

Genererer en liste over ledd for tallfølge $u(n)=Utr(u, n)$ som følger: Øker n fra 1 til *nMaks* med 1, beregner $u(n)$ for tilsvarende verdier av n ved hjelp av formel *Utr*(u, n) og *ListeMedInnlLedd*, og returnerer resultatene som en liste.

seqn(*utr*(n [, *nMaks* [, *Loftverdi*]])) $\Rightarrow$ liste

Genererer en liste over ledd for en ikke-rekursiv tallfølge $u(n)=Utr(n)$ som følger: Øker n fra 1 til *nMaks* med 1, beregner $u(n)$ for tilsvarende verdier av n ved hjelp av formelen *Utr*(n), og returnerer resultatene som en liste.

Hvis *nMaks* mangler, innstilles *nMaks* på 2500

Hvis *nMax*=0, innstilles *nMaks* på 2500

Merk: **seqn()** kaller **seqGen()** med $n0=1$ og *nintervall*=1

Genererer de første 6 leddene i tallfølgen $u(n) = u(n-1)/2$, med $u(1)=2$.

$$\text{seqn}\left(\frac{u(n-1)}{n}, \{2\}, 6\right)$$

$$\left\{2, 1, \frac{1}{3}, \frac{1}{12}, \frac{1}{60}, \frac{1}{360}\right\}$$

$$\text{seqn}\left(\frac{1}{n^2}, 6\right)$$

$$\left\{1, \frac{1}{4}, \frac{1}{9}, \frac{1}{16}, \frac{1}{25}, \frac{1}{36}\right\}$$

series(Uttr1, Var, Orden [, Punkt])
 $\Rightarrow$ uttrykk

series(Uttr1, Var, Orden [, Punkt]) |
 Var>Punkt $\Rightarrow$ uttrykk

series(Uttr1, Var, Orden [, Punkt]) |
 Var<Punkt $\Rightarrow$ uttrykk

Returnerer en generalisert kuttet potensrekkepresentasjon av *Uttr1* som er utvidet rundt *Punkt* av grad *Orden*. *Orden* kan være et vilkårlig, rasjonelt tall. Resulterende potenser av (*Var* – *Punkt*) kan inkludere negative eksponenter og/eller brøk-eksponenter. Koeffisientene foran disse potensene kan inkludere logaritmer av (*Var* – *Punkt*) og andre funksjoner av *Var* som er dominert av alle potensene til (*Var* – *Punkt*) som har samme eksponenttegn (-sign).

Punkt grunninnstilles til 0. *Punkt* kan være ∞ eller $-\infty$, i så fall er utvidelsen gjennom grader *Orden* i $1/(Var - Punkt)$.

series(...) returnerer “**series(...)**” hvis den ikke er i stand til å bestemme en slik representasjon, som for vesentlige singularpunkter, f.eks. **sin(1/z)** ved $z=0$, $e^{-1/z}$ ved $z=0$ eller e^z ved $z = \infty$ eller $-\infty$.

Dersom rekken eller en av dens deriverte har en “hopp-diskontinuitet” ved *Punkt*, er det sannsynlig at resultatet inneholder deluttrykk av formen tegn(...) eller abs(...) for en reell utvidelsesvariabel eller $(-1)^{\text{nedre}}(\dots \text{vinkel}(\dots) \dots)$ for en sammensatt utvidelsesvariabel, som er en som ender med “_”. Dersom du vil bruke rekken kun for verdier på den ene siden av *Punkt*, så utvider du med det som passer av “| *Var* > *Punkt*”, “| *Var* < *Punkt*”, “| “*Var* $\geq$ *Punkt*” eller “*Var* $\leq$ *Punkt*” for å oppnå et enklere resultat.

$$\text{series}\left(\frac{1-\cos(x-1)}{(x-1)^2}, x, 4, 1\right) \quad \frac{1}{2} \frac{(x-1)^2}{24} + \frac{(x-1)^4}{720}$$

$$\text{series}\left(\frac{-1}{e^z}, z, 1\right) \quad z-1$$

$$\text{series}\left(\left(1+\frac{1}{n}\right)^n, n, 2, \infty\right) \quad e - \frac{e}{2 \cdot n} + \frac{11 \cdot e}{24 \cdot n^2}$$

$$\text{series}\left(\tan^{-1}\left(\frac{1}{x}\right), x, 5\right) | x > 0 \quad \frac{\pi}{2} - x + \frac{x^3}{3} - \frac{x^5}{5}$$

$$\text{series}\left(\int \frac{\sin(x)}{x} dx, x, 6\right) \quad x - \frac{x^3}{18} + \frac{x^5}{600}$$

$$\text{series}\left(\int_0^x \sin(x \cdot \sin(t)) dt, x, 7\right) \quad \frac{x^3}{2} - \frac{x^5}{24} - \frac{29 \cdot x^7}{720}$$

$$\text{series}\left(\left(1+e^x\right)^2, x, 2, 1\right) \quad (e+1)^2 + 2 \cdot e \cdot (e+1) \cdot (x-1) + e \cdot (2 \cdot e+1) \cdot (x-1)^2$$

series() kan gi symbolsk tilnærming til ubestemte integraler og bestemte integraler som det ellers ikke kan oppnås symbolske løsninger for.

series() fordeler over 1. argument-liste og matriser.

series() er en generalisert versjon av **taylor()**.

Som vist i det siste eksemplet til høyre kan visningsrutinene nedover fra resultatet som er produsert av **series(...)** arrangere leddene på nytt, slik at **dominantTerm** ikke er det som er helt til venstre.

Merk: Se også **dominantTerm()**, side 58.

SetMode() (lesModus)

SetMode(modusNavnHeltall, innstillingHeltall) ⇒ heltall

SetMode(liste) ⇒ heltallsliste

Kun gyldig innenfor en funksjon eller et program.

SetMode(modusNavnHeltall, innstillingHeltall) setter foreløpig modus **modusNavnHeltall** til den nye innstillingen **innstillingHeltall**, og returnerer et heltall som samsvarer med den opprinnelige innstillingen av den modusen. Endringen er begrenset til hvor lenge det varer å utføre programmet/funksjonen.

modusNavnHeltall spesifiserer hvilken modus du vil stille inn. Det må være en av modus-heltallene fra tabellen nedenfor.

innstillingHeltall spesifiserer den nye innstillingen for modusen. Det må være en av innstillingsheltallene fra listen nedenfor for den spesifikke modusen som du stiller inn.

Vis tilnærmet verdi av π ved hjelp av grunninnstillingen for Vis sifre, og vis så π med en innstilling på Fast2. Kontroller for å se at grunninnstillingen gjenopprettes etter at programmet utføres.

Define <i>prog1()</i> = Prgm	Done
Disp approx(π)	
setMode(1,16)	
Disp approx(π)	
EndPrgm	
<i>prog1()</i>	
	3.14159
	3.14
	Done

SetMode(*liste*) lar deg endre flere innstillinger. *liste* inneholder tallpar med modusheltall og innstillingeheltall.

SetMode(*liste*) returnerer en liknende liste med heltallpar som representerer de opprinnelige modusene og innstillingene.

Hvis du har lagret alle modusinnstillinger med **SetMode(0)** → *var*, kan du bruke **SetMode(*var*)** for å gjenopprette disse innstillingene til funksjonen eller programmet lukkes. Se **SetMode()**, side 86.

Merk: De aktuelle modusinnstillingene sendes til påkalte under rutiner. Hvis en under rutine endrer en modusinnstilling, går modusinnstillingen tapt når kontrollen går tilbake til påkallingsrutinen.

Merk for å legge inn eksemplet: For anvisninger om hvordan du legger inn flerlinjede program- og funksjonsdefinisjoner, se avsnittet Kalkulator i produkthåndboken.

Modus Navn	Modus Heltall	Innstille heltall
Vis sifre	1	1=Flytende, 2=Flytende1, 3=Flytende2, 4=Flytende3, 5=Flytende4, 6=Flytende5, 7=Flytende6, 8=Flytende7, 9=Flytende8, 10=Flytende9, 11=Flytende10, 12=Flytende11, 13=Flytende12, 14=Fast0, 15=Fast1, 16=Fast2, 17=Fast3, 18=Fast4, 19=Fast5, 20=Fast6, 21=Fast7, 22=Fast8, 23=Fast9, 24=Fast10, 25=Fast11, 26=Fast12
Vinkel	2	1=Radian, 2=Grader, 3=Gradian
Ekspensielt format	3	1=Normal, 2=Vitenskapelig, 3=Teknisk
Reell eller kompleks	4	1=Reell, 2=Rektangulær, 3=Polar
Auto eller tilnærm.	5	1=Auto, 2=Tilnærmet, 3=Eksakt
Vektorformat	6	1=Rektangulær, 2=Sylindrisk, 3=Sfærisk

Modus Navn	Modus Heltall	Innstillinger heltall
Grunntall	7	1=Desimal, 2=Heks, 3=Binær
Måleenheter	8	1=SI, 2=Eng/USA

shift() (skift)

Katalog >

shift(Heltall1[, #avSkift]) ⇒ heltall

Forskyver (skifter) bitene i et binært heltall. Du kan legge inn *Heltall1* med hvilket som helst grunntall. Det konverteres automatisk til 64-bit binær form med fortegn. Hvis *Heltall1* er for stort for denne formen, vil en symmetrisk modulusoperasjon bli brukt til å konvertere tallet inn i gyldig verdiområde. For mer informasjon, se ► **Base2**, side 17.

Hvis *#avSkift* er positiv, er skift til venstre. Hvis *#avSkift* er negativ, er skift til høyre. Grunninnstilling er -1 (skiftes én bit mot høyre).

I et høyre-skift er biten helt til høyre droppet og 0 eller 1 lagt inn for å stemme overens med den venstre biten. I et venstre-skift er biten helt til venstre droppet og 0 er lagt inn som høyre-bit.

For eksempel i et høyre-skift:

Hver bit skifter mot høyre.

```
0b00000000000000111101011000011010
```

Setter inn 0 hvis biten helt til venstre er 0, eller 1 hvis biten helt til venstre er 1.

produserer:

```
0b000000000000000111101011000011010
```

Resultatene vises i forhold til grunntall-modusen. Ledende nuller vises ikke.

shift(Liste1[, #avSkift]) ⇒ liste

Returnerer en kopi av *Liste1* skiftet til høyre eller til venstre av *#avSkift*-elementer. Endrer ikke *Liste1*.

I binær grunntall-modus:

```
shift(0b1111010110000110101)
                                0b111101011000011010
shift(256,1)                    0b10000000000
```

I heksades grunntall-modus:

```
shift(0h78E)                    0h3C7
shift(0h78E,-2)                 0h1E3
shift(0h78E,2)                  0h1E38
```

Viktig: Hvis du vil skrive inn et binært eller heksadesimalt tall, må du alltid bruke prefikset 0b eller 0h (null, ikke bokstaven O).

I desimalt grunntall-modus:

shift() (skift)Katalog >

Hvis *#avSkift* er positiv, er skift til venstre.
 Hvis *#avSkift* er negativ, er skift til høyre.
 Grunninnstillingen er -1 (skiftes et element til høyre).

$\text{shift}(\{1,2,3,4\})$	$\{\text{undef},1,2,3\}$
$\text{shift}(\{1,2,3,4\},-2)$	$\{\text{undef},\text{undef},1,2\}$
$\text{shift}(\{1,2,3,4\},2)$	$\{3,4,\text{undef},\text{undef}\}$

Elementer som introduseres ved begynnelsen eller slutten av *liste* ved skiftet er satt til symbolet "undef".

shift(*Strengl* [,*#avSkift*]) $\Rightarrow$ *streng*

Returnerer en kopi av *Strengl* skiftet mot høyre eller mot venstre av *#ofShifts*-tegn. Endrer ikke *Strengl*.

$\text{shift}(\text{"abcd"})$	" abc"
$\text{shift}(\text{"abcd"},-2)$	" ab"
$\text{shift}(\text{"abcd"},1)$	"bcd "

Hvis *#avSkift* er positiv, er skift til venstre.
 Hvis *#avSkift* er negativ, er skift til høyre.
 Grunninnstillingen er -1 (skiftes et tegn mot høyre).

Tegn som introduseres ved begynnelsen eller slutten av *streng* ved skiftet er satt til et mellomrom.

sign() (fortegn)Katalog >

sign(*Uttryk1*) $\Rightarrow$ *Uttryk1*

$\text{sign}(-3.2)$	-1.
$\text{sign}(\{2,3,4,-5\})$	$\{1,1,1,-1\}$
$\text{sign}(1+ x)$	1

sign(*Listel*) $\Rightarrow$ *list e*

sign(*Matrise l*) $\Rightarrow$ *matrise*

For reell og komplekst *Uttryk1*, returneres *Uttryk1*/abs(*Uttryk1*) når *Uttryk1* $\neq$ 0.

Hvis kompleks formatmodus er reell:

Returnerer 1 hvis *Uttryk1* er positiv.

$\text{sign}(\begin{bmatrix} -3 & 0 & 3 \end{bmatrix})$	$\begin{bmatrix} -1 & \pm 1 & 1 \end{bmatrix}$

Returnerer -1 hvis *Uttryk1* er negativ.

sign(0) returnerer ± 1 hvis kompleks formatmodus er Reell; ellers returnerer den seg selv.

sign(0) representerer enhetssirkelen i den komplekse grunnmengden.

For en liste eller matrise returneres fortegnene for alle elementene.

simult(koeffMatrise, konstVektor, Tol)
 $\Rightarrow$ *matrise*

Returnerer en kolonnevektor som inneholder løsningene til et system av lineære ligninger.

Merk: Se også **linSolve()**, side 105.

koeffMatrise må være en kvadratmatrise som inneholder ligningskoeffisientene.

konstVektor må ha samme antall rader (samme dimension) som *koeffMatrise* og inneholde konstantene.

Alternativt kan ethvert matriseelement behandles som null hvis absoluttverdien er mindre enn *Tol*. Denne toleransen brukes bare hvis matrisen er lagt inn med flytende desimalpunkt og ikke inneholder noen symbolske variabler som ikke er tildelt noen verdi. Ellers ignoreres *Tol*.

- Hvis du bruker modusen **Auto eller Tilnærmet** på Tilnærmet, utføres beregningene med flytende desimalpunktaritmetikk.
- Hvis *Tol* utelates eller ikke blir brukt, blir grunninnstillingstoleransen beregnet som:
 $5E-14 \cdot \max(\dim(koeffMatrise)) \cdot \text{radNavn}koeffMatrise)$

simult(koeffMatrise, konstMatrise, Tol)
 $\Rightarrow$ *matrise*

Løser multiple systemer av lineære ligninger, hvor hvert system har samme ligningskoeffisienter men forskjellige konstanter.

Hver kolonne i *konstMatrise* må inneholde konstantene for et ligningssystem. Hver kolonne i resultatmatrisen inneholder løsningen for det tilsvarende systemet.

Løs mhp. x og y:

$$x + 2y = 1$$

$$3x + 4y = -1$$

$$\text{simult}\left(\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 1 \\ -1 \end{bmatrix}\right) \quad \begin{bmatrix} -3 \\ 2 \end{bmatrix}$$

Løsningen er $x = -3$ og $y = 2$.

Løs:

$$ax + by = 1$$

$$cx + dy = 2$$

$$\begin{array}{l} \begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix} \rightarrow \text{matx1} \quad \begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix} \\ \text{simult}\left(\text{matx1}, \begin{bmatrix} 1 \\ 2 \end{bmatrix}\right) \quad \begin{bmatrix} -(2 \cdot b - d) \\ a \cdot d - b \cdot c \\ 2 \cdot a - c \\ a \cdot d - b \cdot c \end{bmatrix} \end{array}$$

Løs:

$$x + 2y = 1$$

$$3x + 4y = -1$$

$$x + 2y = 2$$

$$3x + 4y = -3$$

$$\text{simult}\left(\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ -1 & -3 \end{bmatrix}\right) \quad \begin{bmatrix} -3 & -7 \\ 2 & 9 \\ 2 & 9 \end{bmatrix}$$

For det første systemet er $x=-3$ og $y=2$. For det andre systemet er $x=-7$ og $y=9/2$.

Uttr ►sin

Merk: Du kan sette inn denne operatoren fra datamaskintastaturet ved å skrive **@>sin**.

Representerer *Uttr* ved sinus. Dette er en konverteringsoperator. Den kan bare brukes på slutten av kommandolinjen.

►sin reduserer alle potenser av $\cos(\dots)$ modulus $1-\sin(\dots)^2$ slik at alle gjenværende potenser av $\sin(\dots)$ har eksponenter i området $(0, 2)$. Dermed vil resultatet være uten $\cos(\dots)$ hvis og bare hvis $\cos(\dots)$ inntreffer i det gitte uttrykket bare med partallsekspponenter.

Merk: Denne konverteringsoperatoren støttes ikke i vinkelmodusen grader eller gradianer. Før du bruker den, må du kontrollere at vinkelmodus er satt til radianer, og at *Uttr* ikke inneholder eksplisitte referanser til vinkler i grader eller gradianer.

$$\frac{(\cos(x))^2 \text{ ►sin}}{1 - (\sin(x))^2}$$

sin(*Uttr1*) ⇒ *Uttrykk*

I Grader-vinkelmodus:

sin(*Liste1*) ⇒ *liste*

$$\frac{\sin\left(\frac{\pi}{4}\right)}{2}$$

sin(*Uttr1*) returnerer sinus til argumentet som et uttrykk.

$$\frac{\sin(45)}{2}$$

sin(*Liste1*) returnerer en liste over sinus til alle elementer i *Liste1*.

$$\frac{\sin(\{0,60,90\})}{\left\{0,\frac{\sqrt{3}}{2},1\right\}}$$

Merk: Argumentet tolkes som grader, gradianer eller som radianer, avhengig av aktuell vinkelmodus. Du kan bruke $^{\circ}$, ^{G} , eller r for å hoppe over vinkelmodusen midlertidig.

I Gradian-vinkelmodus:

$\sin()$

 tast

$$\sin(50) \quad \frac{\sqrt{2}}{2}$$

I Radian-vinkelmodus:

$$\sin\left(\frac{\pi}{4}\right) \quad \frac{\sqrt{2}}{2}$$
$$\sin(45^\circ) \quad \frac{\sqrt{2}}{2}$$

$\sin(\text{kvadratMatrise } I) \Rightarrow \text{kvadratMatrise}$

Returnerer matrisens sinus til *kvadratMatrise I*. Dette er ikke det samme som å beregne sinus til hvert element. For mer informasjon om beregningsmetode, se under **cos()**.

kvadratMatrise I må kunne diagonaliseres. Resultatet inneholder alltid flytende desimaltall.

I Radian-vinkelmodus:

$$\sin\left(\begin{bmatrix} 1 & 5 & 3 \\ 4 & 2 & 1 \\ 6 & -2 & 1 \end{bmatrix}\right) \quad \begin{bmatrix} 0.9424 & -0.04542 & -0.031999 \\ -0.045492 & 0.949254 & -0.020274 \\ -0.048739 & -0.00523 & 0.961051 \end{bmatrix}$$

$\sin^{-1}()$

 tast

$\sin^{-1}(\text{Uttr } I) \Rightarrow \text{Uttrykk}$

verdi

$\sin^{-1}(\text{Liste } I) \Rightarrow \text{liste}$

$\sin^{-1}(\text{Uttr } I)$ returnerer vinkelen med sinus lik *Uttr I* som et uttrykk.

$\sin^{-1}(\text{Liste } I)$ returnerer en liste over invers sinus til hvert element i *Liste I*.

Merk: Resultatet returneres som en vinkel i enten grader, gradianer eller radianer, avhengig av aktuell vinkelmodus-innstilling.

Merk: Du kan sette inn denne funksjonen fra tastaturet ved å skrive **arcsin(...)**.

$\sin^{-1}(\text{kvadratMatrise } I) \Rightarrow \text{kvadratMatrise}$

I Grader-vinkelmodus:

$$\sin^{-1}(1) \quad 90$$

I Gradian-vinkelmodus:

$$\sin^{-1}(1) \quad 100$$

I Radian-vinkelmodus:

$$\sin^{-1}(\{0,0,2,0,5\}) \quad \{0,0,201358,0,523599\}$$

I radian-vinkelmodus og rektangulær, kompleks modus:

$\sin^{-1}()$

trig **tast**

Returnerer matrisens inverse sinus til *kvadratMatrise1*. Dette er ikke det samme som å beregne invers sinus til hvert element. For mer informasjon om beregningsmetode, se under **cos()**.

kvadratMatrise1 må kunne diagonaliseres. Resultatet inneholder alltid flytende desimaltall.

$$\sin^{-1}\left(\begin{bmatrix} 1 & 5 \\ 4 & 2 \end{bmatrix}\right) = \begin{bmatrix} -0.174533-0.12198 \cdot i & 1.74533-2.35591 \cdot i \\ 1.39626-1.88473 \cdot i & 0.174533-0.593162 \cdot i \end{bmatrix}$$

$\sinh()$

Katalog >

$\sinh(Uttr1) \Rightarrow Uttrykk$

$$\sinh(1.2) = 1.50946$$

$\sinh(Liste1) \Rightarrow liste$

$$\sinh(\{0, 1.2, 3\}) = \{0, 1.50946, 10.0179\}$$

$\sinh(Uttr1)$ returnerer hyperbolsk sinus til argumentet som et uttrykk.

$\sinh(Liste1)$ returnerer en liste over hyperbolsk sinus til hvert element i *Liste1*.

$\sinh(kvadratMatrise1) \Rightarrow kvadratMatrise$

Returnerer matrisens hyperbolske sinus for *kvadratMatrise1*. Dette er ikke det samme som å beregne hyperbolsk sinus for hvert element. For mer informasjon om beregningsmetode, se under **cos()**.

kvadratMatrise1 må kunne diagonaliseres. Resultatet inneholder alltid flytende desimaltall.

I Radian-vinkelmodus:

$$\sinh\left(\begin{bmatrix} 1 & 5 & 3 \\ 4 & 2 & 1 \\ 6 & -2 & 1 \end{bmatrix}\right) = \begin{bmatrix} 360.954 & 305.708 & 239.604 \\ 352.912 & 233.495 & 193.564 \\ 298.632 & 154.599 & 140.251 \end{bmatrix}$$

$\sinh^{-1}()$

Katalog >

$\sinh^{-1}(Uttr1) \Rightarrow Uttrykk$

$$\sinh^{-1}(0) = 0$$

$\sinh^{-1}(Liste1) \Rightarrow liste$

$$\sinh^{-1}(\{0, 2.1, 3\}) = \{0, 1.48748, \sinh^{-1}(3)\}$$

$\sinh^{-1}(Uttr1)$ returnerer invers hyperbolsk sinus til argumentet som et uttrykk.

$\sinh^{-1}(Liste1)$ returnerer en liste over invers hyperbolsk sinus til hvert element i *Liste1*.

Merk: Du kan sette inn denne funksjonen fra tastaturet ved å skrive **arcsinh(...)**.

$\sinh^{-1}(kvadratMatrise1) \Rightarrow kvadratMatrise$

I Radian-vinkelmodus:

Returnerer matrisens inverse hyperbolske sinus til *kvadratMatrise1*. Dette er ikke det samme som å beregne invers hyperbolsk sinus til hvert element. For mer informasjon om beregningsmetode, se under **cos()**.

$$\sinh^{-1} \begin{pmatrix} 1 & 5 & 3 \\ 4 & 2 & 1 \\ 6 & -2 & 1 \end{pmatrix} = \begin{bmatrix} 0.041751 & 2.15557 & 1.1582 \\ 1.46382 & 0.926568 & 0.112557 \\ 2.75079 & -1.5283 & 0.57268 \end{bmatrix}$$

kvadratMatrise1 må kunne diagonaliseres. Resultatet inneholder alltid flytende desimaltall.

SinReg

SinReg *X*, *Y* [, [*Iterasjoner*],[*Periode*] [, *Kategori*, *Inkluder*]]

Finner sinusregresjonen for listene *X* og *Y*. En oversikt over resultatene lagres i *stat.resultater*-variabelen. (Se side 182.)

Alle listene må ha samme dimensjon bortsett fra *Inkluder*.

X og *Y* er lister av uavhengige og avhengige variabler.

Iterasjoner er en verdi som angir maksimalt antall ganger (1 til 16) det skal gjøres forsøk på å finne en løsning. Hvis utelatt, brukes 8. Vanligvis resulterer større verdier i bedre nøyaktighet men lengre kjøretid, og omvendt.

Periode spesifiserer en estimert periode. Hvis utelatt, bør forskjellen mellom verdiene i *X* være like og i sekvensiell rekkefølge. Hvis du spesifiserer *Periode*, kan forskjellene mellom *x*-verdiene være ulike.

Kategori er en liste over kategorikoder for de tilsvarende *X* og *Y* -dataene..

Inkluder er en liste med én eller flere av kategorikodene. Bare dataelementene med kategorikode som er i listen blir inkludert i beregningen.

Resultatet av **SinReg** er alltid i radianer, uavhengig av innstilling for vinkelmodus.

For informasjon om effekten av tomme elementer i en liste, se “Tomme (åpne) elementer” (side 243).

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.RegEqn	Regresjonsligning: $a \cdot \sin(bx+c)+d$
stat.a, stat.b, stat.c, stat.d	Regresjonskoeffisienter
stat.Rest	Residualene fra regresjonen
stat.XReg	Liste over de datapunkter i den endrede <i>X-listen</i> som faktisk brukes i regresjonen basert på begrensninger i <i>Frekv</i> , <i>Kategoriliste</i> og <i>Inkluder kategorier</i>
stat.YReg	Liste over de datapunkter i den endrede <i>Y-listen</i> som faktisk brukes i regresjonen basert på begrensninger i <i>Frekv</i> , <i>Kategoriliste</i> og <i>Inkluder kategorier</i>
stat.FreqReg	Liste over frekvenser som samsvarer med <i>stat.XReg</i> og <i>stat.YReg</i>

solve() (løs)

Katalog >

solve(*Ligning*, *Var*) $\Rightarrow$ *Boolsk uttrykk*

solve(*Ligning*, *Var*=*Forslag*) $\Rightarrow$ *Boolsk uttrykk*

solve(*Ulikhet*, *Var*) $\Rightarrow$ *Boolsk uttrykk*

Returnerer reelle løsningskandidater til en ligning eller ulikhet for *Var*. Målet er å returnere kandidater for alle løsninger. Det kan imidlertid forekomme ligninger eller ulikheter der antall løsninger er uendelig.

Det kan hende at løsningsalternativene ikke er reelle, endelige tall ved enkelte kombinasjoner av verdier for udefinerte variabler.

For autoinnstilling av modusen **Auto/Tilnærmet** er målet å produsere eksakte løsninger når de er konsise, samt supplere med iterative søk med tilnærmet aritmetikk når eksakte løsninger er upraktiske.

$$\text{solve}(a \cdot x^2 + b \cdot x + c = 0, x)$$

$$x = \frac{\sqrt{b^2 - 4 \cdot a \cdot c} - b}{2 \cdot a} \text{ or } x = \frac{-\left(\sqrt{b^2 - 4 \cdot a \cdot c} + b\right)}{2 \cdot a}$$

$$\text{Ans} | a=1 \text{ and } b=1 \text{ and } c=1$$

$$x = \frac{-1 + \sqrt{3}}{2} \cdot i \text{ or } x = \frac{-1 - \sqrt{3}}{2} \cdot i$$

$$\text{solve}(\{(x-a) \cdot e^x = x \cdot (x-a), x\})$$

$$x=a \text{ or } x=-0.567143$$

På grunn av forkorting av største felles divisor i teller og nevner kan det hende at en "løsning" bare er løsning i den forenklete ligningen eller ulikheten, og ikke i den opprinnelige ligningen/ulikheten.

For ulikheter av typene $\geq$, $\leq$, $<$, eller $>$, er eksplisitte løsninger ikke sannsynlige hvis ikke ulikheten er lineær og inneholder kun Var .

Hvis det er valgt Eksakt innstilling i modusen **Auto/Tilnærmet**, blir deler som ikke kan løses, returnert som en implisitt ligning eller ulikhet.

Bruk begrensingsoperatoren (" $|$ ") for å begrense løsningsintervallet og/eller andre variabler som forekommer i ligningen eller ulikheten. Når du finner en løsning i ett intervall, kan du bruke ulikhet-operatorene for å utelate dette intervallet fra senere søk.

usann returneres hvis ingen reelle løsninger blir funnet. sann returneres hvis **solve()** kan bestemme at enhver endelig reell verdi av Var tilfredsstiller ligningen eller ulikheten.

Siden **solve()** alltid returnerer et Boolsk resultat, kan du bruke "and," "or," og "not" for å kombinere resultatene fra **solve()** med hverandre eller med andre Boolske uttrykk.

Løsninger kan inneholde en unik, ny udefinert konstant av formen nj , der j er et heltall i intervallet 1–255. Slike variabler betegner et vilkårlig heltall.

I reell modus markerer brøkpotenser med oddetallsnevner bare reell forgreining. Ellers markerer multiple forgreinede uttrykk, som brøkpotens, logaritmer og inverse trigonometriske funksjoner, bare hovedforgreiningen. Dermed produserer **solve()** kun løsninger som samsvarer med den ene reelle forgreiningen eller med hovedforgreiningen.

Merk: Se også **cSolve()**, **cZeros()**, **nSolve()** og **zeros()**.

$$(x+1) \cdot \frac{x-1}{x-1} + x - 3 \quad 2 \cdot x - 2$$

$$\text{solve}(5 \cdot x - 2 \geq 2 \cdot x, x) \quad x \geq \frac{2}{3}$$

$$\text{exact}\left(\text{solve}\left((x-a) \cdot e^x = x \cdot (x-a), x\right)\right) \quad e^x + x = 0 \text{ or } x = a$$

I Radian-vinkelmodus:

$$\text{solve}\left(\tan(x) = \frac{1}{x}, x\right) | x > 0 \text{ and } x < 1 \quad x = 0.860334$$

$$\begin{array}{ll} \text{solve}(x = x + 1, x) & \text{false} \\ \text{solve}(x = x, x) & \text{true} \end{array}$$

$$2 \cdot x - 1 \leq 1 \text{ and solve}(x^2 \neq 9, x) \quad x \neq -3 \text{ and } x \leq 1$$

I Radian-vinkelmodus:

$$\text{solve}(\sin(x) = 0, x) \quad x = n \cdot \pi$$

$$\text{solve}\left(x^{\frac{1}{3}} = -1, x\right) \quad x = -1$$

$$\text{solve}(\sqrt{x} = 2, x) \quad \text{false}$$

$$\text{solve}(-\sqrt{x} = -2, x) \quad x = 4$$

solve(*Lign1* and *Lign2* [and...],
VarElForslag1, *VarElForslag2* [, ...])
 $\Rightarrow$ *Boolsk uttrykk*

solve(*LignSystem*, *VarElForslag1*,
VarElForslag2 [, ...]) $\Rightarrow$ *Boolsk uttrykk*

solve({*Lign1*, *Lign2* [,...]} {*VarElForslag1*,
VarElForslag2 [, ...]}) $\Rightarrow$ *Boolsk uttrykk*

Returnerer reelle løsningsalternativer til de simultane, algebraiske ligningene, der hver *VarElForslag* spesifiserer en variabel som du vil løse med hensyn på.

Du kan skille ligningene med and-operatoren, eller du kan legge inn et *LignSystem* ved å bruke en sjablon fra katalogen. Antall argumenter i *VarElForslag* må passe til antallet ligninger. Alternativt kan du spesifisere et startforslag for en variabel. Hver *VarElForslag* må være på formen:

variabel

– eller –

variabel = *reelt eller ikke-reelt tall*

For eksempel er x gyldig, og det er $x=3$ også.

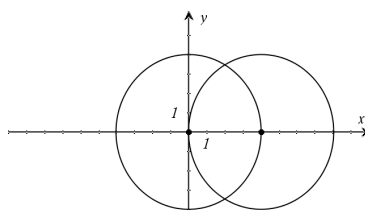
Hvis alle ligningene er polynomer og hvis du IKKE spesifiserer noe startforslag, bruker **solve()** Gröbner/Buchbergers leksikale eliminasjonsmetode for å prøve å bestemme alle reelle løsninger.

La oss for eksempel anta at du har en sirkel med radius r om origo og en annen sirkel med radius r midtstilt der hvor den første sirkelen krysser den positive x -aksen. Bruk **solve()** for å finne skjæringspunktene.

Som vist med r i eksemplet til høyre, kan simultane polynomiske ligninger ha ekstra variabler som ikke har noen verdi, men som representerer gitte numeriske verdier som kan settes inn senere.

$$\text{solve}\left(y=x^2-2 \text{ and } x+2\cdot y=1, \{x,y\}\right)$$

$$x=\frac{-3}{2} \text{ and } y=\frac{1}{4} \text{ or } x=1 \text{ and } y=-1$$

$$\text{solve}\left(x^2+y^2=r^2 \text{ and } (x-r)^2+y^2=r^2, \{x,y\}\right)$$

$$x=\frac{r}{2} \text{ and } y=\frac{\sqrt{3}\cdot r}{2} \text{ or } x=\frac{r}{2} \text{ and } y=-\frac{\sqrt{3}\cdot r}{2}$$

Du kan også (eller istedenfor) inkludere løsningsvariabler som ikke forekommer i ligningene. For eksempel kan du inkludere z som en løsningsvariabel for å utvide det forrige eksemplet til to parallelle gjennomskjærende sylindere med radius r .

Sylinderløsningsene viser hvordan løsningsfamilier kan inneholde vilkårlige konstanter i form av ck , hvor k er et heltall fra 1 til 255.

For polynomiske systemer kan beregningstiden eller plassen i minnet sterkt avhenge av hvilken rekkefølge du setter løsningsvariabler i. Hvis startforslaget bruker opp minneplassen eller tålmodigheten din, kan du prøve å flytte om på variablene i ligningene og/eller *varEIForslag*-listen.

Hvis du ikke inkluderer noen forslag og hvis en ligning er ikke-polynomisk i en vilkårlig variabel men alle ligningene er lineære i løsningsvariablene, bruker **solve()** gaussisk eliminasjon for å prøve å bestemme alle reelle løsninger.

Hvis et system verken er polynomisk i alle variablene eller lineær i løsningsvariablene, bestemmer **solve()** som regel en løsning med en tilnærmet iterativ metode. I så fall må antallet løsningsvariabler være lik antallet ligninger, og alle andre variabler (parametre) i ligningene må forenkles til tall.

Hver løsningsvariabel starter ved foreslått verdi hvis den er spesifisert; ellers starter den ved 0.0.

Bruk forslagene til å finne andre løsninger en etter en. For konvergens kan det hende at et forslag må være ganske nært en løsning.

$$\text{solve}\left(x^2+y^2=r^2 \text{ and } (x-r)^2+y^2=r^2, \{x,y,z\}\right) \\ x=\frac{r}{2} \text{ and } y=\frac{\sqrt{3}\cdot r}{2} \text{ and } z=c1 \text{ or } x=\frac{r}{2} \text{ and } y=$$

For å se hele resultatet, trykk på og bruk så og for å bevege markøren.

$$\text{solve}\left(x+e^z\cdot y=1 \text{ and } x-y=\sin(z), \{x,y\}\right) \\ x=\frac{e^z\cdot \sin(z)+1}{e^z+1} \text{ and } y=\frac{-(\sin(z)-1)}{e^z+1}$$

$$\text{solve}\left(e^z\cdot y=1 \text{ and } -y=\sin(z), \{y,z\}\right) \\ y=2.812\text{E-}10 \text{ and } z=21.9911 \text{ or } y=0.001871$$

For å se hele resultatet, trykk på og bruk så og for å bevege markøren.

$$\text{solve}\left(e^z\cdot y=1 \text{ and } -y=\sin(z), \{y,z=2\cdot \pi\}\right) \\ y=0.001871 \text{ and } z=6.28131$$

SortA (SorterSt)

Katalog >

SortAListe1[, Liste2] [, Liste3]...

$\{2,1,4,3\} \rightarrow list1$	$\{2,1,4,3\}$

SortAVektor1[, Vektor2] [, Vektor3] ...

SortA list1	Done

Sorterer elementene i det første argument i stigende rekkefølge.

list1	$\{1,2,3,4\}$

Hvis du inkluderer andre argumenter, sorteres elementene av hvert slik at den nye posisjonen deres stemmer overens med den nye posisjonen til elementene i det første argumentet.

$\{4,3,2,1\} \rightarrow list2$	$\{4,3,2,1\}$

SortA list2,list1	Done

list2	$\{1,2,3,4\}$

list1	$\{4,3,2,1\}$

Alle argumentene må være navn på lister eller vektorer. Alle argumentene må ha like dimensjoner.

Tomme (åpne) elementer innenfor det første utsagnet flyttes til bunnen. For mer informasjon om tomme elementer, se side 243.

SortD (SorterSy)

Katalog >

SortD Liste1[, Liste2] [, Liste3] ...

$\{2,1,4,3\} \rightarrow list1$	$\{2,1,4,3\}$

SortDVektor1[,Vektor2] [,Vektor3] ...

$\{1,2,3,4\} \rightarrow list2$	$\{1,2,3,4\}$

Identisk med **SortA**, bortsett fra at **SortD** sorterer elementene i fallende rekkefølge.

SortD list1,list2	Done

Tomme (åpne) elementer innenfor det første utsagnet flyttes til bunnen. For mer informasjon om tomme elementer, se side 243.

list1	$\{4,3,2,1\}$

list2	$\{3,4,1,2\}$

►Sphere (sfærisk)

Katalog >

Vektor ►Sphere

Merk: Du kan sette inn denne operatoren fra datamaskintastaturet ved å skrive @>Sphere.

Viser rad- eller kolonnevektor i sfærisk form [ρ $\angle$ θ $\angle$ ϕ].

Vektor må være av dimensjon 3 og kan enten være en rad- eller en kolonnevektor.

Merk: For å tvinge frem et tilnærmet desimalresultat,

Grafregner: Trykk på .

Windows®: Trykk på **Ctrl+Enter**.

Macintosh®: Trykk på **⌘+Enter**.

iPad®: Hold på **enter**, og velg .

$\begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \end{bmatrix}$ ►Sphere
$\begin{bmatrix} 3.74166 & \angle 1.10715 & \angle 0.640522 \end{bmatrix}$

►Sphere (sfærisk)

Katalog >

Merk: ►Sphere er en visningsformat-instruksjon, ikke en omregningsfunksjon. Du kan bare bruke den på slutten av en kommandolinje.

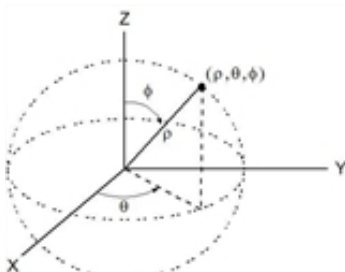
$$\left(\left[2 \quad \angle \frac{\pi}{4} \quad 3 \right] \right) \text{►Sphere}$$

$$\left[3.60555 \quad \angle 0.785398 \quad \angle 0.588003 \right]$$

Trykk på

$$\left(\left[2 \quad \angle \frac{\pi}{4} \quad 3 \right] \right) \text{►Sphere}$$

$$\left[\sqrt{13} \quad \angle \frac{\pi}{4} \quad \angle \sin^{-1} \left(\frac{2 \cdot \sqrt{13}}{13} \right) \right]$$

sqrt() (kvdrft)

Katalog >

sqrt(*Uttr1*) ⇒ *uttrykk*

$$\sqrt{4} \quad 2$$

sqrt(*Liste1*) ⇒ *liste*

$$\sqrt{\{9, a, 4\}} \quad \{3, \sqrt{a}, 2\}$$

Returnerer kvadratroten til argumentet.

For en liste, returneres kvadratroten til alle elementene i *Liste1*.

Merk: Se også **Kvadratrot-sjablon**, side 1.

stat.results

Viser resultater fra en statistisk beregning.

Resultatene vises som et sett av navn-verdi-par. De spesifikke navnene som vises er avhengige av den aller siste brukte statistikkfunksjonen eller kommandoen.

Du kan kopiere et navn eller en verdi og lime den inn i andre posisjoner.

Merk: Unngå å definere variabler som bruker de samme navnene som de som brukes for statistisk analyse. I noen tilfeller kan det oppstå feilbetingelse. I tabellen nedenfor finner du en liste over variabelnavn som brukes for statistisk analyse.

$xlist = \{1, 2, 3, 4, 5\}$	$\{1, 2, 3, 4, 5\}$
$ylist = \{4, 8, 11, 14, 17\}$	$\{4, 8, 11, 14, 17\}$
LinRegMx $xlist, ylist, 1$: stat.results	
"Title"	"Linear Regression (mx+b)"
"RegEqn"	"m*x+b"
"m"	3.2
"b"	1.2
"r ² "	0.996109
"r"	0.998053
"Resid"	"{...}"
stat.values	"Linear Regression (mx+b)"
	"m*x+b"
	3.2
	1.2
	0.996109
	0.998053
	"{-0.4, 0.4, 0.2, 0., -0.2}"

stat.a	stat.dfDenom	stat.MedianY	stat.Q3X	stat.SSBlock
stat.AdjR ²	stat.dfBlock	stat.MEPred	stat.Q3Y	stat.SSCol
stat.b	stat.dfCol	stat.MinX	stat.r	stat.SSX
stat.b0	stat.dfError	stat.MinY	stat.r ²	stat.SSY
stat.b1	stat.dflInteract	stat.MS	stat.RegEqn	stat.SSError
stat.b2	stat.dfReg	stat.MSBlock	stat.Resid	stat.SSInteract
stat.b3	stat.dfNumer	stat.MSCol	stat.ResidTrans	stat.SSReg
stat.b4	stat.dfRow	stat.MSError	stat.σx	stat.SSRow
stat.b5	stat.DW	stat.MSInteract	stat.σy	stat.tList
stat.b6	stat.e	stat.MSReg	stat.σx1	stat.UpperPred
stat.b7	stat.ExpMatrix	stat.MSRow	stat.σx2	stat.UpperVal
stat.b8	stat.F	stat.n	stat.Σx	stat.ȳ
stat.b9	stat.FBlock	stat. $\hat{p}$	stat.Σx ²	stat.ȳ1
stat.b10	stat.Fcol	stat. $\hat{p}1$	stat.Σxy	stat.ȳ2
stat.bList	stat.FInteract	stat. $\hat{p}2$	stat.Σy	stat.ȳDiff
stat.χ ²	stat.FreqReg	stat. $\hat{p}$ Diff	stat.Σy ²	stat.ȳList
stat.c	stat.Frow	stat.PList	stat.s	stat.XReg

stat.CLower	stat.Leverage	stat.PVal	stat.SE	stat.XVal
stat.CLowerList	stat.LowerPred	stat.PValBlock	stat.SEList	stat.XValList
stat.Complist	stat.LowerVal	stat.PValCol	stat.SEPred	stat. $\bar{y}$
stat.CompMatrix	stat.m	stat.PValInteract	stat.sResid	stat. $\hat{y}$
stat.CookDist	stat.MaxX	stat.PValRow	stat.SESlope	stat. $\hat{y}$ List
stat.CUpper	stat.MaxY	stat.Q1X	stat.sp	stat.YReg
stat.CUpperList	stat.ME	stat.Q1Y	stat.SS	
stat.d	stat.MedianX			

Merk: Hver gang applikasjonen Lister og regneark beregner statistiske resultater, kopierer den "stat."-gruppevariablene til en "stat#."-gruppe, der # er et tall som økes automatisk. På den måten kan du bevare tidligere resultater mens du utfører flere beregninger.

stat.values (stat.verdier)

Katalog >

stat.values

Se stat.results -eksemplet.

Viser en matrise av verdiene som er beregnet for siste behandlede statistikkfunksjon eller kommando.

I motsetning til **stat.results** utelater **stat.values** navnene som assosieres med verdiene.

Du kan kopiere en verdi og lime dette inn i andre posisjoner.

stDevPop() (stAvvPop)

Katalog >

stDevPop(*Liste*[,*frekvListe*]) $\Rightarrow$ uttrykk

I radian-vinkelmodus og automatisk modus:

Returnerer populasjonens standardavvik for elementene i *Liste*.

$$\text{stDevPop}\left(\left\{a, b, c\right\}\right) = \frac{\sqrt{2 \cdot\left(a^2-a \cdot(b+c)+b^2-b \cdot c+c^2\right)}}{3}$$

$$\text{stDevPop}\left(\left\{1,2,5,-6,3,-2\right\}\right) = \frac{\sqrt{465}}{6}$$

Hvert *frekvListe* element teller antallet forekomster av det tilsvarende elementet i *Liste*.

$$\text{stDevPop}\left(\left\{1.3,2.5,-6.4\right\},\left\{3,2,5\right\}\right) = 4.11107$$

Merk: *Liste* må ha minst to elementer. Tomme (åpne) elementer ignorerer. For mer informasjon om tomme elementer, se side 243

stDevPop() (stAvvPop) Katalog >

stDevPop(*MatriseI*[, *FrekvMatrise*])
 $\Rightarrow$ *matrise*

Returnerer en radvektor av populasjonens standardavvik i kolonnene i *MatriseI*.

Hvert *frekvMatrise* element teller antallet forekomster av det tilsvarende elementet i *Matrise1*.

Merk: *MatriseI* må ha minst to rader. Tomme (åpne) elementer ignorerer. For mer informasjon om tomme elementer, se side 243.

$$\text{stDevPop} \left(\begin{bmatrix} 1 & 2 & 5 \\ -3 & 0 & 1 \\ 5 & 7 & 3 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 4 \cdot \sqrt{6} & \sqrt{78} & 2 \cdot \sqrt{6} \\ 3 & 3 & 3 \end{bmatrix} \right)$$

$$\text{stDevPop} \left(\begin{bmatrix} -1.2 & 5.3 \\ 2.5 & 7.3 \\ 6 & -4 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 4 & 2 \\ 3 & 3 \\ 1 & 7 \end{bmatrix} \right)$$

$$\begin{bmatrix} 2.52608 & 5.21506 \end{bmatrix}$$

stDevSamp() (UtvstdAvv) Katalog >

stDevSamp(*Liste*[, *frekvListe*]) $\Rightarrow$ *uttrykk*

Returnerer utvalgets standardavvik av elementene i *Liste*.

Hvert *frekvListe* element teller antallet forekomster av det tilsvarende elementet i *Liste*.

Merk: *Liste* må ha minst to elementer. Tomme (åpne) elementer ignorerer. For mer informasjon om tomme elementer, se side 243

stDevSamp(*MatriseI*[, *frekvMatrise*])
 $\Rightarrow$ *matrise*

Returnerer en radvektor av utvalgets standardavvik av kolonnene i *MatriseI*.

Hvert *frekvMatrise* element teller antallet forekomster av det tilsvarende elementet i *Matrise1*.

Merk: *MatriseI* må ha minst to rader. Tomme (åpne) elementer ignorerer. For mer informasjon om tomme elementer, se side 243.

$$\text{stDevSamp}(\{a, b, c\})$$

$$\frac{\sqrt{3 \cdot (a^2 - a \cdot (b+c) + b^2 - b \cdot c + c^2)}}{3}$$

$$\text{stDevSamp}(\{1, 2, 5, -6, 3, -2\}) \quad \frac{\sqrt{62}}{2}$$

$$\text{stDevSamp}(\{1.3, 2.5, -6.4\}, \{3, 2, 5\})$$

$$4.33345$$

$$\text{stDevSamp} \left(\begin{bmatrix} 1 & 2 & 5 \\ -3 & 0 & 1 \\ 5 & 7 & 3 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 4 & \sqrt{13} & 2 \end{bmatrix} \right)$$

$$\text{stDevSamp} \left(\begin{bmatrix} -1.2 & 5.3 \\ 2.5 & 7.3 \\ 6 & -4 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 4 & 2 \\ 3 & 3 \\ 1 & 7 \end{bmatrix} \right)$$

$$\begin{bmatrix} 2.7005 & 5.44695 \end{bmatrix}$$

Stop (Stopp)

Katalog >

Stop

Programmeringskommando: Avslutter programmet.

Stop er ikke tillatt i funksjoner.

Merk for å legge inn eksemplet: For anvisninger om hvordan du legger inn flerlinjede program- og funksjonsdefinisjoner, se avsnittet Kalkulator i produkthåndboken.

$i:=0$	0
Define $progI()$ =Prgm	Done
For $i,1,10,1$	
If $i=5$	
Stop	
EndFor	
EndPrgm	
$progI()$	Done
i	5

Lagre

Se → (lagre), side 240.

String() (Streng)

Katalog >

string(Utt) $\Rightarrow$ string

Forenkler Utt og returnerer resultatet som en tegnstreng.

string(1.2345)	"1.2345"
string(1+2)	"3"
string(cos(x)+√3)	"cos(x)+√(3)"

subMat() (undermatrise)

Katalog >

subMat($MatriseI$ [, $startRad$] [, $startKol$] [, $endRad$] [, $endKol$]) $\Rightarrow$ matrise

Returnerer den spesifiserte undermatrisen til $MatriseI$.

Grunninnstillinger: $startRad=1$, $startKol=1$, $endRad$ =siste rad, $endKol$ =siste kolonne.

$\begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \\ 7 & 8 & 9 \end{bmatrix} \rightarrow m1$	$\begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \\ 7 & 8 & 9 \end{bmatrix}$
subMat($m1,2,1,3,2$)	$\begin{bmatrix} 4 & 5 \\ 7 & 8 \end{bmatrix}$
subMat($m1,2,2$)	$\begin{bmatrix} 5 & 6 \\ 8 & 9 \end{bmatrix}$

Sum (Sigma)

Se G(), side 230.

sum() Katalog > **sum(Liste[, Start[, Slutt]])**⇒uttrykkReturnerer summen av elementene i *Liste*.*Start* og *Slutt* er alternativer. De spesifiserer et elementområde.

Et tomt utsagn produserer et tomt resultat.
Tomme (åpne) elementer i *Liste* ignoreres.
For mer informasjon om tomme elementer, se side 243.

sum(MatriseI[, Start[, Slutt]])⇒matriseReturnerer en radvektor som inneholder summene av elementene i kolonnene i *MatriseI*.*Start* og *Slutt* er alternativer. De spesifiserer et radområde.

Et tomt utsagn produserer et tomt resultat.
Tomme (åpne) elementer i *MatriseI* ignoreres. For mer informasjon om tomme elementer, se side 243.

$\text{sum}\{\{1,2,3,4,5\}\}$	15
$\text{sum}\{\{a,2\cdot a,3\cdot a\}\}$	$6\cdot a$
$\text{sum}(\text{seq}(n,n,1,10))$	55
$\text{sum}\{\{1,3,5,7,9\},3\}$	21

$\text{sum}\left(\begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \end{pmatrix}\right)$	$\begin{bmatrix} 5 & 7 & 9 \end{bmatrix}$
$\text{sum}\left(\begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \\ 7 & 8 & 9 \end{pmatrix}\right)$	$\begin{bmatrix} 12 & 15 & 18 \end{bmatrix}$
$\text{sum}\left(\begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \\ 7 & 8 & 9 \end{pmatrix},2,3\right)$	$\begin{bmatrix} 11 & 13 & 15 \end{bmatrix}$

sumIf() Katalog > **sumIf(Liste,Kriterium[, SumListe])**⇒verdi

Returnerer samlet sum av alle elementene i *Liste* som møter de spesifiserte *Kriterier*. Eventuelt kan du spesifisere en endringsliste, *sumListe*, for å hente de elementene som skal samles (akkumuleres).

Liste kan være et uttrykk, en liste eller en matrise. *SumListe*, hvis spesifisert, må ha samme dimensjon(er) som *Liste*.

Kriterium kan være:

- En verdi, et uttrykk eller en streng. For eksempel, **34** samler kun de elementene i *Liste* som forenkles til verdien 34.
- Et boolsk uttrykk som inneholder symbolet **?** som plassholder for hvert element. For eksempel, **?<10** samler kun de elementene i *Liste* som er mindre enn 10.

$\text{sumIf}(\{1,2,\mathbf{e},3,\pi,4,5,6\},2.5<?<4.5)$	$\mathbf{e}+\pi+7$
$\text{sumIf}(\{1,2,3,4\},2<?<5,\{10,20,30,40\})$	70

Hvis et *Liste*-element møter *Kriteriene*, legges dette elementet til den samlende summen. Hvis du inkluderer *sumListe*, legges tilsvarende element fra *sumListe* til summen istedenfor.

I applikasjonen *lister* og regneark kan du bruke et celleområde istedenfor *Liste* og *sumListe*.

Tomme (åpne) elementer ignoreres. For mer informasjon om tomme elementer, se side 243.

Merk: Se også **countIf()**, side 36.

system(*Uttr1* [, *Uttr2* [, *Uttr3* [, ...]]])

system(*Ekv1* [, *Ekv2* [, *Ekv3* [, ...]]])

$$\text{solve}\left(\begin{cases} x+y=0 \\ x-y=8 \end{cases}, x, y\right) \quad x=4 \text{ and } y=-4$$

Returnerer et ligningssystem, formatert som en liste. Du kan også opprette et system med en sjablon.

Merk: Se også **Ligningssystemer**, side 3.

T

Matrise $I^T \Rightarrow$ *matrise*

Returnerer den komplekse konjugerte transponerte av *Matrise* I .

Merk: Du kan sette inn denne operatoren fra datamaskintastaturet ved å skrive @t.

$$\begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \\ 7 & 8 & 9 \end{bmatrix}^T \quad \begin{bmatrix} 1 & 4 & 7 \\ 2 & 5 & 8 \\ 3 & 6 & 9 \end{bmatrix}$$

$$\begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix}^T \quad \begin{bmatrix} a & c \\ b & d \end{bmatrix}$$

$$\begin{bmatrix} 1+i & 2+i \\ 3+i & 4+i \end{bmatrix}^T \quad \begin{bmatrix} 1-i & 3-i \\ 2-i & 4-i \end{bmatrix}$$

tan()**tan**(*Uttr1*)⇒*Uttrykk*

I Grader-vinkelmodus:

tan(*Liste1*)⇒*liste*

$\tan\left(\frac{\pi}{4}\right)$	1
$\tan(45)$	1
$\tan(\{0,60,90\})$	$\{0,\sqrt{3},\text{undef}\}$

tan(*Uttr1*) returnerer tangens til argumentet som et uttrykk.**tan**(*Liste1*) returnerer en liste over tangensene til alle elementene i *Liste1*.

Merk: Argumentet tolkes som grader, gradianer eller som radianer, avhengig av aktuell vinkelmodus. Du kan bruke $^{\circ}$, ^{G} , eller ^{r} for å hoppe over vinkelmodusen midlertidig.

I Gradian-vinkelmodus:

$\tan\left(\frac{\pi}{4}\right)$	1
$\tan(50)$	1
$\tan(\{0,50,100\})$	$\{0,1,\text{undef}\}$

I Radian-vinkelmodus:

$\tan\left(\frac{\pi}{4}\right)$	1
$\tan(45^{\circ})$	1
$\tan\left(\left\{\pi,\frac{\pi}{3},\pi,\frac{\pi}{4}\right\}\right)$	$\{0,\sqrt{3},0,1\}$

tan(*kvadratMatrise1*)⇒*kvadratMatrise*

Returnerer matrisetangensen av *kvadratMatrise1*. Dette er ikke det samme som å beregne tangens for hvert element. For mer informasjon om beregningsmetode, se under **cos()**.

kvadratMatrise1 må kunne diagonaliseres. Resultatet inneholder alltid flytende desimaltall.

I Radian-vinkelmodus:

$\tan\left(\begin{bmatrix} 1 & 5 & 3 \\ 4 & 2 & 1 \\ 6 & -2 & 1 \end{bmatrix}\right)$	$\begin{bmatrix} -28.2912 & 26.0887 & 11.1142 \\ 12.1171 & -7.83536 & -5.48138 \\ 36.8181 & -32.8063 & -10.4594 \end{bmatrix}$

tan⁻¹()**tan⁻¹**(*Uttr1*)⇒*Uttrykk*

I Grader-vinkelmodus:

tan⁻¹(*Liste1*)⇒*liste*

$\tan^{-1}(1)$	45

tan⁻¹(*Uttrykk1*) returnerer vinkelen med tangens lik *Uttr1*, som et uttrykk.**tan⁻¹**(*Liste1*) returnerer en liste over de inverse tangenser til hvert element i *Liste1*.

I Gradian-vinkelmodus:

tan⁻¹()

trig **tast**

Merk: Resultatet returneres som en vinkel i enten grader, gradianer eller radianer, avhengig av aktuell vinkelmodus-innstilling.

Merk: Du kan sette inn denne funksjonen fra tastaturet ved å skrive **arctan (...)**.

tan⁻¹(kvadratMatrise1)⇒kvadratMatrise

Returnerer matrisens inverse tangens til *kvadratMatrise1*. Dette er ikke det samme som å beregne invers tangens til hvert element. For mer informasjon om beregningsmetode, se under **cos()**.

kvadratMatrise1 må kunne diagonaliseres. Resultatet inneholder alltid flytende desimaltall.

$\tan^{-1}(1)$	50

I Radian-vinkelmodus:

$\tan^{-1}(\{0,0,2,0,5\})$	$\{0,0.197396,0.463648\}$

I Radian-vinkelmodus:

$\tan^{-1}\begin{pmatrix} 1 & 5 & 3 \\ 4 & 2 & 1 \\ 6 & -2 & 1 \end{pmatrix}$	$\begin{bmatrix} -0.083658 & 1.26629 & 0.62263 \\ 0.748539 & 0.630015 & -0.070012 \\ 1.68608 & -1.18244 & 0.455126 \end{bmatrix}$

tangentLine()

katalog >

tangentLine(Uttr1,Var,Punkt)⇒uttrykk

tangentLine(Uttr1,Var=Punkt)⇒uttrykk

Returnerer tangentlinjen til kurven som er representert av *Uttr1* i punktet som er spesifisert i *Var=Punkt*.

Sørg for at den uavhengige variabelen ikke er definert. Hvis for eksempel $f1(x):=5$ og $x:=3$, vil **tangentLine(f1(x),x,2)** returnere "false" ("usant").

$\text{tangentLine}(x^2,x,1)$	$2 \cdot x - 1$
$\text{tangentLine}((x-3)^2-4,x=3)$	-4
$\text{tangentLine}(x^{\frac{1}{3}},x=0)$	$x=0$
$\text{tangentLine}(\sqrt{x^2-4},x=2)$	undef
$x:=3; \text{tangentLine}(x^2,x,1)$	5

tanh()

Katalog >

tanh(Uttr1)⇒Uttrykk

tanh(Liste1)⇒liste

tanh(Uttr1) returnerer hyperbolsk tangens til argumentet som et uttrykk.

tanh(Liste1) returnerer en liste av hyperbolske tangenser til hvert element i *Liste1*.

tanh(kvadratMatrise1)⇒kvadratMatrise

I Radian-vinkelmodus:

$\tanh(1.2)$	0.833655
$\tanh(\{0,1\})$	$\{0,\tanh(1)\}$

Returnerer matrisens hyperbolske tangens til *kvadratMatrise1*. Dette er ikke det samme som å beregne hyperbolsk tangens til hvert element. For mer informasjon om beregningsmetode, se under **cos()**.

kvadratMatrise1 må kunne diagonaliseres. Resultatet inneholder alltid flytende desimaltall.

$$\tanh \begin{bmatrix} 1 & 5 & 3 \\ 4 & 2 & 1 \\ 6 & -2 & 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} -0.097966 & 0.933436 & 0.425972 \\ 0.488147 & 0.538881 & -0.129382 \\ 1.28295 & -1.03425 & 0.428817 \end{bmatrix}$$

tanh⁻¹(Uttr1)⇒Uttrykk

I rektangulært, kompleks format:

tanh⁻¹(Liste1)⇒liste

$$\tanh^{-1}(0) = 0$$

tanh⁻¹(Uttrykk1) returnerer invers hyperbolsk tangens til argumentet som et uttrykk.

$$\tanh^{-1}(\{1, 2, 1, 3\}) = \left\{ \text{undef}, 0.518046 - 1.5708 \cdot i, \frac{\ln(2)}{2} - \frac{\pi}{2} \cdot i \right\}$$

tanh⁻¹(Liste1) returnerer en liste over invers hyperbolsk tangens til hvert element i *Liste1*.

Merk: Du kan sette inn denne funksjonen fra tastaturet ved å skrive **arctanh(...)**.

tanh⁻¹(kvadratMatrise1)⇒kvadratMatrise

I radian-vinkelmodus og rektangulært, kompleks format:

Returnerer matrisens inverse hyperbolske tangens til *kvadratMatrise1*. Dette er ikke det samme som å beregne invers hyperbolsk tangens til hvert element. For mer informasjon om beregningsmetode, se under **cos()**.

$$\tanh^{-1} \begin{bmatrix} 1 & 5 & 3 \\ 4 & 2 & 1 \\ 6 & -2 & 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} -0.099353 + 0.164058 \cdot i & 0.267834 - 1.4908 \\ -0.087596 - 0.725533 \cdot i & 0.479679 - 0.94730 \\ 0.511463 - 2.08316 \cdot i & -0.878563 + 1.7901 \end{bmatrix}$$

kvadratMatrise1 må kunne diagonaliseres. Resultatet inneholder alltid flytende desimaltall.

For å se hele resultatet, trykk på og bruk så og for å bevege markøren.

taylor() Katalog >

taylor(Uttr1, Var, Orden[, Punkt])
 $\Rightarrow$ uttrykk

Returnerer etterspurt Taylor polynom. Polynomet inkluderer ikke-null-ledd med grader i heltall fra null til *Orden* i (*Var* minus *Punkt*). **taylor()** returnerer seg selv hvis det ikke er noen kuttet potensrekke av denne orden, eller hvis den krever negative eksponenter eller brøk-eksponenter. Bruk substitusjon og/eller midlertidig multiplikasjon med en potens av (*Var* minus *Punkt*) for å bestemme mer generell potensrekke.

Punkt grunninnstilles til null og er "utvidelsespunktet".

$$\begin{array}{l} \text{taylor}(e^{\sqrt{x}}, x, 2) \qquad \text{taylor}(e^{\sqrt{x}}, x, 2, 0) \\ \text{taylor}(e^t, t, 4) | t = \sqrt{x} \qquad \frac{3}{24} + \frac{x^2}{6} + \frac{x}{2} + \sqrt{x} + 1 \\ \text{taylor}\left(\frac{1}{x \cdot (x-1)}, x, 3\right) \qquad \text{taylor}\left(\frac{1}{x \cdot (x-1)}, x, 3, 0\right) \\ \text{expand}\left(\frac{\text{taylor}\left(\frac{x}{x \cdot (x-1)}, x, 4\right)}{x}, x\right) \\ -x^3 - x^2 - x - \frac{1}{x} - 1 \end{array}$$

tCdf() Katalog >

tCdf(nedGrense, øvGrense, df) $\Rightarrow$ tall hvis *nedGrens* og *øvGrens* er tall, liste hvis *nedGrens* og *øvGrens* er lister

Beregner student-*t*-fordelingens sannsynlighet mellom *nedGrense* og *øvGrense* for spesifisert grader av frihet *df*.

For $P(X \leq \text{øvreGrense})$, sett *nedreGrense* = $-\infty$.

tCollect() (tSlåSmn) Katalog >

tCollect(Uttr1) $\Rightarrow$ uttrykk

Returnerer et uttrykk der produkter og heltallspotenser av sinus og cosinus er omregnet til en lineær kombinasjon av sinus og cosinus med flersifrede vinkler, vinkelsummer og vinkelforskjeller. Transformasjonene omregner trigonometriske polynomer til en lineær kombinasjon av deres harmoniske ekvivalenter.

$$\begin{array}{l} \text{tCollect}((\cos(\alpha))^2) \qquad \frac{\cos(2 \cdot \alpha) + 1}{2} \\ \text{tCollect}(\sin(\alpha) \cdot \cos(\beta)) \qquad \frac{\sin(\alpha - \beta) + \sin(\alpha + \beta)}{2} \end{array}$$

Noen ganger vil **tCollect()** oppnå en ønsket forenkling når den grunninnstilte trigonometriske forenklingen ikke gjør det. **tCollect()** kan omgjøre endringer som ble gjort med **tExpand()**. Noen ganger kan et uttrykk forenkles hvis du bruker **tExpand()** på et resultat fra **tCollect()**, eller omvendt, i to separate omganger.

tExpand() (tUtvid)

tExpand(Uttr1)⇒uttrykk

Returnerer et uttrykk der sinus og cosinus av flersifrede heltallsvinkler, vinkelsummer og vinkelforskjeller er utvidet. På grunn av identiteten $(\sin(x))^2 + (\cos(x))^2 = 1$, er det mange mulige ekvivalente resultater. Derfor kan et resultat være forskjellig fra fra et resultat som vises i andre publikasjoner.

Noen ganger vil **tExpand()** oppnå målene dine når den grunninnstilte trigonometriske forenklingen ikke gjør det. **tExpand()** kan omgjøre endringer som ble gjort med **tCollect()**. Noen ganger kan et uttrykk forenkles hvis du bruker **tCollect()** på et resultat fra **tExpand()**, eller omvendt, i to separate omganger.

Merk: Grader-modus-skalerting med $\pi/180$ kommer i konflikt med **tExpand()** sin evne til å gjenkjenne uttrykk som kan utvides. For beste resultater bør **tExpand()** brukes i radian modus.

$$\begin{aligned} \text{tExpand}(\sin(3 \cdot \phi)) &= 4 \cdot \sin(\phi) \cdot (\cos(\phi))^2 - \sin(\phi) \\ \text{tExpand}(\cos(\alpha - \beta)) &= \cos(\alpha) \cdot \cos(\beta) + \sin(\alpha) \cdot \sin(\beta) \end{aligned}$$

Text

TextpromptStreng[, VisFlagg]

Programmeringskommando: Stopper programmet og viser tegnstringen *promptStreng* i en dialogboks.

Når brukeren klikker på **OK**, fortsetter programmet å utføre.

Definer et program som stopper for å vise hver av de fem tilfeldige tallene i en dialogboks.

Innenfor malen `Prgm...EndPrgm` fullfører du hver linje ved å trykke på istedenfor på **enter**. På tastaturet på datamaskinen, hold nede **Alt** og trykk på **Enter**.

Det valgfrie *flagg* -argumentet kan være et hvilket som helst uttrykk.

- Hvis *VisFlagg* utelates eller behandles til **1**, blir tekstmeldingen lagt til i Kalkulator-loggen.
- Hvis *VisFlagg* behandles til **0**, blir tekstmeldingen ikke lagt til i loggen.

Hvis programmet trenger et skrevet svar fra brukeren, kan du se etter på **Request**, side 154 eller **RequestStr**, side 155.

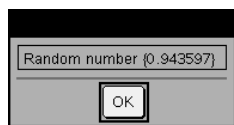
Merk: Du kan bruke denne kommandoen inne i et brukerdefinert program, men ikke inne i en funksjon.

```
Define tekst_demo()=Prgm
  For i,1,5
    strinfo:="Random number " &
      string(rand(i))
    Text strinfo
  EndFor
EndPrgm
```

Kjør program:

tekst_demo()

Eksempel på dialogboks:

Then (Så)

Se If, side 90.

tInterval

katalog >

tInterval *Liste[,Frekv[,CNivå]]*

(Dataliste-inndata)

tInterval $\bar{x}$, *sx*, *n*[, *CNivå*]

(Oppsummerende statistikk-inndata)

Beregner et *t*-konfidensintervall. En oversikt over resultatene lagres i *stat.resultater*-variabelen. (Se side 182.)

For informasjon om effekten av tomme elementer i en liste, se "Tomme (åpne) elementer" (side 243).

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.CLower, stat.Upper	Konfidensintervall for et ukjent populasjonsgjennomsnitt
stat. $\bar{x}$	Utvalgets gjennomsnitt av datasekvensen fra normal tilfeldig fordeling

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.ME	Feilmargin
stat.df	Grader-av-frihet
stat. σ_x	Utvalgets standardavvik
stat.n	Lengde av datasekvensen med utvalgsgjennomsnitt

tInterval_2Samp

Katalog >

tInterval_2Samp *Liste1, Liste2[, Frekv1
[, Frekv2[, CNivå[, Felles]]]]*

(Dataliste inndata)

tInterval_2Samp $\bar{x}1, sx1, n1, \bar{x}2, sx2, n2$
[, CNivå, Felles]

(Summering statistikk inndata)

Beregner et to-utvalgs t konfidensintervall.
En oversikt over resultatene lagres i
stat.results-variabelen. (Se side 182).

Felles=1 fellesvarianser; *Felles=0* gjør ikke
fellesvarianser.

For informasjon om effekten av tomme
elementer i en liste, se “Tomme (åpne)
elementer” (side 243).

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.CLower, stat.Upper	Konfidensintervall som inneholder konfidensnivå-sannsynligheten for en fordeling
stat. $\bar{x}1-\bar{x}2$	Utvalgsgjennomsnitt av datasekvensene fra normal tilfeldig fordeling
stat.ME	Feilmargin
stat.df	Grader-av-frihet
stat. $\bar{x}1$, stat. $\bar{x}2$	Utvalgsgjennomsnitt av datasekvensene fra normal tilfeldig fordeling
stat. $\sigma x1$, stat. $\sigma x2$	Utvalgets standardavvik for <i>Liste 1</i> og <i>Liste 2</i>
stat.n1, stat.n2	Antall utvalg i datasekvenser
stat.sp	Det felles standardavviket. Beregnet når <i>Felles = JA</i> .

tmpCnv()

Katalog >

tmpCnv(*Utt*_r °*tempEnhet1*, °*tempEnhet2*) ⇒ *uttrykk* °*tempEnhet2*

Omregner en temperaturverdi spesifisert av *Utt*_r fra en enhet til en annen. Gyldige temperaturenheter er:

__ °C Celsius

__ °F Fahrenheit

__ °K Kelvin

__ °R Rankine

Velg fra symboler i katalogen for å skrive °.

for å skrive __, trykk på .

For eksempel, 100__°C omregnes til 212__°F.

For å omregne et temperaturområde, bruk **ΔtmpCnv()** istedenfor.

tmpCnv(100·__°C,__°F)	212·__°F
tmpCnv(32·__°F,__°C)	0·__°C
tmpCnv(0·__°C,__°K)	273.15·__°K
tmpCnv(0·__°F,__°R)	459.67·__°R

Merk: Du kan bruke katalogen for å velge temperaturenheter.

ΔtmpCnv()

Katalog >

ΔtmpCnv(*Uttrykk* °*tempEnhet*, °*tempEnhet2*) ⇒ *uttrykk* °*tempEnhet2*

Merk: Du kan sette inn denne funksjonen fra tastaturet ved å skrive **deltaTmpCnv** (...).

Konverterer et temperaturområde (forskjellen mellom to temperaturverdier) som er angitt ved *Uttrykk* fra en måleenhet til en annen. Gyldige temperaturenheter er:

__ °Celsius

__ °Fahrenheit

__ °Kelvin

__ °Rankine

Hvis du skal sette inn °, kan du velge det fra symbolpaletten eller skrive @Δ.

For å skrive __, trykk på .

Velg fra symboler i katalogen for å skrive Δ.

ΔtmpCnv(100·__°C,__°F)	180·__°F
ΔtmpCnv(180·__°F,__°C)	100·__°C
ΔtmpCnv(100·__°C,__°K)	100·__°K
ΔtmpCnv(100·__°F,__°R)	100·__°R
ΔtmpCnv(1·__°C,__°F)	1.8·__°F

Merk: Du kan bruke katalogen for å velge temperaturenheter.

Δ tmpCnv()

Katalog >

1_°C og 1_°K har samme størrelse, og det har også 1_°F og 1_°R. Men 1_°C er 9/5 så stor som 1_°F.

For eksempel, et 100_°C-område (fra 0_°C til 100_°C) er ekvivalent til et 180_°F-område.

For å omregne en spesiell temperaturverdi istedenfor et -område, bruk **tmpCnv()**.

tPdf()

Katalog >

tPdf(XVerd,df) $\Rightarrow$ tall hvis *XVerd* er et tall, liste hvis *XVerd* er en liste

Beregner sannsynlighetstetthetsfunksjonen (pdf) for Student-*t*-fordelingen ved en spesifisert *x*-verdi med spesifiserte grader av frihet *df*.

trace()

katalog >

trace(kvadratMatrise) $\Rightarrow$ uttrykk

Returnerer diagonalsummen (summen av alle elementene på hoveddiagonalen) til *kvadratMatrise*.

$\text{trace}\left(\begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \\ 7 & 8 & 9 \end{pmatrix}\right)$	15
$\text{trace}\left(\begin{pmatrix} a & 0 \\ 1 & a \end{pmatrix}\right)$	$2 \cdot a$

```
Try
  blokk1
Else
  blokk2
EndTry
```

Utfører *blokk1* med mindre det oppstår en feil. Programmet overfører til *blokk2* hvis en feil oppstår i *blokk1*. Systemvariabelen *feilKode* inneholder feilkoden, dermed kan programmet utføre retting av feil. For en liste over feilkoder, se "*Feilkoder og feilmeldinger*," side 250.

blokk1 og *blokk2* kan enten være et enkelt utsagn eller en sekvens av utsagn som er adskilt med tegnet ":",

Merk for å legge inn eksemplet: For anvisninger om hvordan du legger inn flerlinjede program- og funksjonsdefinisjoner, se avsnittet Kalkulator i produkthåndboken.

Eksempel 2

For å se kommandoene **Try**, **ClrErr** og **PassErr** i drift, legg inn `egenverdier()` - programmet som vist til høyre. Kjør programmet ved å utføre hver av følgende uttrykk.

$$\text{egenvals}\left(\begin{bmatrix} -3 \\ -41 \\ 5 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} -1 & 2 & -3.1 \end{bmatrix}\right)$$

$$\text{egenvals}\left(\begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 1 \\ 2 \end{bmatrix}\right)$$

Merk: Se også **ClrErr**, side 26, og **PassErr**, side 136.

```
Define prog1()=Prgm
  Try
    z:=z+1
  Disp "z incremented."
  Else
    Disp "Sorry, z undefined."
  EndTry
EndPrgm
```

Done

```
z:=1:prog1()
z incremented.
```

Done

```
DelVar z:prog1()
Sorry, z undefined.
```

Done

Define egenverdier(a,b)=Prgm

© Programmet egenverdier(A,B) viser egenverdier av A·B

Try

Disp "A=",a

Disp "B=",b

Disp ""

Disp "Egenverdier av A·B er:",egVd(a*b)

Else

If feilKode=230 Then

Disp "Feil: Produkt av A·B må være en kvadratmatrise"

ClrErr

Else

PassErr

EndIf

EndTry

EndPrgm

tTest**tTest** μ_0 ,*Liste*[,*Frekv*[,*Hypot*]]

(Dataliste inndata)

tTest μ_0 , $\bar{x}$,*sx*,*n*, [*Hypot*]

(Summering statistikk inndata)

Utfører en hypotesetest for ett enkelt ukjent populasjonsgjennomsnitt μ når populasjonens standardavvik σ er ukjent. En oversikt over resultatene lagres i *stat.results*-variabelen. (Se side 182).

Test $H_0: \mu = \mu_0$, mot ett av følgende:

For $H_a: \mu < \mu_0$, sett *Hypot*<0

For $H_a: \mu \neq \mu_0$ (standard), sett *Hypot*=0

For $H_a: \mu > \mu_0$, set *Hypot*>0

For informasjon om effekten av tomme elementer i en liste, se "Tomme (åpne) elementer" (side 243).

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.t	$(\bar{x} - \mu_0) / (\text{stdev} / \sqrt{n})$
stat.PVal	Minste signifikansnivå som null-hypotesen kan forkastes ved
stat.df	Grader-av-frihet
stat. $\bar{x}$	Utvalgsgjennomsnitt av datasekvensen i <i>Liste</i>
stat.sx	Utvalgets standardavvik av datasekvensen
stat.n	Utvalgenes størrelse

tTest_2Samp
tTest_2Samp *Liste1*,*Liste2*[,*Frekv1*
[,*Frekv2*[,*Hypot*[,*Felles*]]]]

(Dataliste inndata)

tTest_2Samp $\bar{x}1, sx1, n1, \bar{x}2, sx2, n2[, Hypot$
[, *Felles*]]

(Summering statistikk inndata)

Beregner en to-utvalgs t -test. En oversikt over resultatene lagres i *stat.results*-variabelen. (Se side 182).

Test $H_0: \mu_1 = \mu_2$, mot ett av følgende:

For $H_a: \mu_1 < \mu_2$, sett *Hypot*<0

For $H_a: \mu_1 \neq \mu_2$ (standard), sett *Hypot*=0

For $H_a: \mu_1 > \mu_2$, sett *Hypot*>0

Felles=1 fellesvarianser

Felles =0 gir ikke fellesvarianser

For informasjon om effekten av tomme elementer i en liste, se "Tomme (åpne) elementer" (side 243).

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.t	Standard normalverdi beregnet for forskjellen i gjennomsnitt
stat.PVal	Minste signifikansnivå som null-hypotesen kan forkastes ved
stat.df	Grader av frihet for t-statistikken
stat. $\bar{x}1$, stat. $\bar{x}2$	Utvalgets gjennomsnitt av datasekvenser i <i>Liste1</i> og <i>Liste2</i>
stat.sx1, stat.sx2	Utvalgets standardavvik til datasekvenser i <i>Liste 1</i> og <i>Liste2</i>
stat.n1, stat.n2	Utvalgenes størrelse
stat.sp	Det felles standardavviket. Beregnet når <i>Felles</i> =1.

tvmFV()

tvmFV(*N,I,PV,Pmt,[PpY],[CpY],[PmtAt]*)
⇒ *verdi*

tvmFV(120,5,0,-500,12,12) 77641.1

Finansiell funksjon som beregner fremtidig verdi for penger.

tvmFV() Katalog >

Merk: Argumenter som brukes i TVM-funksjonene er beskrevet i tabellen over TVM-argumenter, side 201. Se også **amortTbl()**, side 8.

tvmI() Katalog >

tvmI(*N,PV,Pmt,FV,[PpY],[CpY],[PmtAt]*)
 $\Rightarrow$ *verdi*

tvmI(240,100000,-1000,0,12,12)   10.5241

Finansiell funksjon som beregner rentefoten per år.

Merk: Argumenter som brukes i TVM-funksjonene er beskrevet i tabellen over TVM-argumenter, side 201. Se også **amortTbl()**, side 8.

tvmN() Katalog >

tvmN(*I,PV,Pmt,FV,[PpY],[CpY],[PmtAt]*)
 $\Rightarrow$ *verdi*

tvmN(5,0,-500,77641,12,12)   120.

Finansiell funksjon som beregner antallet betalingsperioder.

Merk: Argumenter som brukes i TVM-funksjonene er beskrevet i tabellen over TVM-argumenter, side 201. Se også **amortTbl()**, side 8.

tvmPmt() Katalog >

tvmPmt(*N,I,PV,FV,[PpY],[CpY],[PmtAt]*)
 $\Rightarrow$ *verdi*

tvmPmt(60,4,30000,0,12,12)   -552.496

Finansiell funksjon som beregner beløpet for hver betaling.

Merk: Argumenter som brukes i TVM-funksjonene er beskrevet i tabellen over TVM-argumenter, side 201. Se også **amortTbl()**, side 8.

tvmPV(*N*,*I*,*Pmt*,*FV*,*[PpY]*,*[CpY]*,*[PmtAt]*)
 $\Rightarrow$ verdi

tvmPV(48,4,-500,30000,12,12) -3426.7

Finansiell funksjon som beregner nåverdien.

Merk: Argumenter som brukes i TVM-funksjonene er beskrevet i tabellen over TVM-argumenter, side 201. Se også **amortTbl()**, side 8.

TVM-argument*	Beskrivelse	Datatype
N	Antall betalingsperioder	reelt tall
I	Årlig rente (rentefot)	reelt tall
PV	Nåverdi	reelt tall
Pmt	Betalingsbeløp	reelt tall
FV	Fremtidig verdi	reelt tall
PpY	Antall betalinger pr. år, grunninnstilling=1	heltall > 0
CpY	Antall renteperioder pr. år, grunninnstilling=1	heltall > 0
PmtAt	Betaling som forfaller ved slutten eller begynnelsen av hver periode, grunninnstilling=avslutt	heltall (0=avslutte, 1=begynne)

* Disse tidsverdi-for-penger-argumentnavnene likner TVM-variabelnavnene som f.eks. **tvm.pv** og **tvm.pmt**) som brukes av *Calculator* applikasjonens finansielløser. Men finansielle funksjoner lagrer ikke argumentverdiene eller resultatene til TVM-variablene.

TwoVar

TwoVar *X*, *Y*[, *[Frekv]* [, *Kategori*,
Inkluder]]

Beregner 2-variabels statistiske observatorer. En oversikt over resultatene lagres i *stat.resultater*-variabelen. (Se side 182.)

Alle listene må ha samme dimensjon bortsett fra *Inkluder*.

X og *Y* er lister av uavhengige og avhengige variabler.

Frekv er en valgfri liste med frekvensverdier. Hvert element i *Frekv* angir hvor ofte hvert korresponderende datapunkt X og Y forekommer. Standardverdien er 1. Alle elementene må være heltall 0.

Kategori er en liste over kategorikoder for de tilsvarende X og Y -dataene..

Inkluder er en liste med én eller flere av kategorikodene. Bare dataelementene med kategorikode som er i listen blir inkludert i beregningen.

Et tomt (åpent) element i enhver av listene X , *Frekv* eller *Kategori* resulterer i et tomt (åpent) element for det tilsvarende elementet til alle disse listene. Et tomt element i enhver av listene fra $X1$ til $X20$ resulterer i et tomt (åpent) element for det tilsvarende elementet i alle disse listene. For mer informasjon om tomme elementer, se side 243.

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat. $\bar{X}$	Gjennomsnitt av x-verdier
stat. x	Sum av x-verdier
stat. x2	Sum av x2 verdier
stat.sx	Utvalgets standardavvik til x
stat. x	Populasjonens standardavvik til x
stat.n	Antall datapunkter
stat. $\bar{y}$	Gjennomsnitt av y-verdier
stat. y	Sum av y-verdier
stat. y^2	Sum av y2-verdier
stat.sy	Utvalgets standardavvik til y
stat. y	Populasjonens standardavvik til y
stat. xy	Sum av x · y -verdier
stat.r	Korrelasjonskoeffisient
stat.MinX	Minimum av x-verdier

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.Q ₁ X	Første kvartil av x
stat.MedianX	Median av x
stat.Q ₃ X	Tredje kvartil av x
stat.MaxX	Maksimum av x-verdier
stat.MinY	Minimum av y-verdier
stat.Q ₁ Y	Første kvartil av y
stat.MedY	Median av y
stat.Q ₃ Y	Tredje kvartil av y
stat.MaxY	Maksimum av y-verdier
stat. (x-) ²	Sum av kvadratavvik fra gjennomsnittet av x
stat. (y-) ²	Sum av kvadrat for avvik fra gjennomsnittet av y

U

unitV() (enhetsV)

Katalog >

unitV(*Vektor1*)⇒vektor

Returnerer enten en rad- eller kolonne-
enhetsvektor, avhengig av formen på
Vektor1.

Vektor1 må være enten en enkel-rad-
matrise eller en enkel-kolonne-matrise.

$$\text{unitV}\left(\begin{bmatrix} a & b & c \end{bmatrix}\right) = \left[\frac{a}{\sqrt{a^2+b^2+c^2}} \quad \frac{b}{\sqrt{a^2+b^2+c^2}} \quad \frac{c}{\sqrt{a^2+b^2+c^2}} \right]$$

$$\text{unitV}\left(\begin{bmatrix} 1 & 2 & 1 \end{bmatrix}\right) = \left[\frac{\sqrt{6}}{6} \quad \frac{\sqrt{6}}{3} \quad \frac{\sqrt{6}}{6} \right]$$

$$\text{unitV}\left(\begin{bmatrix} 1 \\ 2 \\ 3 \end{bmatrix}\right) = \begin{bmatrix} \frac{\sqrt{14}}{14} \\ \frac{14}{\sqrt{14}} \\ 7 \\ 3 \cdot \frac{\sqrt{14}}{14} \end{bmatrix}$$

For å se hele resultatet, trykk på ▲ og bruk
så ◀ og ▶ for å bevege markøren.

unLock	Katalog >	
unLock <i>Var1</i> [, <i>Var2</i>] [, <i>Var3</i>] ...	<i>a</i> :=65	65
unLock <i>Var</i> .	Lock <i>a</i>	Done
Låser opp spesifisert variabel eller variabelgruppe. Låste variabler kan ikke modifiseres eller slettes.	getLockInfo(<i>a</i>)	1
	<i>a</i> :=75	"Error: Variable is locked."
	DelVar <i>a</i>	"Error: Variable is locked."
Se Lock , side 109, og getLockInfo() , side 86.	Unlock <i>a</i>	Done
	<i>a</i> :=75	75
	DelVar <i>a</i>	Done

V

varPop()	Katalog >	
varPop (<i>Liste</i> [, <i>frekvListe</i>])⇒uttrykk	varPop($\{5, 10, 15, 20, 25, 30\}$)	$\frac{875}{12}$
Returnerer populasjonsvariansen for <i>Liste</i> .	Ans: 1.	72.9167

Hvert *frekvListe* element teller antallet forekomster av det tilsvarende elementet i *Liste*.

Merk: *Liste* må inneholde minst to elementer.

Hvis et element i en av listene er tomt (åpent), ignoreres dette elementet, og det tilsvarende elementet i den andre listen ignoreres også. For mer informasjon om tomme elementer, se side 243.

varSamp() (utvalgets varians)	Katalog >	
varSamp (<i>Liste</i> [, <i>frekvListe</i>])⇒uttrykk	varSamp($\{a, b, c\}$)	$\frac{a^2 - a \cdot (b+c) + b^2 - b \cdot c + c^2}{3}$
Returnerer utvalgets varians for <i>Liste</i> .	varSamp($\{1, 2, 5, 6, 3, 2\}$)	$\frac{31}{2}$
Hvert <i>frekvListe</i> element teller antallet forekomster av det tilsvarende elementet i <i>Liste</i> .	varSamp($\{1, 3, 5\}, \{4, 6, 2\}$)	$\frac{68}{33}$
Merk: <i>Liste</i> må inneholde minst to elementer.		

Hvis et element i en av listene er tomt (åpent), ignorerer dette elementet, og det tilsvarende elementet i den andre listen ignorerer også. For mer informasjon om tomme elementer, se side 243.

varSamp(Matrise1[,frekvMatrise])
⇒ *matrise*

Returnerer en radvektor som inneholder utvalgets varians for hver kolonne i *Matrise1*.

Hvert *frekvMatrise* element teller antallet forekomster av det tilsvarende elementet i *Matrise1*.

Hvis et element i en av matrisene er tomt (åpent), ignorerer dette elementet, og det tilsvarende elementet i den andre matrisen ignorerer også. For mer informasjon om tomme elementer, se side 243.

Merk: *Matrise1* må inneholde minst to rader.

```
varSamp( $\begin{bmatrix} 1 & 2 & 5 \\ -3 & 0 & 1 \\ .5 & .7 & 3 \end{bmatrix}$ )  $\begin{bmatrix} 4.75 & 1.03 & 4 \end{bmatrix}$ 
```

```
varSamp( $\begin{bmatrix} -1.1 & 2.2 \\ 3.4 & 5.1 \\ -2.3 & 4.3 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 6 & 3 \\ 2 & 4 \\ 5 & 1 \end{bmatrix}$ )  $\begin{bmatrix} 3.91731 & 2.08411 \end{bmatrix}$ 
```

W

Wait

Wait tidenISekunder

Utsetter utførelsen i en periode på *tidenISekunder* sekunder.

Wait er spesielt nyttig i et program som krever en kort forsinkelse for at anmodede data skal bli tilgjengelige.

Argumentet *tidenISekunder* må være et uttrykk som forenkler til en desimalverdi i området 0 til og med 100. Kommandoen avrunder denne verdien opp til nærmeste 0,1 sekunder.

For å avbryte en **Wait** som pågår,

- **Grafregner:** Hold nede tasten , og trykk på flere ganger.
- **Windows®:** Hold nede tasten **F12**, og trykk

For å vente 4 sekunder:

Wait 4

For å vente 1/2 sekund:

Wait 0.5

For å vente 1,3 sekunder med bruk av variablen *seccount*:

seccount:=1.3

Wait seccount

Dette slår på en grønn indikatorlampe i 0,5 sekunder og slår den deretter av.

Send "SET GREEN 1 ON"

Wait 0.5

Send "SET GREEN 1 OFF"

på **Enter** flere ganger.

- **Macintosh®**: Hold nede tasten **F5**, og trykk på **Enter** flere ganger.
- **iPad®**: Applikasjonen viser en ledetekst. Du kan fotsette å vente, eller avbryte.

Merk: Du kan bruke kommandoen **Wait** innenfor et brukerdefinert program, men ikke innenfor en funksjon.

warnCodes ()

warnCodes(*Uttr1*, *StatusVar*) $\Rightarrow$ uttrykk

Behandler uttrykk *Uttr1*, returnerer resultatet, og lagrer kodene for alle genererte varsler i listevariabelen *StatusVar*. Hvis ingen varsler er generert, tildeler denne funksjonen *StatusVar* en tom liste.

Uttr1 kan være et hvilket som helst gyldig matematisk uttrykk i TI-Nspire™ eller TI-Nspire™ CAS. Du kan ikke bruke en kommando eller tildeling som *Uttr1*.

StatusVar må være et gyldig variabelnavn.

Se side 258 for en liste over varselkoder og assosierte meldinger.

	$\text{warnCodes}\left(\text{solve}\left(\sin(10 \cdot x) = \frac{x^2}{x}, x\right), \text{warn}\right)$
	$x = -0.84232 \text{ or } x = -0.706817 \text{ or } x = -0.2852$
<i>warn</i>	{ 10007, 10009 }

For å se hele resultatet, trykk på og bruk så og for å bevege markøren.

when() (når)

when(*Betingelse*, *santResultat* [, *usantResultat*], *ukjentResultat*)
 $\Rightarrow$ uttrykk

Returnerer *santResultat*, *usantResultat*, eller *ukjentResultat*, avhengig av om *Betingelse* er sann, usann eller ukjent. Returnerer inndata hvis det er for få argumenter til å spesifisere korrekt resultat.

Utelat både *usantResultat* og *ukjentResultat* for å definere et uttrykk bare i det området der *Betingelse* er sann.

$\text{when}(x < 0, x + 3) x = 5$	undef

when() (når)

Katalog >

Bruk et **udef** *usantResultat* for å definere et uttrykk som bare plottes grafen på et intervall.

when() er nyttig for å definere rekursive funksjoner.

$\text{when}(n > 0, n \cdot \text{factorial}(n-1), 1) \rightarrow \text{factorial}(n)$	Done
$\text{factorial}(3)$	6
3!	6

While

Katalog >

While *Betingelse*

Blokk

EndWhile

Utfører utsagnene i *Blokk* så lenge som *Betingelse* er sann.

Blokk kan enten være et enkelt utsagn eller en sekvens av utsagn som er adskilt med tegnet.

Merk for å legge inn eksemplet: For anvisninger om hvordan du legger inn flerinjede program- og funksjonsdefinisjoner, se avsnittet Kalkulator i produkthåndboken.

Define $\text{sum\_of\_recip}(n)$ = Func	
Local $i, \text{tempsum}$	
$1 \rightarrow i$	
$0 \rightarrow \text{tempsum}$	
While $i \leq n$	
$\text{tempsum} + \frac{1}{i} \rightarrow \text{tempsum}$	
$i + 1 \rightarrow i$	
EndWhile	
Return tempsum	
EndFunc	
	Done
$\text{sum\_of\_recip}(3)$	$\frac{11}{6}$

X

xor (enten ...eller ...)

Katalog >

BoolskUttr1 **xor** *BoolskUttr2* returnerer *Boolsk uttrykk*

true xor true	false
5 > 3 xor 3 > 5	true

BoolskListe1 **xor** *BoolskListe2* returnerer *Boolsk liste*

BoolskMatrise1 **xor** *BoolskMatrise2* returnerer *Boolsk matrise*

Returnerer sann hvis *BoolskUttr1* er sant og *BoolskUttr2* er usant eller omvendt.

Returnerer usann hvis begge argumentene er sanne eller hvis begge er usanne. Returnerer et forenklet Boolsk uttrykk hvis ikke noen av argumentene kan avgjøres som sanne eller usanne.

Merk: Se or, side 133.

Heltall1 xor Heltall2 $\Rightarrow$ heltall

Sammenlikner to reelle heltall bit-for-bit med en **xor** -handling. Internt er begge heltallene omregnet til 64-biters binære tall med fortegn. Når tilsvarende biter sammenliknes, er resultatet 1 hvis en av bitene (men ikke begge) er 1; resultatet er 0 hvis begge bitene er 0 eller begge biter er 1. Returnert verdi representerer bit-resultatene og vises i grunntall-modus.

Du kan skrive inn heltallene med hvilket som helst grunntall. Hvis du skriver inn en binær eller heksadesimal verdi, må du bruke hhv. prefiks 0b eller 0h. Uten slik prefiks blir heltall behandlet som desimalt (grunntall 10).

Hvis du oppgir et desimalt heltall som er for stort for et 64-bit binært tall med fortegn, vil en symmetrisk modulusoperasjon bli brukt til å konvertere tallet inn i gyldig verdiområde. For mer informasjon, se **►Base2**, side 17.

Merk: Se or, side 133.

I heksades grunntall-modus:

Viktig: Null, ikke bokstaven O.

0h7AC36 xor 0h3D5F	0h79169

I binær grunntall-modus:

0b100101 xor 0b100	0b100001

Merk: Et binært innlegg kan bestå av opptil 64 siffer (i tillegg til prefikset 0b). Et heksadesimalt innlegg kan bestå av opptil 16 siffer.

Z

zeros() (nullpkt)

zeros(Uttr, Var) $\Rightarrow$ liste

zeros(Uttr, Var=Forslag) $\Rightarrow$ liste

Returnerer en liste med kandidater til reelle verdier av Var som gjør Uttr=0. **zeros()** gjør dette ved å beregne **exp**liste(solve (Uttr=0,Var),Var).

$$\text{zeros}\left(a \cdot x^2 + b \cdot x + c, x\right) = \left\{ \frac{\sqrt{b^2 - 4 \cdot a \cdot c} - b}{2 \cdot a}, \frac{-\left(\sqrt{b^2 - 4 \cdot a \cdot c} + b\right)}{2 \cdot a} \right\}$$

$$a \cdot x^2 + b \cdot x + c | x = \text{Ans}[2] \quad 0$$

Noen ganger kan resultatformen for **zeros()** være mer praktisk enn den for **solve()**. Men resultatformen for **zeros()** kan ikke uttrykke implisitte løsninger, løsninger som krever ulikheter, eller løsninger som ikke involverer *Var*.

Merk: Se også **cSolve()**, **cZeros()** og **solve()**.

zeros({*Utr1*, *Utr2*}, {*VarElForslag1*, *VarElForslag2* [, ...]}) ⇒ *matrise*

Returnerer alternative reelle nullpunkter for simultane algebraiske uttrykk, der hvert *VarElForslag* spesifiserer en ukjent som du vil finne verdien til.

Alternativt kan du spesifisere et startforslag for en variabel. Hvert *VarElForslag* må ha formen:

variabel

– eller –

variabel = *reelt eller ikke-reelt tall*

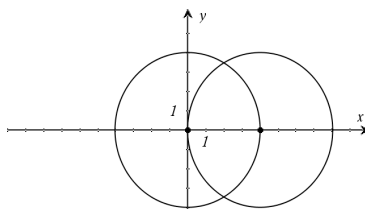
For eksempel er *x* gyldig, og det er *x=3* også.

Hvis alle uttrykkene er polynomiske og hvis du IKKE spesifiserer noe startforslag, bruker **zeros()** Gröbner/Buchbergers leksikale eliminasjonsmetode for å prøve å bestemme alle reelle nullpunkter.

La oss for eksempel anta at du har en sirkel med radius *r* om origo og en annen sirkel med radius *r* midtstilt der hvor den første sirkelen krysser den positive *x*-aksen. Bruk **zeros()** for å finne skjæringspunktene.

Som vist med *r* i eksemplet til høyre, kan simultane polynomiske uttrykk ha ekstra variabler som ikke har noen verdi, men som representerer gitte numeriske verdier som kan legges til senere.

$$\begin{array}{l} \text{exact}\left(\text{zeros}\left(a \cdot (e^{x+x}) \cdot (\text{sign}(x)-1), x\right)\right) \quad \left\{ \begin{array}{c} \boxed{} \\ \boxed{} \end{array} \right\} \\ \text{exact}\left(\text{solve}\left(a \cdot (e^{x+x}) \cdot (\text{sign}(x)-1)=0, x\right)\right) \\ e^x + x = 0 \text{ or } x > 0 \text{ or } a = 0 \end{array}$$

$$\text{zeros}\left(\left\{x^2 + y^2 - r^2, (x-r)^2 + y^2 - r^2\right\}, \left\{x, y\right\}\right) \quad \left[\begin{array}{cc} \frac{r}{2} & \frac{-\sqrt{3} \cdot r}{2} \\ \frac{r}{2} & \frac{\sqrt{3} \cdot r}{2} \end{array} \right]$$

Hver rad i resultatmatrisen representerer et alternativt (annet) nullpunkt, med komponentene plassert som i *VarElForslag*-listen. For å trekke ut en rad, pek på matrisen med *[rad]*.

Du kan også (eller istedenfor) inkludere ukjente som ikke forekommer i uttrykkene. For eksempel kan du inkludere z som en ukjent for å utvide det forrige eksemplet til to parallelle gjennomskjærende sylindre med radius r . Sylindernullpunktene viser hvordan løsningsfamilier av nullpunkter kan inneholde vilkårlige konstanter i form av ck , hvor k er et heltall fra 1 til 255.

For polynomiske systemer kan beregningstiden eller plassen i minnet sterkt avhenge av hvilken rekkefølge du setter de ukjente i. Hvis startforslaget bruker opp minneplassen eller tålmodigheten din, kan du prøve å flytte om på variablene i uttrykkene og/eller *VarElForslag*-listen.

Hvis du ikke inkluderer noen forslag og hvis et uttrykk er ikke-polynomisk i en vilkårlig variabel men alle uttrykkene er lineære i alle ukjente, bruker **zeros()** gaussisk eliminasjon for å prøve å bestemme alle reelle nullpunkter.

Hvis et system er verken polynomisk i alle variablene eller lineært i de ukjente, bestemmer **zeros()** som regel ett nullpunkt med en tilnærmet iterativ metode. I så fall må antallet ukjente være lik antallet uttrykk, og alle andre variabler i uttrykkene må forenkles til tall.

Hver ukjente starter ved foreslått verdi hvis den er spesifisert; ellers starter den ved 0.0.

Bruk forslagene til å finne andre løsninger en etter en. For konvergens kan det hende at et forslag må være ganske nært et nullpunkt.

Trekk ut rad 2:

$$\text{Ans}[2] \quad \left[\begin{array}{cc} r & \sqrt{3} \cdot r \\ 2 & 2 \end{array} \right]$$

$$\text{zeros}\left(\left\{x^2+y^2-r^2, (x-r)^2+y^2-r^2\right\}, \{x, y, z\}\right) \quad \left[\begin{array}{cc} r & -\sqrt{3} \cdot r \\ 2 & 2 \end{array} \right] c1 \quad \left[\begin{array}{cc} r & \sqrt{3} \cdot r \\ 2 & 2 \end{array} \right] c1$$

$$\text{zeros}\left(\left\{x+e^z \cdot y-1, x-y-\sin(z)\right\}, \{x, y\}\right) \quad \left[\begin{array}{cc} e^z \cdot \sin(z)+1 & -(\sin(z)-1) \\ e^z+1 & e^z+1 \end{array} \right]$$

$$\text{zeros}\left(\left\{e^z \cdot y-1, y-\sin(z)\right\}, \{y, z\}\right) \quad \left[\begin{array}{cc} 0.041458 & 3.18306 \\ 0.001871 & 6.28131 \\ 4.76\text{E-}11 & 1796.99 \\ 2.\text{E-}13 & 254.469 \end{array} \right]$$

$$\text{zeros}\left(\left\{e^z \cdot y-1, y-\sin(z)\right\}, \{y, z=2 \cdot \pi\}\right) \quad \left[\begin{array}{cc} 0.001871 & 6.28131 \end{array} \right]$$

zInterval

zInterval $\sigma, \text{Liste}, \text{Frekv}, \text{CNivå}]$

(Dataliste inndata)

zInterval $\sigma, \bar{x}, n$ [,CNivå]

(Summering statistikk inndata)

Beregner et z konfidensintervall. En oversikt over resultatene lagres i *stat.results*-variabelen (side 182).

For informasjon om effekten av tomme elementer i en liste, se “Tomme (åpne) elementer” (side 243).

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.CLower, stat.Upper	Konfidensintervall for et ukjent populasjonsgjennomsnitt
stat. $\bar{x}$	Utvalgets gjennomsnitt av datasekvensen fra normal tilfeldig fordeling
stat.ME	Feilmargin
stat.sx	Utvalgets standardavvik
stat.n	Lengde av datasekvensen med utvalgsgjennomsnitt
stat. σ	Kjent populasjons standardavvik for datasekvens <i>Liste</i>

zInterval_1Prop

zInterval_1Prop x, n [,CNivå]

Beregner et en-proporsjons z konfidensintervall. En oversikt over resultatene lagres i *stat.results*-variabelen. (Se side 182).

x er et ikke-negativt heltall.

For informasjon om effekten av tomme elementer i en liste, se “Tomme (åpne) elementer” (side 243).

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.CLower, stat.Upper	Konfidensintervall som inneholder konfidensnivå-sannsynligheten for en fordeling
stat. $\hat{p}$	Beregnet andel (brøkdel) av suksesser
stat.ME	Feilmargin
stat.n	Antall utvalg i datasekvens

zInterval_2Prop $x1, n1, x2, n2, CNivå$

Beregner et to-proporsjons z konfidensintervall. En oversikt over resultatene lagres i *stat.results*-variabelen. (Se side 182).

$x1$ og $x2$ er ikke-negative heltall.

For informasjon om effekten av tomme elementer i en liste, se “Tomme (åpne) elementer” (side 243).

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.CLower, stat.Upper	Konfidensintervall som inneholder konfidensnivå-sannsynligheten for en fordeling
stat. $\hat{p}$ Diff	Beregnet differanse mellom andeler (brøkdeler)
stat.ME	Feilmargin
stat. $\hat{p}1$	Beregnet andel av suksesser i utvalg 1
stat. $\hat{p}2$	Beregnet andel av suksesser i utvalg 2
stat.n1	Utvalgsstørrelse i datasekvens 1
stat.n2	Utvalgsstørrelse i datasekvens 2

zInterval_2Samp**zInterval_2Samp** $\sigma_1, \sigma_2, Liste1, Liste2$
[,Frekv1[,Frekv2[,CNivå]]]

(Dataliste inndata)

zInterval_2Samp $\sigma_1, \sigma_2, \bar{x}1, n1, \bar{x}2, n2, CNivå$

(Summering statistikk inndata)

Beregner et to-utvalgs z konfidensintervall. En oversikt over resultatene lagres i *stat.results*-variabelen. (Se side 182).

For informasjon om effekten av tomme elementer i en liste, se “Tomme (åpne) elementer” (side 243).

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.CLower, stat.Upper	Konfidensintervall som inneholder konfidensnivå-sannsynligheten for en fordeling
stat. $\bar{x}1$ - $\bar{x}2$	Uvalgsgjennomsnitt av datasekvensene fra normal tilfeldig fordeling
stat.ME	Feilmargin
stat. $\bar{x}1$, stat. $\bar{x}2$	Uvalgsgjennomsnitt av datasekvensene fra normal tilfeldig fordeling
stat. $\sigma x1$, stat. $\sigma x2$	Uvalgets standardavvik for <i>Liste 1</i> og <i>Liste 2</i>
stat.n1, stat.n2	Antall utvalg i datasekvenser
stat.r1, stat.r2	Kjent populasjons standardavvik for datasekvens <i>Liste 1</i> og <i>Liste 2</i>

zTest

Katalog >

zTest $\mu0, \sigma, Liste, [Frekv[, Hypot]]$

(Dataliste inndata)

zTest $\mu0, \sigma, \bar{x}, n[, Hypot]$

(Summering statistikk inndata)

Utfører en z-test med frekvens *frekvliste*.

En oversikt over resultatene lagres i *stat.results*-variabelen. (Se side 182).

Test $H_0: \mu = \mu0$, mot ett av følgende:

For $H_a: \mu < \mu0$, sett *Hypot*<0

For $H_a: \mu \neq \mu0$ (standard), sett *Hypot*=0

For $H_a: \mu > \mu0$, sett *Hypot*>0

For informasjon om effekten av tomme elementer i en liste, se "Tomme (åpne) elementer" (side 243).

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.z	$(\bar{x} - \mu0) / (\sigma / \text{sqrt}(n))$
stat.P-Verdi	Minste sannsynlighet som null-hypotesen kan forkastes ved
stat. $\bar{x}$	Uvalgsgjennomsnitt av datasekvensen i <i>Liste</i>
stat.sx	Uvalgets standardavvik av datasekvensen. Returneres kun for inndata <i>Data</i> .
stat.n	Utvalgenes størrelse

zTest_1Prop $p0, x, n[, Hypot]$

Beregner en en-proporsjons z -test. En oversikt over resultatene lagres i *stat.results*-variabelen. (Se side 182).

x er et ikke-negativt heltall.

Test $H_0: p = p0$ mot ett av følgende:

For $H_a: p > p0$, sett *Hypot*>0

For $H_a: p \neq p0$ (*standard*), sett *Hypot*=0

For $H_a: p < p0$, sett *Hypot*<0

For informasjon om effekten av tomme elementer i en liste, se "Tomme (åpne) elementer" (side 243).

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.p0	Hypotesisk populasjonsandel
stat.z	Standard normalverdi beregnet for andelen
stat.PVal	Minste signifikansnivå som null-hypotesen kan forkastes ved
stat. $\hat{p}$	Beregnet andel av suksesser
stat.n	Utvalgenes størrelse

zTest_2Prop $x1, n1, x2, n2[, Hypot]$

Beregner en to-proporsjons z -test. En oversikt over resultatene lagres i *stat.results*-variabelen. (Se side 182).

$x1$ og $x2$ er ikke-negative heltall.

Test $H_0: p1 = p2$ mot ett av følgende:

For $H_a: p1 > p2$, sett *Hypot*>0

For $H_a: p1 \neq p2$ (*standard*), sett *Hypot*=0

For $H_a: p < p0$, sett *Hypot*<0

For informasjon om effekten av tomme elementer i en liste, se "Tomme (åpne) elementer" (side 243).

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.z	Standard normalverdi beregnet for differansen av andelene
stat.PVal	Minste signifikansnivå som null-hypotesen kan forkastes ved
stat. $\hat{p}_1$	Beregnet andel av suksesser i utvalg 1
stat. $\hat{p}_2$	Beregnet andel av suksesser i utvalg 2
stat. $\hat{p}$	Beregnet samlet andel av suksesser
stat.n1, stat.n2	Antall utvalg som er tatt i forsøk 1 og 2

zTest_2Samp

Katalog >

zTest_2Samp $\sigma_1, \sigma_2, Liste1, Liste2, Frekv1$
 $[, Frekv2[, Hypot]]]$

(Dataliste inndata)

zTest_2Samp $\sigma_1, \sigma_2, \bar{x}_1, n1, \bar{x}_2, n2[, Hypot]$

(Summering statistikk inndata)

Beregner en to-utvalgs z-test. En oversikt over resultatene lagres i *stat.results*-variabelen. (Se side 182).

Test $H_0: \mu_1 = \mu_2$, mot ett av følgende:

For $H_a: \mu_1 < \mu_2$, sett *Hypot*<0

For $H_a: \mu_1 \neq \mu_2$ (standard), sett *Hypot*=0

For $H_a: \mu_1 > \mu_2$, *Hypot*>0

For informasjon om effekten av tomme elementer i en liste, se "Tomme (åpne) elementer" (side 243).

Utdata-variabel	Beskrivelse
stat.z	Standard normalverdi beregnet for forskjellen i gjennomsnitt
stat.PVal	Minste signifikansnivå som null-hypotesen kan forkastes ved
stat. $\bar{x}_1$, stat. $\bar{x}_2$	Utvalgets gjennomsnitt av datasekvenser i <i>Liste1</i> og <i>Liste2</i>
stat.sx1, stat.sx2	Utvalgets standardavvik til datasekvenser i <i>Liste 1</i> og <i>Liste2</i>
stat.n1, stat.n2	Utvalgenes størrelse

Symboler

+ (addere)		tast
$Uttr1 + Uttr2 \Rightarrow uttrykk$	56	56
Returnerer summen av de to argumentene.	$56+4$	60
	$60+4$	64
	$64+4$	68
	$68+4$	72
$Liste1 + Liste2 \Rightarrow liste$	$\left\{ 22, \pi, \frac{\pi}{2} \right\} \rightarrow l1$	$\left\{ 22, \pi, \frac{\pi}{2} \right\}$
$Matrise1 + Matrise2 \Rightarrow matrise$	$\left\{ 10, 5, \frac{\pi}{2} \right\} \rightarrow l2$	$\left\{ 10, 5, \frac{\pi}{2} \right\}$
Returnerer en liste (eller matrise) som inneholder summene av tilsvarende elementer i $Liste1$ og $Liste2$ (eller $Matrise1$ og $Matrise2$).	$l1+l2$	$\{ 32, \pi+5, \pi \}$
	$Ans+\{ \pi, -5, \pi \}$	$\{ \pi+32, \pi, 0 \}$
Dimensjonene i argumentene må være like.	$\begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{bmatrix}$	$\begin{bmatrix} a+1 & b \\ c & d+1 \end{bmatrix}$
$Uttr + Liste1 \Rightarrow liste$	$15+\{ 10, 15, 20 \}$	$\{ 25, 30, 35 \}$
$Liste2 + Uttr \Rightarrow liste$	$\{ 10, 15, 20 \}+15$	$\{ 25, 30, 35 \}$
Returnerer en liste som inneholder summene av $Uttr$ og hvert element i $Liste1$.		
$Uttr + Matrise1 \Rightarrow matrise$	$20+\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}$	$\begin{bmatrix} 21 & 2 \\ 3 & 24 \end{bmatrix}$
$Matrise1 + Uttr \Rightarrow matrise$		
Returnerer en matrise med $Uttr$ addert til hvert element på diagonalen til $Matrise1$. $Matrise1$ må være kvadratisk.		
Merk: Bruk $+$ (prikk pluss) for å addere et uttrykk til hvert element.		
- (subtrahere)		tast
$Uttr1 - Uttr2 \Rightarrow uttrykk$	$6-2$	4
Returnerer $Uttr1$ minus $Uttr2$.	$\pi - \frac{\pi}{6}$	$\frac{5 \cdot \pi}{6}$

–(subtrahere)

$Liste1 - Liste2 \Rightarrow liste$

$$\left\{ 22, \pi, \frac{\pi}{2} \right\} - \left\{ 10, 5, \frac{\pi}{2} \right\} = \left\{ 12, \pi - 5, 0 \right\}$$

$Matrise1 - Matrise2 \Rightarrow matrise$

$$\begin{bmatrix} 3 & 4 \end{bmatrix} - \begin{bmatrix} 1 & 2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 2 & 2 \end{bmatrix}$$

Subtraherer hvert element i *Liste2* (eller *Matrise2*) fra tilsvarende element i *Liste1* (eller *Matrise1*), og returnerer resultatene.

Dimensjonene i argumentene må være like.

$Uttr - Liste1 \Rightarrow liste$

$$15 - \{ 10, 15, 20 \} = \{ 5, 0, -5 \}$$

$Liste1 - Uttr \Rightarrow liste$

$$\{ 10, 15, 20 \} - 15 = \{ -5, 0, 5 \}$$

Subtraherer hvert *Liste1* element fra *Uttr* eller subtraherer *Uttr* fra hvert *Liste1* element og returnerer en liste over resultatene.

$Uttr - Matrise1 \Rightarrow matrise$

$$20 - \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 19 & -2 \\ -3 & 16 \end{bmatrix}$$

$Matrise1 - Uttr \Rightarrow matrise$

Uttr - Matrise1 returnerer en matrise av *Uttr* hver gang identitetsmatrisen trekkes fra *Matrise1*. *Matrise1* må være kvadratisk.

Matrise1 - Uttr returnerer en matrise av *Uttr* hver gang identitetsmatrisen subtraheres fra *Matrise1*. *Matrise1* må være kvadratisk.

Merk: Bruk .- (prikk minus) for å subtrahere et uttrykk fra hvert element.

•(multiplisere)

$Uttr1 \cdot Uttr2 \Rightarrow uttrykk$

$$2 \cdot 3,45 = 6,9$$

Returnerer produktet av de to argumentene.

$$x \cdot y \cdot x = x^2 \cdot y$$

$Liste1 \cdot Liste2 \Rightarrow liste$

$$\{ 1, 2, 3 \} \cdot \{ 4, 5, 6 \} = \{ 4, 10, 18 \}$$

Returnerer en liste som inneholder produktene av samsvarende elementer i *Liste1* og *Liste2*.

$$\left\{ \frac{2}{a}, \frac{3}{2} \right\} \cdot \left\{ a^2, \frac{b}{3} \right\} = \left\{ 2 \cdot a, \frac{b}{2} \right\}$$

Dimensjonene i listene må være like.

•(multiplisere)

✖ tast

Matrise1•*Matrise2*⇒*matrise*

Returnerer matriseproduktet av *Matrise1* og *Matrise2*.

Antallet kolonner i *Matrise1* må være likt antallet rader i *Matrise2*.

Uttr•*Liste1*⇒*liste*

Liste1•*Uttr*⇒*liste*

Returnerer en liste som inneholder produktene av *Uttr* og hvert element i *Liste1*.

Uttr•*Matrise1*⇒*matrise*

Matrise1•*Uttr*⇒*matrise*

Returnerer en matrise som inneholder produktene av *Uttr* og hvert element i *Matrise1*.

Merk: Bruk •(prikk multipliser) for å multiplisere et uttrykk med hvert element.

$$\begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} a & d \\ b & e \\ c & f \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} a+2\cdot b+3\cdot c & d+2\cdot e+3\cdot f \\ 4\cdot a+5\cdot b+6\cdot c & 4\cdot d+5\cdot e+6\cdot f \end{bmatrix}$$

$$\pi \cdot \{4, 5, 6\} \quad \{4\cdot\pi, 5\cdot\pi, 6\cdot\pi\}$$

$$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix} \cdot 0.01 = \begin{bmatrix} 0.01 & 0.02 \\ 0.03 & 0.04 \end{bmatrix}$$

$$\lambda \cdot \text{identity}(3) = \begin{bmatrix} \lambda & 0 & 0 \\ 0 & \lambda & 0 \\ 0 & 0 & \lambda \end{bmatrix}$$

/ (divider)

÷ tast

Uttr1 / *Uttr2*⇒*uttrykk*

Returnerer kvotienten av *Uttr1* dividert med *Uttr2*.

Merk: Se også **Brøk-sjablon**, side 1.

Liste1 / *Liste2*⇒*liste*

Returnerer en liste som inneholder kvotientene av *Liste1* dividert med *Liste2*.

Dimensjonene i listene må være like.

Uttr / *Liste1* ⇒ *liste*

Liste1 / *Uttr* ⇒ *liste*

Returnerer en liste som inneholder kvotientene av *Uttr* dividert med *Liste1* eller *Liste1* dividert med *Uttr*.

Matrise1 / *Uttr* ⇒ *matrise*

$$\frac{2}{3.45} = .57971$$

$$\frac{x^3}{x} = x^2$$

$$\frac{\{1, 2, 3\}}{\{4, 5, 6\}} = \left\{0.25, \frac{2}{5}, \frac{1}{2}\right\}$$

$$\frac{a}{\{3, a, \sqrt{a}\}} = \left\{\frac{a}{3}, 1, \sqrt{a}\right\}$$

$$\frac{\{a, b, c\}}{a\cdot b\cdot c} = \left\{\frac{1}{b\cdot c}, \frac{1}{a\cdot c}, \frac{1}{a\cdot b}\right\}$$

$$\frac{\begin{bmatrix} a & b & c \end{bmatrix}}{a\cdot b\cdot c} = \begin{bmatrix} \frac{1}{b\cdot c} & \frac{1}{a\cdot c} & \frac{1}{a\cdot b} \end{bmatrix}$$

/ (divider)

Returnerer en matrise som inneholder kvotientene av *Matrise1* / *Uttr*.

Merk: Bruk . / (prikk divider) for å dividere et uttrykk med hvert element.

^ (potens)

Uttr1 ^ *Uttr2* $\Rightarrow$ *Uttrykk*

$$4^2 \quad 16$$

Liste1 ^ *Liste2* $\Rightarrow$ *liste*

$$\{a, 2, c\}^{\{1, b, 3\}} \quad \{a, 2^b, c^3\}$$

Returnerer det første argument opphøyd i det andre argumentet.

Merk: Se også **Eksponent-sjablon**, side 1.

For en liste, returneres elementene i *Liste1* opphøyd i tilsvarende elementer i *Liste2*.

I reell grunnmengde bruker brøkpotens som har forkortet eksponent med oddetall i nevner en rell forgreining i motsetning til hovedforgreining for kompleks modus.

Uttr ^ *Liste1* $\Rightarrow$ *liste*

$$p^{\{a, 2, 3\}} \quad \left\{ p^a, p^2, \frac{1}{p^3} \right\}$$

Returnerer *Uttr* opphøyd i elementene i *Liste1*.

Liste1 ^ *Uttr* $\Rightarrow$ *liste*

$$\{1, 2, 3, 4\}^{-2} \quad \left\{ 1, \frac{1}{4}, \frac{1}{9}, \frac{1}{16} \right\}$$

Returnerer elementene i *Liste1* opphøyd i *Uttr*.

kvadratMatrise1 ^ *heltall* $\Rightarrow$ *matrise*

$$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}^2 \quad \begin{bmatrix} 7 & 10 \\ 15 & 22 \end{bmatrix}$$

Returnerer *kvadratMatrise1* opphøyd i *heltall* -potens.

$$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}^{-1} \quad \begin{bmatrix} -2 & 1 \\ 3 & -1 \\ 2 & 2 \end{bmatrix}$$

kvadratMatrise1 må være en kvadratmatrise.

Hvis *heltall* = -1, beregnes invers matrise.

$$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}^{-2} \quad \begin{bmatrix} 11 & -5 \\ 2 & 2 \\ -15 & 7 \\ 4 & 4 \end{bmatrix}$$

Hvis *heltall* < -1, beregnes invers matrise opphøyd i en korrekt positiv potens.

x^2 (kvadrat) **x^2 tast** $Uttr1^2 \Rightarrow Uttrykk$

4^2	16

Returnerer kvadratet av argumentet.

$\{2,4,6\}^2$	$\{4,16,36\}$

 $Liste1^2 \Rightarrow liste$

$\begin{bmatrix} 2 & 4 & 6 \\ 3 & 5 & 7 \\ 4 & 6 & 8 \end{bmatrix}^2$	$\begin{bmatrix} 40 & 64 & 88 \\ 49 & 79 & 109 \\ 58 & 94 & 130 \end{bmatrix}$

Returnerer en liste med kvadrater av elementene i $Liste1$. $kvadratMatrise1^2 \Rightarrow matrise$

$\begin{bmatrix} 2 & 4 & 6 \\ 3 & 5 & 7 \\ 4 & 6 & 8 \end{bmatrix}^{\wedge 2}$	$\begin{bmatrix} 4 & 16 & 36 \\ 9 & 25 & 49 \\ 16 & 36 & 64 \end{bmatrix}$

Returnerer matrisens kvadrat av $kvadratMatrise1$. Dette er ikke det samme som å beregne kvadratet av hvert element. Bruk $\cdot^{\wedge}2$ for å beregne kvadratet av hvert element.

 $+. (prikk adder)$ **$+. +$ taster** $Matrise1 + Matrise2 \Rightarrow matrise$

$\begin{bmatrix} a & 2 \\ b & 3 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} c & 4 \\ 5 & d \end{bmatrix}$	$\begin{bmatrix} a+c & 6 \\ b+5 & d+3 \end{bmatrix}$

 $Uttr + Matrise1 \Rightarrow matrise$

$x + \begin{bmatrix} c & 4 \\ 5 & d \end{bmatrix}$	$\begin{bmatrix} x+c & x+4 \\ x+5 & x+d \end{bmatrix}$

$Matrise1 + Matrise2$ returnerer en matrise som er summen av hvert par av samsvarende elementer i $Matrise1$ og $Matrise2$.

$Uttr + Matrise1$ returnerer en matrise som er summen av $Uttr$ og hvert element i $Matrise1$.

 $.- (prikk subtr.)$ **$.- -$ taster** $Matrise1 .- Matrise2 \Rightarrow matrise$

$\begin{bmatrix} a & 2 \\ b & 3 \end{bmatrix} .- \begin{bmatrix} c & 4 \\ d & 5 \end{bmatrix}$	$\begin{bmatrix} a-c & -2 \\ b-d & -2 \end{bmatrix}$

 $Uttr .- Matrise1 \Rightarrow matrise$

$x .- \begin{bmatrix} c & 4 \\ d & 5 \end{bmatrix}$	$\begin{bmatrix} x-c & x-4 \\ x-d & x-5 \end{bmatrix}$

$Matrise1 .- Matrise2$ returnerer en matrise som er differansen mellom hvert par av samsvarende elementer i $Matrise1$ og $Matrise2$.

$Uttr .- Matrise1$ returnerer en matrise som er differansen av $Uttr$ og hvert element i $Matrise1$.

• (prikk mult.)

  taster

Matrise1 • *Matrise2* $\Rightarrow$ *matrise*

$$\begin{bmatrix} a & 2 \\ b & 3 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} c & 4 \\ 5 & d \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} a \cdot c & 8 \\ 5 \cdot b & 3 \cdot d \end{bmatrix}$$

Uttr • *Matrise1* $\Rightarrow$ *matrise*

$$x \cdot \begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} a \cdot x & b \cdot x \\ c \cdot x & d \cdot x \end{bmatrix}$$

Matrise1 • *Matrise2* returnerer en matrise som er produktet av hvert par av samsvarende elementer i *Matrise1* og *Matrise2*.

Uttr • *Matrise1* returnerer en matrise med produkter av *Uttr* og hvert element i *Matrise1*.

./ (prikk divider)

  taster

Matrise1 ./ *Matrise2* $\Rightarrow$ *matrise*

$$\begin{bmatrix} a & 2 \\ b & 3 \end{bmatrix} ./ \begin{bmatrix} c & 4 \\ 5 & d \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \frac{a}{c} & \frac{1}{2} \\ \frac{b}{5} & \frac{3}{d} \end{bmatrix}$$

Uttr ./ *Matrise1* $\Rightarrow$ *matrise*

$$\begin{bmatrix} \frac{a}{c} & \frac{1}{2} \\ \frac{b}{5} & \frac{3}{d} \end{bmatrix}$$

Matrise1 ./ *Matrise2* returnerer en matrise som er kvotient av hvert par av samsvarende elementer i *Matrise1* og *Matrise2*.

$$x ./ \begin{bmatrix} c & 4 \\ 5 & d \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \frac{x}{c} & \frac{x}{4} \\ \frac{x}{5} & \frac{x}{d} \end{bmatrix}$$

Uttr ./ *Matrise1* returnerer en matrise som er kvotienten av *Uttr* og hvert element i *Matrise1*.

.^ (prikk potens)

  taster

Matrise1 .^ *Matrise2* $\Rightarrow$ *matrise*

$$\begin{bmatrix} a & 2 \\ b & 3 \end{bmatrix} .^ \begin{bmatrix} c & 4 \\ 5 & d \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} a^c & 16 \\ b^5 & 3^d \end{bmatrix}$$

Uttr .^ *Matrise1* $\Rightarrow$ *matrise*

$$x .^ \begin{bmatrix} c & 4 \\ 5 & d \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} x^c & x^4 \\ x^5 & x^d \end{bmatrix}$$

Matrise1 .^ *Matrise2* returnerer en matrise, der hvert element i *Matrise2* er eksponenten for samsvarende element i *Matrise1*.

Uttr .^ *Matrise1* returnerer en matrise, der hvert element i *Matrise1* er eksponenten for *Uttr*.

-(negere)

 tast

$-Uttr1 \Rightarrow Uttrykk$

$-Liste1 \Rightarrow liste$

$-Matrise1 \Rightarrow matrise$

Returnerer argumentets negasjon.

For en liste eller matrise returneres alle elementene negert.

Hvis argumentet er et binært eller heksadesimalt heltall, gir negasjonen komplementet til to.

-2.43	-2.43
$-\{-1,0.4,1.2\}$	$\{1,-0.4,-1.2\}$
$-a \cdot -b$	$a \cdot b$

I binær grunntall-modus:

Viktig: Null, ikke bokstaven O

```
-0b100101
0b11111111111111111111111111111111▶
```

For å se hele resultatet, trykk på og bruk så og for å bevege markøren.

% (prosent)

  taster

$Uttr1 \% \Rightarrow Uttrykk$

$Liste1 \% \Rightarrow liste$

$Matrise1 \% \Rightarrow matrise$

argument

Returnerer 100

For en liste eller matrise, returneres en liste eller matrise med hvert element dividert med 100.

Merk: For å tvinge frem et tilnærmet desimalresultat,

Grafregner: Trykk på .

Windows®: Trykk på **Ctrl+Enter**.

Macintosh®: Trykk på +**Enter**.

iPad®: Hold på **enter**, og velg .

13%	0.13
$\{\{1,10,100\}\}\%$	$\{0.01,0.1,1.\}$

= (er lik)

 tast

$Uttr1 = Uttr2 \Rightarrow \text{Boolsk uttrykk}$

$Liste1 = Liste2 \Rightarrow \text{Boolsk liste}$

$Matrise1 = Matrise2 \Rightarrow \text{Boolsk matrise}$

Returnerer sann hvis $Uttr1$ er bestemt å være lik $Uttr2$.

Returnerer usann hvis $Uttr1$ er bestemt å være ulik $Uttr2$.

Eksempel på funksjon som bruker matematiske testsymboler: =, ≠, <, ≤, >, ≥

= (er lik)

 tast

Alt annet returnerer en forenklet form av ligningen.

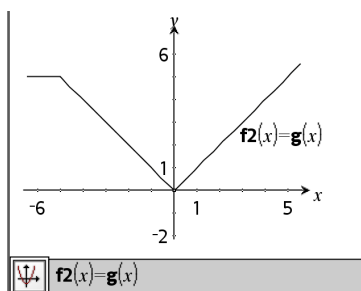
For lister og matriser, returneres sammenlikninger element for element.

Merk for å legge inn eksemplet: For anvisninger om hvordan du legger inn flerlinjede program- og funksjonsdefinisjoner, se avsnittet Kalkulator i produkthåndboken.

```
Define g(x)=Func
  If x<=-5 Then
    Return 5
  ElseIf x>=-5 and x<0 Then
    Return -x
  ElseIf x≥0 and x≠10 Then
    Return x
  ElseIf x=10 Then
    Return 3
  EndIf
EndFunc
```

Done

Resultat av grafisk fremstilling $g(x)$

≠ (ulik)

  taster

$Uttr1 \neq Uttr2 \Rightarrow$ Boolsk uttrykk

$Liste1 \neq Liste2 \Rightarrow$ Boolsk liste

$Matrise1 \neq Matrise2 \Rightarrow$ Boolsk matrise

Returnerer sann hvis $Uttr1$ er bestemt å være ulik $Uttr2$.

Returnerer usann hvis $Uttr1$ er bestemt å være lik $Uttr2$.

Alt annet returnerer en forenklet form av ligningen.

For lister og matriser, returneres sammenlikninger element for element.

Se "=" (er lik) eksempel.

$\neq$ (ulik)

  taster

Merk: Du kan sette inn denne operatoren fra tastaturet ved å skrive $\neq$

$<$ (mindre enn)

  taster

$Uttr1 < Uttr2 \Rightarrow$ *Boolsk uttrykk*

Se " $=$ " (er lik) eksempel.

$Liste1 < Liste2 \Rightarrow$ *Boolsk liste*

$Matrise1 < Matrise2 \Rightarrow$ *Boolsk matrise*

Returnerer sann hvis $Uttr1$ er bestemt å være mindre enn $Uttr2$.

Returnerer usann hvis $Uttr1$ er bestemt å være større enn eller lik $Uttr2$.

Alt annet returnerer en forenklet form av ligningen.

For lister og matriser, returneres sammenlikninger element for element.

$\leq$ (mindre enn eller lik)

  taster

$Uttr1 \leq Uttr2 \Rightarrow$ *Boolsk uttrykk*

Se " $=$ " (er lik) eksempel.

$Liste1 \leq Liste2 \Rightarrow$ *Boolsk liste*

$Matrise1 \leq Matrise2 \Rightarrow$ *Boolsk matrise*

Returnerer sann hvis $Uttr1$ er bestemt å være mindre enn eller lik $Uttr2$.

Returnerer usann hvis $Uttr1$ er bestemt å være større enn $Uttr2$.

Alt annet returnerer en forenklet form av ligningen.

For lister og matriser, returneres sammenlikninger element for element.

Merk: Du kan sette inn denne operatoren fra tastaturet ved å skrive $\leq$

> (større enn)

  taster

$Uttr1 > Uttr2 \Rightarrow \text{Boolsk uttrykk}$

Se “=” (er lik) eksempel.

$Liste1 > Liste2 \Rightarrow \text{Boolsk liste}$

$Matrise1 > Matrise2 \Rightarrow \text{Boolsk matrise}$

Returnerer sann hvis $Uttr1$ er bestemt å være større enn $Uttr2$.

Returnerer usann hvis $Uttr1$ er bestemt å være mindre enn eller lik $Uttr2$.

Alt annet returnerer en forenklet form av ligningen.

For lister og matriser, returneres sammenlikninger element for element.

$\geq$ (større enn eller lik med)

  taster

$Uttr1 \geq Uttr2 \Rightarrow \text{Boolsk uttrykk}$

Se “=” (er lik) eksempel.

$Liste1 \geq Liste2 \Rightarrow \text{Boolsk liste}$

$Matrise1 \geq Matrise2 \Rightarrow \text{Boolsk matrise}$

Returnerer sann hvis $Uttr1$ er bestemt å være større enn eller lik $Uttr2$.

Returnerer usann hvis $Uttr1$ er bestemt å være mindre enn eller lik $Uttr2$.

Alt annet returnerer en forenklet form av ligningen.

For lister og matriser, returneres sammenlikninger element for element.

Merk: Du kan sette inn denne operatoren fra tastaturet ved å skrive $\geq$

⇒ (logisk implikasjon)**ctrl** **=** **-taster***BoolskUttr1 ⇒ BoolskUttr2* returnerer
Boolsk uttrykk

5>3 or 3>5 true

5>3 ⇒ 3>5 false

BoolskListe1 ⇒ BoolskListe2 returnerer
Boolsk liste

3 or 4 7

3 ⇒ 4 -4

BoolskMatrise1 ⇒ BoolskMatrise2
returnerer *Boolsk matrise*

{1,2,3} or {3,2,1} {3,2,3}

{1,2,3} ⇒ {3,2,1} {-1,-1,-3}

Heltall1 ⇒ Heltall2 returnerer *Heltall*

Behandler uttrykket **not** <argument1> or <argument2> og returnerer sann, usann eller en forenklet form av ligningen.

For lister og matriser, returneres sammenlikninger element for element.

Merk: Du kan sette inn denne operatoren fra tastaturet ved å skrive =>

⇔ (logisk dobbel implikasjon, XNOR)**ctrl** **=** **-taster***BoolskUttr1 ⇔ BoolskUttr2* returnerer
Boolsk uttrykk

5>3 xor 3>5 true

5>3 ⇔ 3>5 false

BoolskListe1 ⇔ BoolskListe2 returnerer
Boolsk liste

3 xor 4 7

3 ⇔ 4 -8

BoolskMatrise1 ⇔ BoolskMatrise2
returnerer *Boolsk matrise*

{1,2,3} xor {3,2,1} {2,0,2}

{1,2,3} ⇔ {3,2,1} {-3,-1,-3}

Heltall1 ⇔ Heltall2 returnerer *Heltall*

Returnerer negasjon av en **XOR** Boolsk handling på de to argumentene. Returnerer sann, usann eller en forenklet form av ligningen.

For lister og matriser, returneres sammenlikninger element for element.

Merk: Du kan sette inn denne operatoren fra tastaturet ved å skrive <=>

! (fakultet)

 tast

Uttr1! $\Rightarrow$ *Uttrykk*

5! 120

Liste1! $\Rightarrow$ *liste*

$\{\{5,4,3\}\}!$ $\{120,24,6\}$

Matrise1! $\Rightarrow$ *matrise*

$\begin{pmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{pmatrix}!$ $\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 6 & 24 \end{bmatrix}$

Returnerer argumentets faktultet.

For en liste eller matrise, returneres en liste eller matrise av elementenes faktulteter.

& (legg til)

  taster

Streng1 & *Streng2* $\Rightarrow$ *streng*

"Hello "&"Nick" "Hello Nick"

Returnerer en tekststreng som er *Streng2* lagt til *Streng1*.

d ( ) (derivert)

Katalog >

d(*Uttr1*, *Var*[, *Orden*]) $\Rightarrow$ *uttrykk*

$\frac{d}{dx}(f(x) \cdot g(x))$ $\frac{d}{dx}(f(x)) \cdot g(x) + \frac{d}{dx}(g(x)) \cdot f(x)$

d(*Liste1*, *Var*[, *Orden*]) $\Rightarrow$ *liste*

$\frac{d}{dy}\left(\frac{d}{dx}(x^2 \cdot y^3)\right)$ $6 \cdot y^2 \cdot x$

d(*Matrise1*, *Var*[, *Orden*]) $\Rightarrow$ *matrise*

$\frac{d}{dx}\left(\left\{x^2, x^3, x^4\right\}\right)$ $\left\{2 \cdot x, 3 \cdot x^2, 4 \cdot x^3\right\}$

Returnerer den første deriverte av det første argumentet med hensyn på variabel *Var*.

Orden, hvis inkludert, må være et heltall. Hvis orden er mindre enn null, vil resultatet være en anti-derivert.

Merk: Du kan sette inn denne funksjonen fra tastaturet ved å skrive **derivative** (...).

d() følger ikke normal behandlingsmekanisme når det gjelder å forenkle argumentene fullstendig og deretter bruke funksjonsdefinisjonen til disse fullstendig forenklede argumentene. Istedenfor utfører **d()** følgende trinn:

1. Forenkler det andre argumentet kun slik at det ikke fører til en ikke-variabel.
2. Forenkler det første argumentet kun slik at det ikke henter frem noen lagret

verdi for variabelen som ble bestemt ved trinn 1.

3. Bestemmer den symbolske deriverte av resultatet av trinn 2 med hensyn på variabelen fra trinn 1.

Hvis variabelen fra trinn 1 har en lagret verdi eller en verdi som er spesifisert av begrensingsoperator ("|"), settes denne verdien inn i resultatet fra trinn 3.

Merk: Se også Første deriverte, side 5; Andre deriverte, side 6; eller N-te deriverte, side 6.

f() (integral)

f(Uttr1, Var[, Nedre, Øvre]) ⇒ uttrykk

f(Uttr1, Var[, Konstant]) ⇒ uttrykk

Returnerer integralet av *Uttr1* med hensyn på variabelen *Var* fra *Nedre* til *Øvre*.

Merk: Se også **Bestemt** eller **ubestemt integral-sjablon**, side 6.

Merk: Du kan sette inn denne funksjonen fra tastaturet ved å skrive **integral (...)**.

Returnerer en antiderivert hvis *Nedre* og *Øvre* utelates. En symbolsk integrasjonskonstant utelates hvis ikke du oppgir argumentet *Konstant*.

$$\int_a^b x^2 dx \quad \frac{b^3}{3} - \frac{a^3}{3}$$

$$\int x^2 dx \quad \frac{x^3}{3}$$

$$\int (a \cdot x^2, x, c) \quad \frac{a \cdot x^3}{3} + c$$

Like, gyldige anti-deriverte kan variere med en numerisk konstant. Særlig kan en slik konstant være skjult, dersom en anti-derivert inneholder logaritmer eller inverse trigonometriske funksjoner. Dessuten blir noen ganger stykkevis konstante uttrykk lagt til for å gjøre en anti-derivert gyldig over et lengre intervall enn den vanlige formelen.

f() returnerer seg selv for stykker av *Uttr1* som ikke kan bestemmes som en eksplisitt endelig kombinasjon av innebygde funksjoner og operatører.

$$\int b \cdot e^{-x^2 + \frac{a}{x^2 + a^2}} dx \quad b \cdot \int e^{-x^2} dx + \tan^{-1}\left(\frac{x}{a}\right)$$

Hvis du oppgir både *Nedre* og *Øvre*, gjøres det et forsøk på å finne eventuelle diskontinuiteter eller diskontinuerlige deriverte i intervallet $Nedre < Var < Øvre$, og dele opp intervallet på de stedene.

For autoinnstilling av modusen **Auto eller Tilnærmet**, brukes numerisk integrasjon hvis mulig, dersom en anti-derivert eller en grense ikke kan bestemmes.

For innstilling i Tilnærmet, prøves numerisk integrasjon først, hvis mulig. Anti-derivert søkes bare der hvor slik numerisk integrasjon ikke er mulig eller ikke lykkes.

Merk: For å tvinge frem et tilnærmet desimalresultat,

Grafregner: Trykk på .

Windows®: Trykk på **Ctrl+Enter**.

Macintosh®: Trykk på **⌘+Enter**.

iPad®: Hold på **enter**, og velg .

$$\int_{-1}^1 e^{-x^2} dx \quad 1.49365$$

∫() kan nestes for å danne flere integraler. Integrasjonsgrensene kan avhenge av integrasjonsvariabler utenfor dem.

Merk: Se også **nInt()**, side 126.

$$\int_0^a \int_0^x \ln(x+y) dy dx$$

$$\frac{a^2 \cdot \ln(a)}{2} + \frac{a^2 \cdot (4 \cdot \ln(2) - 3)}{4}$$

√() (kvadratrotn)

  taster

√(*Uttr1*) ⇒ *Uttrykk*

$$\sqrt{4} \quad 2$$

√(*Liste1*) ⇒ *liste*

$$\sqrt{\{9, a, 4\}} \quad \{3, \sqrt{a}, 2\}$$

Returnerer kvadratroten til argumentet.

For en liste, returneres kvadratroten til alle elementene i *Liste1*.

Merk: Du kan sette inn denne funksjonen fra tastaturet ved å skrive **sqrt (...)**

Merk: Se også **Kvadratrotn-sjablon**, side 1.

$\prod()$ (prodSeq)

Katalog >

$\prod(\text{Uttr}l, \text{Var}, \text{Nedre}, \text{Øvre}) \Rightarrow \text{uttrykk}$

Merk: Du kan sette inn denne funksjonen fra tastaturet ved å skrive **prodSeq (...)**.

Finner *Uttrykk1* for hver verdi av *Var* fra *Nedre* til *Øvre*, og returnerer produktet av resultatene.

Merk: Se også **Produkt-sjablon (II)**, side 5.

$\prod(\text{Uttr}l, \text{Var}, \text{Nedre}, \text{Nedre}-1) \Rightarrow 1$

$\prod(\text{Uttr}l, \text{Var}, \text{Nedre}, \text{Øvre}) \Rightarrow 1 / \prod(\text{Uttr}l, \text{Var}, \text{Øvre}+1, \text{Nedre}-1)$ hvis $\text{Øvre} < \text{Nedre}$

Produktformlene som er brukt er hentet fra følgende referanse:

Ronald L. Graham, Donald E. Knuth, og Oren Patashnik. *Concrete Mathematics: A Foundation for Computer Science*. Reading, Massachusetts: Addison-Wesley, 1994.

$$\prod_{n=1}^5 \left(\frac{1}{n} \right) = \frac{1}{120}$$

$$\prod_{k=1}^n (k^2) = (n!)^2$$

$$\prod_{n=1}^5 \left\{ \frac{1}{n}, n, 2 \right\} = \left\{ \frac{1}{120}, 120, 32 \right\}$$

$$\prod_{k=4}^3 (k) = 1$$

$$\prod_{k=4}^1 \left(\frac{1}{k} \right) = 6$$

$$\prod_{k=4}^1 \left(\frac{1}{k} \right) \cdot \prod_{k=2}^4 \left(\frac{1}{k} \right) = \frac{1}{4}$$

$\Sigma()$ (sumSeq)

Katalog >

$\Sigma(\text{Uttr}l, \text{Var}, \text{Nedre}, \text{Øvre}) \Rightarrow \text{uttrykk}$

Merk: Du kan sette inn denne funksjonen fra tastaturet ved å skrive **sumSeq (...)**.

Behandler *Uttrykk1* for hver verdi av *Var* fra *Nedre* til *Øvre*, og returnerer summen av resultatene.

Merk: Se også **Sum-sjablon**, side 5.

$$\sum_{n=1}^5 \left(\frac{1}{n} \right) = \frac{137}{60}$$

$$\sum_{k=1}^n (k^2) = \frac{n \cdot (n+1) \cdot (2 \cdot n+1)}{6}$$

$$\sum_{n=1}^{\infty} \left(\frac{1}{n^2} \right) = \frac{\pi^2}{6}$$

$\Sigma(\text{Utr}1, \text{Var}, \text{Nedre}, \text{Nedre}-1) \Rightarrow 0$

$$\sum_{k=4}^3 (k) \quad 0$$

$\Sigma(\text{Utr}1, \text{Var}, \text{Nedre}, \text{Øvre}) \Rightarrow \Sigma(\text{Utr}1, \text{Var}, \text{Øvre}+1, \text{Nedre}-1)$ hvis $\text{Øvre} < \text{Nedre}-1$

$$\sum_{k=4}^1 (k) \quad -5$$

Summeringsformlene som er brukt er hentet fra følgende referanse:

Ronald L. Graham, Donald E. Knuth, og Oren Patashnik. *Concrete Mathematics: A Foundation for Computer Science*. Reading, Massachusetts: Addison-Wesley, 1994.

$$\sum_{k=4}^1 (k) + \sum_{k=2}^4 (k) \quad 4$$

ΣInt()

$\Sigma\text{Int}(\text{NPmt}1, \text{NPmt}2, N, I, PV, [\text{Pmt}], [\text{FV}], [\text{PpY}], [\text{CpY}], [\text{PmtAt}], [\text{avrundVerdi}]) \Rightarrow \text{verdi}$

$\Sigma\text{Int}(1, 3, 12, 4.75, 20000., 12, 12) \quad -213.48$

$\Sigma\text{Int}(\text{NPmt}1, \text{NPmt}2, \text{amortTabell}) \Rightarrow \text{verdi}$

Amortiseringsfunksjon som beregner rentesummen i løpet av en spesifisert rekke av betalinger.

NPmt1 og *NPmt2* definerer start- og sluttgrensene for betalingsrekken.

N, *I*, *PV*, *Pmt*, *FV*, *PpY*, *CpY* og *PmtAt* er beskrevet i tabellen med TVM-argumenter, side 201.

- Hvis du utelater *Pmt*, grunninnstilles den til *Pmt=tvmpmt* (*N*, *I*, *PV*, *FV*, *PpY*, *CpY*, *PmtAt*).
- Hvis du utelater *FV*, grunninnstilles den til *FV=0*.
- Grunninnstillingene for *PpY*, *CpY* og *PmtAt* er de samme som for TVM-funksjonene.

avrundVerdi spesifiserer antallet desimalplasser for avrunding.
Grunninnstilling=2.

tbl:=amortTbl(12, 12, 4.75, 20000., 12, 12)

0	0.	0.	20000.
1	-77.49	-1632.43	18367.6
2	-71.17	-1638.75	16728.8
3	-64.82	-1645.1	15083.7
4	-58.44	-1651.48	13432.2
5	-52.05	-1657.87	11774.4
6	-45.62	-1664.3	10110.1
7	-39.17	-1670.75	8439.32
8	-32.7	-1677.22	6762.1
9	-26.2	-1683.72	5078.38
10	-19.68	-1690.24	3388.14
11	-13.13	-1696.79	1691.35
12	-6.55	-1703.37	-12.02

$\Sigma\text{Int}(1, 3, \text{tbl}) \quad -213.48$

ΣInt(NPmt1, NPmt2, amortTabell) beregner rentesummen basert på amortiseringstabell *amortTabell*. Argumentet *amortTabell* må være en matrise i den form som er beskrevet under **amortTbl()**, side 8.

Merk: Se også ΣPrn(), nedenfor, og Bal(), side 17.

ΣPrn(NPmt1, NPmt2, N, I, PV, [Pmt], [FV], [PpY], [CpY], [PmtAt], [avrundVerdi]) ⇒ verdi

ΣPrn(1,3,12,4.75,20000,,12,12) -4916.28

ΣPrn(NPmt1, NPmt2, amortTable) ⇒ verdi

tbl:=amortTbl(12,12,4.75,20000,,12,12)

Amortiseringsfunksjon som beregner summen av hovedbetalinger i løpet av en spesifisert rekke av betalinger.

NPmt1 og *NPmt2* definerer start- og sluttgrensene for betalingsrekken.

N, I, PV, Pmt, FV, PpY, CpY og *PmtAt* er beskrevet i tabellen med TVM-argumenter, side 201.

- Hvis du utelater *Pmt*, grunninnstilles den til *Pmt=tvmpmt(N, I, PV, FV, PpY, CpY, PmtAt)*.
- Hvis du utelater *FV*, grunninnstilles den til *FV=0*.
- Grunninnstillingene for *PpY, CpY* og *PmtAt* er de samme som for TVM-funksjonene.

avrundVerdi spesifiserer antallet desimalplasser for avrunding. Grunninnstilling=2.

ΣPrn(NPmt1, NPmt2, amortTabell) beregner summen av hovedbetalinger basert på amortiseringstabell *amortTabell*. Argumentet *amortTabell* må være en matrise i den form som er beskrevet under **amortTbl()**, side 8.

Merk: Se også ΣInt(), over, og Bal(), side 17.

	0	0.	0.	20000.
1	-77.49	-1632.43	18367.57	
2	-71.17	-1638.75	16728.82	
3	-64.82	-1645.1	15083.72	
4	-58.44	-1651.48	13432.24	
5	-52.05	-1657.87	11774.37	
6	-45.62	-1664.3	10110.07	
7	-39.17	-1670.75	8439.32	
8	-32.7	-1677.22	6762.1	
9	-26.2	-1683.72	5078.38	
10	-19.68	-1690.24	3388.14	
11	-13.13	-1696.79	1691.35	
12	-6.55	-1703.37	-12.02	

ΣPrn(1,3,tbl) -4916.28

# (Indir.ref)	taster
# varNavnStreng	$\#("x"&"y"&"z")$ xyz
Refererer til variabelen med navnet <i>varNavnStreng</i> . På denne måten kan du bruke strenger for å opprette variabelnavn "innenfra" en funksjon.	Oppretter eller refererer til variabelen xyz.
	$10 \rightarrow r$ 10
	$"r" \rightarrow s1$ "r"
	$\#s1$ 10
	Returnerer verdien av variabelen (r) som har et navn som er lagret i variabel s1.

E (vitenskapelig tallnotasjon)	tast
mantissaEeksponent	23000.23000.
Legger inn et tall i vitenskapelig fremstilling. Tallet blir tolket som en $mantissa \times 10^{\text{eksponent}}$.	$2300000000. + 4.1E15$ 4.1E15
	$3 \cdot 10^4$ 30000
Tips: Hvis du vil legge inn en potens av 10 uten å forårsake desimale verdier i resultatet, bruk 10^{heltall} .	
Merk: Du kan sette inn denne operatoren fra datamaskintastaturet ved å skrive @E. Eksempel: Skriv 2.3@E4 for å legge inn 2.3E4.	

g (gradian)	tast
$UttrI^g \Rightarrow Uttrykk$	I grader, gradian eller radian modus:
$UttrI^g \Rightarrow Uttrykk$	$\cos(50^g)$ $\frac{\sqrt{2}}{2}$
$ListeI^g \Rightarrow liste$	$\cos(\{0, 100^g, 200^g\})$ {1,0,-1}
$MatriseI^g \Rightarrow matrise$	
Denne funksjonen gir deg en mulighet til å spesifisere en vinkel i gradianer mens du er i grader- eller gradian-modus.	
I radian-vinkelmodus, multipliseres <i>UttrI</i> med $\pi/200$.	
I grader-vinkelmodus, multipliseres <i>UttrI</i> med $g/100$.	

g (gradian)

 tast

I gradian modus, returneres *UttrI* uendret.

Merk: Du kan sette inn dette symbolet fra datamaskintastaturet ved å skrive @g.

r (radian)

 tast

UttrI^r ⇒ *Uttrykk*

I grader, gradian eller radian modus:

ListeI^r ⇒ *liste*

$$\cos\left(\frac{\pi}{4^r}\right) \quad \frac{\sqrt{2}}{2}$$

MatriseI^r ⇒ *matrise*

$$\cos\left(\left\{0^r, \frac{\pi}{12}, \frac{\pi}{r}, \left(\pi\right)^r\right\}\right) \quad \left\{1, \frac{(\sqrt{3}+1) \cdot \sqrt{2}}{4}, -1\right\}$$

Denne funksjonen gir deg en mulighet til å spesifisere en gradian vinkel mens du er i grader- eller radian-modus.

I grader-vinkelmodus, multipliseres argumentet med $180/\pi$.

I radian-vinkelmodus, returneres argumentet uendret.

I gradian modus, multipliseres argumentet med $200/\pi$.

Tips: Bruk *r* hvis du vil tvinge radianer inn en funksjonsdefinisjon uavhengig av hvilken modus som er i bruk når du bruker funksjonen.

Merk: Du kan sette inn dette symbolet fra datamaskintastaturet ved å skrive @x.

° (grader)

 tast

UttrI° ⇒ *Uttrykk*

I grader, gradian eller radian modus:

ListeI° ⇒ *liste*

$$\cos(45^\circ) \quad \frac{\sqrt{2}}{2}$$

MatriseI° ⇒ *matrise*

Denne funksjonen gir deg en mulighet til å spesifisere en grader-vinkel mens du er i gradian eller radian modus.

I radian modus:

I radian-vinkelmodus, multipliseres argumentet med $\pi/180$.

Merk: For å tvinge frem et tilnærmet desimalresultat,

° (grader)

 tast

I grader-vinkelmodus, returneres argumentet uendret.

I gradian-vinkelmodus, multipliseres argumentet med 10/9.

Merk: Du kan sette inn dette symbolet fra datamaskintastaturet ved å skrive @d.

Grafregner: Trykk på .

Windows®: Trykk på **Ctrl+Enter**.

Macintosh®: Trykk på **⌘+Enter**.

iPad®: Hold på **enter**, og velg .

$$\cos\left\{\left\{0, \frac{\pi}{4}, 90^\circ, 30.12^\circ\right\}\right\}$$

$$\{1, 0.707107, 0., 0.864976\}$$

°, ', " (grader/minutter/sekunder)

  taster

gg°mm'ss.ss" ⇒ *Uttrykk*

gg Et positivt eller negativt tall

mm Et ikke-negativt tall

ss.ss Et ikke-negativt tall

Returnerer $gg+(mm/60)+(ss.ss/3600)$.

Dette grunntall -60-formatet lar deg:

- Sette inn en vinkel i grader/minutter/sekunder uten hensyn til aktuell vinkelmodus.
- Sette inn tid, som timer/minutter/sekunder.

Merk: Sett to apostrofer (") etter ss.ss, ikke et anførselstegn (').

I Grader-vinkelmodus:

$25^\circ 13' 17.5''$	25.2215
$25^\circ 30'$	$\frac{51}{2}$

∠ (vinkel)

  taster

[Radius, ∠θ_Vinkel] ⇒ *vektor*

(polar inndata)

[Radius, ∠θ_Vinkel, Z_Koordinat]
⇒ *vektor*

(sylindrisk inndata)

[Radius, ∠θ_Vinkel, ∠θ_Vinkel] ⇒ *vektor*

(sfærisk inndata)

I radian modus og vektorformat innstilt på: rektangulær

$$\begin{bmatrix} 5 & \angle 60^\circ & \angle 45^\circ \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \frac{5 \cdot \sqrt{2}}{4} & \frac{5 \cdot \sqrt{6}}{4} & \frac{5 \cdot \sqrt{2}}{2} \end{bmatrix}$$

sylindrisk

$$\begin{bmatrix} 5 & \angle 60^\circ & \angle 45^\circ \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \frac{5 \cdot \sqrt{2}}{2} & \angle \frac{\pi}{3} & \frac{5 \cdot \sqrt{2}}{2} \end{bmatrix}$$

∠ (vinkel)

  taster

Returnerer koordinater som en vektor, avhengig av vektorformatets modusinnstilling: rektangulær, sylindrisk eller sfærisk.

Merk: Du kan sette inn dette symbolet fra datamaskintastaturet ved å skrive @<.

(Størrelse ∠ Vinkel) ⇒ kompleksVerdi

(polar inndata)

Setter inn en kompleks verdi i $(r\angle\theta)$ polar form. *Vinkelen* tolkes avhengig av aktuell vinkelmodus-innstilling.

sfærisk

$$\left[5 \angle 60^\circ \angle 45^\circ \right] \quad \left[5 \angle \frac{\pi}{3} \angle \frac{\pi}{4} \right]$$

I radian-vinkelmodus og rektangulært, komplekst format:

$$5+3 \cdot i - \left(10 \angle \frac{\pi}{4} \right) \quad 5-5 \cdot \sqrt{2} + (3-5 \cdot \sqrt{2}) \cdot i$$

Merk: For å tvinge frem et tilnærmet desimalresultat,

Grafregner: Trykk på .

Windows®: Trykk på **Ctrl+Enter**.

Macintosh®: Trykk på **⌘+Enter**.

iPad®: Hold på **enter**, og velg .

$$5+3 \cdot i - \left(10 \angle \frac{\pi}{4} \right) \quad -2.07107-4.07107 \cdot i$$

' (merke)

 tast

variabel '

variabel ''

Setter inn et derivertsymbol i en differensialligning. Et enkelt derivertsymbol markerer en førsteordens differensialligning, to derivertsymboler markerer en annenordens, osv.

$$\text{deSolve} \left(y'' = y^2 \text{ and } y(0)=0 \text{ and } y'(0)=0, t, y \right) \\ \frac{\frac{3}{2 \cdot y^4}}{3} = t$$

_ (senket strek som et tomt element)

Se “Tomme (åpne) elementer”
|, side 243.

_ (senket strek som enhetsbetegnelse)

  taster

Utt_r_Enhet

$$3 \cdot \text{m} \blacktriangleright \text{_ft} \quad 9.84252 \cdot \text{_ft}$$

_ (senket strek som enhetsbetegnelse)

  taster

Markerer enhetene for et *Uttr*. Alle enhetsnavnene må begynne med en senket strek.

Du kan bruke forhåndsdefinerte enheter eller opprette dine egne enheter. For en liste over forhåndsdefinerte enheter, åpne Katalogen og vis Enhetsomregner-fanen. Du kan velge enhetsnavn fra katalogen eller skrive inn enhetsnavnet direkte.

*Variabel*_

Hvis *Variabel* ikke har noen verdi, blir den behandlet som om den representerer et komplekst tall. Ved grunninnstilling, uten _, behandles variabelen som reell.

Hvis *Variabel* har en verdi, ignoreres _ og *Variabel* gjenopptar opprinnelig datatype.

Merk: Du kan lagre et komplekst tall til en variabel uten å bruke _. Men for best resultat i beregninger, som **cSolve()** og **cZeros()**, anbefales_.

Merk: Du kan finne omregningssymbolet, , i katalogen. Klikk på , og klikk så på **Matematiske operatører**.

Assuming z is undefined:

$\text{real}(z)$	z
$\text{real}(z\_)$	$\text{real}(z\_)$
$\text{imag}(z)$	0
$\text{imag}(z\_)$	$\text{imag}(z\_)$

► (omregne)

  taster

Uttr_Enhet1 ► *_Enhet2* ⇒ *Uttr_Enhet2*

3·_m►_ft 9.84252·_ft

Omregner et uttrykk fra en enhet til en annen.

Senket strek-tegnet_ markerer enheten. Enhetene må være i samme kategori, som f.eks. Lengde eller Areal.

For en liste over forhåndsdefinerte enheter, åpne Katalogen og vis Enhetsomregner-fanen:

- Du kan velge et enhetsnavn fra listen.
- Du kan velge omregningsoperatoren, ►, fra øverst på listen.

Du kan også skrive inn et navn manuelt. For å skrive inn “_” mens du skriver inn enhetsnavn på grafregneren, trykk på

 .

Merk: For å omregne temperaturrenheter, bruk **tmpCnv()** og **ΔtmpCnv()**. Omregningsoperatoren ► behandler ikke temperaturrenheter.

10^()

Katalog >

10^ (Uttr1) ⇒ Uttrykk

$$10^{1.5} \quad 31.6228$$

10^ (Liste1) ⇒ liste

$$10^{\{0, -2, 2, a\}} \quad \left\{ 1, \frac{1}{100}, 100, 10^a \right\}$$

Returnerer 10 opphøyd i argumentets potens.

For en liste, returneres 10 opphøyd i elementenes potens i *Liste1*.

10^ (kvadratMatrise) ⇒ kvadratMatrise

$$10^{\begin{bmatrix} 1 & 5 & 3 \\ 4 & 2 & 1 \\ 6 & -2 & 1 \end{bmatrix}} \quad \begin{bmatrix} 1.14336\text{E}7 & 8.17155\text{E}6 & 6.67589\text{E}6 \\ 9.95651\text{E}6 & 7.11587\text{E}6 & 5.81342\text{E}6 \\ 7.65298\text{E}6 & 5.46952\text{E}6 & 4.46845\text{E}6 \end{bmatrix}$$

Returnerer 10 opphøyd i potensen av *kvadratMatrise1*. Dette er ikke det samme som å beregne 10 opphøyd i potens av hvert element. For mer informasjon om beregningsmetode, se under **cos()**.

kvadratMatrise1 må kunne diagonaliseres. Resultatet inneholder alltid flytende desimaltall.

^-1(resiprok)

Katalog >

Uttr1 ^-1 ⇒ Uttrykk

$$(3.1)^{-1} \quad 0.322581$$

Liste1 ^-1 ⇒ liste

$$\{a, 4, -0.1, x, -2\}^{-1} \quad \left\{ \frac{1}{a}, \frac{1}{4}, -10., \frac{1}{x}, -\frac{1}{2} \right\}$$

Returnerer den inverse verdien av et argument.

For en liste, returneres den inverse verdien av elementene i *Liste1*.

kvadratMatrise1 ^-1 ⇒ kvadratMatrise

$$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}^{-1} \quad \begin{bmatrix} -2 & 1 \\ 3 & -1 \\ 2 & 2 \end{bmatrix}$$

Returnerer den inverse verdien av *kvadratMatrise1*.

kvadratMatrise1 må være en ikke-singulær kvadratisk matrise.

$$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ a & 4 \end{bmatrix}^{-1} \quad \begin{bmatrix} -2 & 1 \\ a-2 & a-2 \\ a & -1 \\ 2 \cdot (a-2) & 2 \cdot (a-2) \end{bmatrix}$$

Uttr | BoolskUttr1 [and BoolskUttr2]...

Uttr | BoolskUttr1 [or BoolskUttr2]...

Begrensningssymbolet ("|") fungerer som en binær operator. Operanden til venstre for | er et uttrykk. Operanden til høyre for | spesifiserer en eller flere relasjoner som kan ha innvirkning på forenklingen av uttrykket. Flere forbindelser etter | må sammenføres av logiske "and" eller "or" operatore.

Med begrensningsoperatoren har du tre utgangstyper av funksjonalitet:

- Erstatninger
- Intervallbegrensninger
- Eksklusjoner

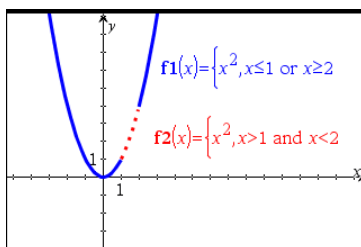
En erstatning har form som en ligning, som $x=3$ eller $y=\sin(x)$. For at den skal være mest effektiv, bør den venstre siden være en enkel variabel. *Uttr | Variabel = verdi* vil erstatte *verdi* for hver forekomst av *Variabel* i *Uttr*.

Intervallbegrensninger tar form som en eller flere ulikheter som er føyd sammen av logiske "and" eller "or" operatore. En intervallbegrensning tillater også forenkling som ellers kan være ugyldig eller ikke mulig å beregne.

$x+1 x=3$	4
$x+y x=\sin(y)$	$\sin(y)+y$
$x+y \sin(y)=x$	$x+y$

$x^3-2\cdot x+7\rightarrow f(x)$	Done
$f(x) x=\sqrt{3}$	$\sqrt{3}+7$
$(\sin(x))^2+2\cdot\sin(x)-6 \sin(x)=d$	$d^2+2\cdot d-6$

$\text{solve}(x^2-1=0,x) x>0 \text{ and } x<2$	$x=1$
$\sqrt{x}\cdot\frac{1}{x} x>0$	1
$\sqrt{x}\cdot\frac{1}{x}$	$\sqrt{\frac{1}{x}}\cdot\sqrt{x}$

| (begrensningsoperator)

ctrl **-taster**

Eksklusjoner bruker relasjons-operatoren "ulik" ($\neq$ or $\neq$) for å ekskludere en spesifikk verdi fra å komme i betraktning. Den brukes først og fremst for å ekskludere en eksakt løsning når du bruker **cSolve()**, **cZeros()**, **fMax()**, **fMin()**, **solve()**, **zeros()**, osv.

$$\text{solve}(x^2 - 1 = 0, x) | x \neq 1 \quad x = -1$$

→ (lagre)

ctrl **var** **tast**

Uttr → *Var*

$$\frac{\pi}{4} \rightarrow \text{myvar} \quad \frac{\pi}{4}$$

Liste → *Var*

$$2 \cdot \cos(x) \rightarrow y1(x) \quad \text{Done}$$

Matrise → *Var*

$$\{1, 2, 3, 4\} \rightarrow \text{lst5} \quad \{1, 2, 3, 4\}$$

Uttr → *Funksjon*(*Param1*,...)

$$\begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \end{bmatrix} \rightarrow \text{matg} \quad \begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \end{bmatrix}$$

Liste → *Funksjon*(*Param1*,...)

$$\text{"Hello"} \rightarrow \text{str1} \quad \text{"Hello"}$$

Matrise → *Funksjon*(*Param1*,...)

Hvis variabel *Var* ikke eksisterer, opprettes *Var* og initialiserer den til *Uttr*, *Liste*, eller *Matrise*.

Hvis *Var* allerede eksisterer og ikke er låst eller beskyttet, erstattes innholdet med *Uttr*, *Liste*, eller *Matrise*.

Tips: Hvis du skal til å gjøre symbolske beregninger med udefinerte variabler, bør du unngå å lagre dem under de mest vanlig brukte en-bokstavs variabler, som a, b, c, x, y, z og så videre.

Merk: Du kan sette inn denne operatoren fra tastaturet ved å skrive **=:** som en snarvei. Eksempel: Skriv **pi/4 =:** **minvar**.

:= (tildele)

  taster

Var := *Uttr*

Var := *Liste*

Var := *Matrise*

Funksjon(*Param1*,...) := *Uttr*

Funksjon(*Param1*,...) := *Liste*

Funksjon(*Param1*,...) := *Matrise*

Hvis variabel *Var* ikke eksisterer, opprettes *Var* og initialiserer den til *Uttr*, *Liste*, eller *Matrise*.

Hvis *Var* allerede eksisterer og ikke er låst eller beskyttet, erstattes innholdet med *Uttr*, *Liste*, eller *Matrise*.

Tips: Hvis du skal til å gjøre symbolske beregninger med udefinerte variabler, bør du unngå å lagre dem under de mest vanlig brukte en-bokstavs variabler, som a, b, c, x, y, z og så videre.

$myvar := \frac{\pi}{4}$	$\frac{\pi}{4}$
$yI(x) := 2 \cdot \cos(x)$	<i>Done</i>
$lst5 := \{1, 2, 3, 4\}$	$\{1, 2, 3, 4\}$
$matg := \begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \end{bmatrix}$	$\begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \end{bmatrix}$
$str1 := \text{"Hello"}$	"Hello"

© (kommentar)

  taster

© [*tekst*]

© fremstiller *tekst* som en kommentarlinje som lar deg kommentere funksjoner og programmer som du oppretter.

© kan plasseres ved begynnelsen eller hvor som helst på linjen. Alt som er til høyre for ©, til slutten av linjen, er kommentaren.

Merk for å legge inn eksemplet: For anvisninger om hvordan du legger inn flerlinjede program- og funksjonsdefinisjoner, se avsnittet Kalkulator i produkthåndboken.

Define $g(n)$ = Func

© *Declare variables*

Local *i, result*

result := 0

For *i*, 1, *n*, 1 © Loop *n times*

result := *result* + i^2

EndFor

Return *result*

EndFunc

Done

$g(3)$ 14

Ob, Oh

  taster,   **taster**

Ob *binærTall*

I desimalt grunntall-modus:

Oh *heksadesimalTall*

Ob10+OhF+10 27

Markerer hhv. et binært eller heksadesimalt tall. For å sette inn et binært eller heksadesimalt tall må du sette inn prefikset Ob eller Oh uavhengig av grunninnstillingsmodus. Uten prefiks blir et tall behandlet som et desimaltall (grunntall 10).

Resultatene vises i forhold til grunntall-modusen.

I binær grunntall-modus:

Ob10+0hF+10	Ob11011

I heksades grunntall-modus:

Ob10+0hF+10	Oh1B

Tomme (åpne) elementer

Når du analyserer reelle data, kan det hende at du ikke alltid har et komplett datasett. TI-Nspire™ CAS tillater tomme eller åpne dataelementer, slik at du kan fortsette med data som nesten er komplette istedenfor å måtte starte på nytt eller forkaste oppgaver som ikke er fullført.

Under “*Plotte graf fra regnearkdata*” i kapitlet Lister og regneark finner du et eksempel på data som involverer tomme elementer.

Med funksjonen **delVoid()** kan du fjerne tomme elementer fra en liste. Med funksjonen **isVoid()** kan du teste for et tomt element. For detaljer, se **delVoid()**, side 51, og **isVoid()**, side 97.

Merk: For å legge inn et tomt element manuelt i et matematisk uttrykk, skriv “ ” eller nøkkelordet **void**. Nøkkelordet **void** konverteres automatisk til et “ ”-symbol når uttrykket blir behandlet. For å skrive inn “ ” på grafregneren, trykk på .

Beregninger som involverer åpne elementer

De fleste beregninger som involverer et åpent (tomt) innlegg, vil produsere et åpent (tomt) resultat. Se spesialtilfeller nedenfor.

$\lfloor \_ \rfloor$	–
$\gcd(100, \_)$	–
$3 + \_$	–
$\{5, \_, 10\} - \{3, 6, 9\}$	$\{2, \_, 1\}$

Listeutsagn som inneholder åpne (tomme) elementer

Følgende funksjoner og kommandoer ignorerer (hopper over) åpne (tomme) elementer som blir funnet i listeutsagn.

count, **countif**, **cumulativeSum**, **freqTable**, **list**, **frequency**, **max**, **mean**, **median**, **product**, **stDevPop**, **stDevSamp**, **sum**, **sumIf**, **varPop**, og **varSamp**, samt regresjonsberegninger, **OneVar**, **TwoVar** og **FiveNumSummary** statistikk, konfidensintervaller og statistikktester

$\text{sum}(\{2, \_, 3, 5, 6, 6\})$	16.6
$\text{median}(\{1, 2, \_, \_, 3\})$	2
$\text{cumulativeSum}(\{1, 2, \_, 4, 5\})$	$\{1, 3, \_, 7, 12\}$
$\text{cumulativeSum}\left(\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & - \\ 5 & 6 \end{bmatrix}\right)$	$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 4 & - \\ 9 & 8 \end{bmatrix}$

SortA og **SortD** flytter alle åpne (tomme) elementer innenfor det første utsagnet til bunnen.

$\{5, 4, 3, \_, 1\} \rightarrow \text{list1}$	$\{5, 4, 3, \_, 1\}$
$\{5, 4, 3, 2, 1\} \rightarrow \text{list2}$	$\{5, 4, 3, 2, 1\}$
$\text{SortA list1, list2}$	Done
list1	$\{1, 3, 4, 5, \_ \}$
list2	$\{1, 3, 4, 5, 2\}$

Listeutsagn som inneholder åpne (tomme) elementer

I regresjoner introduserer en åpning i en X- eller Y-liste en åpning for det tilsvarende elementet i en rest.

$\{1,2,3,_,5\} \rightarrow list1$	$\{1,2,3,_,5\}$
$\{1,2,3,4,5\} \rightarrow list2$	$\{1,2,3,4,5\}$
SortD list1,list2	Done
list1	$\{5,3,2,1,_{-}\}$
list2	$\{5,3,2,1,4\}$
$I1:=\{1,2,3,4,5\}; I2:=\{2,_,3,5,6,6\}$	$\{2,_,3,5,6,6\}$
LinRegMx I1,I2	Done
stat.Resid	$\{0.434286,_, -0.862857, 0.011429, 0.44\}$
stat.XReg	$\{1,_,3,4,5\}$
stat.YReg	$\{2,_,3,5,6,6\}$
stat.FreqReg	$\{1,_,1,1,1,1\}$

En utelatt kategori i en regresjon introduserer en åpning (tomt element) for det tilsvarende elementet i en rest.

$I1:=\{1,3,4,5\}; I2:=\{2,3,5,6,6\}$	$\{2,3,5,6,6\}$
$cat:=\{"M", "M", "F", "F"\}; incl:=\{"F"\}$	$\{"F"\}$
LinRegMx I1,I2,1,cat,incl	Done
stat.Resid	$\{_,_,0,0,0\}$
stat.XReg	$\{_,_,4,5\}$
stat.YReg	$\{_,_,5,6,6\}$
stat.FreqReg	$\{_,_,1,1,1\}$

En frekvens på 0 i en regresjon introduserer en åpning (tomt element) for det tilsvarende elementet i en rest.

$I1:=\{1,3,4,5\}; I2:=\{2,3,5,6,6\}$	$\{2,3,5,6,6\}$
LinRegMx I1,I2, $\{1,0,1,1\}$	Done
stat.Resid	$\{0.069231,_, -0.276923, 0.207692\}$
stat.XReg	$\{1,_,4,5\}$
stat.YReg	$\{2,_,5,6,6\}$
stat.FreqReg	$\{1,_,1,1,1\}$

Snarveier/hurtigtaster for å legge inn matematiske uttrykk

Hurtigtaster lar deg legge inn matematiske uttrykk ved å skrive i stedet for å bruke katalogen eller symbolpaletten. Eksempel: Når du skal legge inn uttrykket $\sqrt{6}$, kan du skrive `sqr t ( 6 )` på kommandolinjen. Når du trykker på `enter`, endres uttrykket `sqr t ( 6 )` til $\sqrt{6}$. Noen hurtigtaster kan brukes både fra kalkulatoren og fra tastaturet på datamaskinen. Andre er først og fremst nyttige fra tastaturet på datamaskinen.

Fra kalkulatoren eller datamaskintastaturet

Hvis du skal legge inn dette:	Skriv dette:
π	<code>pi</code>
θ	<code>theta</code>
∞	<code>infinity</code>
$\leq$	<code><=</code>
$\geq$	<code>>=</code>
$\neq$	<code>/=</code>
$\Rightarrow$ (logisk implikasjon)	<code>=></code>
$\Leftrightarrow$ (logisk dobbel implikasjon, XNOR)	<code><=></code>
$\rightarrow$ (lagre-operator)	<code>=:</code>
$ $ (absoluttverdi)	<code>abs (...)</code>
$\sqrt{()}$	<code>sqr t (...)</code>
$d()$	<code>derivative (...)</code>
$\int()$	<code>integral (...)</code>
$\Sigma()$ (Sum-sjablon)	<code>sumSeq (...)</code>
$\Pi()$ (Produkt-sjablon)	<code>prodSeq (...)</code>
$\sin^{-1}()$, $\cos^{-1}()$, ...	<code>arcsin (...)</code> , <code>arccos (...)</code> , ...
$\Delta\text{List}()$	<code>deltaList (...)</code>
$\Delta\text{tmpCnv}()$	<code>deltaTmpCnv (...)</code>

Fra tastaturet på datamaskinen

Hvis du skal legge inn dette:	Skriv dette:
$c1$, $c2$, ... (konstanter)	<code>@c1</code> , <code>@c2</code> , ...
$n1$, $n2$, ...	<code>@n1</code> , <code>@n2</code> , ...

Hvis du skal legge inn dette:	Skriv dette:
(heltallskonstanter)	
i (imaginær konstant)	@i
e (naturlig log-grunntall e)	@e
E (vitenskapelig notasjon)	@E
^{T} (transponert)	@t
^{r} (radianer)	@r
$^\circ$ (grader)	@d
^{g} (gradianer)	@g
$\angle$ (vinkel)	@<
$\triangleright$ (konvertering)	@>
$\triangleright$ Decimal, $\triangleright$ approxFraction ( ), osv.	@>Decimal, @>approxFraction ( ), osv.

EOS™ (Ligningsoperativsystem)-hierarkiet

Dette avsnittet beskriver Equation Operating System (ligningsoperativsystem) (EOS™) som brukes av TI-Nspire™ CAS -teknologien for undervisning i matematikk og realfag. Tall, variabler og funksjoner legges inn i en enkel, ukomplisert sekvens. EOS™ -programvaren behandler uttrykk og ligninger ved hjelp av parentetisk gruppering og i samsvar med de prioriteringene som beskrives over.

Rekkefølge av beregning

Nivå	Operator
1	Parentes ( ), hakeparentes [ ], buet parentes { }
2	Omregning (#)
3	Oppkalling av funksjon
4	Postoperatorer: grader-minutter-sekunder (° ,',"), fakultet (!), prosent (%), radianer (°), senket skrift ([ ]), transponert (T)
5	Eksponensiering, potens-operator (^)
6	Negasjon (L)
7	Sett sammen streng (&)
8	Multiplikasjon (•), divisjon (/)
9	Addisjon (+), subtraksjon (-)
10	Likhetsrelasjoner: lik (=), ulik (≠ eller /=), mindre enn (<), mindre enn eller lik (≤ eller <=), større enn (>), større enn eller lik (≥ eller >=)
11	Logisk not
12	Logisk and
13	Logiske or
14	enten...eller, verken ...eller, ikke både ...og
15	Logisk implikasjon (⇒)
16	Logisk dobbel implikasjon, XNOR (⇔)
17	Begrensningsoperator (" ")
18	Lagre (→)

Parenteser, hakeparenteser, buede parenteser

Først behandles alle beregninger som står i parentes, hakeparentes eller buet parentes. I uttrykket $4(1+2)$ behandler EOS™ -programvaren for eksempel først den delen av uttrykket som står i parenteser, $1+2$, og multipliserer deretter resultatet, 3, med 4.

Antallet åpne- og lukkeparenteser, åpne- og lukke-hakeparenteser og buede åpne- og lukkeparenteser må være det samme innenfor ett uttrykk eller én ligning. Hvis ikke, vises en feilmelding, som angir det manglende elementet. For eksempel vil $(1+2)/(3+4)$ vise feilmeldingen "Mangler)."

Merk: Siden TI-Nspire™ CAS -programvaren gjør at du kan definere dine egne funksjoner, blir et variabelnavn fulgt av et uttrykk i parentes betraktet som en "oppkalling av funksjon" istedenfor halveis skjult multiplikasjon. For eksempel i $a(b+c)$ blir funksjonen a beregnet for verdien $b+c$ (av den variable). For å multiplisere uttrykket $b+c$ med variabelen a , må du bruke eksplisitt multiplikasjon: $a*(b+c)$.

Omregning

Omregnings-operatoren (#) omregner en streng til et variabel- eller funksjonsnavn. For eksempel oppretter #("x"&"y"&"z") variabelnavnet xyz. Omregning lar deg også opprette og modifisere en variabel mens du er inne i et program. Hvis for eksempel $10 \rightarrow r$ og " r " $\rightarrow s1$, så er $\#s1=10$.

Postoperatorer

En postoperator er en operator som kommer direkte etter et argument, som f.eks. 5!, 25%, eller $60^\circ 15' 45''$. Et argument som er fulgt av en postoperator blir behandlet ved fjerde prioritetsnivå. I uttrykket $4^4 3!$ blir for eksempel 3! behandlet først. Resultatet, 6, blir så eksponenten av 4 for å oppnå 4096.

Ekspensiering

Ekspensiering (^) og element-for-element-ekspensiering (.^) blir behandlet fra høyre til venstre. Uttrykket $2^3 2$ blir for eksempel behandlet som det samme som $2^{(3^2)}$ for å produsere 512. Dette er forskjellig fra $(2^3)^2$, som er 64.

Negasjon

For å legge inn et negativt tall, trykk på $\boxed{-}$ fulgt av tallet. Postoperasjoner og ekspensiering utføres før negasjon. Resultatet av $-x^2$ er for eksempel et negativt tall, og $-9^2 = -81$. Bruk parenteser for å opphøye et negativt tall i annen potens, som f.eks. $(-9)^2$ for å produsere 81.

Begrensning ("|")

Argumentet som følger etter ("|")-operator gir et sett av begrensninger som påvirker hvordan argumentet som står foran operatoren blir behandlet.

Konstanter og verdier

Den følgende tabellen inneholder konstanter og deres verdier, som er tilgjengelige når du utfører enhetsomregninger. De kan skrives inn manuelt eller velges fra listen

Konstanter i Verktøy > Enhetsomregninger (Håndholdt enhet: trykk på 3).

Konstant	Navn	Verdi
_c	Lysets hastighet	299792458 _m/_s
_Cc	Coulomb-konstant	8987551787.3682 _m/_F
_Fc	Faraday-konstant	96485,33289 _coul/_mol
_g	Gravitasjonens akselerasjon	9,80665 _m/_s ²
_Gc	Gravitasjonskonstant	6,67408E-11 _m ³ /_kg/_s ²
_h	Plancks konstant	6,626070040E-34 _J _s
_k	Boltzmanns konstant	1,38064852E-23 _J/_°K
_μ0	Permeabilitet i vakuum	1,2566370614359E-6 _N/_A ²
_μb	Bohr-magneton	9,274009994E-24 _J _m ² /_Wb
_Me	Elektronets hvilemasse	9,10938356E-31 _kg
_Mμ	Myon-masse	1,883531594E-28 _kg
_Mn	Nøytronets hvilemasse	1,674927471E-27 _kg
_Mp	Protonets hvilemasse	1,672621898E-27 _kg
_Na	Avogadros tall	6,022140857E23 /_mol
_q	Elektronladning	1,6021766208E-19 _coul
_Rb	Bohr-radius	5,2917721067E-11 _m
_Rc	Molar gasskonstant	8,3144598 _J/_mol/_°K
_Rdb	Rydbergs konstant	10973731,568508/_m
_Re	Elektron-radius	2,8179403227E-15 _m
_u	Atommasse	1,660539040E-27 _kg
_Vm	Molarvolum	2,2413962E-2 _m ³ /_mol
_ε0	Permittivitet i vakuum	8,8541878176204E-12 _F/_m
_σ	Stefan-Boltzmann-konstant	5,670367E-8 _W/_m ² /_°K ⁴
_φ0	Magnetisk flukskvantum	2,067833831E-15 _Wb

Feilkoder og feilmeldinger

Hvis det oppstår en feil, er koden knyttet til variabel *feilKode*. Egendefinerte programmer og funksjoner kan undersøke *feilKode* for å bestemme årsaken til feilen. For et eksempel på bruk av *feilKode*, se eksempel 2 under kommandoen **Prøv**, side 197.

Merk: Noen feilforhold gjelder kun for TI-Nspire™ CAS-produktene, og noen gjelder kun for TI-Nspire™-produktene.

Feilkode	Beskrivelse
10	En funksjon returnerte ingen verdi
20	En test ga ikke resultatet SANN eller USANN. Vanligvis kan udefinerte variabler ikke sammenliknes. Testen $If\ a < b$ vil for eksempel forårsake enten at a eller at b ikke er definert, dersom utsagnet If blir utført.
30	Argumentet kan ikke være et mappenavn.
40	Argumentfeil
50	Uoverensstemmelse i argument To eller flere argumenter må være av samme type.
60	Argumentet må være et Boolsk uttrykk eller et heltall
70	Argumentet må være et desimaltall
90	Argumentet må være en liste
100	Argumentet må være en matrise
130	Argumentet må være en streng
140	Argumentet må være et variabelnavn. Pass på at navnet: • ikke begynner med et tall • ikke inneholder mellomrom eller spesialtegn • ikke bruker senket strek eller punktum på ugyldig måte • ikke overgår tillatt lengde Les mer om dette i Kalkulator-avsnittet dokumentasjonen.
160	Argumentet må være et uttrykk
165	For lite strøm i batteriene til å sende/motta Legg i nye batterier før sending eller mottak.
170	Grense Den nedre grensen må være mindre enn den øvre grensen for å definere søkeintervallet.

Feilkode	Beskrivelse
180	Avbryt Det ble trykket på tasten eller under en lang beregning eller mens et program ble utført.
190	Sirkulær definisjon Denne meldingen komme til syne for å unngå at du slipper opp for minne under uendelig erstatning av variable verdier. For eksempel vil $a+1 \rightarrow a$, der a er en udefinert variabel, forårsake denne feilen.
200	Ugyldig begrensningstrykk For eksempel vil $\text{løs}(3x^2-4=0,x) \mid x<0$ eller $x>5$ produsere denne feilmeldingen, fordi begrensningen er skilt med "eller" istedenfor "og".
210	Ugyldig datatype Et argument er av feil datatype.
220	Avhengig grense
230	Dimensjon En liste eller matriseindeks er ikke gyldig. Hvis for eksempel listen $\{1,2,3,4\}$ er lagret i L1, så er L1[5] en dimensjonsfeil, fordi L1 kun inneholder fire elementer.
235	Dimensjonsfeil. Ikke nok elementer i listene.
240	Dimensjonsfeil To eller flere argumenter må være av samme dimensjon. For eksempel er $[1,2]+[1,2,3]$ en dimensjonsfeil, fordi matrisene inneholder ulikt antall elementer.
250	Divisjon med null
260	Grunnmengdefeil Et argument må være i en spesifisert grunnmengde. For eksempel er $\text{tilf}(0)$ ikke gyldig.
270	Duplikatnavn på variabel
280	Else og Elseif ugyldig utenfor If...EndIf-blokk
290	EndTry uten tilhørende Else-uttrykk
295	For mange iterasjoner
300	Forventet 2- eller 3-elements liste eller matrise
310	Det første argumentet av nSolve må være en ligning i én variabel. Det kan ikke inneholde noen annen variabel enn den variabelen som vi er interessert i.
320	Det første argumentet til løs eller kLøs må være en ligning eller ulikhet For eksempel er $\text{løs}(3x-4,x)$ ugyldig fordi det første argumentet ikke er en ligning.

Feilkode	Beskrivelse
345	Inkonsistente enheter
350	Indeks utenfor gyldig område
360	Indireksjonsstrengen er ikke et gyldig variabelnavn
380	Udefinert Svar Enten opprettet ikke den forrige beregningen noe Svar, eller det ble ikke lagt inn noe forrige beregning.
390	Ugyldig tildeling
400	Ugyldig tildelingsverdi
410	Ugyldig kommando
430	Ugyldig for de gjeldende modusinnstillingene
435	Ugyldig gjetning (startverdi)
440	Ugyldig "skjult" multiplikasjon For eksempel er $x(x+1)$ ugyldig; derimot er $x*(x+1)$ korrekt syntaks. Dette skal forhindre forvirring mellom halvveis skjult multiplikasjon og oppkalling av funksjon.
450	Ugyldig i en funksjon eller gjeldende uttrykk Det er kun visse kommandoer som er gyldige i en egendefinert funksjon.
490	Ugyldig i Try..EndTry-blokk
510	Ugyldig liste eller matrise
550	Ugyldig utenfor funksjon eller program Et antall kommandoer er ikke gyldige utenfor en funksjon eller et program. For eksempel kan ikke Lokal brukes hvis den ikke er inne i en funksjon eller et program.
560	Ugyldig utenfor Loop..EndLoop-, For..EndFor- eller While..EndWhile-blokk For eksempel er Avslutt-kommandoen kun gyldig inne i disse loop-blokkene.
565	Ugyldig utenfor program
570	Ugyldig banenavn For eksempel er \var ugyldig.
575	Ugyldig polar kompleks verdi
580	Ugyldig programreferanse Det kan ikke refereres til programmer inne i funksjoner eller uttrykk, som f.eks. $1+p(x)$, der p er et program.
600	Ugyldig tabell
605	Ugyldig bruk av enheter

Feilkode	Beskrivelse
610	Ugyldig variabelnavn i Lokalt utsagn
620	Ugyldig variabel- eller funksjonsnavn
630	Ugyldig variabelreferanse
640	Ugyldig vektorsyntaks
650	Kommunikasjons-forbindelse En kommunikasjon mellom to enheter er ikke fullført. Kontroller at forbindelseskabelen er koplet godt til i begge ender.
665	Matrisen kan ikke diagonaliseres
670	Lite minne 1. Slett noen data i dette dokumentet 2. Lagre og lukk dette dokumentet Dersom 1 og 2 mislykkes, ta ut batteriene og sett dem inn igjen
672	Ressursbegrensning
673	Ressursbegrensning
680	Manglende (
690	Manglende)
700	Manglende “
710	Manglende]
720	Manglende }
730	Manglende start eller slutt på blokksyntaks
740	Manglende Then i If..EndIf-blokken
750	Navnet er ikke en funksjon eller et program
765	Ingen funksjoner er valgt
780	Fant ingen løsning
800	Ikke-reelt resultat Hvis for eksempel programvaren er i Reell innstilling, er $\sqrt{(-1)}$ ugyldig. For å tillate komplekse resultater, endre “Reell eller Kompleks” modusinnstilling til REKTANGULÆR eller POLAR.
830	Overflyt
850	Fant ikke programmet

Feilkode	Beskrivelse
	Det ble ikke funnet en programreferanse i et annet program i oppgitt bane under utføring.
855	Rand-funksjonstyper ikke tillatt i grafer
860	Rekursjonen for dyp
870	Reserverte navn eller systemvariabel
900	Argumentfeil Median-median-modell kunne ikke brukes på datasettet.
910	Syntaksfeil
920	Fant ikke teksten
930	For få argumenter Funksjonen eller kommandoen mangler et eller flere argumenter.
940	For mange argumenter Uttrykket eller ligningen inneholder for mange argumenter og kan ikke behandles.
950	For mange indekser
955	For mange udefinerte variabler
960	Variabelen er ikke definert Variabelen er ikke tildelt noen verdi. Bruk en av følgende kommandoer: • <code>sto →</code> • <code>:=</code> • Define for å tildele variablene verdi.
965	Ulisensiert OS
970	Variabel er i bruk, så referanser eller endringer er ikke tillatt
980	Variabel er beskyttet
990	Ugyldig variabelnavn Pass på at navnet ikke overgår tillatt lengde
1000	Grunnmengde for vindusvariabel
1010	Zoom
1020	Intern feil
1030	Overtredelse av beskyttet minne

Feilkode	Beskrivelse
1040	Ustøttet funksjon. Denne funksjonen krever Computer Algebra System. Prøv TI-Nspire CAS.
1045	Ustøttet operator. Denne operatoren krever Computer Algebra System. Prøv TI-Nspire CAS.
1050	Ustøttet egenskap. Denne operatoren krever Computer Algebra System. Prøv TI-Nspire CAS.
1060	Innlagt argument må være numerisk. Bare innlegg som inneholder numeriske verdier er tillatt.
1070	Trig-funksjonsargument for stort for nøyaktig reduksjon
1080	Ustøttet bruk av Svar. Denne applikasjonen støtter ikke Svar.
1090	Funksjonen er ikke definert. Bruk en av følgende kommandoer: • Define • <code>:=</code> • <code>sto →</code> for å definere en funksjon.
1100	Ikke-reell beregning Hvis for eksempel programvaren er i Reell innstilling, er $\sqrt{-1}$ ugyldig. For å tillate komplekse resultater, endre "Reell eller Kompleks" modusinnstilling til REKTANGULÆR eller POLAR.
1110	Ugyldige grenser
1120	Tegn ikke endret
1130	Argumentet kan ikke være en liste eller matrise
1140	Argumentfeil Det første argumentet må være et polynomisk uttrykk i det andre argumentet. Dersom det andre argumentet utelates, prøver programvaren å velge en grunninnstilling.
1150	Argumentfeil De første to argumentene må være polynomiske uttrykk i det tredje argumentet. Dersom det tredje argumentet utelates, prøver programvaren å velge en grunninnstilling.
1160	Ugyldig banenavn for bibliotek Et banenavn må være av formen <code>xxx\yyy</code>, der: • Delen <code>xxx</code> kan bestå av mellom 1 og 16 tegn. • Delen <code>yyy</code> kan ha 1 til 15 tegn. Les mer om dette i Bibliotek-avsnittet dokumentasjonen.

Feilkode	Beskrivelse
1170	Ugyldig bruk av banenavn for bibliotek • En verdi kan ikke tildeles et banenavn som bruker Define, := eller sto ➔. • Et banenavn kan ikke erklæres som en lokal variabel eller brukes som parameter i en funksjonsdefinisjon eller programdefinisjon.
1180	Ugyldig variabelnavn på bibliotek Pass på at navnet: • Ikke inneholder punktum • Ikke begynner med senket strek • Ikke består av mer enn 15 tegn Les mer om dette i Bibliotek-avsnittet dokumentasjonen.
1190	Bibliotek-dokumentet ble ikke funnet: • Kontroller om biblioteket er i mappen MittBibl. • Oppdater biblioteker. Les mer om dette i Bibliotek-avsnittet dokumentasjonen.
1200	Bibliotek-variabler ble ikke funnet: • Kontroller om bibliotek-variablene eksisterer i den første oppgaven i biblioteket. • Forsikre deg om at bibliotek-variabelen er blitt definert som BiblOff eller BiblPriv. • Oppdater biblioteker. Les mer om dette i Bibliotek-avsnittet dokumentasjonen.
1210	Ugyldig navn på snarvei til bibliotek. Pass på at navnet: • Ikke inneholder punktum • Ikke begynner med senket strek • Ikke består av mer enn 16 tegn • Ikke er et reservert navn Les mer om dette i Bibliotek-avsnittet i dokumentasjonen.
1220	Grunnmengdefeil: Funksjonene tangentLinje og normalLinje støtter kun funksjoner med reelle verdier.
1230	Grunnmengdefeil. Trigonometriske omregningsoperatorer støttes ikke i Grader- eller Gradian-vinkelmodus.
1250	Argumentfeil

Feilkode	Beskrivelse
	Bruk et system av lineære ligninger. Eksempel på et system av to lineære ligninger med variablene x og y: $3x+7y=5$ $2y-5x=-1$
1260	Argumentfeil: Det første argumentet til <code>nfMin</code> eller <code>nfMax</code> må være et uttrykk i én variabel. Det kan ikke inneholde noen annen variabel enn den variabelen som vi er interessert i.
1270	Argumentfeil Den deriverte må være av orden 1 eller 2.
1280	Argumentfeil Bruk et polynom på utvidet (ekspandert) form i én variabel.
1290	Argumentfeil Bruk et polynom i én variabel.
1300	Argumentfeil Koeffisientene i polynomet må være numeriske verdier.
1310	Argumentfeil: En funksjon kan ikke behandles for ett eller flere av dens argumenter.
1380	Argumentfeil: Nestede oppringinger til <code>område()</code> funksjon er ikke tillatt.

Varselkoder og meldinger

Du kan bruke funksjonen **warnCodes()** for å lagre varselkodene som ble generert da et uttrykk ble behandlet. Denne tabellen opplyster hver numeriske varselkode og dens assosierte melding.

Se **warnCodes()** på side 206 for et eksempel på lagring av varselkoder.

Varselkode	Melding
10000	Kommandoen kan gi falske løsninger.
10001	Derivasjon av en ligning kan gi en ugyldig ligning.
10002	Tvilsom løsning
10003	Tvilsom nøyaktighet
10004	Kommandoen kan utelate løsninger.
10005	KLøs kan spesifisere flere nullpunkter.
10006	Løs kan spesifisere flere nullpunkter.
10007	Flere løsninger kan eksistere. Prøv å angi passende øvre og nedre grenser, og/eller en gjetning. Eksempler ved bruk av solve(): • solve(Ligning, Var=Forslag) nedGrens<Var<øvgrens • solve(Ligning, Var) nedGrens<Var<øvgrens • solve(Ligning,Var=Forslag)
10008	Grunnmengden til resultatet kan være mindre enn grunnmengden til innlegget (inndata).
10009	Grunnmengden til resultatet kan være større enn grunnmengden til innlegget (inndata).
10012	Ikke-reell beregning
10013	∞^0 eller undef^0 erstattet av 1
10014	undef^0 erstattet av 1
10015	1^∞ eller 1^undef erstattet av 1
10016	1^undef erstattet av 1
10017	Overflyt erstattet av ∞ eller $-\infty$
10018	Kommando krever og returnerer 64-bits verdi.
10019	Ressursbegrensning, forenkling kanskje ufullstendig.
10020	Trig-funksjonsargument for stort for nøyaktig reduksjon.

Varselkode	Melding
10021	Inndataene inneholder en udefinert parameter. Resultatet kanskje ikke gyldig for alle mulige parameterverdier.
10022	Å spesifisere riktig nedre og øvre grense kan gi en løsning.
10023	Tallstørrelsen er multiplisert med identitetsmatrisen.
10024	Resultat oppnådd ved bruk av tilnærmet aritmetikk.
10025	Ekvivalens kan ikke verifiseres i EXACT-modus.
10026	Avhengighet kan være ignorert. Spesifiser avhengighet i formen "\" 'Variabel MatteTestSymbol Konstant' eller en forbindelse av disse formene, for eksempel 'x<3 og x>-12'

Generell informasjon

Informasjon om service og garanti på TI-produkter

Informasjon om service for TI-produkter

Nærmere informasjon om service for TI-produkter fås ved henvendelse til TI via elektronisk post eller ved å slå opp på TI hjemmeside på Internett.

Elektronisk post: ti-cares@ti.com

Internettadresse: education.ti.com

Informasjon om service og garantibetingelser

Du kan lese mer om garantibetingelser, garantitid samt om produktservice på garantierklæringen som medfølger dette produkt. Du kan også henvende deg til din lokale forhandler/distributør for Texas Instruments.

Stikkordregister

'	
', fremstilling minutter	235
', prime	236
-	
-, subtrahere[*]	216
!	
!, fakultet	227
"	
", fremstilling sekunder	235
#	
#, Indir.ref	233
#, omregnings-operator	248
%	
%, prosent	222
&	
&, legg til	227
*	
*, multiplisere	217
.	
., prikk subtraksjon	220
., prikk multiplikasjon	221
./, prikk divisjon	221
^, prikk potens	221
., prikk addisjon	220
:	
:=, tildele	241

$\wedge$, potens	219
$\_$, enhetsmarkering	236
$ $, begrenzingsoperator	239
$+$, addere	216
$/$, dividere[*]	218
$\neq$, ulik[*]	223
$=$, er lik	222
$>$, større enn	225
Π , produkt, sjablon for	5
Π , produkt[*]	230
Σ , sum[*]	230
$\Sigma\text{Int}()$	231
$\Sigma\text{Prn}()$	232
$\sqrt{}$, kvadratrots[*]	229
$\int$, integral[*]	228

$\leq$		$\odot$	
$\leq$, mindre enn eller lik	224	$\odot$, kommentar	241
$\geq$		$\circ$	
$\geq$, større enn eller lik med	225	$^\circ$, grader fremstilling[*]	234
$\triangleright$		$^\circ$, grader/minutter/sekunder[*]	235
$\triangleright$ Cylind, vise som sylindrisk vektor		0	
[Sylind]	44	Ob, binær indikator	241
$\triangleright$ Polar, vise som polar vektor[Polar]	137	Oh, heksadesimal indikator	241
$\triangleright$, omregne enheter[*]	237	1	
$\triangleright$, omregner til gradian vinkel[Grad]	89	$10^{\wedge}()$, tier-potens	238
$\triangleright$ approxFraction()	14	2	
$\triangleright$ cos, vise uttrykt ved cosinus[cos]	31	2-delers stykkevis funksjon	
$\triangleright$ DD, vises som desimalvinkel[DD]	47	sjablon for	2
$\triangleright$ Desimal, vise resultat som desimal		2-utvalg F test	78
[Decimal]	48	A	
$\triangleright$ DMS, vise som		abs(), absoluttverdi	8
grader/minutter/sekunder		Absoluttverdi	
[DMS (GMS)]	57	sjablon for	4
$\triangleright$ exp, vis uttrykt ved e[exp]	66	addere, +	216
$\triangleright$ Grunntall10, vise som desimalt		amortiseringstabell, amortTbl()	8, 17
heltall[Grunntall10]	19	amortTbl(), amortiseringstabell	8, 17
$\triangleright$ Grunntall16, vise som heksadesimal		and, Boolsk operator	9
[Grunntall16]	19	andrederivert	
$\triangleright$ Grunntall2, vise som binær		sjablon for	6
[Grunntall2]	17	angle(), vinkel	10
$\triangleright$ Rad, omregne til radian vinkel	148	ANOVA, enveis varians-analyse	10
$\triangleright$ Rect, vise som rektangulær vektor	151	ANOVA2-veis, toveis varians-analyse	11
$\triangleright$ sin, vise uttrykt ved sinus[sin]	172	Ans, siste svar	13
$\triangleright$ Sphere, vise som sfærisk vektor		antall betingede elementer i en liste,	
[Sfære (kule)]	180	tellf()	36
$\rightarrow$		antall elementer i en liste, antall()	36
$\rightarrow$, lagre	240	antall(), antall elementer i en liste	36
$\Rightarrow$		approx(), tilnærmet	13
$\Rightarrow$, logisk implikasjon[*]	226, 245	approxRational()	14
$\Leftrightarrow$		arccos()	14
$\Leftrightarrow$, logisk dobbel implikasjon[*]	226	arccosh()	14
		arccot()	14

arccoth()	14	verken ... eller	127
arccsc()	14	brøker	
arccsch()	15	ekteBrøk	143
arcLen(), buelengde	15	sjablon for	1
arcsec()	15	buelengde, arcLen()	15
arcsech()	15		
arcsin()	15	C	
arcsinh()	15	c 2 2-veis	24
arctan()	15	c 2 Pdf()	25
arctanh()	15	Cdf()	72
argumenter i TVM-funksjoner	201	ceiling(), øvre	21
augment(), utvid/sett sammen	16	centralDiff()	21
avgRC(), gjennomsnittlig		cFactor(), kompleks faktor	22
endringshastighet	16	char(), tegnstring	23
avrund, round()	160	charPoly()	23
avslutt		χ^2 Cdf()	24
funksjon, EndFunc	79	χ^2 GOF	25
avslutt, Exit	65	ClearAZ	26
		colDim(), matrisens	
B		kolonnedimensjon	27
begrensningsoperator " "	239	colNorm(), matrisens kolonnenorm	27
begrensningsoperator, rekkefølge av		comDenom(), fellesnevner	27
beregning	247	completeSquare(), complete square	28
behandle polynom, polyEval()	139	conj(), kompleks konjugert	29
behandling, rekkefølge av	247	constructMat(), konstruer matrise	29
bestemt integral		$\cos^{-1}$, invers cosinus	33
sjablon for	6	cos(), cosinus	31
bibliotek		cosh ⁻¹ (), hyperbolsk, invers cosinus	34
lage snarveier til objekter	99	cosh(), hyperbolsk cosinus	33
BibOff	50	cosinus	
BibPriv	49	vise uttrykk med hensyn på	31
binomCdf()	20, 95	cosinus, cos()	31
binomPdf()	20	cot ⁻¹ (), invers cotangens	35
binær		cot(), cotangens	34
indikator, Ob	241	cotangens, cot()	34
vise, ►Grunntall2	17	coth ⁻¹ (), hyperbolsk invers	
Boolske operatører		cotangens	36
⇒	226, 245	coth(), hyperbolsk cotangens	35
⇔	226	cPolyRoots()	37
and	9	crossP(), kryssprodukt	38
eller	133	csc ⁻¹ (), invers cosekans	38
enten ... eller ...	207	csc(), cosekans	38
ikke	129	csch ⁻¹ (), invers hyperbolsk cosekans	39
ikke både...og	123		

cscH ( ), hyperbolsk cosekans	39	ledd	
cSolve ( ), kompleks løøs	39	dominerende ledd, dominerende	
CubicReg, kubisk regresjon	42	ledd ( )	58
cumulativeSum ( ), kumulativ sum ..	43	dotP ( ), prikk produkt	59
cycle, Løkke	44		
Cycle, løkke	44	E	
cZeros ( ), komplekse nullpunkt	44	e eksponent	
		sjablon for	2
D		e i en potens, e^( )	60, 66
d ( ), første deriverte	227	E, eksponent	233
dager mellom datoer, dbd ( )	47	e, vise uttrykk uttrykt ved	66
dbd ( ), dager mellom datoer	47	e^( ), e i en potens	60
Define, definer	48	eff ( ), omregn nominell til effektiv	
Definer	48	rente	60
Definer BiblOff	50	effektiv rente, eff ( )	60
Definer BiblPriv	49	egendefinerte funksjoner	48
definer, Define	48	egendefinerte funksjoner og	
definere		programmer	49-50
felles (offentlig) funksjon eller		egenvektor, eigVc ( )	61
program	50	egenverdi, eigVl ( )	61
privat funksjon eller program ..	49	eigVc ( ), egenvektor	61
deltaList ( )	50	eigVl ( ), egenverdi	61
deltaTmpCnv ( )	50	eksakt, exact ( )	65
DelVar, slett variabel	51	ekskludering med "I" operator	239
delVoid ( ), fjern gamle elementer ...	51	eksponensiell regresjon, ExpReg	69
derivative ( )	51	eksponent, E	233
deriverte		eksponenter	
første deriverte, d ( )	227	sjablon for	1
numerisk derivert, nDeriv ( )	125-126	ekte brøk, propFrac	143
numerisk derivert, nDerivative ( ) ..	125	eliminasjonsform, ref ( )	151
deriverte eller n-te deriverte		eller (Boolsk), eller	133
sjablon for	6	eller, Boolsk operator	133
desimal		else if, Elsef	62
heltall vise, 4Grunntall10	19	else, Else	90
vinkel-visning, ►DD	47	Elsef, else if	62
deSolve ( ), løøsning	52	en-variabel-statistikk, OneVar	132
det ( ), matrisedeterminant	54	end	
diag ( ), matrisediagonal	54	For...EndFor	75
dim ( ), dimensjon	54	if, EndIf	90
dimensjon, dim ( )	54	stigningstall, EndLoop	113
DispAt	55	while, EndWhile	207
dividere heltall, intDiv ( )	93	end if, EndIf	90
dividere, /	218	end stigningstall, EndLoop	113
dominerende ledd ( ), dominerende ..	58	end while, EndWhile	207

endfunksjon, EndFunc	79	funksjonen	
Endret internrente av retur, mirr(),	119	fMin(), minimalpunkt for funksjonen	74
EndTry, avslutt prøv	197	For	75
EndWhile, end while	207	for, For	75
enhetsvektor, unitV()	203	For, for	75
enten ... eller ..., Boolsk eksklusiv eller	207	fordelingsfunksjoner	
EOS (Equation Operating System) ..	247	binomCdf()	20, 95
Equation Operating System		binomPdf()	20
(Ligningsoperativsystem)		c 2 Pdf()	25
(EOS)	247	c22-veis()	24
er lik, = ...	222	invNorm()	95
erstatning med " " operator	239	invt()	96
etikettNavn, Lbl	98	normCdf()	129
euler(), Euler function	63	normPdf()	129
exact(), eksakt	65	poissCdf()	136
Exit, avslutt	65	poissPdf()	137
exp(), e i en potens	66	tCdf()	191
exp►liste(), uttrykk til liste	67	tPdf()	196
expand(), utvid	67	χ^2 Cdf()	24
expr(), streng til uttrykk	110	χ^2 GOF()	25
expr(), streng til uttrykk	69	fordelingssfunksjoner	
ExpReg, eksponensiell regresjon	69	Inv χ^2 ()	94
		Forespør	154
F		ForespørStr	155
factor(), faktor	70	format(), formatstreng	76
faktor, factor()	70	formatstreng, format()	76
fakultet, !	227	fortegn, sign()	170
feil og problemløsning		fpart(), funksjonsdel	76
send feil, SendFeil	136	frekvens()	77
slett feil, SlettFeil	26	fremstilling i	
fellesnevner, comDenom()	27	grader/minutter/sekunder	235
Fill, matrise fyller	72	fremstilling minutter, ...	235
finansielle funksjoner, tvnFV()	199	fremstilling sekunder, "	235
finansielle funksjoner, tvnI()	200	freqTable()	77
finansielle funksjoner, tvnN()	200	Frobenius-norm, norm()	128
finansielle funksjoner, tvnPmt()	200	Func, funksjon	79
finansielle funksjoner, tvnPv()	201	Func, programfunksjon	79
FiveNumSummary	72	funksjoner	
fjerdegrads regresjon, QuartReg	146	del, fpart()	76
fjern		egendefinere	48
åpne elementer fra liste	51	maksimalpunkter for, fMax() ..	74
floor(), nedre	73	minimalpunkter for, fMin()	74
fMax(), maksimalpunkt for	74	programfunksjon, Func	79

Inv χ^2 ()	94	lcm, minste felles multiplum	98
iPart(), heltallsdel	96	left(), venstre	98
irr(), internrente		legg til, &	227
internrente, irr()	96	lengde på streng	54
isPrime(), primtest	97	les	
isVoid(), test for tomrom	97	modus, lesModus()	167
K		les/returner	
kolUtvid	26	lesNevner, getDenom()	82
kombinasjoner, nCr()	124	lesTeller, getNum()	87
Kommandoen Wait	205	lesModus(), les modus	167
kommentar, ©	241	lesModus(), les modus-innstillinger	86
kompleks		libShortcut(), lage snarveier til	
faktor, cFactor()	22	bibliotekobjekter	99
konjugert, conj()	29	ligningssystemer (2-ligning)	
løp, cSolve()	39	sjablon for	3
nullpunkt, cZeros()	44	ligningssystemer (N-ligning)	
konstant		sjablon for	3
iLøs()	177	lim	
konstanter		lim()	100
hurtigtaster for	245	limit()	100
iDLøs()	52	sjablon for	7
iKLøs()	41	limit() eller lim(), grense	100
iKNullp()	46	lineær regresjon, LinRegAx	102
iLøs()	179	lineær regresjon, LinRegBx	100, 103
konstruer matrise, constructMat()	29	LinRegBx, lineær regresjon	100
kopiere variabel eller funksjoner,		LinRegMx, lineær regresjon	102
CopyVar	30	LinRegtIntervals, lineær regresjon	103
korrelasjonsmatrise, corrMat()	31	LinRegtTest	104
korrMat(), korrelasjonsmatrise	31	linSolve()	105
kryssprodukt, crossP()	38	Δ list(), differensliste	106
kubisk regresjon, CubicReg	42	list►mat(), liste til matrise	106
kumulativ sum, cumulativeSum()	43	liste til matrise, list►mat()	106
kvadratisk regresjon, QuadReg	144	liste, antall betingede elementer i	36
kvadratrot		liste, antall elementer i	36
sjablon for	1	lister	
kvadratrot, v()	229	differens, @listel()	106
kvadratrot, $\sqrt{}$	181	differenser i en liste, @list()	106
L		kryssprodukt, crossP()	38
lagre		kumulativ sum, cumulativeSum()	43
symbol, &	240-241	)	
Lbl, etikettNavn	98	liste til matrise, list►mat()	106
		maksimum, max()	115
		matrise til liste, mat Δ liste()	114
		midtstreng, mid()	118

minimum, min()	118	matrise (2 × 2)	
nye, newList()	125	sjablon for	4
prikk produkt, dotP()	59	matrise (m × n)	
produkt, product()	143	sjablon for	4
sorter fallende, SortD	180	matrise til liste, mat Δliste()	114
sorter stigende, SortA	180	matriser	
summering, sum()	186	determinant, det()	54
tomme elementer i	243	diagonal, diag()	54
uttrykk til liste, exp►liste()	67	dimensjon, dim()	54
utvid/sett sammen, utvid()	16	egenvektor, eigVc()	61
ln(), naturlig logaritme	107	egenverdi, eigVl()	61
LnReg, logaritmisk regresjon	107	eliminasjonsform, ref()	151
Local, lokal variabel	109	fill, Fylle	72
Logaritme		identitet, identitet()	90
sjablon for	2	kolonnedimensjoner, colDim()	27
logaritmer	107	kolonnenorm, colNorm()	27
logaritmisk regresjon, LnReg	107	kumulativ sum, cumulativeSum()	43
logisk dobbel implikasjon, ⇔	226	liste til matrise, list►mat()	106
logisk implikasjon, ⇒	226, 245	maksimum, max()	115
Logistic, logistisk regresjon	111	matrise til liste, mat Δliste()	114
LogisticD, logistisk regresjon	112	minimum, min()	118
logistisk regresjon, Logistic	111	nedre-øvre dekomposisjon, LU	
logistisk regresjon, LogisticD	112	(lower-upper)	114
lokal variabel, Local	109	nye, newMat()	125
lokal, Local	109	prikk addisjon, .+	220
Loop, stigningstall	113	prikk divisjon, ./	221
LU (lower-upper), matrisens nedre-øvre dekomposisjon	114	prikk multiplikasjon, .*	221
løs, solve()	176	prikk potens, .^	221
løsning, deSolve()	52	prikk subtraksjon, .N	220
Lås, lås variabel eller variabelgruppe	109	produkt, product()	143
låse opp variabler og variabelgrupper	204	QR faktorisering, QR	144
låse variabler og variabelgrupper	109	radaddisjon, rowAdd()	160
		raddimensjon, rowDim()	160
		radhandling, mRow()	120
		radmultiplikasjon og addisjon, mRowAdd()	120
		radnorm, rowNorm()	161
		radskift, rowSwap()	161
		redusert eliminasjonsform, rref()	161
		summering, sum()	186
		tilfeldig, tilfMat()	149
		transponert, T	187
		undermatrise, subMat()	185
M			
maksimum, max()	115		
mat►list(), matrise til liste	114		
matriser (matriser)			
undermatrise, subMat()	187		
matrise (1 × 2)			
sjablon for	4		
matrise (2 × 1)			
sjablon for	4		

utvid/sett sammen, augment()	16	newMat(), ny matrise	125
max(), maksimum	115	nfMax(), numerisk funksjonsmaksimum	125
mean(), gjennomsnitt	115	nfMin(), numerisk funksjonsminimum	126
med (gitt at),	239	nInt(), numerisk integral	126
median-median linjeregresjon, MedMed	116	nom), omregn effektiv til nominell rente	127
median(), median	116	nominell rente, nom()	127
median, median()	116	norm(), Frobenius-norm	128
MedMed, median-median linjeregresjon	116	normal-linje, normalLine()	128
mid(), midtstreng	118	normalLine()	128
midtstreng, mid()	118	normCdf()	129
min(), minimum	118	normPdf()	129
mindre enn eller lik, {	224	nPr(), permutasjoner	130
minimum, min()	118	npv(), netto nåverdi	131
minste felles multiplum, lcm	98	nSolve(), numerisk løsning	131
mirr(), endret internrente av retur	119	nullpunkt, zeroes()	208
mod(), modul	119	numerisk derivert, nDeriv()	125-126
modul, mod()	119	derivert, nDerivative()	125
modus-innstillinger, lesModus()	86	integral, nInt()	126
moduser lesing, lesModus()	167	løsning, nSolve()	131
mRow(), matrise radhandling	120	ny liste, newList()	125
mRowAdd(), matrise radmultiplikasjon og addisjon	120	matrise, newMat()	125
multiplisere, *	217	når, when()	206
Multipel lineær regresjon ttest	122	O	
MultReg	120	objekter lage snarveier til bibliotek	99
MultRegIntervals() (MultRegIntervaller)	121	omregne ►Rad	148
MultRegTests() (MultRegTester)	122	4Grad	89
N		grafregnere	237
n-te rot sjablon for	1	omregnings-operator (#)	248
naturlig logaritme, ln()	107	område(), områdefunksjon	58
nCr(), kombinasjoner	124	områdefunksjon, område()	58
nDerivative(), numerisk derivert	125	OneVar, en-variabel-statistikk	132
nedre, floor()	73	operatorer rekkefølge av behandling	247
negasjon, legge inn negative tall	248	ord(), numerisk tegnkode	135
netto nåverdi, npv()	131	Overfører øyeblikkelig kontroll til den neste iterasjonen i aktuell	44
nevner	27		
newList(), ny liste	125		

løkke (For, While, eller Loop).		programmer og programmering	
		slett feil, SlettFeil	26
		try, Try	197
		vis I/O-skjerm, Vis	163
		vis I/O skjerm, Vis	55
P		programmering	
P►Rx( ), rektangulær x-koordinat . . .	135	definer program, Prgm	142
P►Ry( ), rektangulær y-koordinat . . .	135	send feil, SendFeil	136
Pdf( )	77	vis data, Vis	55, 163
permutasjoner, nPr( )	130	propFrac, ekte brøk	143
poissCdf( )	136	prosent, %	222
poissPdf( )	137		
polar		Q	
koordinat, R►Pr( )	147	QR faktorisering, QR	144
koordinat, R►Pθ( )	147	QR, QR faktorisering	144
vektor-visning, ►Polar	137	QuadReg, kvadratisk regresjon	144
polyEval( ), behandle polynom	139	QuartReg, fjerdegrads regresjon . . .	146
polyGcd( )	139-140		
polyGrader( )	138	R	
polyKoeff( )	138	R, radian	234
polynomer		R►Pr( ), polarkoordinat	147
behandle, polyEval( )	139	R►Pθ( ), polarkoordinat	147
tilfeldig, tilfPoly( )	150	radian, R	234
PolyRoots( )	141	RandSeed, tilfeldig startverdi	150
potens, ^	219	real( ), reell	150
potensregresjon,		redusert eliminasjonsform, rref( ) . .	161
PowerReg	141, 154-155, 192	reell, real( )	150
PowerReg, potensregresjon	141	ref( ), eliminasjonsform	151
Prgm, definer program	142	RefreshProbeVars	152
prikkp		regresjon	
addere, + ...	220	fjerdegrads, QuartReg	146
divisjon, ./	221	kvadratisk, QuadReg	144
multiplikasjon, . *	221	lineær regresjon, LinRegAx	102
potens, .^	221	lineær regresjon, LinRegBx	100
produkt, dotP( )	59	logaritmisk, LnReg	107
subtraksjon, -	220	Logistisk	111
prime, ...	236	logistisk, Logistic	112
primtallstest, isPrime( )	97	median-median-linje, MedMed . .	116
prodSeq( )	142	MultReg	120
product( ), produkt	143	potensregresjon, PowerReg . . .	141
produkt, P( )	230	sinus, SinReg	175
produkt, product( )	143		
programmer		Regresjon	
definere felles (offentlig) bibliotek . .	50	lineær regresjon, LinRegBx	103
definere privat bibliotek	49		

stykkevis funksjon (N-delers) ...	3	streng	
sum (G)	5	dimensjon, dim()	54
ubestemt integral	6	lengde	54
skift, shift()	169	strenger	
slett		brukes for å opprette	
feil, SlettFeil	26	variabelnavn	248
åpne elementer fra liste	51	format, format()	76
slettAZ	26	formatering	76
slette		høyre, høyre()	94, 156-157
variabel, DelVar	51	Indir.ref, #	233
SlettFeil, slett feil	26	innenfor, inString	93
slå sammen trigonometrisk, tCollect(		legg til, &	227
)	191	midtstreng, mid()	118
snarveier, tastatur	245	rottere, rotate()	158
solve(), løs	176	skift, shift()	169
SortA, sorter stigende	180	streng til uttrykk, expr()	69, 110
SortD, sorter fallende	180	tegnkode, ord()	135
sorterer		tegnstreng, char()	23
fallende, SortD	180	uttrykk til streng, string()	185
stigende, SortA	180	venstre, left()	98
språk		string(), uttrykk til streng	185
hente språkinformasjon	85	strings	
sqrt(), kvadratrot	181	right, right()	28, 63, 206
standardavvik, stdDev()	183-184, 204	stykkevis funksjon (N-delers)	
stat.resultater	182	sjablon for	3
stat.verdier	183	stykkevis()	136
statistikk		større enn eller lik med, ...	225
en-variabel-statistikk, OneVar ..	132	større enn, >	225
fakultet, !	227	største felles divisor, gcd()	80
gjennomsnitt, mean()	115	subMat(), undermatrise	185, 187
kombinasjoner, nCr()	124	subtrahere, -	216
median, median()	116	sum (G)	
permutasjoner, nPr()	130	sjablon for	5
standardavvik, stdDev() ..	183-184, 204	sum av hovedbetalinger	232
tilfeldig startverdi, RandSeed ..	150	sum av rentebetalinger	231
tilfeldig norm, tilfNorm()	149	sum(), summering	186
to-variable resultater, TwoVar ..	201	sum, Σ()	230
varians, variance()	204	sumIf()	186
stdDevPop(), populasjonens		summering, sum()	186
standardavvik	183	sumSeq()	187
stdDevSamp(), utvalgets		svar (siste), Ans	13
standardavvik	184		
stigningstall, Loop	113		
Stoppkommando	185		
		T	
		T, transponert	187

t test, tTest	198	tInterval, t konfidensintervall	193
tan ⁻¹ ( ), invers tangens	188	tInterval_2Samp, toutvalg t konfidensintervall	194
tan( ), tangens	188	ΔtmpCnv() [tmpKnv]	195
tangens, tan( )	188	tmpCnv()	195
tangentLine()	189	to-variable resultater, TwoVar	201
tangentlinje, tangentLine()	189	tomme (åpne) elementer	243
tanh ⁻¹ ( ), hyperbolsk invers tangens	190	tomrom, test for	97
tanh( ), hyperbolsk tangens	189	trace( )	196
Taylor polynom, taylor( )	191	transponert, T	187
taylor( ), Taylor polynom	191	Try, feil håndteringskommando	197
tCdf(), sannsynlig student t-fordeling	191	try, Try	197
tCollect(), slå sammen trigonometrisk	191	Try, try	197
tegn		tTest, t test	198
streng, char( )	23	tTest_2Samp, to-utvalgs t-test	198
tegnkode, ord( )	135	TVM-argumenter	201
tegnstreng, char( )	23	tvmlFV( )	199
Tekstkommando	192	tvml( )	200
teller dager mellom datoer, dbd( ) ..	47	tvmlN( )	200
telllf( ), antall betingede elementer i en liste	36	tvmpmt( )	200
test for tomrom, isVoid( )	97	tvmpv( )	201
Test_2S, 2_ utvalg F test	78	TwoVar, to-variable resultater	201
tExpand( ), utvide trigonometrisk ..	192		
tidsverdi for penger, antall betalinger	200	U	
tidsverdi for penger, betalingsbeløp	200	ubestemt integral	
tidsverdi for penger, Fremtidig verdi	199	sjablon for	6
tidsverdi for penger, nåverdi	201	ulik, ≠	223
tidsverdi for penger, Rente	200	undermatrise, subMat( )	185, 187
tier-potens, 10^( )	238	unitV( ), enhetsvektor	203
tilf( ), tilfeldig nummer	148	unLock, lås opp variabel eller variabelgruppe	204
tilfBin, tilfeldig tall	148	uttrykk	
tilfeldig		streng til uttrykk, expr( )	69, 110
matrise, tilfMat( )	149	uttrykk til liste, exp►liste( )	67
norm, tilfNorm( )	149	utvid, expand( )	67
polynom, tilfPoly( )	150	utvid/sett sammen, augment( )	16
startverdi, RandSeed	150	utvide trigonometrisk, tExpand( ) ..	192
tilfeldig utvalg	150		
tilfInt( ), tilfeldig heltall	148	V	
tilfNorm( ), tilfeldig norm	149	variabel	
tilfPoly( ), tilfeldig polynom	150	opprette navn fra en tegnstreng	248
tilfSamp( )	150	variabler	
tilMat( ), tilfeldig matrise	149	lokal, Local	109
tilnærmet, approx( )	13		

slette alle enkelttegn	26
slette, DelVar	51
variabler og funksjoner	
kopiere	30
variabler, låse og låse opp	86, 109, 204
varians, variance()	204
varPop()	204
varSamp(), utvalgets varians	204
varselkoder og meldinger	258
vektorer	
enhet, unitV()	203
kryssprodukt, crossP()	38
Overfører øyeblikkelig kontroll til den neste iterasjonen i aktuell løkke (For, While, eller Loop).	44
prikk produkt, dotP()	59
venstre, left()	98
verken ... eller, Boolsk operator	127
vinkel, angle()	10
vis data, Vis	55, 163
Vis, vis data	55, 163
vise som	
binær, 4Grunntall2	17
desimalt heltall, 4Grunntall10 ..	19
desimalvinkel, ►DD	47
grader/minutter/sekunder, ►DMS	57
heksadesimal, 4Grunntall16	19
polar vektor, ►Polar	137
rektangulær vektor, ►Rect	151
sfærisk vektor, ►Sphere	180
sylindrisk vektor, ►Cylind	44

W

warnCodes(), Warning codes	206
when(), når	206
while, While	207
While, while	207

X

x^{-1} , resiprok	238
x^2 , kvadrat	220
XNOR	226

Z

zeroes(), nullpunkt	208
zInterval, z konfidensintervall	210
zInterval_1Prop, en-proporsjons z konfidensintervall	211
zInterval_2Prop, to-proporsjons z konfidensintervall	212
zInterval_2Samp, to-utvalgs z konfidensintervall	212
zTest	213
zTest_1Prop, en-proporsjons z-test .	214
zTest_2Prop, to-proporsjons z-test .	214
zTest_2Samp, to-utvalgs z-test	215

Ø

øvre, ceiling()	21, 37

Å

åpne (tomme) elementer	243
åpne elementer, fjern	51